సంపుటము 4

నెం. 1

1 ఆగస్టు, 1988
సోమవారము
(శక సం. ౧౯౧౦ శ్రావణం ౧౦)

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన సభ చర్చలు

అధికార నివేదిక

విషయసూచిక

1. ప్రశ్నలు—వాగ్రూప సమాధానములు.

2. స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్నలు—వాగ్రూప సమాధానములు.

3. సభా కార్యక్రమము.

4. రూలు — 304 క్రింద ప్రభుత్వము దృష్టికి తీసుకువచ్చిన విషయము:
— "ఉర్దూ బచావో" ఆందోళనకు సంబంధించి.

5. సభా సమక్షమునందు వుంచిన పత్రములు :

6. సభా సమక్షమునందు పెట్టిన పత్రము :
— సభా కార్యక్రమ సలహా సమితి నిర్ణయాలు.

7. సభా కార్యక్రమము

8. 1988-89 సంవత్సరమునకు బడ్జెటుపై సాధారణ చర్చ.
([illegible]వ రోజు)

ఆంధ్ర ప్రదేశ ప్రభుత్వ ముద్రణాలయ డైరెక్టరు గారిచే ప్రభుత్వ
ముద్రణాలయము, హైదరాబాదు నందు ముద్రించబడినది
1989

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాసనసభ

ప్రధానాధికారులు

సభాపతి :	శ్రీ జి. నారాయణరావు
ఉప సభాపతి :	శ్రీ ఎ. వి. సూర్యనారాయణరాజు
అధ్యక్షుల పేర్ల పట్టిక :	శ్రీ బషీరుద్దీన్ బాబుఖాన్
	శ్రీ ఎ. మహీపాల్ రెడ్డి
	శ్రీ కె. వివేకానంద
	శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు
	శ్రీ శివరావు షెట్కార్
	శ్రీ డి. చిన్నమల్లయ్య.
కార్యదర్శి :	శ్రీ జి. సదాశివ రెడ్డి
సంయుక్త కార్యదర్శులు :	శ్రీ ఎ. వి. జి. కృష్ణమూర్తి
	శ్రీ సి. వెంకటేశన్
ఉప కార్యదర్శులు :	శ్రీ పి. సత్యనారాయణశాస్త్రి
	శ్రీ పి.వి.కె.ఎల్.ఎన్.వి. రాఘవశర్మ
	శ్రీ కె.ఆర్. గోపాల్
సహాయ కార్యదర్శులు :	శ్రీ టి. మురళీధరరావు
	శ్రీ వి.వి. భాస్కరరావు
	శ్రీ ఎస్. సూర్యనారాయణమూర్తి
	శ్రీ బి. కె. రామారావు
	శ్రీమతి ఎస్.జి. సుమిత్రాబాయి
	శ్రీ ఎ. ఈశ్వరశాస్త్రి
	శ్రీ ఎ. పద్మనాభన్
	శ్రీ జి. సూర్యనారాయణ రెడ్డి
	శ్రీమతి ఎం.వి.ఎల్. జయలక్ష్మి
చీఫ్ రిపోర్టర్	శ్రీ ఎం. హెచ్. కేశవరావు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ చర్చలు

అధికార నివేదిక

(పదకొండవ సమావేశము, ఆరవ రోజు)

సోమవారం, 1వ ఆగస్టు, 1988

(సభ ఉదయం 8-30 గంటలకు సమావేశమైనది)

(సభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో వున్నారు)

ప్రశ్నలు—వాగ్రూప సమాధానములు

రాష్ట్రంలో గంజాయి సాగు

51—

*9690—సర్వశ్రీ జి. నాగిరెడ్డి (ధర్మవరం), ఎం. కాశిరెడ్డి (కనిగిరి), ఎం. రాజయ్య (ఆందోల్).—ఆబ్కారీ శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) మన రాష్ట్రంలో యిటీవల కాలంలో గంజాయి సాగు ఎక్కువగుతున్న విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) అయినచో, గత రెండు ఆర్థిక సంవత్సరాలలో ఎంత మంది అక్రమ గంజాయి సాగుదారులను నిర్బంధించారు?

Minister for Excise (Sri P Ashok Gajapathi Raju) —(a) No Sir.

(b) A total number of 565 persons as illegal cultivators were arrested i e, during 1986-87–122 persons, 1987-88–443 Persons

శ్రీ జి. నాగిరెడ్డి:—అక్రమసాగుదార్లు ఏ జిల్లాలో ఎంతెంత మందిని బుక్ చేశారు? ఎక్కడ అయితే పెత్తందారులున్నారో—వీరి వెనుక స్మగ్లింగు ముఠా ఉంది. ఆ స్మగ్లింగుముఠా ఆటలు ఆపేందుకు చట్టంలో ఉన్నటువంటి లొసుగులను తొలగించడానికి ఒక చట్టాన్ని తీసుకునే వచ్చే అవకాశం ఉందా?

Sri P Ashok Gajapathi Raju:—Some weaknesses have been noticed in the legislation. We are contemplating to strengthen it What Hon'ble Member has said is noted The modus operandi is clear There are some people behind the weaker sections tribals and S. C s and ganja is grown in the State.

With regard to

---

*An asterisk before the name indicates confirmation by the Member

శ్రీ డి. చినమల్లయ్య (ఇందుర్తి) :— తెలుగులో చెప్పమనండి. తెలుగు శాసనసభలో తెలుగులో ప్రొసీడింగ్స్ జరిగేటట్లు ఏర్పాటు చేయండి

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ట్రాన్స్‌లేషను వస్తుంది. మైక్రోఫోన్స్ చెవిలో పెట్టుకోండి.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju :—Sir, with regard to District-wise particulars, I do not have the same just now, but I may furnish

చట్టవిరుద్ధంగా డ్రైనేజిని కలుపుట

52—

*9183— శ్రీ కె. నాగేశ్వరరావు (కొత్తగూడెం) :— పురపాలక శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) కొంతమంది నివాసులు చట్ట విరుద్ధంగా మురుగుదొడ్లను తెరచియున్న వర్షపు నీరు పోయే తూములను కలిపిన ఫలితముగా జంటనగరాలలో కాలుష్యం ఏర్పడిన విషయం, మురుగునీరు పొర్లి పారుతున్న విషయం హైదరాబాదు నగర పాలక అధికారుల దృష్టికి వచ్చిందా;

(ఆ) అయినచో, అట్టి చట్టవిరుద్ధమైన కనెక్షన్‌లను అరికట్టడానికి తీసుకున్న చర్య లెవ్వి?

మునిసిపల్ శాఖా మాత్యులు శ్రీ బి.వి. మోహన్‌రెడ్డి :— (అ) అవునండీ.

(ఆ) అక్రమ కనెక్షన్లను కనుగొన్నప్పుడల్లా, ప్రస్తుతం దగ్గరగా ఉన్న మురుగు లైన్లలోకి ఇంటి మురుగును కలిపివేసుకోవలసిందిగా ఇంటి యజమానులకు నోటీసులు ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. నిధుల లభ్యతను బట్టి మురుగు లైనులు లేని ప్రాంతాలలో ప్రాముఖ్యత ప్రాతిపదికపై మురుగు కలిపివేసే సబ్ బ్రాంచి లైనులు వేయడానికి కూడా చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతున్నది.

శ్రీ యన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి (మలక్‌పేట) :— స్యూయేజ్ వాటరు లైనును స్టారమ్ వాటరు డ్రైనేజ్‌లో కలిపితే నోటీసులు ఇచ్చినారు అని చెప్పినారు. పురపాలక సంఘము వారే స్యూయేజ్ వాటరు లైను, స్టారమ్ వాటరు డ్రైనేజ్‌లో కలిపితే ఏమి చర్యలు తీసుకుంటున్నారు? పద్ధతి, నియమము లేకుండా కలుపుతున్నారు? అవి ఎస్టిమేట్ చే కలుపుతున్నారా? మి[illegible]తా వాకు చేసినప్పుడు మీరు యాత్రకు తీసుకునేటప్పుడు మునిసిపల్ అధికారుల మీద ఎందుకు చర్యలు తీసుకోరు?

శ్రీ బి.వి. మోహన్‌రెడ్డి :— మా దృష్టికి వచ్చినప్పుడు నోటీసులు యిస్తున్నాం. 10 రోజుల తరువాత ఫైనల్ నోటీసు యిచ్చిన తరువాత— కోర్టులో పెనాల్టీ వేస్తున్నాము. నా దృష్టికి యిప్పుడే వచ్చింది? చర్యలు తీసుకుంటాం. కమీషనరు ఆధ్వర్యములో స్పెషల్ డ్రైవ్ పెట్టినాము. ప్రతి నగరంలో యిబ్బందులు ఉన్నాయి. ఉన్న యిబ్బందులను తొలగించడానికి

ఇక్కడున్నటువంటి శాసనసభ్యులు, కార్పొరేటర్స్ కూడా మాతో సహకరించాలని కోరుతున్నాను. ఇబ్బందులున్నట్లు సభ్యులకు కూడా తెలుసు.

మిస్టర్ స్పీకరు — మునిసిపల్ అధికారుల గురించి వారు అడుగుతున్నారు. దాని గురించి చెప్పండి.

శ్రీ బి. వి. మోహన్‌రెడ్డి — సభ్యులను స్పెసిఫిక్‌గా చెప్పమనండి. తప్పకుండా చర్యలు తీసుకుంటాను.

శ్రీ యస్. ఇంద్రసేనారెడ్డి.— మునిసిపల్ అధికారులే చేస్తున్నారు. స్యూయేజ్ వాటరు లైను తీసుకుని పోయి స్టారమ్ వాటరు డ్రైనేజ్‌లో కలవడం— సెప్టిక్ టాంకు ఏర్పాటు చేయకపోవడం— ఉన్న దానికి కలుపకపోవడం జరగడం వలన అక్కడ వాటరు అంత పోల్యూషను అయి వాటరు ఫ్లో అవుతున్నది. దీనిని రెక్టిఫై చేయండి. డిఫెక్టివ్‌గా ఉన్నవి ఆపుచేయండి

శ్రీ బి. వి. మోహన్‌రెడ్డి:— తాత్కాలికంగా ఆపు చేయడానికి చర్యలు తీసుకుంటాము

శ్రీ యస్ ఇంద్రసేనారెడ్డి — మునిసిపల్ వారు కలుపుతున్నారని నేను చెబుతూ ఉంటే మంత్రిగారు యిప్పుడే నా దృష్టికి వచ్చినది అని సమాధానం చెబుతున్నారు వారు అట్లాగ ఎందుకు కలపవలసి వచ్చింది? ముందు వారి మీద చర్యలు తీసుకుంటారా?

శ్రీ బి. వి. మోహన్‌రెడ్డి:— సభ్యులు యిప్పుడే చెప్పారు. స్యూయేజ్ వాటరు సిస్టము, డ్రైనేజ్ సిస్టము గురించి 75 కోట్ల రూపాయలతో ఒక పథకము చేపట్టాము 9 కోట్ల రూపాయలు యిప్పటికి ఖర్చు పెట్టడం జరిగింది. ఈ బడ్జెట్‌లో నాలుగు కోట్ల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది.

డా. యస్. జనార్ధన్‌రెడ్డి(నాగర్‌కర్నూలు).— ఎంతమంది ప్రయివేటు వారు కలిపితే మీరు నోటీసులు ఎంతమందికి యివ్వడం జరిగింది? ఏరియావైజుగా పేర్లు చదువుతారా?

శ్రీ బి. వి. మోహన్‌రెడ్డి:— 500 మందికి నోటీసులు యివ్వడం జరిగింది. యింకో 100 మందికి నోటీసులు యివ్వడం జరిగింది.

మిస్టర్ స్పీకరు:— లిస్టు పెట్టండి పేర్లతో లిస్టు పెట్టండి. He Will take necessary steps.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర (హిమాయత్‌నగర్).—ఇక్కడ మెయిన్ యిష్యూ ఏమనగా స్యూయేజ్ వాటర్ సిస్టమ్, డ్రైయినేజి సిస్టమ్ విషయం సిటీలో మొదటి నుంచీ వుంటున్నది. సివరేజ్ లైన్స్ లేకపోవడం దీనికి ముఖ్యమైన కారణం అని మునిసిపల్ అథారిటీస్‌కు తెలుసు. వాళ్ళు ఆ ప్రయత్నం చేయాలని అంటున్నారని అన్నారు. 75 కోట్లతో ఈ డ్రైయినేజ్ సివరేజ్ లైన్స్ సిస్టమ్‌ను రీ మోడల్ చేయడం ఎన్ని రోజుల నుండి కొనసాగుతున్నది? ఎప్పటిలోగా పూర్తి చేస్తారు? దానికి ఏమయినా నిధులు కేటాయించారా? నిధులను ఎక్కడినుంచి తెస్తున్నారు? 8—10 గం ఉదయం

మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ దివాళా తీసి వున్నది. ఎప్పటిలోగా పూర్తి చేస్తారో వివరాలు ఏమయినా చెబుతారా? 75 కోట్ల రూపాయలతో ఇది పరిష్కారం అయ్యే సమస్య కాదు.

శ్రీ బి.వి. మోహన్‌రెడ్డి :—75 కోట్ల రూపాయలతో ఈ పథకం చేపట్టడం జరిగింది. ఫస్టు ఫేజ్ 26 కోట్ల రూపాయలతో చేపడుతున్న పథకం ఇంతవరకు 9 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టడం జరిగింది ఎల్. ఐ. సి. రుణాలు కొంత మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ ఫండ్స్ కొంత, గవర్నమెంట్ గ్రాంట్స్ క్రింద ఈ పథకం చేపడుతున్నాము ఈ బడ్జెట్‌లో కూడా స్పెసిఫిక్‌గా చెబుతున్నాము నాలుగు కోట్ల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది. వీలైనంత త్వరలో కంప్లీట్ చేస్తాము.

శ్రీ ఎ నరేంద్ర —ఇది నగరానికి సంబంధించిన ఇష్యూ. ఎక్కడబడితే అక్కడ రోడ్ల మీద మురుగునీరు పారుతున్నది. ఇది 75 కోట్ల బృహత్తర పథకం అని అన్నారు 75 కోట్లకు గాను కేవలం ఈ బడ్జెట్‌లో 4 కోట్ల రూపాయలు కేటాయిస్తే ఎప్పటిలోగా పూర్తి చేయాలనుకొంటున్నారు? ప్రభుత్వ వుద్దేశ్యం ఏమిటి?

శ్రీ బి.వి. మోహన్‌రెడ్డి :—ప్రభుత్వ ఆర్థిక పరిస్థితులు దృష్టిలో పెట్టుకొని చేయాలి.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర —ఈ నాలుగు కోట్ల రూపాయలు ఎక్కడ ఖర్చు పెడుతున్నారో భగవంతుడికే తెలియాలి. ఎక్కడా సివరేజ్ లైన్స్ పడలేదు. ఈ 4 కోట్ల రూపాయలతో ఎన్ని సంవత్సరాలలో పూర్తి చేస్తారు? ఈ పథకం కోసం ఏదైనా ఫైనాన్షియల్ ఇనిస్టిట్యూషన్స్ నుంచి డబ్బు తీసుకువస్తున్నారా?

శ్రీ బి వి మోహన్‌రెడ్డి —ఎల్ ఐ.సి. రుణాలు కొంత తీసుకొంటున్నాము. మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ నుంచి కొంత ఫండ్స్, గవర్నమెంట్ గ్రాంటు ఈ మూడు కలిపి చేస్తున్నదే ఈ స్కీము వుద్దేశ్యము.

శ్రీ పి జనార్ధనరెడ్డి (ఖైరతాబాద్) :—మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ ఫండ్ ఎంత?

శ్రీ బి వి మోహన్‌రెడ్డి :—2/3 ఎల్.ఐ.సి. రుణాలు, 1/3 మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ రుణాలు తీసుకొంటున్నాము.

శ్రీ టి బాల్‌రెడ్డి (కారవాన్) :—సభలో మంత్రిగారు వాస్తవం చెప్పడం లేదని అంటున్నాను ఏ గల్లీకి వెళ్ళినా, ఏ బస్తీకి వెళ్ళినా మురుగునీరు ఓవర్ ఫ్లో అయిపోతున్నది దీనిని అందరూ గమనిస్తూనే వున్నారు. అయితే ఒక విషయం మాన్యశ్రీ మంత్రిగారి దృష్టికి తెస్తున్నాను. 1931 వ సంవత్సరంలో డ్రైనేజ్ పథకం ప్రారంభమయింది ఆ నాడు వున్న జనాభా కేవలం 5 లక్షలు. అదే నాటి దాదాపు 40 లక్షలు, 50 లక్షల జన సాంద్రత వున్నది. డ్రైనేజ్ స్కీము మోడలింగ్ కొరకు 5 సంవత్సరాల నుంచి 75 కోట్ల రూపాయలు వరల్డ్ బ్యాంక్ ఇస్తూ వున్నట్లు చెబుతున్నారు, ఎల్ ఐ. సి. స్కీము క్రింద

చేస్తున్నామని చెబుతున్నారు ఫస్ట్ ఫేజ్ క్రింద 25 కోట్ల రూపాయలు విడుదల అయినట్లు మంత్రిగారు ఒప్పుకొంటున్నారు 10 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టినను ఈ పని ఎందుకు మందకొడిగా జరుగుతున్నది? ఈ పథకం క్రింద అయ్యే పనులను వాటర్ వర్క్స్, మెట్రోపాలిటన్‌కు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేసినప్పటికి ఈ పనిని ఎందుకు పూర్తి చేయడం లేదు. అంబర్ పేటలో వున్న ట్రీట్‌మెంట్ ప్లాన్ పని కుంటు పడిపోయిందని మంత్రిగారి దృష్టికి తెస్తున్నాను దానికి వివరాలతో సమాధానం చెప్పాలి.

శ్రీ బి వి. మోహన్‌రెడ్డి :—దీనిని స్ట్రీమ్‌లైన్ చేసే వుద్దేశ్యంతో ఈ పథకం పెట్టాము. ప్రభుత్వానికి వేరే వుద్దేశ్యం లేదు. వీలైనంత త్వరలో నెరవేరుస్తాము.

శ్రీ బి. బాల్ రెడ్డి .— అంబర్ పేటలోని ట్రీట్‌మెంట్ ప్లాన్ కాంట్రాక్టర్సుకు అలాట్ అయి లేదు, మూడు సంవత్సరాలు అయినా పని జరగడం లేదు. ఎందుకు జాప్యం జరుగుతున్నది? దానికి సరైన సమాధానం చెప్పడం లేదు.

శ్రీ బి. వి మోహనరెడ్డి — వారు చెప్పే డ్రైనేజ్ ఈ స్కీము క్రింద వస్తున్నది త్వరితగతిన పని చేయాలని ఆదేశాలు యిస్తాము.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి :— ప్రపంచ బ్యాంకు వారు డబ్బు ఇస్తామని చెప్పారు. ఆ విషయం మంత్రిగారికి తెలుసు. ఒక వేళ తెలిసినట్లయితే ప్రపంచ బ్యాంకు నుండి వచ్చింది ఎంత; వస్తున్నది ఎంత?

శ్రీ బి. వి. మోహనరెడ్డి — నేను ప్రపంచ బ్యాంకు అని చెప్పలేదు. ఎల్. ఐ. సి. ఋణాలు, మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ గ్రాంట్లు అని చెప్పాను.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి : — తమరు చెప్పలేదు. ఇంతకు ముందు మంత్రిగారు చెప్పారు 'ప్రపంచ బ్యాంకు నుంచి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. దాని కొరకు ఒక డ్రైనేజి బోర్డు కావాలని, దానిని అపాయింట్ చేస్తున్నామని అన్నారు. ఇప్పుడు బోర్డును పెట్టినారు పెట్టిన తరువాత ఇప్పుడు ఏమయినా డబ్బు తీసుకరావడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారా?

శ్రీ బి. వి మోహనరెడ్డి .— ఈ డ్రైనేజ్ బోర్డు మంచినీటి పథకం కోసం, బోర్డు పెట్టినట్లయితే ఎఫెక్టివ్‌గా పని జరుగుతుందని ప్రపంచ బ్యాంకు వారు సూచన చేశారు. వాటర్ వర్క్సుకు, సివిలైజేషన్‌కు సంబంధం వున్నది కాబట్టి ఈ రెండు బోర్డులను కలిపి ఒకటే బోర్డు క్రింద పెట్టాము. త్వరితగతిన పనులు చేపడుతామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి — త్వరితగతిన పనులు చేపట్టండి. మేము అడ్డుపడడం లేదు త్వరితగతిన పనులు చేపట్టడానికి ప్రపంచ బ్యాంకు నుండి డబ్బు తీసుకుంటున్నామా?

శ్రీ బి వి. మోహనరెడ్డి — ప్రపంచబ్యాంకు నుండి డబ్బు తీసుకొనడం లేదు.

గుంటూరు పట్టణంలో భూగర్భ మురుగునీటి పథకం విఫలమగుట

53—

* 9869—శ్రీ మహమ్మద్ జాని (గుంటూరు-I) — పురపాలక శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా.

(అ) గుంటూరు పట్టణంలో భూగర్భ మురుగునీటి పథకం పూర్తిగా విఫలమైన విషయం ప్రభుత్వానికి తెలియునా,

(ఆ) అయినచో, ఈ విషయంలో తీసికొన్న చర్యలేవి?

శ్రీ బి. వి. మోహన్ రెడ్డి :— (అ) లేదండీ. గుంటూరు పట్టణంలో భూగర్భ మురుగు కాలువలు సక్రమంగా పనిచేస్తున్నాయి.

(ఆ) ఈ ప్రశ్నకు తావు లేదు.

శ్రీ మహమ్మద్ జానీ:— గుంటూరులో డ్రైనేజ్ పథకం నాలుగవ స్టేజ్‌లో వున్నది. 1962వ సంవత్సరంలో మొదలు పెట్టారు. ఫస్ట్ స్టేజ్ పూర్తి చేశారు. కానీ అదికూడా ఫెయిల్ అయింది మురుగు నీరు రోడ్లమీద పారుతున్నది. మరల రెండవ స్టేజ్ కూడా మొదలు పెట్టారు. అక్కడే ఆగిపోయింది ఫస్ట్ స్టేజ్ అనగా ఫెయిల్ అయినది బాగుచేయడానికి ఏమయినా చర్యలు తీసుకొంటున్నారా? మొత్తం ప్రాజెక్ట్ కాస్ట్ 5 కోట్ల రూపాయలు అవుతుంది. కాబట్టి మునిసిపల్ కౌన్సిల్ వాళ్లు ఈ 5 కోట్ల రూపాయల కొరకు ప్రపంచ బ్యాంక్ సహాయాన్ని కోరి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి వ్రాసిన మాట వాస్తవమా? రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దానిని ఆమోదించి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి క్లియరెన్స్ కోసం పంపించిన మాట వాస్తవమా? ఆ ఫైల్ కేంద్ర ప్రభుత్వం దగ్గర ఏ స్టేజ్‌లో వున్నది?

శ్రీ బి వి. మోహన్ రెడ్డి — అధ్యక్షా, సభ్యులు అడిగినట్లుగా అక్కడ షోకేస్ సమస్య వున్నది. ఇది ఇంజనీరుగారి ఆధ్వర్యంలో మెయిన్‌టెయిన్ చేయడం జరుగుతుంది. వారు చెప్పినట్లుగా 5 కోట్ల రూపాయల స్కీము గురించి ప్రపంచ బ్యాంక్ అసిస్టెన్స్‌కు పంపడం జరిగింది. కేంద్ర పరిశీలనలో వున్నది. పరిశీలన అయి వచ్చిన వెంటనే పనులు మొదలు పెట్టడం జరుగుతుంది

డాక్టర్ ఎస్. చంద్రమౌళి (చీరాల).— ప్రజలు ఆరోగ్యంగా వుండాలంటే ముందు డ్రైనేజ్ సిస్టమ్ ఇంప్రూవ్ చేయాలి. మునిసిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంట్ ఈ హౌసింగ్ ప్లాన్‌లో డ్రైనేజ్ స్కీమును ఇన్‌క్లూడ్ చేయకపోవడం చాలా లోపభూయిష్టంగా వుంది. ఆ విధంగా ఇన్‌క్లూడ్ చేయించి డ్రైనేజ్ సిస్టమ్‌ను ఇంప్రూవ్ చేయిస్తారా? చాలా పట్టణాలలో మాస్టర్ ప్లాన్స్ అన్నీ తయారు అయివున్నాయి అయితే ఫండ్స్ లేనందువలన ఆ మాస్టర్ ప్లాన్స్ ఇంప్లిమెంట్ కాకుండా వున్నాయి మునిసిపాలిటీ వాళ్ళు స్వంత ఫండ్స్‌తో డ్రైయిన్స్‌ను ఏర్పాటు చేసినప్పుడు మాస్టర్ ప్లాన్‌కు అనుగుణంగా ఆ లెవల్ తీయుటకు అవకాశం కల్పించేటట్లు ఆర్డర్స్ పాస్ చేస్తారా?

శ్రీ బి. వి. మోహన్‌రెడ్డి:— మొదటిది ఓపెన్ డ్రైనేజ్ సిస్టమ్ మునిసిపాలిటీకి సంబంధించిన విషయం. రెండవది ప్రత్యేకమైన విషయం.

శ్రీ పి. వెంకటపతి (సత్తెనపల్లి) — మునిసిపల్ సమస్య పరిష్కారం బాధ్యత బేసిక్‌గా మునిసిపాలిటీదా, లేక ప్రభుత్వానిదా, లేక రెండు జాయింటా, లేక మొత్తం కేంద్ర ప్రభుత్వం మాత్రమే చేయాలా, లేక మురుగు నీరంతా ప్రజల ఇళ్ళలోకి వస్తున్నది కాబట్టి ప్రజలే చేసుకోవాలా? ఓపన్ డ్రైనేజ్ సిస్టమ్ మునిసిపల్ వాళ్ళు చూస్తున్నారు. మరి అండర్ గ్రౌండ్‌కు వచ్చినప్పుడు మామూలుగా అయితే మునిసిపల్ వారిదే బాధ్యత. కానీ నిధులు లేని పరిస్థితి దృష్ట్యా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అనుమతి తీసుకొని ప్రపంచ బ్యాంక్ అసిస్టెన్స్ కానీ, ఎల్.ఐ.సి. రుణం కానీ హడ్కో వారి దగ్గర రుణాలు కానీ తీసుకొని పనులు చేయడం జరుగుతున్నది. ఈ విషయంలో మంత్రిగారిని అడిగి ఎంత కాలం అయింది? ఏమి చేశారు?

శ్రీ బి. వి. మోహన్‌రెడ్డి — సమగ్ర పట్టణాభివృద్ధి పథకం క్రింద 19 మునిసిపాలిటీలను సెట్టడం జరిగింది. అందులో గుంటూరు పట్టణం వుందని చెబుతున్నాను. 5 కోట్ల రూపాయలతో పథకం తయారు చేసిన దానిలో గుంటూరు పట్టణం వుందని సభ్యులు జానీగారు అడిగినప్పుడు సమాధానం చెప్పడం జరిగింది. త్వరిత గతిన రావడానికి అవకాశం వున్నది.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు (వర్ధన్నపేట) — ఈవాళ వున్న పరిస్థితులలో రాష్ట్రంలోవున్న మునిసిపాలిటీలలో డ్రైనేజ్ సిస్టమ్ సరిగ్గా లేకపోవడం వలన అతి సార వ్యాధి రావడం అనేక వందల మంది చనిపోవడం మంత్రిగారి దృష్టికి వచ్చిందా? ఉదాహరణకు వరంగల్‌లో మునిసిపల్ డ్రైనేజ్ వాటర్‌లో డ్రింకింగ్ వాటర్ కలవడం వలన దాదాపు 152 మంది ఎనిమిది నెలల క్రితం చనిపోయిన విషయం వారి దృష్టికి వచ్చిందా? సానిటేషన్ కొరకు అండర్ గ్రౌండ్ డ్రైనేజ్ సిస్టమ్ కొరకు మునిసిపాలిటీస్‌కు ఏమయినా డబ్బు కేటాయించడం జరిగిందా?

శ్రీ బి.వి. మోహన్‌రెడ్డి :—అవ్వును, నా దృష్టికి వచ్చిన వెంటనే అధికారులకు ఆదేశాలు ఇవ్వడం జరిగిందని గతంలో నేను చెప్పాను. 8-50 గం. ఉదయం.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :—మీరు ఇస్తున్న గ్రాంట్లు ఏమిటి? డ్రెయినేజీ కొరకు ఏమి యిచ్చారు?

శ్రీ బి.వి. మోహన్‌రెడ్డి — డ్రెయినేజీ, రోడ్లు, మెంటెనెన్స్ మునిసిపాలిటీ బాధ్యత అని చెప్పడం జరిగింది. పారిశుధ్యాన్ని మెరుగుపరచాలి అనే ఉద్దేశంతో లోకల్ శానిటేషన్‌కి చాల ఫండ్సు ఇస్తున్నాము.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :—మున్సిపాలిటీకి 87–88 లో ఏమైనా ఇచ్చారా? 1988–89 లో ఏమైనా ప్రపోజు చేశారా? రోడ్సు డ్రెయినేజి హైదరాబాదు లోను, వరంగల్లు లోను కూడా చాల అధ్వాన్నంగా ఉన్నాయి. ఈ సంవత్సరం ఏమైనా బడ్జెట్ కేటాయింపు ఇస్తున్నారా?

శ్రీ బి.వి. మోహన్ రెడ్డి :—ఇ.ఎస్.ఐ. స్కీము క్రింద కొన్ని గ్రాంట్లు రిలీజ్ చేయడం జరిగింది, డబ్బు విడుదల చేయడం కూడా జరిగింది.

శ్రీ ఎన్. కృష్ణమూర్తి (మాచెర్ల) :—మాచెర్లలో మున్సిపాలిటీకి మంచి నీళ్ల పథకం ఎంత కాలంలో పూర్తి అవుతుంది?

శ్రీ బి.వి. మోహన్ రెడ్డి :—అది ప్రత్యేక ప్రశ్న వేయాలి.

యు.జి.సి. చే వైద్య విశ్వవిద్యాలయం గుర్తింపు

54—

*9579—సర్వశ్రీ ఎం. రామకిషన్ రావు, పి. వెంకటపతి, ఎన్. రాఘవ రెడ్డి, బి. వెంకటేశ్వరరావు :—ఆరోగ్య, వైద్యశాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) వైద్య, ఆరోగ్య శాస్త్రముల విశ్వవిద్యాలయం యు.జి.సి.చే గుర్తింపబడినదా,

(ఆ) లేనిచో, గుర్తింపు పొందుటకు తీసికొన్న చర్యలేవి?

వైద్య, ఆరోగ్య శాఖమంత్రి (డా. డి. వెంకటేశ్వర రావు) :— (అ) లేదండి.

(ఆ) ఈ విషయం విశ్వవిద్యాలయ గ్రాంట్ల సంఘం పరిశీలనలో వుంది.

శ్రీ పి. వెంకటపతి :—ఇది ఎంత కాలం నుంచి పరిశీలనలో ఉంది? ఎప్పటికి ఈ గుర్తింపు వస్తుందని ఆశిస్తున్నారు? గుర్తింపు లేకపోయినందువల్ల అనేక సమస్యలు ఏర్పడుతున్నాయి పాస్ అయిన వారికి గాని ఉద్యోగాలు చేసే వారికి గాని భయాందోళనగా ఉంటున్నది. గుర్తింపు లేనందువల్ల, విద్యార్థులకు గాని ఉద్యోగులకు గాని ఇబ్బంది లేకుండా చేయడానికి ప్రభుత్వము ఏమి చర్యలు తీసుకుంటున్నది?

డా. డి. వెంకటేశ్వరరావు :—ఏడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక—భారత ప్రభుత్వం డాక్యుమెంటు—ప్రకారం, యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హెల్తు సైన్సెస్ దేశ వ్యాప్తంగా ఉండాలనే ఉద్దేశం ఇండియన్ మెడికల్ కౌన్సిలు, ఇండియన్ మెడికల్ అసోసియేషన్ ఇవి అన్నీ రికమెండు చేసిన తరువాత ప్రాథమికంగా మనం దీనిని ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది మనం 1-11-1986 లో ప్రారంభించిన తరువాత మొట్టమొదట 30-12-1986 న తరువాత 8-4-1987 న యు.జి.సి.కి వ్రాయడం జరిగింది. 21-4-1987 న భారత ప్రభుత్వం మినిస్ట్రీ ఆఫ్ హెల్తుకి దీనిని గురించి గ్రాంట్సు మంజూరు కొరకు వ్రాయడం జరిగింది యు.జి.సి. వారు ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఎ.ఎస్. ఫిన్ తాల్, డైరెక్టర్ జనరల్, ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ రిసెర్చి, శ్రీ జి.కె. విశ్వకర్మ, శ్రీ పి. ఎల్. సంజీవరెడ్డిగారు కూడా అందులో సభ్యులు. వారు రెండు మూడు పర్యాయాలు కూర్చోవడం జరిగింది. ఇంకా వారు నివేదిక సమర్పించవలసి ఉంది. ఈ లోపల

భారత ప్రభుత్వం శ్రీ రైయల్ అహమ్మద్ చైర్మన్ షిప్‌లో ఒక కమిటీని వేయడం జరిగింది దానిలో మన యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హెల్తు సైన్సెస్ వైస్ ఛాన్సలరు శ్రీ సూర్యనారాయణగారు కూడా ఒక మెంబరు. వారు ఈ మధ్యనే అక్కడికి వెళ్ళి రావడం జరిగింది. వారు ఒక రిపోర్టును సబ్‌మిట్ చేయవలసి ఉంది వారు—ఇది యూనిఫాకల్టీ అని అభ్యంతరం పెడితే కాదు మల్టి ఫాకల్టీ' అని చెప్పడం జరిగింది అగ్రికల్చరల్ యూనివర్సిటీ యూని ఫాకల్టీ అయినా ఇవ్వడం జరిగింది. స్టాండర్డు ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ పెంచడం కోసం సూపర్ ఇంప్రూవ్ చేయడం కోసం ఇలాగే విద్యకు సంబంధించిన విషయంలో అందరికీ ట్రెయినింగు ఫెసిలిటీస్ కలుగజేయాలి అనే ఉద్దేశంతో అవి అన్ని ఏర్పాట్లు చేయడం జరిగింది. అది రావచ్చు అనే అభిప్రాయం మాకు ఉంది. సభ్యులు ప్రస్తావం చేస్తున్నట్లుగా గుర్తింపు రానందువల్ల ఏమీ ఇబ్బందులు లేవు. డిగ్రీలు కాకపోయినా గుర్తింపు రాక పోయినా అటానమస్ యూనివర్సిటీకి సంబంధించిన జీత భత్యాలు ప్రభుత్వం ఇవ్వడం ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు సంబంధించిన విధంగా ఇవ్వడం జరుగుతుంది

శ్రీ ఐ. వెంకటేశ్వరరావు (మధిర) —యు.జి.సి. వారి ఆమోదం పొందనందువల్ల విజయవాడ సిద్ధార్థ మెడికల్ కళాశాలలో స్కేల్సు వర్తింపు చేయడంలో, సౌకర్యాలు వర్తింపచేయడంలో ఆందోళనగా ఉంది అది వాస్తవమేనా? గుర్తింపు పొందేందు ప్రభుత్వం తగిన చర్యలు తీసుకుంటుందా? అది గుర్తింపబడనందువల్ల విద్యార్థులకు, సిబ్బంది కొన్ని ఇబ్బందులు జరుగుతున్నాయి, ముఖ్యంగా సిద్ధార్థ మెడికల్ కాలేజీలో అది వాస్తవమేనా?

డా. డి. వెంకటేశ్వరరావు —యు.జి.సి. ఆమోదం లేనందువల్ల గాని కాలేజి రికగ్నిషన్ రానందువల్ల గాని ఏమీ ఇబ్బందులు లేవు ఎందువల్లనంటే ఈ మధ్య ఇండియన్ మెడికల్ కౌన్సిల్ నుంచి ఒక బృందం వచ్చి పరిశీలన చేసి వెళ్ళడం జరిగింది. త్వరలోనే వారు కళాశాలకు గుర్తింపు ఇస్తాము అన్నారు. అది జరుగుతూ ఉన్నది. అది ఆశాజనకంగా ఉన్నది. యు.జి.సి. స్కేల్సుకు సంబంధించిన విషయంలో, గ్రాంట్సు వస్తే, యు.జి.సి. స్కేల్సు లేకపోతే, ప్రభుత్వం వారి ప్రాంతాలలో ఎలా ఉంటే అలా చేయడం జరిగింది. వారు ఇంతకు ముందు ఆందోళన చేయడం జరిగింది. అయితే వారికి స్కేల్సు అధికం చేసి ప్రభుత్వ స్కేల్సుని ఇవ్వడానికి ఒప్పుకోవడం జరిగింది. కాబట్టి అక్కడ పని చేసిన వారికి ఎటువంటి ఇబ్బంది లేదు.

శ్రీ పి. వెంకటపతి :—వారు యు.జి.సి. కి స్టేటు గవర్నమెంటుకి మధ్యలో ఆకాశంలో త్రిశంకు స్వర్గంలా వ్రేలాడుతున్నారు. ఇప్పుడు వర్తింపు చేశాము అంటున్నారు. ఎట్లా వర్తింపు చేశారు. ఎప్పటినుంచి వర్తింపు చేశారు. వారికి ఎరియర్సు ఇవ్వబోతున్నారా?

డా. డి. వెంకటేశ్వరరావు —అధ్యక్షా, వైస్-ఛాన్సలర్ సూర్యనారాయణగారు వారితో ఒక ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నట్లు నాకు చూచాయగా చెప్పడం జరిగింది. దానిలో వారు చెప్పింది ఆన్ పార్ విత్

గవర్నమెంటు స్కేల్సు వాటిని అమలు చేయడానికి ఇన్ ప్రిన్సిపుల్ ఒప్పుకోవడం జరిగింది.

9-00 ని. శ్రీ [illegible] (నరసంపేట): దీనిలో రెండు విషయాలు వున్నాయి. కాలేజీ గుర్తింపు ఇండియన్ మెడికల్ కౌన్సిల్ వారికి యూనివర్సిటీకి సంబంధించిన గుర్తింపు యు.జి.సి. వారిది. యు.జి.సి. వారు గుర్తింపు ఇవ్వకుండా వుండటానికి కారణం అక్కడ యునిట్ ఫాకల్టియా లేక మల్టి ఫేకల్టియా అనే సమస్యకాక ఇదే కాక వారు నిర్ణయించిన స్టాండర్డ్సును నెరవేర్చకపోవడమా? మన వైపు నుండి ఆ స్టాండర్డ్సు నెరవేర్చడంలో ఏమైనా లోట్లు వున్నాయా? లేక రాజకీయ కారణాల వల్ల కాని, మరేయితర కారణాల వల్ల కాని ఇబ్బందులు కలుగచేస్తున్నారా?

డా. డి. వెంకటేశ్వరరావు — ఈ విషయంలో ఒక కమిటీని వేసి రిపోర్టు ఇవ్వమన్నారు. భారత ప్రభుత్వం ఎవరైన ప్రొఫెసర్ రైయత్ జమాన్ చైర్మన్‌గా ఒక కమిటీని ఎపాయింట్ చేయడం జరిగింది. వారి రిపోర్టును ఆధారం చేసుకుని నిర్ణయం తీసుకుంటామని చెప్పడం జరిగింది. ఈ మధ్య వైస్ ఛాన్సలర్ సూర్యనారాయణగారు వచ్చి మాట్లాడినప్పుడు కూడా ఇదే విషయం చెప్పడం జరిగింది. ఇతరత్రా వేరే నిబంధనలు ఏమీ వారు విధించలేదు. కమిటీ ఎపాయింట్ చేసిన దానిలో భాగంగా నిబంధనలు చెప్పు చేయడానికి, దేశం మొత్తంగా ఏ విధంగా వుండాలనేది కూడా వుంది.

శ్రీ [illegible]హెచ్. జయరాంబాబు (గుంటూరు-2) — విజయవాడలోని సిద్ధార్థ మెడికల్ కాలేజీకి ఇండియన్ మెడికల్ కౌన్సిల్ నుండి గుర్తింపు రాని మాట వాస్తవం. ఆ గుర్తింపు కోసం గుంటూరు మెడికల్ కాలేజి నుండి ప్రొఫెసర్లను విజయవాడ సిద్ధార్థ మెడికల్ కాలేజీకి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయడం వల్ల గుంటూరులోని విద్యార్థులు ఇబ్బందులకు లోనైన మాట వాస్తవమా? అలాగే విజయవాడలోని రైల్వే హాస్పిటల్‌ను, మంగళగిరిలోని టి.బి. సానిటోరియంను సిద్ధార్థ మెడికల్ కాలేజీకి ఎటాచ్ చేసిన మాట వాస్తవమా?

డా. [illegible]. వెంకటేశ్వరరావు — డెప్యుటేషన్ మీద గాని, లేదా ఉద్యోగుల ట్రాన్స్‌ఫర్ అనే విషయంలో గాని ప్రభుత్వానికి అధికారం వుంది. విద్యార్థులు ఆ కోర్సు నష్టపోయినదనే మాట వాస్తవం కాదు. టీచింగ్ కాలేజీలో [illegible] అన్ని పోస్టులు [illegible] చేయడం జరిగింది. [illegible] ఎ.పి.పి.ఎస్.సి. కి ఇన్ఫర్మేషన్ చెప్పి [illegible] పి.ఎస్.సి. తీసుకుని పరిశీలించి తరువాత [illegible] ప్రమోషన్స్ ఇచ్చే విషయంలో కొంత ఆలస్యం జరిగిన మాట వాస్తవమే. అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్స్‌కు సంబంధించి అన్ని కాలేజీలలో భర్తీ చేయడం జరిగింది. గుంటూరులో ఖాళీలు ఏర్పడ్డాయన్న మాట వాస్తవం కాదు. టి.బి. హాస్పిటల్ నుండి, రైల్వే హాస్పిటల్ నుండి తీసుకోవడం జరిగింది. దానిలో తప్పు ఏమీ లేదు.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు :— [illegible] సమస్యకై మధ్యవర్తి తీర్పుగా ఒక [illegible] చేస్తున్నామని మంత్రిగారు తెలిపారు; అది ఎంత వరకు నిజం

మొదట యు.జి.సి. స్కేల్స్ వర్తింపచేయడంలో వున్న ఇబ్బందుల గురించి చెప్పారు. ముందు చెప్పినదానికి, తరువాత చెప్పిన దానికి వైరుధ్యం వుంది. దాని గురించి వివరంగా చెబుతారా?

డాక్టరు డి. వెంకటేశ్వరరావు:—ఇది సిద్ధార్థ మెడికల్ కాలేజి వారు రిక్రూట్ చేసుకున్న స్టాఫ్ సంగతి. రాష్ట్రప్రభుత్వం రిక్రూట్ చేసుకుంటే కమ్యూనల్ రోస్టర్స్ అబ్జర్వ్ చేయవలసి వుంది. వారు అలా అబ్జర్వ్ చేయకుండా రిక్రూట్ చేసుకున్నారు. బి.సి., ఎస్.సి., ఎస్.టి.లకు రావలసిన కోటా రాకపోతే ప్రభుత్వపరంగా జీతాలు ఇచ్చే దానిలో అబ్జెక్షన్స్ వచ్చే ఆస్కారం వుంది. ఆ పరిస్థితులను దృష్టిలో పెట్టుకొని వారికి జీతాలు వచ్చే పద్ధతిలో ఒడంబడిక చేసుకుని వుంటే చేసుకొని వుండవచ్చు. వారికి ఇచ్చే జీతాలలో వ్యత్యాసం లేకుండా చేయడం జరిగింది.

గాంధీ ఆసుపత్రిలో అవకతవకలు

55 —

*9184-పి.—శ్రీమతి రాజాన రమణి (విశాఖపట్నం-2), శ్రీమతి వి. సరోజ (చెక్కూరి) — ఆరోగ్య, వైద్య శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) గాంధీ ఆసుపత్రిలో వార్షిక అంచనాల అవసరాలను మించి 23 రెట్లు అధికంగా 10.75 కోట్ల రూపాయల విలువ గల బ్యాండేజ్ మరియు గేజ్ వస్త్రమును కొన్ని బూటకపు బినామి ఏజన్సీల నుండి కొన్నట్లుగా అంతర్గత ఆడిట్ వారి నివేదికలో యిటీవల సూచించిన విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) అయినచో, దానిపై తీసికొన్న చర్య ఏమి?

వైద్య, ఆరోగ్య శాఖా మంత్రి (డా. డి. వెంకటేశ్వరరావు):—

(అ) లేదండి. 1987-88 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ. 8,52,379-00 విలువ గల బేండేజి, గాజుబట్టను సికింద్రాబాదు లోని గాంధీ ఆసుపత్రి వారు కొనుగోలు చేయడం జరిగింది. ఈ కొనుగోలు చేసింది మునుపటి సంవత్సరాల సగటు వార్షిక వినియోగం కంటే 3-4 రెట్లు అధికంగా ఉంది.

(ఆ) ఈ విషయంలో విచారణ చేసేందుకు వైద్య, విద్యాశాఖ డైరెక్టరును విచారణాధికారిగా నియమించడమయింది. ఆయన నుండి విచారణ నివేదిక రావలసి ఉంది.

శ్రీమతి వి. సరోజ:— ప్రాణాలు కాపాడవలసిన హాస్పిటల్స్‌లో ఇటువంటి అవకతవకలు జరగడం శోచనీయం. ముఖ్యముగా హైదరాబాదు లోని గాంధి హాస్పిటల్ లో ఇటువంటి సంఘటన జరగడం మరీ శోచనీయం. ఒక సంవత్సరానికి 2 వేల మీటర్స్ అవసరమయితే 4 నెలల కాలంలో 46 వేల మీటర్స్ కొని, 10 కోట్ల రూపాయలు దుర్వినియోగం చేశారు. సిబ్బంది బినామీ అమ్మకం దారుల వద్ద కొనుగోలు చేసి ప్రజాద్రవ్యం దుర్వినియోగ పరి చారు. ఎ.సి.బి. వారు లోకాయుక్తకు చెప్పినా వారు పట్టించుకోలేదు ఇప్పటి

కై - త్వరితంగా విచారణ జరిపించి దోషులపై చర్యలు తీసుకుంటారా? ఇంకా ఏ హాస్పిటల్ లోనైనా ఇటువంటి అవకతవకలు జరిగినట్లు తమ దృష్టికి వచ్చిందా?

డా. డి వెంకటేశ్వరరావు :— పది కోట్ల విలువ కాదు. 8 లక్షల 52 వేల రూపాయల విలువ చేసేది కొనడం జరిగింది. దానిపై డి.ఎమ్.ఇ ని విచారణ చేయవలసిందిగా కోరడం జరిగింది పర్చేజింగ్ కమిటీ అనేది ఒకటి ఉంది. అందులో సూపరింటెండెంట్, ఆర్.ఎమ్.ఓ లేక సెక్రటరీ, సీనియర్ ఫార్మసిస్ట్ వుంటారు. వారందరిపై చార్జి షీట్ ఫ్రేమ్ చేసి మెమోలు ఇవ్వడం జరిగింది వారిలో ముగ్గురు ఎక్స్ప్లనేషన్ ఇవ్వడం జరిగింది ఒకరు ఇవ్వలేదని డి.ఎమ్.ఇ. చెప్పారు. దీనిలో రు 3 లక్షల 60 వేలకు సంబంధించి స్మాల్ స్కేల్ ఇండస్ట్రీస్ వారి నుండి కొనుగోలు చేయడం జరిగింది. సూపరింటెండెంట్ ఎక్స్ప్లనేషన్ ఇవ్వవలసి వుంది. ఆయన నుండి కూడా తీసుకుని రిపోర్టు ఇస్తామని డి.ఎమ్.ఇ చెప్పారు వారు రిపోర్టు సబ్మిట్ చేసిన తరువాత ఎటువంటి వారిపైననైనా సరే చర్య తీసుకుంటాము

9-10 ఉ. శ్రీమతి జె. సీతారామమ్మ (కూచినపూడి) :— అప్పుడు వున్న సూపరింటెండెంట్ ఎవరో మంత్రిగారు తెలియజేస్తారా? ఇందులో అక్కడి స్టోర్ లో వున్న సిబ్బంది అందరికీ వాటాలు వున్నట్టు మాకు తెలిసింది. అందువల్ల సి.బి.సి.ఐ.డి. చేతగాని లేక విజిలెన్స్ వారిచేగాని విచారణ జరిపిస్తారా?

డాక్టర్ డి. వెంకటేశ్వరరావు :— సి.బి.సి.ఐ.డి. లేక విజిలెన్స్ వారిచే విచారణ జరిపించనక్కరలేదు డి.యం.ఇ. స్థాయిలో విచారణ జరిపించి విచారణ నివేదిక అందగానే చర్య తీసుకుంటాము.

శ్రీ సి.హెచ్. విఠల రెడ్డి (నర్సాపూర్) —బూటకపు ఏజెన్సీల నుంచి కొనుగోలు చేశామన్నారు కదా, ఆ ఏజెన్సీల పేర్లు ఏమిటి? వాటిపై తీసుకున్న చర్య ఏమిటి? బాధ్యులైన సిబ్బందిపై ఏమి చర్య తీసుకున్నారు?

డాక్టర్ డి వెంకటేశ్వరరావు —విచారణలో వుండగా చెప్పడం భావ్యం కాదు డైరెక్టర్ ఆఫ్ మెడికల్ ఎడ్యుకేషన్ విచారణ చేస్తున్నారు. మందుల కంపెనీల పేర్లు చెపుతాను. సుమారు 10 కంపెనీలు ఉన్నాయి అవి విజయా కెమికల్స్ అండ్ డ్రెస్సింగ్స్, సంధ్యా ఎంటర్ ప్రైజెస్ హైదరాబాద్, శ్రీ ఫార్మా హైదరాబాద్, మోహన్ ఫార్మా సూర్యాపేట, సన్ షైన్ కెమికల్ ఇండస్ట్రీస్, ఏ. పి. ఎస్. ఎస్. ఐ. డి. సి హైదరాబాద్, మొదలైనవి ఏ. పి. ఎస్. ఎస్. ఐ. డి. సి. నుంచి ఒకసారి; 1 లక్షా 18 వేల రూపాయలు, మరొకసారి 11 వేల రూపాయలు, 1 లక్షా 12 వేల 250 రూపాయలు విలువైనవి కొనడం జరిగింది.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి (మక్తల్) :—అసలు ఈ కొనుగోలు ఎప్పుడు జరిగింది? దీనిపై ప్రాథమిక విచారణ ఏమైనా జరిగిందా? జరిగితే రెస్పాన్సిబిలిటీ ఎవరిపైన ఫిక్స్ చేశారు? వారిపై చర్య తీసుకొన్నారా?

డాక్టరు డి. వెంకటేశ్వరరావు — కొంతకాలం మూడు చెక్కులు అదనంగా వున్న విషయం వాస్తవమే. ఆడిట్ చేసినప్పుడు ఈ విధంగా జరిగిందని తెలిసింది. వర్కింగ్ కమిటీవారి నుంచి వివరాలు తీసుకొని విచారణ జరిపించి చర్య తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

కేరళకు జీడిపప్పు గింజలను రవాణా చేయుటలో అమ్మకపు పన్ను నష్టము

56—

*9575—సర్వశ్రీ పి. సుబ్బయ్య (పామనేరు), కె. సత్యనారాయణ (ఇబ్రహీంపట్నం), ఎస్. వేణుగోపాలాచారి (నిర్మల్), కె. ఎర్రన్నాయుడు (హరిశ్చంద్రాపురం), జి. ఎస్. ఎస్. శివాజీ (సోంపేట) - వాణిజ్య పన్నుల శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) ఒక్కొక్క లారీకి రూ. 12,000/-ల నుండి రూ. 15,000/-ల వరకు అమ్మకపు పన్నును మరియు లారీకి రూ. 1,300/-ల మార్కెట్ సెస్సును తప్పించుకొంటూ ప్రతి సంవత్సరం మార్చి-జూన్ నెలల మధ్య రాజమండ్రి నుండి కేరళకు నాగరకోయిల్ మీదుగా 2,000 లారీల జీడిపప్పు గింజలు రవాణా చేయబడుతున్న విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) సదరు వర్తకులచే ఈ పన్ను ఎగవేత విషయం స్థానిక వాణిజ్యపన్ను అధికారులకు తెలియునా;

(ఇ) అయినచో, అందుపై తీసుకొన్న చర్య ఏమి?

వాణిజ్య పన్నుల శాఖ మంత్రి (శ్రీ కె. కళా వెంకటరావు) :—

(అ) లేదండి.

(ఆ) ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు.

(ఇ) ఈ ప్రశ్నకు తావు లేదు.

శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు :— అధ్యక్షా, ఈ ప్రశ్నకు తావు లేదు. అని మంత్రిగారు చెప్పారు. జీడిపప్పు ట్రాన్స్‌పోర్టు టాక్సు లేకుండా భారీ ఎత్తున జరుగుతున్నదని ఆరు మాసాల క్రితం పత్రికలలో వచ్చింది. మా జిల్లా శాసన సభ్యులు కొందరం కనుగొంటే తెలిసింది. చిన్న చిన్న వ్యాపారస్థులు ప్రభుత్వం దగ్గర ఆథరైజేషన్‌గా ఒక రసీదు తీసుకొని దానితో చెక్‌పోస్టుల వద్ద మెనేజ్ చేసి రవాణా ద్వారా కోట్ల రూపాయలు ఆర్జించిన విషయం ప్రతి ఒక్కరికి తెలుసు. దానిని అరికట్టడానికి చెక్‌పోస్టులో ఏ విధమైన యంత్రాంగం వుంది? ప్రస్తుతం జీడిపప్పు మీద, పిక్కమీద కలిపి మల్టిపుల్ టాక్సు ఏమైనా వేస్తున్నారా లేక ఒక్కదానిమీదనే కలెక్టు చేస్తున్నారా? దీనిని అరికట్టడానికి ప్రభుత్వం ఏమి చర్యలు తీసుకోబోతున్నది?

శ్రీ కె. కళావెంకట్రావు :— రా పిడి అవుతే 6 పర్సెంట్ టాక్స్ వేస్తున్నారు. అదే విధంగా అన్నీ కలుపుకొని ఎడిషనల్ టాక్స్‌తో సహా 7.70 పర్సెంట్ టాక్స్ దీనిమీద కలెక్టు అవుతున్నది ఇంతవరకూ ఎంత టాక్స్ కలెక్టు అయిందంటే 1985-86లో 39 లక్షల 16 వేల రూపాయలు, 1986-87లో 1 కోటి 64లక్షల 29 వేల రూపాయలు, 1987-88లో 2 కోట్ల 93 లక్షల 78 వేల రూపాయలు వచ్చింది. టాక్స్ పే చేయకుండా రెండు వేల లారీల వరకు వెళ్ళిపోతున్నాయని సభ్యులు అడగడం జరిగింది ఇది చాలా సత్యదూరమైన విషయమని తమ ద్వారా మనవిచేస్తున్నాను. దానికి కారణం ఏమిటంటే మన రాష్ట్రంలో క్యాష్యూ ప్లాంటేషన్ ఏరియా తీసుకొంటే 1984-85లో 46 వేల 913 హెక్టార్లు, అదే విధంగా 1985-86లో 47 వేల 59 హెక్టార్లు, 1986-87లో 49 వేల 529 హెక్టార్లు, ఎగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటువారు వేసిన లెక్కల ప్రకారం పండిన క్యాష్యూనట్ 1984-85లో 15 వేల 559 టన్నులు ఈ విధంగా లెక్కలు చూసుకొంటే 1986-87లో 2,500 లారీల ప్రొడక్షన్ వచ్చింది; ప్రభుత్వానికి వచ్చిన టాక్స్ కూడా ఇంచుమించుగా 2,553 లారీలకువచ్చింది, ఆవ్రేజ్‌గా 2 కోట్ల పైచిలుకు వచ్చిందని మనవిచేశాను శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్టణం, విజయనగరం, తూర్పు గోదావరి, పశ్చిమగోదావరి ప్రకాశంజిల్లాలోని కొన్ని ప్రాంతాలలో జీడి పిక్కలు తయారుచేస్తారు అక్కడ ఈ ప్లాంటేషన్‌వుంటుంది అక్కడనుంచి మద్రాసు రాష్ట్రానికి, కేరళ రాష్ట్రానికి పోవాలంటే నెల్లూరుజిల్లాలోని తడ వద్ద గల ఇంటిగ్రేటెడ్ చెక్‌పోస్టు ద్వారా పోవాలి అక్కడ కూడా కట్టుదిట్టమైన చర్యలు తీసుకోవడం జరిగిందని మనవిచేస్తున్నాను

శ్రీ ఎన్ ఇంద్రసేనారెడ్డి — అధ్యక్షా, ఈ ప్రశ్న వేయడంలోగల ఉద్దేశం ఏమిటంటే రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి రావలసి రాబడి తగ్గిపోయింది కేవలం 1/4 మాత్రమే టాక్సు కలెక్టు చేసుకోగలుగుతున్నాం, మిగతా 3/4 ఎగవేతలో పోతున్నదనే ఉద్దేశంతో ఈ ప్రశ్న అడిగితే మంత్రిగారు తామేదో తప్పుచేశామని భావించి దానిని సమర్థించుకొనేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. వారు తప్పు చేశారని మేము అనడంలేదు. పన్ను వసూలుకు పకడ్బందీగా చర్యలు తీసుకోకపోవడం మూలంగా పన్ను ఎగవేత జరుగుతున్నది. దానిని అరికట్టడానికి ఏమి చర్యలు తీసుకొంటారని అడుగుతున్నాము. అందుకు ఇంటర్ స్టేట్ బోర్డర్స్‌లో వుండే చెక్‌పోస్టులను ఆధునీకరణ చేయక పోవడం, కంప్యూటరైజేషన్ సెటిలైట్ కంట్రోల్ సిస్టం-ఇలా టివి చేయకపోవడం వల్ల 3/4 ఎవేషన్ జరుగుతోంది. మీరు కొత్త పన్నులు వేస్తున్నారు. కాని ఎగవేతదార్ల నుండి వసూలు చేసే ప్రయత్నం చేయడం లేదు. అందువల్ల ఇప్పటికైనా కంప్యూటరైజ్ చేసి, సెటిలైట్ ద్వారా కంట్రోలు చేయడానికి, బార్డరు ద్వారా పోయే వెహికల్స్‌ను కంట్రోల్ చేయడానికి ఆలోచిస్తున్నారా ? అలాంటి ఆలోచన వుంటే ఏ స్థాయిలో ఉంది, ఎప్పటివరకు ఆ పని చేయగలరు ?

శ్రీ కె. కళావెంకటరావు :— గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన ఉద్దేశం ఈ ప్రశ్నలో ఏమీ కనిపించడంలేదు. ఇకపోతే వారు ఆధునీకరణ చేయాలని సూచించారు. అది తప్పకుండా అమలుపరుస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి.—ఎప్పుడు ? ఏ దశలో ఉంది ?

శ్రీ కె. కోటా వెంకటరావు.—ఇప్పటికి 5 పని చేస్తున్నాయి, మిగతా చోట్ల దశల వారీగా వస్తాయని మనవిచేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్.—ప్రశ్న నెం. 67 (*9527) వాయిదా వేయబడినది.

వెదురులంక, యానాంల మధ్య గౌతమి నదిపై వంతెన నిర్మాణము

68—

*9780—సర్వశ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు (సిరిసిల్ల), మహమ్మద్ రజబ్ అలీ (సుజాతనగర్), టి. వెంకటేశ్వరరావు (విసుకొండ), ఎ. మల్లేష్ (ఆసిఫాబాద్), యమ్. నారాయణ రావు (మునుగోడు) :—రోడ్లు, భవనాల శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో వెదురు లంక, యానాం మధ్య గౌతమి నదిపై వంతెన నిర్మించుటకు ఏదైని ప్రతిపాదన వున్నదా,

(ఆ) సదరు వంతెన ఖర్చులో 50 శాతం ఖర్చును భరించడానికి పాండిచ్చేరి ప్రభుత్వం అంగీకరించిన విషయం కూడా వాస్తవమేనా,

(ఇ) అయినచో, సదరు వంతెన పనిని ఎప్పుడు చేపట్టే అవకాశం వుంది ?

రోడ్లు, భవనాల శాఖా మంత్రి (శ్రీ కె. జానారెడ్డి) —(అ) ప్రస్తుతము లేదండి.

(ఆ) లేదండి.

(ఇ) ఉత్పన్నము కాదండి.

శ్రీ సిహెచ్ రాజేశ్వరరావు — అధ్యక్షా, రోడ్స్ అండ్ బిల్డింగ్స్ డిపార్టుమెంట్ వారే కాకుండా పర్యాటక డిపార్టుమెంట్ వారు కూడా ఆలోచించి వెదురులంక, యానాం మధ్య వంతెన నిర్మించుటకై ప్రైమరీ ఎస్టిమేట్ కూడా తయారుచేసినట్లు నాకు రూఢిగా తెలుసు. ఆ ప్రాంతంలో రమణీయమైన ప్రకృతి దృశ్యాలు వున్నాయి కాబట్టి దానిని పర్యాటక కేంద్రంగా అభివృద్ధి చేసే అవకాశం ఉంది. వంతెన నిర్మించాలనుకొన్నప్పుడు దాని ఖర్చులో సగ భాగాన్ని యానాం ప్రభుత్వందారుకూడా భరించడానికి అంగీకరించినట్లు తెలుస్తున్నది. అంతేకాకుండా దీనిలో సెంట్ మెంటల్ విషయం ఏమిటంటే యు బి రాఘవేంద్రరావుగారు అక్కడ కలెక్టరుగా వున్నప్పుడు ఆ ప్రాంతాన్ని పర్యాటక కేంద్రంగా అభివృద్ధి చేయాలని ఒక ప్రతిపాదనను తయారుచేసి ప్రభుత్వానికి పంపి దానిపై చాలా ఆసక్తిని కనబరచారని తెలుస్తోంది. వారు అందరికీ చిరపరిచితులే కాకుండా ఈ రాష్ట్రంలో సేవలు చేసిన వారు, వారి జ్ఞాపకార్థం అనండి, మన రాష్ట్రాభివృద్ధికి అనండి అక్కడి ప్రకృతి సౌందర్యం దృష్ట్యా అనండి—పర్యాటక శాఖ వారు, ఆర్. అండ్ బి. మొదలైనవారు కలిసి

ఇదివరకు వున్న ప్రతిపాదనలను పునఃపరిశీలన చేసే చర్య తీసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా?

9-20
ఉదయం. శ్రీ కె. జానారెడ్డి :— అధ్యక్షా, ఈ శాఖ తరఫున ప్రతిపాదన ఏదీ లేదు ఇందుకు సంబంధించి పాండిచ్చేరి ప్రభుత్వం ఎటువంటి ప్రతిపాదనకూ అంగీకారం యివ్వలేదు. అటువంటి సమాచారం ఏది నా దగ్గర లేదు. అక్కడ పర్యాటన శాఖ వారి తరఫున బ్రిడ్జిని కన్‌స్ట్రక్టు చేయాలనే ప్రతిపాదన ఉన్నట్లు కానీ అందుకు సంబంధించి ప్రభుత్వం ద్వారా కరెస్పాండెన్సు ఉన్నట్లు కాని మా దగ్గర సమాచారం లేదు. ఒకవేళ, గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లుగా పర్యాటక శాఖ వారు ఆలోచించి, పరిశీలించి, బ్రిడ్జిని కన్‌స్ట్రక్టు చేయడానికి తగిన చర్యలు తీసుకుంటే, బ్రిడ్జి నిర్మాణం విషయంలో నాకు ఎటువంటి అభ్యంతరమూ లేదు.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, నా ప్రశ్నలోనే సంప్రదాయముతో, క్రొత్త కార్యక్రమాన్ని చేపట్టే వుద్దేశంతో ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా అనే స్పిరిట్ కనబడే వుండాలి. మంత్రిగారి సమాధానంలో 'ఒకవేళ' అనే పదం నాలుగుసార్లు వచ్చింది. 'నా డిపార్ట్‌మెంట్‌కు సంబంధం లేదు. పర్యాటక శాఖవారు అంగీకరిస్తే ప్రయత్నిస్తాను' అని మంత్రిగారు అన్నారు. నేను మనవి చేసినట్లుగా పర్యాటక శాఖ కూడా ప్రభుత్వంలో ఒక ప్రాధాన్యమైన భాగం కనుక ఆ డిపార్టుమెంట్ వారితో కలిసి కూర్చొని పునరాలోచన చేయడానికి ప్రయత్నిస్తారా?

శ్రీ కె. జానారెడ్డి :— అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు పర్యాటక శాఖను వుద్దేశించి ఎక్కువ చెబుతున్నారు కనుక వారి తరఫున ప్రతిపాదన వుందేమో అనే వుద్దేశ్యాన్ని వ్యక్తం చేశాను. ప్రభుత్వ పరంగా ఆలోచన చేయడానికి, పరిశీలించడానికి అభ్యంతరం లేదు. వీలునుబట్టి తప్పనిసరిగా ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తుందని గౌరవసభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— అధ్యక్షా, మంత్రిగారు చివరకు పరిశీలించడానికి ఒప్పుకోవడం జరిగింది. శ్రీ రాజేశ్వరరావుగారు ముందే చెప్పినట్లుగా శ్రీ యు. వి. రాఘవేంద్రరావుగారు కలెక్టరుగా వున్నప్పుడు ఈ విషయంలో, పర్యటనాభివృద్ధి కొరకు మన రాష్ట్ర అభివృద్ధి కొరకు తీసుకొన్న ఒక ప్లాన్‌ను మీరు అభివృద్ధి పరచడానికి, దాన్ని వారి జ్ఞాపకార్థం అనుకోండి, యింకే యితర యాస్పెక్ట్‌తో అయినా సరే, ఈ రాష్ట్రానికి వారు చేసిన సేవలను దృష్టిలో వుంచుకొని యిప్పటికైనా ప్రభుత్వం స్పష్టంగా, సరియగు నిర్ణయం తీసుకొని పర్యటన కేంద్రాన్ని అభివృద్ధి పరిచి, మన రాష్ట్రానికి కావలసిన ఆర్థిక వనరులను అభివృద్ధి పరచుకోవడానికి ప్రయత్నం చేయడంలో మీకు సందేహం ఏమయినా వున్నదా? యిప్పటికైనా మీరు ఆలోచించి వెంటనే సరియగు సమాధానం చెబుతారా?

శ్రీ కె. జానారెడ్డి :— అధ్యక్షా, ఈ బ్రిడ్జి నిర్మాణం మూలంగా ఆర్థిక వనరులు ఎక్కువ అయ్యేది ఏమీ లేదు, నేను పరిశీలించినంతవరకు. గౌతమి పైన కోటిపల్లి దగ్గర పై భాగంలో బ్రిడ్జిని నిర్మించినట్లయితే కోనసీమను, కాకినాడను

కలవుతూ ట్రాఫిక్ రద్దీని తగ్గించడానికి, అక్కడ వున్న ప్రాంతాలన్నింటినీ కలపడానికి కూడా వీలు అవుతుంది. ఆర్. అండ్ బి వారి ద్వారా ఆ ప్రతిపాదన వుంది ఆ విభాగంలో ప్రయత్నం కూడా చేస్తున్నామనీ గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను. గౌరవ సభ్యులు అడిగినటువంటిది, సముద్రంలో నీరు కలిసే చోట, యానాం ద్వారకపూడి, ఎదురులంక వున్న చోటు విషయం ఆ ప్రాంతంలో ట్రాఫిక్ అంత పెద్దగా వుండదు. ట్రాఫిక్ కోసం అక్కడ కట్టడం పెద్ద అవసరం ఏమీ లేదు. గౌరవ సభ్యులు సూచించినట్లుగా, పాండిచేరికి, ఈ ప్రాంతానికి మధ్య వున్న వంతెన కడితే, టూరిజంకు సంబంధించి అభివృద్ధి కావచ్చు. అంతే కాని, ట్రాఫిక్ కు సంబంధించినంతమటుకు పెద్ద అవసరం ఏమీ లేదు. యానాంకు కాకినాడ నుండి మైన్ రోడ్డు వుంది. యానాంకు వెళ్ళే వారంతా కాకినాడ నుండి వెళ్ళడానికి వీలైన మార్గం వుంది. అక్కడ నుండి పెద్దగా అవసరం లేదు. అయినప్పటికీ గౌరవ సభ్యులు సూచించిన విషయం దృష్టిలో వుంచుకొని, మా శాఖ తరఫున పరిశీలన చేసినప్పటికి, ప్రభుత్వపరంగా బ్రిడ్జి నిర్మాణం అవసరం వున్నదా? లేదా? అనేది పరిశీలన జరుపుతామని గౌరవసభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను.

దిక్కులేని వితంతువులకు పింఛను

59—

*937—సర్వశ్రీ పి జనార్దనరెడ్డి, కె. రాంభూపాల్ రెడ్డి (పాణ్యాం), ఆర్. దామోదర్ రెడ్డి (తుంగతుర్తి):—మహిళా సంక్షేమ శాఖ మంత్రి దయ చేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) 1986-87, 1987-88 సం.లలో దిక్కు లేని వితంతువులు ఎందరికి పింఛనులు సమకూర్చినారు;

(ఆ) వ్యవసాయ కార్మికులలో గర్భవతులైన స్త్రీలకు నగదు సహాయం సమకూర్చటానికి ఏదైనా పథకం వున్నదా; అయినచో, సదరు పథకం క్రింద సంవత్సరానికి మంజూరు చేసిన మొత్తం ఎంత?

మహిళాభ్యుదయ, శిశు సంక్షేమ శాఖ మంత్రి (శ్రీమతి కె ప్రతిభా భారతి):— (అ) 1986-87 సంవత్సరంలో 48,791 మంది, 1987-88 సంవత్సరంలో 52,615 మంది ప్రయోజనం పొందారు.

(ఆ) అవునండీ, వ్యవసాయ కార్మిక కుటుంబాల స్త్రీలకు ప్రసూతి సహాయం అనే పథకం 1985-86 సంవత్సరం నుండి అమలులో ఉంది ఈ పథకం క్రింద వ్యవసాయ కార్మిక కుటుంబాలకు చెందిన నిండు చూలాలుగా (చివరి రెండు మాసాలు) ఉన్న దశలోను ప్రసవించిన ఒక మాసం తరువాత (మొదటి రెండు వాయిదాలు) ఐ.సి.డి.ఎస్. కాని ప్రాంతాలలోని వారికి రూ. 40/- ఐ.సి.డి.ఎస్. ప్రాంతాలలో ఉన్నవారికి రూ. 20/-, నగదు

సహాయాన్ని సమకూర్చడమయింది ఆరంభం నుండి సంవత్సరం వారీగా మంజూరు చేసిన మొత్తం ఈ క్రింది విధంగా ఉంది.

1985-86	....	75.180 లక్షలు
1986-87	....	110.436 లక్షలు
1987-88	....	36.952 లక్షలు

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి :—అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలో ఎంతమంది విడోస్ పెన్షన్ కావాలని దరఖాస్తు చేశారు ? అందులో ఎంతమందికి శాంక్షన్ చేయలేదు ? వ్యవసాయ కార్మికులలోని గర్భిణి స్త్రీలకు 1985 నుండి 1988 వరకు చేయబడిన మంజూరీలను గురించి మంత్రిగారు చెప్పారు. అందులో ఎంత ఖర్చు చేశారు ? అందులో కేంద్ర ప్రభుత్వం వాటా ఎంత ? జిల్లాల వారీగా పెన్షన్ కొరకు దరఖాస్తు చేసిన విడోస్ ఎంతమంది అనే వివరాలు టేబుల్ పైన పెడతారా ?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :—అధ్యక్షా, వివరాలను టేబుల్ పైన పెడతాము. విడో పెన్షన్స్‌ను ప్రతి జిల్లాలో కూడా 2,200 మందికి యివ్వడం జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను. హైదరాబాదు జిల్లాలో 5,500 మందికి, రంగారెడ్డి జిల్లాలో 2,700 మందికి, ఒక్కొక్కరికి రూ. 50/-చొప్పున మంజూరు చేయడం జరుగుతోంది.

శ్రీ పి. జనార్ధన రెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఎన్ని అప్లికేషన్స్ పెండింగ్‌లో వున్నాయి అని అడిగాను.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :—అధ్యక్షా, జిల్లాల వారీగా ఎంత మందికి మంజూరు చేశారనే వివరాలు యిచ్చాము. ఎన్ని అప్లికేషన్స్ పెండింగ్‌లో వున్నాయనే వివరాలు అన్నీ జిల్లాలనుండి తెప్పించి టేబుల్ పైన పెడతాము.

శ్రీ పి. వెంకటపతి :—అధ్యక్షా, క్రిందటి సమావేశాల్లో కూడా టేబుల్ పైన పెడతామని అనడం జరిగింది. కానీ యింకా టేబుల్ పైన పెట్టలేదు.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :—అధ్యక్షా, ఈ స్కీమ్‌కు స్టేట్ గవర్నమెంట్ డబ్బునే వినియోగిస్తున్నాము. ఎన్ని అప్లికేషన్స్ రిసీవ్ అయ్యాయనే వివరాలు నా దగ్గర లేవు. కొన్ని జిల్లాలకు సంబంధించిన సమాచారమే వుంది. అన్ని జిల్లాల నుండి ఎన్ని అప్లికేషన్స్ రిసీవ్ అయ్యాయి, అందులో ఎన్ని పెండింగ్‌లో వున్నాయనే సమాచారం తెప్పించి, గౌరవసభ్యులు కోరిన విధంగా టేబుల్ పైన పెడతాను.

9-30 ఉదయం శ్రీ ఆర్. దామోదర రెడ్డి :—గర్భిణి స్త్రీలకు ప్రభుత్వం సహాయం చేస్తోంది అంటున్నారు. అసలు ఈ ఐ.సి.డి.ఎస్. అంటే ఏమిటి ? ఈ ఐ.సి.డి.ఎస్ ప్రాంతాలలో ఉన్న వారికి రూ. 20 ఇస్తున్నాము అంటున్నారు. ఐ.సి.డి.ఎస్ కాని ప్రాంతాలలో ఉన్న వారికి రూ. 40 ఇస్తున్నాము అంటున్నారు. దీని కోసం ఈ గర్భిణి స్త్రీలు అప్లికేషన్స్ ఎవరికి పెట్టుకోవాలి, ఎవరు మంజూరు చేస్తారు ? ఇప్పుడు గౌరవసభ్యులు అడిగినట్లు అసలు వితంతు పెన్షన్స్ కేసులు

ఎన్ని పెండింగులో ఉన్నాయి? మా నల్లగొండ జిల్లాలో చాలా తక్కువ మందికి ఇచ్చారు ఎంత మందికి ఇచ్చారు అన్నది మంత్రిగారు చెప్పాలి. ఏ ఏ జిల్లాలలో ఎంత మందికి ఇచ్చారు అన్న వివరములు చెప్పాలి.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :— ఐ.సి.డి.ఎస్ అంటే ఇంటిగ్రేటెడ్ చైల్డ్ డెవలప్‌మెంట్ ప్రాజెక్టు, ఇది సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ ప్రాజెక్టు. ఈ ప్రెగ్నెన్సీ టైములో కానివ్వండి, ఆఫ్టర్ డెలివరీ కానివ్వండి సప్లిమెంటల్ ఫుడ్, అలాగే చిన్న పిల్లలకు ఫీడింగ్ ఫుడ్ కోసం మంజూరు ఇవ్వడం జరుగుతోంది. ఈ బెనిఫిట్స్ లేని ఐ.సి.డి.ఎస్ కాని ప్రాంతాలలో ఉన్నటువంటి వారికి రూ. 40 మంజూరు చేయడం జరుగుతోంది. కాని ఈ ఐ.సి.డి.ఎస్ ప్రాంతాలలో సప్లిమెంటల్ ఫుడ్ ఇస్తున్నాము. అటువంటి వారికి రూ. 20 మంజూరు చేయడం జరుగుతోంది.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి :— గర్భిణీ స్త్రీలు అప్లికేషన్ పెట్టుకుంటే డెలివరీ అయినాక కూడా వారికి రావడం లేదు. అసలు అప్లికేషన్స్ ఎక్కడ ఇవ్వాలి?

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ పి. జనార్దనరెడ్డి :— కేంద్రం సబ్సిడీ లేదని మంత్రిగారు చెప్పారు. ఇప్పుడు సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ ప్రాజెక్టు అని చెపుతున్నారు.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి :— గౌరవసభ్యులకు విడో పెన్షన్స్ గురించి నేను చెప్పాను.

శ్రీ పి. జనార్దనరెడ్డి :— మంత్రిగారు వ్యవసాయ కార్మిక గర్భిణీ స్త్రీలకు 1985-86లో రు. 75,180 లక్షలు. 1986-87లో రు. 1,10,436 లక్షలు మంజూరు చేశాము అంటున్నారు. మొత్తం శాంక్షన్ అయింది ఎంత, మిగిలింది ఎంత, కేంద్రం వాటా ఎంత? అని అడుగుతున్నాను.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి - నేను గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేసాను. ఇవి రెండు స్కీమ్స్. విడో పెన్షన్స్, అగ్రికల్చరల్, కార్మిక గర్భిణీ స్త్రీలకు చేసే సహాయం. విడో పెన్షన్స్ క్రింద జిల్లాలో 2,200 మందికి మంజూరు చేయడం జరుగుతోంది. 1987-88 సంవత్సరంలో 52,815 మంది బెనిఫిషియరీస్ ప్రయోజనం పొందారు. ఇది ఒక ప్రశ్న, ప్రెగ్నెంట్ లేడీస్‌కు 3 నెలలు సహాయం కోసం ఇవ్వడం జరుగుతోంది 8, 9 నెలల్లోను, ఆఫ్టర్ డెలివరీ ఒక నెల ఐ. సి. డి. ఎస్ కాని ప్రాంతాలలోని వారికి రు. 40, ఐ.సి.డి.ఎస్ ప్రాంతాలలో ఉన్న వారికి రు. 20 చొప్పున సహాయం చేయడం జరుగుతోంది. ఐ.సి.డి.ఎస్. ప్రాంతాలలో వున్న వారికి సప్లిమెంటల్ ఫుడ్ సహాయం ఉండేది కాబట్టి రు. 20 సహాయం ఇవ్వడం జరుగుతోంది. ఐ. సి. డి. ఎస్ కాని ప్రాంతాలలో వారికి ఈ బెనిఫిట్ లేదు కాబట్టి రు. 40 సహాయం ఇవ్వడం జరుగుతోంది. ఇందులో సెంట్రల్ అసిస్టెన్సు లేదు. వ్యవసాయ కార్మిక గర్భిణీ స్త్రీలకు జిల్లాలలో ఎంత శాంక్షన్ అయింది, ఎంత మిగిలింది అన్న ఇన్ఫర్మేషన్ ఉంది. తమరు అనుమతిస్తే గౌరవ సభ్యులకు ఇది కూడా టేబుల్ మీద పెడతాము.

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి :- మంత్రిగారు కన్‌ఫ్యూజ్ చేస్తున్నారు.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభాభారతి :— నేను కన్‌ఫ్యూజ్ చేయలేదు, సభ్యులే కన్‌ఫ్యూజ్ అవుతున్నారు.

శ్రీ ఆర్. దామోదర రెడ్డి :— గర్భిణీ స్త్రీలు అప్లికేషన్స్ ఎవరికి పెట్టుకోవాలి, ఎవరు మంజూరు చేస్తారు? ఇది ఎవరు ఇస్తున్నారో చెప్పవలసినదిగా నేను స్పెసిఫిక్‌గా అడిగాను. అదే విధంగా వితంతువులకు ఏ జిల్లాలో ఎంత సహాయం చేసింది చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీమతి కె ప్రతిభా భారతి:— అప్లికేషన్స్ అనేటటువంటివి. ఐ సి. డి. ఎస్ ఉన్న ప్రాంతాలలో అంగన్‌వాడి కార్యకర్తలు సేకరించడం జరుగుతుంది. ప్రెగ్నెంట్ లేడీస్ ఇన్ఫర్మేషన్ వారి దగ్గర ఉంటుంది నాన్ ఐ సి డి. ఎస్ ప్రాంతాలలో ఏ. ఎన్ ఎమ్స్ ఉంటారు. వారు ధృవీకరిస్తారు. 1985-86, 1986-87, 1987-88 సంవత్సరాలకు సంబంధించి జిల్లాల వారీగా ఇన్ఫర్మేషన్ ఉంది. ఎంత ఎమౌంట్ శాంక్షన్ అయింది, ఎంత ఖర్చు అయింది ఆ ఇన్ఫర్మేషన్ పూర్తిగా ఉంది టేబుల్ మీద పెట్టే దానికి మాకు ఎటువంటి అభ్యంతరం లేదు.

శ్రీ కె. రాంభూపాల్ రెడ్డి :- కర్నూలు జిల్లాలో వితంతువుల పెన్షన్స్ క్రింద ఎంత మందికి ఎంత మొత్తం ఇచ్చారు? వితంతువులకు శాంక్షన్ చేస్తున్న సంఖ్యను పెంచుతారా? ఇదివరకు ఇచ్చి ఈ మధ్య ఆగిపోవడం వల్ల ఇది దివాళా తీసినట్లుగా కనపడుతోంది. అలా కాకుండా ఎక్కువ మందికి ఈ సహాయం ఇచ్చేలా ఆదేశాలు ఇవ్వాలని మంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీమతి కె ప్రతిభా భారతి :- అటువంటిది ఏమీ లేదు. 2,200 మందికి ఇవ్వడం జరుగుతోంది ఆగిపోవడం కాదు. వారి అడ్రసులు సరిగా లేనప్పుడు ఆలస్యం జరిగి ఆగి ఉండవచ్చు. ఏది ఐమైనా ఇనస్ట్రక్షన్స్ ఇస్తాము.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— అన్ని నియోజకవర్గాలలోను ఎమ్. ఎల్. ఏస్.ను బాధిస్తున్న సమస్య ఇది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మంత్రిగారు, అందరు కలిసి ఒక మీటింగ్ పెట్టండి.

శ్రీ డి చినమల్లయ్య .— స్త్రీల సమస్యలు అన్నిటిమీద ఒక సమావేశం పెట్టమనండి.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— రోజూ ఇది ఒక వేదన అయిపోయింది

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు (మెట్‌పల్లి) .— మీటింగు పెట్టమన్నారు కాని మంత్రిగారు స్పందించడం లేదు

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ డి. కె సమరసింహారెడ్డి (గద్వాల్) — మంత్రిగారు 1985-86లో రు. 75,180 లక్షలు, 1986-87లో రు. 110.485 లక్షలు శాంక్షన్ చేశాము

ఉన్నాయి. 1987-88లో రు. 36,752 లక్షలకు శాంక్షన్ ఇచ్చాము అన్నారు. 1985-86, 86-87లలోను వితంతువులు ఎక్కువ అయిపోయారు. 1986-87 నుండి 1987-88 కి ఒకేసారిగా 10,468 లక్షల నుంచి 36,852 లక్షలకు పడిపోయింది. వితంతువులు అంతగా ఒకేసారి తగ్గిపోయారా? వాస్తవంగా శాంక్షన్ ఇచ్చిన దానిలో ఖర్చయిందెంత? మంత్రిగారు చెప్పేది కన్‌ఫ్యూజన్‌గా ఉంది.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—కన్‌ఫ్యూజన్ లేదు. వారడిగిన ప్రశ్న నాకు అర్థం అయింది. విడో పెన్షను, ప్రెగ్నెన్సీ లేడీస్‌కు ఇచ్చే గ్రాంటు రెండున్నాయి. నేను ఇచ్చిన అంకెలు ప్రెగ్నెన్సీ లేడిస్‌కు సంబంధించినవి. వారు విడో పెన్షన్ అంటున్నారు. కన్‌ఫ్యూజ్ అవుతున్నారు.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహా రెడ్డి:—సరే, ప్రెగ్నెన్సీ లేడిస్ అన్నా, ఒకేసారి సంఖ్య మూడవ వంతుకు పడిపోతుందా? ఎట్లా? గ్రామాలకు వెడితే ప్రతి గ్రామంలో ప్రతి శాసన సభ్యుడికి ఎదురయ్యే సమస్య ఇది. తమకు డబ్బు రావడం లేదని ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడం లేదని అంటున్నారు. మంత్రిగారు చెప్పిన లెక్కలు కరెక్టు కాదు.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—కరెక్టే.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహా రెడ్డి:—మంజూరు చేశామన్నారు. ఖర్చు చేసింది ఎంత అంటే చెప్పడం లేదు. ఎంత ఖర్చయింది? ఆ డబ్బు వేరే దానికి డైవర్టు అయిందా?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—టేబుల్ మీద ఆ సమాచారం పెట్టడానికి ఎటువంటి అభ్యంతరం లేదు.

శ్రీ ఎం. బాగారెడ్డి (జహీరాబాద్):—ప్రభుత్వానికి ఒక సూచన. నేను కళ్ళారా చూశాను. మెదక్ జిల్లా డెవలప్‌మెంట్ కమిటీలో పాల్గొనే అవకాశం నాకు వచ్చింది. పంచాయతీరాజ్ శాఖా మంత్రిగారు అధ్యక్షత వహించారు. ఈ సమస్య అక్కడ చర్చకు వస్తే, ఎలాట్ అయిన డబ్బులో సగం కూడా ఖర్చు కాలేదని అధికారులు చెప్పగా, మంత్రిగారికి కోపం వచ్చి, అక్కడ గల అధికారులను బాగా మందలించి, శాంక్షన్ చేయుమని చెప్పడం జరిగింది. సమస్య ఏమంటే, శాంక్షన్ కాకుండా ఉండడానికి కారణం అధికారులే. అప్లికేషన్లు వందల, వేల సంఖ్యలో వస్తున్నాయి. ప్రతి శాసన సభ్యుడూ ఎంకరేజ్ చేస్తున్నారు. కానీ ఆర్.డి.వో. కానీ ఇతర అధికారులు కానీ బాధ్యతగా కాక నిర్లక్ష్యంగా ఉండడంతోనూ, వచ్చే ఆదాయం లేదు అనవసరంగా మేము శాంక్షన్ చేయాలా, టైం వేస్టు అనుకోవడం వల్లా ఈ రకంగా ఉంది. అటువంటి అధికారుల మీద ఏమి చర్య తీసుకుంటారు?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—ఆ విధంగా చేసిన వారిపై తగిన చర్య తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:—అడిగిన దానికి రిప్లయి రాలేదు. అసలు ఎంత ఖర్చు చేశారు ?

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—చాలా వరకు సమాచారం ఉంది. టేబుల్ మీద పెట్టమంటే పెడతాను.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర రావు:—ఒక గంట చర్చ పెట్టమనండి.

మిస్టర్ స్పీకర్:—మీరు నోటీసు ఇవ్వండి.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర రావు:—సరే

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వర రావు:—మంత్రిగారు ఏ జిల్లాకు ఎంత కేటాయించారో వివరాలున్నాయన్నారు. దయచేసి 1987-88, 1988-89 సంవత్సరాలలో జిల్లాల వారిగా కేటాయించిన వివరాలు, అయిన ఖర్చు టేబుల్ మీద పెట్టించండి.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—సరే.

శ్రీ పి. జనార్ధన రెడ్డి:—ఖర్చు అయింది, మంజూరు చేసింది ఎంతో ఆ సమాచారం ఉండవచ్చు కదా ?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి:—నా వద్ద సమాచారం ఉంది. టేబుల్ మీద పెడతాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:—లేడీ మినిస్టర్ పట్ల కొంత కన్సిడరేషన్ చూపండి. ఇంత కోపం వద్దు.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి.—నేను ఆన్సర్ ప్రాపర్‌గానే ఇచ్చాను.

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు:—ఈ గర్భిణీ స్త్రీలకు ఇచ్చే సహాయ నిధి లేదా వితంతు స్త్రీలకు ఇచ్చే పెన్షన్ విషయంలో కాని లెక్క చెప్పారు బాగా రెడ్డి గారు చెప్పినట్లుగా, మా జిల్లా ప్రజాపరిషత్తులో, అక్కడ గల అసిస్టెంట్ డైరెక్టరు కూడా సమావేశానికి రాలేదు. లెక్కలు చెప్పలేదు. దానికి నిరసన తీర్మానం కూడా చేశాము. సమావేశాలలో కూడా సభ్యులు ఆందోళన వెలిబుచ్చారు. లక్షల రూపాయలు దుర్వినియోగం అయింది. కనీసం ఆర్.డి.వో. స్థాయిలో అయినా రెవ్యూ మిటింగు ఎందుకు పెట్టారు ? మండల ప్రెసిడెంట్స్‌తో అయినా మీటింగ్ పెట్టాలి. ఆ రకంగా మీటింగ్స్ జరిగితే ఎంత మొత్తం దుర్వినియోగం అయింది, ఎంత సద్వినియోగం అయిందనేది తెలుస్తుంది. ఆ రకమైన ఆదేశాలు ఇస్తామని మంత్రిగారు గత సంవత్సరమే చెప్పారు. ఇంత వరకూ ఇవ్వలేదు. దీనిని సీరియస్‌గా తీసుకోవాలి. ప్రభుత్వ ధనం లక్షల కొలదీ దుర్వినియోగం అవుతున్న విషయం వాస్తవం. రెవ్యూ మీటింగులు

జరగాలని ఎందుకు ఆదేశించరు? అలా జరిగితే ప్రభుత్వానికి ఎంత ఖర్చు అయినది తెలుస్తుంది కదా?

మిస్టర్ స్పీకర్ — ఒకసారి మంత్రిగారు హామీ ఇచ్చిన తరువాత, దానిని ఇంప్లిమెంట్ చేయకపోవడం అనేది జరగదు.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వర రావు — జరగలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ — కనుక ఎస్యూరెన్స్ కమిటీని కూడా చూసుకొని పనిచేసేట్లు చేయాలి.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వర రావు — రెగ్యులర్‌గా మీటింగ్స్ జరిగితే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ — ఫైనాన్స్ డిపార్ట్‌మెంట్ వారు డబ్బు రిలీజ్ చేయకూడదని స్ట్రాంగా ఉండాలని ప్రెసిడెంట్ ఆదేశించిన మాట వాస్తవమా? అందుకే డి. టి. వో., ఎస్. టి. వోలు డబ్బు రిలీజ్ చేయుటలేదు. కారణం ఇక్కడ ఉంది. నిజమా? కాదా?

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి — ఆర్. డి. వో. లెవెల్‌లో శాసన సభ్యులతో కమిటీ వేయాలని గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు. అందుకు అభ్యంతరం లేదు. తప్పకుండా చేస్తాము.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ — ఫైనాన్స్ డిపార్ట్‌మెంట్ వారు డబ్బు రిలీజ్ చేయడం గురించి అడిగాను, జవాబు రాలేదు.

శ్రీ ఎం. బాగారెడ్డి — మంత్రిగారు చెప్పిన సమాధానం సంతృప్తికరంగా లేదు. ఫుల్ ఇన్ఫర్మేషన్ లేదని అన్నారు..

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి — నావద్ద సమాచారం ఉంది.

శ్రీ ఎం. బాగారెడ్డి — ఈ డబ్బు శాంక్షన్ అయి దీనికి ఖర్చయింది ఎంత? ఫైనాన్స్ డిపార్ట్‌మెంటును చిత్తశుద్ధితో ఆదేశాలు వచ్చాయా? ఈ దీనిమీద సప్లిమెంటరీస్ వస్తాయని పేపర్ కావాలి అన్నా కాలేదు. రిపోర్టు పెట్టడం కాదు ప్రశ్న వాయిదా వేసి మరొక రోజు చెప్పమనండి.

మిస్టర్ స్పీకర్: —(మంత్రిగారితో) ఈ సమయంలోగాని, వివరాలన్నీ పెట్టాలి. వివరాలు వచ్చిన తరువాత ఏ మెంబర్ అయినా అర్ధగంట చర్చకు మూవ్ చేయవచ్చును.

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ మహమ్మద్ జానీ — గుంటూరులో గత సంవత్సరం ఒక్కరికి కూడా ఈ పెన్షన్ రాలేదు. కనుక ఖర్చు అడగుచున్నాము.

శ్రీ పి. జనార్ధన రెడ్డి : — మంజూరు చేసింది ఖర్చు కాలేదు.

శ్రీ మహమ్మద్ జానీ :—గవర్నమెంటు [illegible]

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అర్ధ గంట చర్చకు [illegible] చేయండి, allow చేస్తాను. Now, last question 1 ౦, [illegible] No. 60 (*6654) is postponed at the request of the Minister

9-50 ఉదయం డాక్టర్ వై. ఎస్. రాజశేఖరరెడ్డి :—[illegible] ఎప్పుడయినా, ఎక్కడయినా అడిగేటి అజెండాకు వ [illegible] ప్రశ్న పోస్ట్‌పోన్ కావాలంటే, ఆ పోస్ట్‌పోన్ మెంట్ రావాలంటే [illegible] కానీ ఆ మంత్రిగారు కాదు, అధ్యక్షా, మీరు క్రొత్త ప్రెసిడెంట్ ఎస్టాబ్లిష్ చేయవద్దని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎం. బాగారెడ్డి :—జాయింట్ రెస్పాన్సిబిలిటీ క్యాబినెట్‌కు ఉంది కనుక, వేరే మంత్రులు ఎవరయినా చెప్పవచ్చు కదా ?

డాక్టర్ వై. ఎస్. రాజశేఖరరెడ్డి :—ఒక మంత్రిగారు లేకపోతే ఆయన తరఫున ఇంకొకరెవరయినా ఆన్సర్ చేసే విధంగా అవకాశం ఉంటుంది. ముఖ్యమంత్రిగారి తరఫున చాలా క్వశ్చన్స్‌కు వేరే వారు సమాధానం చెబుతున్నారు ఆయన చెప్పడం లేదు. ఒక్కొక్క మంత్రిగారికి ఒక్కొక్క డిపార్టుమెంటు అప్పచెప్పారు. మంత్రులు కూడా అదే విధంగా వారికి ఇబ్బందిగా ఉన్నప్పుడు, ఇంకొక మంత్రిగారికి అప్పచెప్పవలసి ఉంది. వారికి వీలు లేనంత మాత్రాన మీరు ఇంకొక రోజుకు పోస్ట్‌పోన్ చేయడానికి వీలు లేదు. అధ్యక్షా, ఇదే హౌస్‌లో దాదాపు రెండు సంవత్సరముల క్రితం రాజేశ్వర్ గారు క్రిమినల్ అప్పెన్సు చేసారు, ఒకే సమయంలో రెండు చోట్ల సురేట్ సబ్జక్టులకు స్కాలర్‌షిప్స్ తీసుకొన్నారని ఒక క్వశ్చన్ వేస్తే పోస్ట్‌పోన్ చేసారు ఎందుకు చేసారనేది కారణాలు కూడా చెప్పలేదు. మొట్టమొదట ఇన్ఫర్మేషన్ రాలేదు అన్నారు. పోస్టుపోన్ చేసారు. దాని తరువాత కొంత కాలం అయిన తరువాత మినిష్టరుగారి వద్ద నుంచి ఒక లెటరు తీసుకొని మొదట ఎస్. ఎన్. క్యూ చేసారు తరువాత స్టార్ క్వశ్చన్‌గా ట్రీట్ చేసామన్నారు ఆ తరువాత ఉన్‌స్టార్డ్ చేసారు. That particular question has not still to-day seen the light ఎందుకు ఏమిటి అనేది లేదు [illegible] వారికి కావలసిన వాటికి జవాబులు చెబుతారు, లేకపోతే జవాబులు ఉన్నట్లు లేదు. వారికి ఆ విధమైన [illegible] జరుగుతున్నాయి. [illegible] కారిపె చేయాలంటిగా కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :-దీనిలో పెద్ద రహస్యం ఏమీ లేదు When the Minister says his inability that he is not present on that day we have postponed the question

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :—అధ్యక్షా, మంత్రిగారు నన్ను అడిగారు, పోస్టుపోన్ మెంటుకు ఒప్పుకొన్నాను.

శ్రీ డి. సమరసింహారెడ్డి :—దానిలో నేను కూడా సిగ్నటరీస్‌గా ఉన్నాను, మాకు తెలియదు.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర:— ప్రశ్నల పత్రికలో 5, 6 పేర్లు ఉంటాయి. మొదటి పేరు ఎవరిదయితే ఉంటుందో వారితోనే సంప్రదిస్తారు. మిగతా వారికి కూడా తెలియాలి కదా? అలా తెలియడం లేదు అనే ఇప్పుడు జరుగుతున్న పొరపాటు.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి: అనారోగ్యంగా ఉంది అంటే వారిని అడగము. What are the earlier precedents and what is the new precedent When we are governed by these, rules let us follow the rules meticulously Why should we follow it in violation? నామటుకు ఒక్కటే. ఆ మంత్రిగారికి బదులు, రాజశేఖర రెడ్డి గారు చెప్పినట్లు వేరే మంత్రిగారితో చెప్పించవచ్చు. ఎన్నో సార్లు ఆ పరిస్థితి సభలో వచ్చింది. One of them can be asked to reply on behalf of him.

Mr Speaker :—On a number of occasions when the Minister was not there, and the other could not answer it we have postponed it Therefore, if the Minister says that he is not well or he is out of station, the only action is to see that it is postponed to the next convenient day, there by nobody is going to be affected and if you want a comprehensive ruling, I will give it.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి :—మంత్రులు ఎలా జవాబు చెబుతున్నారనేది మీకూ తెలుసు. మాకూ తెలుసు మంత్రులకు సంబంధిత సెక్రటరీ రెండు రోజుల ముందే దానికి సంబంధించిన వివరాలు చెబుతారు. కనుక ఆయన కాకపోతే ఇంకొక మంత్రిగారు ఆన్సర్ చేయవచ్చు.

Mr Speaker :—That is why I have answered him If you want a detailed one, I will give it.

డాక్టర్ వై. ఎస్. రాజశేఖర రెడ్డి:—ఇంకా ఎక్కడికయినా పోగలము. పోము పోకూడదని లేదు మీరు టోటల్‌గా సపోర్టు చేస్తున్నారు.

Mr Speaker :—You again give a motion, I will consider it

శ్రీ బి. బాల్ రెడ్డి :— పోస్టుపోన్డ్ క్వశ్చన్‌కి సంబంధించి అడుగుతున్నాను. మాకు అన్యాయం జరుగుతోంది. గతంలో కూడా నేను ఎంప్లాయ్‌మెంట్ ఎక్స్చేంజ్‌కు సంబంధించి ఒక ప్రశ్న వేసాను. అప్పుడు మంత్రిగారు నాకు వీలు లేదంటే పోస్టుపోన్ చేసుకోవడం జరిగింది. ఇంతవరకూ కూడా రాలేదు. మంత్రులకు, అధికారులకు సంబంధం ఉండి అవకతవకలు జరుగుతున్నాయి సమాధానం చెప్పడానికి భయపడి చెప్పడం లేదు. ఇకముందు అలాంటివి జరగకుండా చూడండని మనవి చేస్తున్నాను.

Mr Speaker :— I have already said so.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌరసరఫరాల కార్పోరేషన్‌పై ఆదాయపు పన్ను విధించుట

60-ఎ

స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్న నెం. 10069-హెచ్-శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి:— గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా :

(అ) కేంద్ర ప్రభుత్వం గత కాలానికి వర్తించే విధంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పౌర సరఫరాల సంస్థ నుంచి ఆదాయ పన్నును డిమాండు చేసిన మాట నిజమేనా ?

(ఆ) అయితే, రాష్ట్ర ప్రయోజనాన్ని కాపాడడానికి తీసుకున్న చర్యలేమి ?

ముఖ్యమంత్రిగారి తరఫున, సివిల్ సప్లయిస్ మంత్రి (శ్రీ ఎం. గోపాల కృష్ణ):—(అ) అవునండి.

(ఆ) ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పౌర సరఫరాల సంస్థ ఒక ధార్మిక సంస్థగా పనిచేస్తున్నది ప్రజాసేవే దీని ప్రధాన లక్ష్యం. లాభార్జన దీని ఉద్దేశం కాదు. ఆదాయపన్ను చట్టంలోని 11వ విభాగం క్రింద రాష్ట్ర పౌర సరఫరాల సంస్థను ఆదాయం పన్ను నుంచి మినహాయించవలసిందిగా కోరుతూ ఆదాయం పన్ను శాఖ కమీషనరుకు ఒక అప్పీలును దాఖలు చేయడమయింది.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి.—దేనికి సంబంధించి మినహాయింపు అడిగారు? దానికి జవాబు వచ్చిందా ? వివరాలు కావాలి.

శ్రీ ఎం. గోపాలకృష్ణ :—రాష్ట్ర పౌర సరఫరాల సంస్థలను ఆదాయం పన్ను నుంచి మినహాయించవలసిందిగా 1985 సంవత్సరంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇన్‌కం టాక్స్ డిపార్టుమెంటుకు అర్జీ పెట్టడం జరిగింది కాన్‌స్టిట్యూషన్ 289/1 ప్రకారం దానికి గ్రౌండ్స్ ఉన్నాయి

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి :—సంస్థను ఆదాయం పన్ను పరిధినుంచి తప్పించవలసిందిగా ఇన్‌కం టాక్స్ డిపార్టుమెంటువారిని ఎందుకు అడిగారు ? ఏ రకంగా అడిగారు ?

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—ఎన్ని సంవత్సరాలకు అడిగారు? దేనికి అడిగారు?

శ్రీ ఎం. గోపాలకృష్ణ:—ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేట్ సివిల్ సప్లయిస్ కార్పొరేషన్, ఎసెన్షియల్ కమొడిటీస్ కార్పొరేషన్ నిత్యావసర వస్తువులను పేద ప్రజలకు పంపిణీచేస్తున్న సందర్భంలో, వారు అనేక సందర్భాలలో సొమ్మును రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఖజానాకు జమ కడుతున్న సమయంలో వీటికి ఇన్‌కంటాక్స్ కట్టాలి··

డాక్టర్ వై. ఎస్. రాజశేఖర రెడ్డి :—మీ ప్రొక్యూర్‌మెంట్ కంటె ఎక్కువ అమ్మితేనే పన్ను కట్టాలి.

శ్రీ ఎం. గోపాలకృష్ణ :—1983-84 సంవత్సరంలో ఎసెన్షియల్ కమొడిటీస్ కార్పొరేషన్ వారు రు. 16.4 కోట్లు ఆదాయం పన్ను కట్టవలసింది గానూ, ఏ పి స్టేట్ సివిల్ సప్లయిస్ వారు 1979, 1983-84 సంవత్సరాలకు రు. 24.57 కోట్లు కట్టవలసిందిగా నిర్ణయం చేయడం జరిగింది

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి :—క్లారిటీ లేదు. నేను ప్రశ్న వేయడం లేదు. ఎందుకు ఆదాయం పన్నును పే చేయవలసివచ్చింది ? ఎందుకు వారు అడిగారు ?

(ఇంటరప్షన్స్)

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మంత్రిగారిని చెప్పనీయండి. నేను ప్రశ్నను పోస్ట్ పోన్ చేయటం లేదు. ఒకరి తరువాత ఒకరు అడగండి.

డా. వై. ఎస్ రాజశేఖర రెడ్డి:—ఆదాయం ఎంతనో కూడా చెప్పమనండి?

శ్రీ ఎం. గోపాలకృష్ణ:—ఎ. పి. స్టేట్ సివిల్ సప్లయిస్ కార్పొరేషన్ వారు ఆయిల్ ప్రయిస్ పైన ఈక్వలైజేషన్ ఆఫ్ ఫండ్స్ అని చెప్పి మెట్రిక్ టన్నుకు రు. 1,259 ల చొప్పున దానిలో ఖర్చు క్రింద చూపించడం జరుగు చున్నది ప్రయిస్ ఈక్వలైజేషన్ ఆఫ్ ఫండ్స్ అని చెప్పి, ఆయిల్ పై టన్నుకు రు. 1250 లు వసూలుచేసి, దాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి జమ కట్టడం ఆనవాయితీగా వుంది అలాగే ప్రయిస్ స్టెబలైజేషన్ ఫండ్ అని చెప్పి 2 శాతం యాక్చువల్ టర్నోవర్ పైన ఖర్చు వ్రాసి, దాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి జమ కట్టడం ఆచారంగా ఉంది ఎసెన్షియల్ కమ్మోడిటీ కార్పొరేషన్ వారు స్టేట్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ ఛార్జెస్ క్రింద రైస్‌కు రు. 5, వీట్‌కు రు. 1.35 చొప్పున వసూలుచేసి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి జమ కట్టడం, ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ఫెసిలిటీస్ క్రింద టన్నుకు రు. 905 పామాయిల్ పై రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి కట్టడం జరుగు చున్నది. ప్రయిస్ ఈక్వలైజేషన్ ఆఫ్ ఫండ్స్‌గా ఎసెన్షియల్ కమ్మోడిటీస్ కార్పొరేషన్ వారు 2 శాతం వసూలుచేసి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి జమ చేయడం జరుగుచున్నది. వీటన్నిటిని ఆదాయంగా పరిగణించి ఆదాయపు పన్ను కట్టాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి నోటీసు యివ్వడం జరిగింది. అందువల్ల ......

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే సబ్సిడీ యిచ్చి కొంటున్న బియ్యంలో మరల ఎక్కువ ధరవేసి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి జమ చేయడం ఏమిటో అర్థం కావడం లేదు. మీరే సబ్సిడీ యిచ్చి జనానికి బియ్యం పంచుతున్నారు రాష్ట్ర ప్రభుత్వము రు. 10 సబ్సిడీ యిచ్చి రెండు రూపాయల చిల్లర పైసలకు ఆశ పడే కార్యక్రమం ఏమిటి ?

శ్రీ ఎం. గోపాలకృష్ణ :—రాష్ట్ర ప్రభుత్వము నుండి మేము సబ్సిడి క్లెయిం చేసేటప్పుడు, ప్రొజెక్టెడ్ ఫిగర్స్‌ను బట్టి అంటే ఉదాహరణకు రైస్ వుంది, అవ్ టు యాక్సెప్టెడ్ క్వాలిటీని కేంద్ర ప్రభుత్వము నిర్ణయించడం జరిగింది. 100 శాతం యాక్సెప్టెడ్ క్వాలిటీ లేనప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వము

నిర్ణయించిన క్వాలిటీ వరకు కొంత కట్ ఇంపోజ్ చేయవలసిన అవసరముంది వీటిపైమనకు కొంత ఆదాయం వచ్చే పరిస్థితి వుంది. అడ్మినిస్ట్రేటివ్‌గా. . .

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ ఎస్. రాఘవరెడ్డి — మాకు అర్థం కావడం లేదు, మీరు చెప్పేది

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు — గౌరవ మంత్రిగారు సబ్సిడీని ఎక్కువగా ఆకర్షించే ఉద్దేశముతో 'మేము ప్రభుత్వానికి వాళ్ళను అమ్మకము లెక్కలల్లో కొంత ఆదాయాన్ని ప్రభుత్వ ఖజానాకు జమ చేసే ఏర్పాటు చేస్తున్నామని' స్పష్టంగా చెబుతున్నారు. మరొకవైపు వివరంగా చెప్పలేక పోతున్నారు కూడా. దయచేసి వ్రాత మూలకంగా ఒక స్టేట్‌మెంట్‌ని ఇస్తే, ఆ తరువాత చర్చ చేస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎం. గోపాలకృష్ణ — కావలసిన సమాచారాన్ని పూర్తిగా యివ్వగలను. పదిమంది ఒకసారే అడిగితే యివ్వలేను. అడిగిన వారికి పూర్తిగా సంతృప్తికరంగా సమాధానమివ్వగలను.

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి —ఏ ప్రశ్న ప్రభుత్వానికి అనుకూలమో, ఏది కాదో అది మంత్రిగారు ఆలోచించకపోతే ఎట్లా? ఇది ప్రభుత్వానికి అనుకూలమైన ప్రశ్న. వారిచ్చిన నోటీసును మేము వ్యతిరేకించడానికి సిద్ధంగా వున్నాము. అందువల్ల మొత్తం డిటెయిల్స్ స్టేట్‌మెంట్ రూపంలో ఇస్తే దాన్ని చూసి ఆలోచించి, ప్రభుత్వాన్ని ఎట్లా స్ట్రెంగ్తెన్ చెయ్యాలో ఆలోచన చేయగలం. మేము పూర్తిగా మంత్రిగారికి ఫేవర్‌గానే వున్నాము. సబ్సిడీ బియ్యం పథకం సమగ్రంగా జరగాలంటే ఈ ఇన్‌కంటాక్స్ వద్దు. మంత్రిగారిని పూర్తి డిటెయిల్స్‌ను చెప్పమనండి.

శ్రీ పి. వెంకటపతి :—ఇపుడు మంత్రిగారు చెప్పిన సమాధానం వారికి అర్థం అయిందేమోగాని, మాకు అర్థం కావడం లేదు. వారు లాభం అంటున్నారు. ప్రభుత్వానికి లాభం వస్తే ఎంత వచ్చింది? వారు ఖర్చు చేస్తున్న సబ్సిడీ పోగా లాభం వచ్చిందా? లేక ఈ లాభం అనేది సబ్సిడీలో తీసివేస్తే మిగిలిన లాభమా? రెండవది, ఆదాయం పన్నును వేసిన సందర్భములో ప్రజలకు పంపిణీ చేసే సందర్భంలో వచ్చిన ఆదాయమని ఒకవేళ ఊహించినా, దానికి పన్ను వేస్తున్న సందర్భంలో మంత్రిగారు ఒక సమాచారాన్ని చెప్పగలరా? కేంద్ర ప్రభుత్వము ఆదాయం పన్ను వసతులు, సబ్సిడీలు, లేదా మినహాయింపుల — టాటా, బిర్లా లాంటి వాళ్లు వేల కోట్లు ఆస్తులు కలిగి, వందల కోట్లతో పరిశ్రమలను పెట్టిన వారికి యిచ్చిన ఆదాయం పన్ను మినహాయింపు ఏ మేరకు వున్నాయో తెలిస్తే చెప్పగలరా? అటువంటి మినహాయింపులు యిచ్చిన వాళ్ళు దీని విషయంలో పట్టు పట్టడానికి ఏమైనా సహజమైన కారణాలు వారికి అర్థమైతే చెప్పగలరా? లాభం అంటే నిజమైన లాభమా? లేక లాభమో

నష్టమో అర్థం కాని వ్యాపారమా? ఒబ్బిడీ ఎక్కువనా లేక వారు చెబుతున్న లాభము ఎక్కువనా? సూటిగా సమాధానం చెప్పాలి. కందిపప్పు అడిగితే, మినపప్పు గురించి చెబితే ఎట్లా?

శ్రీ ఎం. గోపాలకృష్ణ :— అనేక పెద్ద పెద్ద పారిశ్రామిక వేత్తలకు ఇచ్చిన మినహాయింపులు దేశము ఎంత పోగొట్టుకుంటున్నదో నిజమైన ఫిగర్స్ లేకపోయినా, మనదేశం యొక్క మొత్తం రుణం నుండి విముక్తి చేయడానికి సరిపోయే ఎమౌంట్ చేసి వుంటారని . . . .

(ఇంటరప్షన్స్)

వెంకటపతి గారు అడిగారు కాబట్టి నేను చెబుతున్నాను. వారిచ్చిన మినహాయింపులవల్ల ఆ మినహాయింపులను ఇవ్వని పరిస్థితిలో ఈ దేశం పూర్తిగా రుణ భారం నుండి తప్పుకొనే పరిస్థితులున్నాయని చెబుతున్నాను. నా దగ్గరున్న పూర్తి ఇన్ఫర్మేషన్ అది అది కాదని అంటే ఎట్లా?

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— ఈ ప్రశ్నకు సమాధానము రావాలి. ప్రభుత్వానికి కొంత ఆదాయం క్రింద జమ చేస్తున్నాము, అందువల్లనే టాక్స్ వేస్తున్నారని వారు అన్నారు. ఎందుకు వేస్తున్నారు? ఎంత వేస్తున్నారు? వారు టాక్స్ వేయడం ఏ విధంగా అక్రమం ఇవన్నీ డిటెయిల్స్‌ను మంత్రిగారిని వ్రాతమూలకంగా యిమ్మనండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మంత్రిగారూ, మీరు సమగ్రమైన స్టేటుమెంటు ఇవ్వండి. అవసరమైతే రేపో, ఎల్లుండో తీసుకుందాము. ఉ. 10-10

శ్రీ ఎమ్. గోపాలకృష్ణ :— ఇక్కడ రెండు రకాల కార్పొరేషన్స్ వున్నాయి. రెంటికి కలిపి ఒకటిగా భావించి సమాధానం చెపుతున్నాను. రాష్ట్రప్రభుత్వానికి ఒబ్బిడి ఇచ్చే దానిలో ప్రాజెక్టడ్ ఫిగర్స్ ఇస్తున్నాము. ...

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— ప్రాజెక్టెడ్ ఫిగర్స్ అన్నప్పుడు అవి ఏమిటో చెప్పాలి.

శ్రీ ఎమ్. గోపాలకృష్ణ :— నన్ను సమాధానం చెప్పనివ్వండి.

(ఇంటరప్షన్స్)

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఎవరినీ కన్‌ఫ్యూజ్ చేయటానికి నేను అంగీకరించను. సమగ్రమైన స్టేటుమెంటు సభ ముందు పెట్టండి. దానిపై అవసరమైతే ఉత్పన్నమయ్యే సప్లిమెంటరీలను ఎలౌ చేస్తాను.

శ్రీ ఎమ్. గోపాలకృష్ణ — నన్ను పూర్తి చెయ్యనివ్వండి. వారు కార్పొరేషన్‌కు ఆదాయం ఏ విధంగా వస్తుంది అని అడిగారు. రెండు హెడ్స్ వున్నాయి. ప్రైస్ ఈక్విటీ కోటా క్రింద టన్నుకు 1200 రూపాయలు వసూలు చేయడం, ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ చార్జెస్ అని బస్తాకు 5 రూపాయలు వసూలు చేయడం జరుగుతుంది. వసూలు చేసి రాష్ట్రప్రభుత్వానికి జమ కట్టవలసివుంటుంది.

రాష్ట్రఖజానా క్రింద జమ అయింది కనుక ఇన్‌కమ్‌టాక్స్ రాదు అని ఇన్‌కమ్ టాక్స్ వారికి వ్రాయడం జరిగింది. ఇప్పటివరకూ పరిశీలిస్తే 1987 వరకూ రాష్ట్రప్రభుత్వానికి రు. 62.51 కోట్లు రకరకాలుగా ఆదాయం రావడం జరిగింది.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి :—ఆదాయం అనే పదం వాడుతున్నారు. ఇది ఆదాయం కాదు..... కొందరు గౌ. సభ్యులు మంత్రిగారిని సమగ్రమైన స్టేటుమెంటు ఇవ్వమనండి. అంతవరకూ దీనిని పోస్ట్‌పోన్ చేయండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఐ యామ్ పోస్ట్‌పోనింగ్ దిస్ క్వశ్చన్. మంత్రిగారు రిటెన్ స్టేట్‌మెంట్ ఇవ్వండి.

శ్రీ ఎమ్. గోపాలకృష్ణ – ప్రశ్న అడిగింది ఒకరు, పోస్ట్‌పోన్ చేయవలసిందని అడిగేది మరొకరు.......

శ్రీ మహమద్ జానీ :—మంత్రిగారు ఆ రిమార్క్ విత్‌డ్రా చేసుకోవాలి.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి :— మేము పోస్ట్‌పోన్‌మెంట్ అడగడం లేదు. మంత్రిగారే సమాధానం చెప్పలేకపోతున్నారు.

శ్రీ ఎమ్. గోపాలకృష్ణ :— మీకు కావలసిన విధానంలో సమాధానం చెప్పలేకపోవచ్చు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : — నేను మంత్రిగారికి అన్యాయం చేస్తున్నట్లుకాదు కాని ట్రెండ్ తెలుసుకోకుండా మాట్లాడడం గొప్పతనం కాదు. ఐ యామ్‌గివింగ్ యాన్ అపర్చూనిటి టుది మినిష్టర్ ఇన్‌కమ్‌టాక్స్ వేస్తే అన్యాయం జరుగుతుంది అనేదే సభ్యుల ఆందోళన. అంతేగాని గవర్నమెంటును విమర్శించడం కాదు. మంత్రిగారు స్టేటుమెంటు ఇవ్వండి. అందుకు నేను ఈ ప్రశ్నను పోస్ట్‌పోన్ చేస్తున్నాను.

(స్వల్పవ్యవధి ప్రశ్న నెం. (60—ఎ) 10069-హెచ్, వాయిదాపడినది)

ద్విచక్ర వాహనాలపై వాహనపు పన్ను

60బి.—

స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్న నెం. 10071-(ఎక్స్) సర్వశ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు, మహమ్మద్ రజబ్ అలీ, జి. మల్లేశ్. జి. యాదగిరి రెడ్డి (రామన్నపేట), వి. నారాయణ, నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులు రెడ్డి, (కోవ్వూరు) ఎ. వి. మైసూరా రెడ్డి (కమలాపురం), డి. కె. సమరసింహారెడ్డి, ఆర్. చెంగారెడ్డి (నగరి), గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా ?

(అ) రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్విచక్ర వాహనాలపై వాహనాల పన్నును తిరిగి విధించిన మాట నిజమేనా ;

(ఆ) అయితే, అందుకుగల కారణాలేమిటి ?

రవాణా శాఖామంత్రి (శ్రీ డి. సత్యనారాయణ):- (అ) అవునండి.

(ఆ) రాష్ట్రంలో అభివృద్ధికరమైన కార్యక్రమాలకు చేపట్టడం కోసం రాష్ట్ర సాధారణ రాబడులను పెంపొందించే ఉద్దేశంతో ద్విచక్ర వాహనాల మీద పన్నును తిరిగి విధించడమయింది.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు:— మంత్రిగారు చెబుతున్న సమాధానం సత్యానికి ఆమడ దూరం వుందని చెప్పడానికి నిదర్శనం. పెట్రోలు ధర పెరగడం వల్ల కనీసం ద్విచక్ర వాహనాలకు పన్ను మినహాయింపు ఇస్తున్నామని బహిరంగంగా, స్పష్టంగా తెలిపారు. అప్పుడు రాష్ట్ర అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు డబ్బు అవసరం వుంటుందని ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలియదా? తెలిసే చేశారా? ఇప్పుడు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు డబ్బు అవసరం అని మంత్రిగారు చెప్పడం సత్యదూరమని మరొకసారి చెబుతున్నాను. ఇప్పుడైనా పన్ను వేయడం మధ్యతరగతి, బీదతరగతి ప్రజానీకానికి భారంగా వుంటుంది కనుక దానిని రద్దు చేయటానికి పునరాలోచిస్తారా?

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ:— కేంద్ర ప్రభుత్వం పెట్రోలు ధర పెంచడం ఉ. 10-20
వల్ల 'అండర్ ప్రొటెస్టు' రాష్ట్ర ప్రభుత్వం..........

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ సి.హెచ్. విద్యాసాగర రావు:— ప్రొటెస్టుగా ఇది కారాదు. ఇది ఒక పాలసీ డెసిషన్

శ్రీ పి. జనార్ధన రెడ్డి:— ప్రొటెస్టు ఇప్పటికేనా? ఎప్పటికీనా?

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి:— మంత్రిగారు సక్రమంగా హోం వర్క్ చేయనందుకు మేము ప్రొటెస్టు చేయాలి.

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ:— సరైన ప్రశ్న వేయకుండా, తెలియకుండా...

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి:— మిగతా అన్ని రాష్ట్రాల కంటే ఇక్కడ టాక్సులు ఎక్కువగా వేసారు. పెట్రోలు ధర పెంచారు. డీజిల్ ధర ఎక్కువగా ఉంది

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ:— సభ్యతాయుతంగా ఉందా ఇదేమయినా?

శ్రీ పి. జనార్ధన రెడ్డి:— మంత్రిగారు క్షమాపణ చెప్పాలి.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర:— పెంచుకుంటూ పోతే, సమస్యలు పరిష్కారం కావు

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ — ప్రశ్న వేసే మర్యాదగా వేయాలని చెప్పండి మర్యాదగా మాట్లాడాలని చెప్పండి.

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర — అపాలజీ చెప్పుకోవాలి. మంత్రిగారు బెదిరింపులతో కాదు "ఎవరిని బెదిరించా" నన్నారు అంటే బయటకు వచ్చి బెదిరించమనండి.

(ఇంటరప్షన్)

బయటకు రమ్మనండి....... .రమ్మన్నారు అంటే.

మిస్టర్ స్పీకర్ — నో ఛాలెంజెస్....

శ్రీ ఎం. బాగా రెడ్డి:— పదవిలో గల వారు, ప్రభుత్వంలో గల వారు చాల బాధ్యతాయుతంగా మాట్లాడాలి

(ఇంటరప్షన్)

ఒకరిపై ఒకరు ఛాలెంజెస్ చేసుకోవటం కాదు. బాధ్యతగా సహనంగా చెప్పి ఉంటే, ఈ ఘర్షణ వచ్చేది కాదు. వారు ఆ విధంగా మాట్లాడడం, వీరు ఈ విధంగా ఛాలెంజ్ చేయడం, సభా గౌరవానికి భంగికరంగా ఉంటుంది కనుక విత్‌డ్రా చేసుకోవడం మంచిది. తమరు వారితో అపాలజీ చెప్పించడం మంచిది.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:— క్షమాపణ చెప్పాలి

శ్రీ పి. జనార్ధన రెడ్డి:— మంత్రిగారు క్షమాపణ చెప్పాలి. భయపెట్టి రిప్లయి అడగనివ్వకుండా చేసే ధోరణి మంచిది కాదు

("నో నో" అని ట్రెజరీ బెంచెస్ నుండి)

మిస్టర్ స్పీకర్ — దీంతో, మెయిన్ క్వశ్చన్ డైవర్టు అయింది.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వర రావు:— నా శక్తి వంచన లేకుండా సౌమ్యంగానే ప్రశ్న అడిగితే. మంత్రిగారు ఉప ప్రశ్నకు సమాధానం చెబుతూ కేంద్ర ప్రభుత్వం పెట్రోలు ధర పెంచింది కనుక దానికి పోటీగా చేశామన్నారు అదేమిట? అది ఒక ప్రభుత్వం ఇవ్వవలసిన సమాధానమా? నిజంగా ఇది పోటీస్తా? కేంద్ర ప్రభుత్వ విధానానికి పోటీగా ద్విచక్రవాహనాలు వాడే వారిపై పన్ను వేయడమా? ఈ విధంగా ఒక పాలసీ మాటర్ చెబుతారా? ఇది ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లుగా భావించుకోవాలా? ప్రభుత్వం చేసే నిర్ణయం ఇదా? సవరించుకుంటారా, లేదా?

శ్రీ డి సత్యనారాయణ:— కేంద్ర ప్రభుత్వం అనవసరంగా, అన్యాయంగా పన్నులు విధిస్తుంటే, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పోటీస్తు చేసే అధికారం ఉంది

శ్రీ ఎన్ రాఘవ రెడ్డి.— పోటీస్తా? అంటే పన్నులు వేయడమా? తగ్గించడమా? ఇదేమిటి?

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ పి. జనార్ధన రెడ్డి — పార్లమెంటులో వారి మెంబర్స్ ఉన్నారుగా ఏమి చేస్తున్నారు?

శ్రీ ఎస్. రాఘవ రెడ్డి.—సమస్యను సమస్యగా కాకుండా ప్రక్కదోవ పట్టించి, అసెంబ్లీలో అల్లరి చేయడం ఏమిటి? ప్రొటెస్టుగా తగ్గించినట్లా? పెంచినట్లా? ఏం చేసినట్లో చెప్పమనండి?

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి —మంత్రిగారిని అపాలజీ చెప్పమనండి.

శ్రీ డి సత్యనారాయణ —అప్పుడు మేము ఆ ఎగ్జంప్షన్ ఇచ్చినప్పుడే "టిల్ ఫర్దర్ ఆర్డర్స్" అన్నాము. కంప్లీట్‌గా ఎగ్జంప్షన్ అనలేదు.

శ్రీ మహమ్మద్ జానీ —ప్రొటెస్టుగా పన్ను వేయడమేమిటి?

శ్రీ ఎం. బాగారెడ్డి :—మాకు మంత్రిగారు చెప్పింది అర్థం కాలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ —సింపుల్ క్వశ్చన్. సభ్యులు ఏకీభవించడం లేదు

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :—మంత్రిగారిని ఆన్సర్ కరెక్టు చేసుకోమనండి. రిపీట్ చేయమనండి. ఈ ప్రొటెస్టు ఏమిటి? పన్ను ఏమిటి?

శ్రీ మహమ్మద్ జానీ :—కేంద్రప్రభుత్వం చేసిందానికి ప్రొటెస్టుగా రాష్ట్రప్రజల మీద పన్ను వేయడమా?

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ :—ప్రపంచంలో ఆయిల్ ధరలు తగ్గినప్పుడు కేంద్రప్రభుత్వం పెంచడం......

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి .—అన్ని రాష్ట్రాల కంటే మన రాష్ట్రంలో పెట్రోలు ధర రూ. 1 ఎక్కువగా ఉంది.

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ సి.హెచ్. విద్యాసాగరరావు :—అధికార పక్షం వారికి అన్నీ ఈరోజు ఇట్లాగే అవుతున్నాయి. వాయిదా వేయండి.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి :—మంత్రిగారు ప్రొటెస్టును ప్రొటెక్టు చేస్తున్నారా? క్వశ్చన్‌కి సమాధానం ఇస్తారా?

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :—సంప్రదాయంగా, సీనియర్ మంత్రి ఎవరైనా, మహేంద్రనాథ్‌గారి లాంటివారు సమాధానం చెప్పి, కడతీయండి.

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ — ఆ టైములో అప్పుడు ఎందుకు పెంచామంటే......

మిస్టర్ స్పీకర్ —నేను మీ ఆన్సర్ మీద కామెంట్ చేయడంలేదు. కానీ ఆన్సర్స్ ఇచ్చేటప్పుడు, సక్రమంగా ఆలోచించుకొని రావాలి. ఇక్కడ కొందరు గవర్నమెంట్ ఫంక్షనింగ్ విషయంలో తెలుసుకోవాలనుకున్న

వారన్నారు. కనుక సరైన సమాధానం రావాలి మంత్రిగారూ మీరు కొంత ఓపిక పట్టాలి ఏ పదాలను ఉపయోగిస్తున్నారో కాస్త చూసుకోవాలి.

(ఇంటరప్షన్)

ఈ విషయంలో ముఖ్యమంత్రిగారు స్టేట్‌మెంట్ ఇచ్చింది ఆనాడు సక్రమంగానే ఉంది. "టిల్ ఫర్దర్ ఆర్డర్స్" అన్నారు దానికి ఇప్పుడు ఈ నిర్ణయం. ప్రొటెస్టు, ఇంటర్నేషనల్ ప్రైసెస్—వాటి విషయంలోకి పోనక్కరలేదు సెంట్రల్ గవర్నమెంటు నుంచి వనరులు పెంచవలసింది, తగ్గించారు కనుక— అని దానికి సమాధానం చెప్పాలి.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు.—తమరు గౌరవనీయమైన స్థానంలో గల అధ్యక్షులు. తమరు చెప్పింది 'కాదు' అనము. ప్రభుత్వం ఈ కాస్త వనరులు లేకుండానే, పెంచవలసి వచ్చిందా? వనరులు లేకపోతే పెంచారనుకోడానికి... వాస్తవమా? ప్రభుత్వానికి అటువంటి సమాధానాన్ని సరఫరా చేయడం న్యాయమా?

(నవ్వులు)

10—30 ఉ॥ శ్రీ ఎస్. ఇంద్రసేనారెడ్డి —అధ్యక్షా, మంత్రిగారిని హోంవర్కు చేసుకొని రమ్మనండి.

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ — అధ్యక్షా, మీరు సమాధానం చెప్పారు కదా, ఇక నేను చెప్పనక్కరలేదు.

శ్రీ ఎస్ ఇంద్రసేనారెడ్డి —అధ్యక్షా, నేను ప్రొటెస్టు చేస్తున్నాను, ఆయన ఆ మాటలు విత్‌డ్రా చేసుకోవాలి ఇది హెల్దీ డెమోక్రసీ కాదు.

(ఇంటరప్షన్)

మిస్టరు స్పీకర్ —దయచేసి అందరూ కోర్చోండి శ్రీ రాజేశ్వరరావు గారు, శ్రీ వెంకటపతిగారు సప్లిమెంటరీస్ అడిగారు కదా, వాటికి జవాబు రావాలా, అక్కరలేదా ?

శ్రీ ఎస్. ఇంద్రసేనారెడ్డి.—మీరు సమాధానం చెప్పారు కనుక నేను ఇక సమాధానం చెప్పనక్కరలేదని చెప్పారు, అది మంచి పద్ధతి కాదు.

మిస్టరు స్పీకర్ :— నేను సమాధానం ఏమీ చెప్పలేదు.

శ్రీ ఎస్. ఇంద్రసేనారెడ్డి —అధ్యక్షా ఈ హౌసులో బాధ్యతాయుతమైన మంత్రులు సమాధానాలు చెప్పేటప్పుడు జాగ్రత్తగా మాటలు వాడాలి. అనవసరమైన విధంగా చెబితే బాగుండదని, మిస్అండర్‌స్టాండింగ్సు రాకుండా చెబితే బాగుంటుందని మీరు చెప్పారు. దానితో మీరు సమాధానం చెప్పారు కనుక నేను సమాధానం చెప్పవలసిన అవసరం లేదని చెప్పడం ఈ హౌసును ధిక్కరించినట్లు అవుతుంది దానికి మంత్రిగారు క్షమాపణలు చెప్పాలి. We are not going to accept anything He must apologise.

Sri Ch Vidyasagara Rao —He must express regrets.

Mr Speaker :—He is not understanding He must understand what proceedings are going on in the House It is for him

(Interruption)

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు :—అధ్యక్షా, మీరు ఇండైరెక్టుగా చెప్పినా మంత్రిగారు అర్థం చేసుకోవడం లేదు. మీరు స్పష్టంగా 2, 3 సార్లు చెప్పినా మంత్రిగారు రిగ్రెట్సు చెప్పడం లేదు కనుక మీరు హౌసును ఎడ్జర్న్ చేయండి.

(ఇంటర్రప్షన్)

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ :—అధ్యక్షా, నేను మీపట్ల బాధాకరంగా మాట్లాడితే క్షమించండి అది ఎందుకు ఎగ్జంప్టు చేశారో చెబుతాను ఆ సంవత్సరంలో పెట్రోలు ధర పెరిగింది కనుక టెంపరరీగా రిలీఫ్ ఇవ్వడానికి ఆ టైములో ఎగ్జంప్టు చేయబడింది. తరువాత వనరుల సమీకరణకోసం దానిని రి ఇంపోజు చేశాము.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి :—పాలకులుగా ఉండే మంత్రులు ఈ హౌసును సక్రమంగా నడిపించాలంటే వారు సక్రమమైన ఆన్సర్సు సభకు అందజేయాలి ఆ విధంగా కాకుండా వేరేవిధంగా ఆన్సర్సు చెబుతూ, వేరే విధంగా మాట్లాడితే ఇటువంటి పరిస్థితులు ఏర్పడతాయి ఇది దురదృష్టకరం. దీనిని మనం సర్దుకోవలసిన అవసరం కూడా ఉంది, ఈ హౌసును హుందాగా నడుపుకోవాలి కనుక జరిగినవన్నీ మరచిపోయి ముందుకు సాగాలని మనవిచేస్తున్నాను.

(ముఖ్యమంత్రి సభలోకి ప్రవేశించారు)

శ్రీ సిహెచ్ రాజేశ్వరరావు :—అధ్యక్షా, ఈ చర్చలో అందరికీ కలిగిన ఆందోళన మీ దృష్టికి వచ్చింది. ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి కూడా వచ్చి ఉండాలి. ఈ ప్రశ్నకు సరైన జవాబు రాలేదు, అసందర్భమైన జవాబు వచ్చింది అందువల్ల ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానం చెబితే బాగుంటుంది,

ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు) :—గౌరవసభ్యులు చేసిన సూచనను నేను అర్థం చేసుకున్నాను. అది నా బాధ్యత కూడా. నేను ఇప్పుడే హౌసుకు రావడం జరిగింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం పెట్రోలుమీద ధర పెంచడం జరిగింది. ఇది రవాణా సౌకర్యాలకు ఉపయోగపడే ఇంధనం కనుక సామాన్య మానవుల జీవన వ్యయం మీద దీని ప్రభావం ఉంటుంది కనుక సామాన్య మానవుడి జీవన ప్రమాణం పెంచడానికి ఇది మంచి విధానం కాదని చెప్పడానికి నిరసనగా వ్యక్తం చేసినది-కాని ఇది శాశ్వతంగా చేస్తున్నామని నేను ఆనాడు చెప్పలేదు. నిరసన పూర్వక విధానంగా ఆనాడు తీసుకున్నాము కానీ ఇది శాశ్వతంగా పన్ను రాయితీ ఇస్తామని నేను చెప్పడం జరుగలేదని మనవిచేస్తున్నాను. సామాన్య మానవుడి జీవన నికృష్టం చేస్తున్న విధానాలకు ఆనాడు ఈ ప్రభుత్వం నిరసన వ్యక్తం చేసిందని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :—అధ్యక్షా, ఆ నిరసన పర్మనెంటుగా తెలియజేయమనండి.

10-40 ఉ॥ శ్రీ యన్. టి రామారావు :—ఆనాడు ఉన్నటువంటి పన్ను విషయంలో రాయితీ యివ్వడం అనేది నిరసన వ్యక్తపరచడము కోసమే చేసినటువంటి నిర్ణయమని తమ ద్వారా గౌరవసభ్యులకు తెలియచేస్తున్నాను. పెట్రోలు ధర పెరిగిన దు వలన ఆటోలో వస్తామని ముఖ్యమంత్రిగారన్నారు, కాని మారుతి కారులో వస్తున్నారని ఏదేదో అన్నారు సభ్యులు నిరసన వ్యక్తము చేయడానికి ఆనాడు తీసుకున్నటువంటి విధానమే కాని శాశ్వతంగా తీసుకున్న విధానంకాదు శాశ్వతంగా పన్ను తీసి వేసే చర్యలు ఆనాడు తీసుకోలేదు. నిరసన వ్యక్తము చేయడానికే ఆ ఆలోచనతో ఆ ద్ధతి మీద ఈ ప్రభుత్వము ఆ కార్యక్రమం అమలు చేసినదని తమ ద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియచేస్తున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు గౌరవనీయులైన మంత్రిగారు చెప్పిన సమాధానం అసంబద్ధం అని అనుకుంటే అదే సమాధానం ముఖ్యమంత్రిగారు తెలుగులో చెప్పడం వలన నేను ఉపప్రశ్నకు ఉపక్రమిస్తున్నాను. కేంద్రప్రభుత్వం పెట్రోలు మీద ధర పెంచినప్పుడు దానిని పురస్కరించుకుని ఈ ప్రభుత్వము అప్పట్లో ద్విచక్ర వాహనముగల వారి సౌలభ్యము గురించి పన్ను రద్దు చేస్తున్నామన్నారు. కాని ఆనాడు అసమ్మతి అని అనలేదు. నిరసన తెలియచేయుడానికి రద్దుచేశామని ఈనాడు సభకు వారు చెప్పడం జరిగింది కేంద్ర ప్రభుత్వము ఆనాడు పెట్రోలు మీద కొన్ని అవసరమైన పెట్రోలు పదార్థాలు మీద ధరలు పెంచినందువలన ఆ కారణంగా వీరికి కొంత భారము పెరిగింది కాబట్టి వీరికి సౌలభ్యము కలిగించే నిమిత్తం పన్ను తీసివేసినామని ఆ రోజున ఈ ప్రభుత్వము చెప్పింది

(చాలామంది సభ్యులు మాట్లాడడానికి లేచారు)

ముఖ్యమంత్రిగారు అసమ్మతి తెలియచేయడానికి అని చెప్పారు. వారి మనస్సులో అసమ్మతి ఉంటే ఉండవచ్చు. వారు అసమ్మతి కారణంగా రాయితీ అప్పుడు యివ్వడం జరిగిందని చెబుతున్నారు. ఈ రాష్ట్రాభివృద్ధి గురించి వనర్లు అవసరం ఉంటాయి కాబట్టి, మంత్రిగారు, ఈ విధంగా చేయడం జరిగిందని వారి సమాధానంగా చెప్పారు.

శ్రీ యన్. టి. రామారావు :—మంత్రిగారు ఆ విధంగా చెప్పి ఉంటే పొరపాటు అని క్లీన్‌గా చెబుతున్నాను. దీనివలన ఏదో వనర్లు పెరిగి ఏదో అయిపోతుందని కాదు, కొండ పెరిగి మీద ఏదో పడుతుందని కాదు. నిరసనగా ఈ ప్రతి పాదన అప్పట్లో చేయడం జరిగింది. బడ్జెట్ ముందుంచుకుని పెట్రోలు ధరలు పెంచుతూ, ప్రజలకు అవసరమైన పదార్థాల మీద పన్ను పెంచుతూ ప్రజలను మభ్య పెడుతూ చేసినటువంటి విధానం కాదా యిది?

(చాలామంది సభ్యులు మాట్లాడడానికి లేచారు)

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి.—ప్రజలను మభ్యపెడుతున్నది మీరా? వారా?

శ్రీ [illegible] రావు — పన్నులు పెంచాలని ప్రజలను మభ్యపెట్టి, యిది ప్రజాస్వామ్యమా ?

(సభలో చాలామంది సభ్యులు లేచారు)

మిస్టర్ స్పీకర్ — మీరు ఒకరి తరువాత ఒకరు సప్లిమెంటరీలు అడిగితే [illegible] అందరూ దయచేసి కూర్చోండి.

Dr. Md. Vizarat Rasool Khan (Asifnagar) :—Mr Speaker, Sir, let me have my submission I have been asking for an opportunity .

(Interruption)

Mr Speaker – You please sit down. Let the House be conducted in a peaceful and calm manner

(Interruption)

I will give opportunity to all the Members The names are here I will call all the Members

శ్రీ సి.హెచ్. విద్యాసాగరరావు — అధ్యక్షా, [illegible] క్లారిఫికేషను అడుగుతున్నాను. అది కేవలం ప్రొటెస్ట్ తెలియచేయడానికి మేము అప్పుడు ఈ రాయితీ ప్రకటించాము అని ముఖ్యమంత్రిగారు చెబుతున్నారు. పన్ను పెంచేందుకు ఈ కార్యక్రమము చేపట్టడంలేదు అని ముఖ్యమంత్రిగారు అంటున్నారు. అటువంటప్పుడు ఆవిధంగా ముఖ్యమంత్రిగారు భావించినప్పుడు ఆ టాక్సునే విత్‌డ్రా చేసుకునే ప్రతిపాదనలు ఏమైనా ప్రభుత్వం దగ్గర ఉందా ? దీనివలన స్టేట్ బడ్జెట్‌కు ఏమీ అంత ఎక్కువ బర్డెన్ కాదన్నప్పుడు యిది లాభం కోసం చేయడం లేదు అన్నప్పుడు—సెంట్రలు మీద మీరు ప్రొటెస్ట్ అన్నప్పుడు మీరు మరల ఈ ప్రజలమీద ఆ టాక్సు వేసి ఎందుకు వారికి భారము చేస్తారు ?

(Interruption)

Mr Speaker —I am getting the answer for the question I will give opportunity to all the Members Because, it is a policy matter, I am giving time. Let one after another seek clarifications I will get the answers to the supplementaries

శ్రీ జి. మల్లేష్ :— అధ్యక్షా, కేంద్ర ప్రభుత్వము పెట్రోలు ధర పెంచినప్పుడు ద్విచక్ర వాహనాల మీద పన్ను లేకుండా చేస్తున్నామని అప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రకటించినప్పుడు రాష్ట్రములో ఉన్నటువంటి వారు యావన్మంది హర్షించారు ఆనందించారు. ఆనాడు సరియైన అవగాహన లేనందువలన ఉద్రేకపూరితమైన నిర్ణయం తీసుకొన్నందువలన దానిని యిప్పుడు సర్దిచెప్పుకోవడం కోసము నిరసన తెలియచేయడానికి చేశాము ఈ నిర్ణయమని ముఖ్యమంత్రిగారు చెబుతున్నారు. తీసివేసినటువంటి పన్ను మరల వేయడం ఎంతమాత్రము న్యాయబద్ధం కాదు. ఇప్పటికైనా ద్విచక్ర వాహనాలమీద పన్ను రద్దు చేయడానికి ముఖ్యమంత్రిగారు ఆలోచిస్తారా ?

10-50 ఉదయం. శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :- కేవలం ఒక విధానానికి ఒక పద్ధతికి, అసమ్మతిని ప్రదర్శించిన విధానంగా నేను ఇదివరకే మనవి చేశాను. ఇది ప్రజా స్వామ్యం. పార్లమెంటరీ సమావేశాల్లో ఒక పన్నును ప్రజల మీద విధించబోయే టప్పుడు పూర్తిగా పార్లమెంటు అనుమతి తీసుకోవలసిన అవసరం వుందనేది అందరికీ తెలుసు. ఇపుడు కేవలం అర్బిట్రరీగా ఎవరినీ ఆలోచించకుండా పన్ను వేసినప్పుడు, ఇది ప్రజా హితం కాదని చెప్పడం ఒకటి. దీని విషయంలో జన సామాన్యానికి ఏవిధంగా వ్యయం పెరుగుతు దోననీ చెప్పడానికి ఒకటి, ఏవిధంగా జీవన ప్రమాణం పెరుగుతుందోనని చెప్పడానికి ఒకటి. ఈ అన్ని కారణాలవల్ల ఇది చెప్పడంతప్ప-ప్రత్యేకంగా టూ వీలర్స్ మామూలుగా సామాన్యమైన జనం రిక్షా మీద కూడా వెళ్ళలేని, నడవలేని వారుండగా, ఈ టూ వీలర్స్ వాళ్ళ పన్నువల్లే అంతా ఒరిగుతుందని కాదు కేవలం నిరసన భావంగానే ఈ విధమైన భావాన్ని వ్యక్తం చేయడం జరిగిందని వినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. కేవలం భావ ప్రదర్శనే తప్ప, శాశ్వతంగా ప్రభుత్వ పరంగా మేము అనుసరించే విధాన మని చెప్పడం మాత్రం జరగదు. ఎన్నో మనం అనుకుంటాము; పన్నులు వేస్తా మని. నిరసన యుక్తంగా కొన్ని చేస్తాం. ఏదో కాపురం చేస్తున్నాము ఇండ్లలో. ఏదో భార్య మీద కోపం వస్తే ఆ రోజు అలిగి అన్నము తినకుండా వెళ్ళిపోతాము. రోజూ అన్నం తినకుండా మానేద్దాం అంటే దాని విషయం ఆలోచన చేద్దాం ఇది నిరసన భావం ప్రదర్శించడంతప్ప ఇది శాశ్వతంగా ఏదో రాయితీ అవుతుందని కాదు. రెండు వీలర్స్‌ను నడుపుకునే వారికిది రూ 34 లు పన్ను సంవత్సరానికి పడుతుంది. ఇది ప్రజాహితం కోసము చెల్లించేది. పెద్ద భారంగా వుండదు. గౌరవ సభ్యులు దయచేసి సత్యాన్ని తెలుసుకోవలెనని కోరుతున్నాను.

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ పి. వెంకటపతి .—ద్విచక్ర వాహన పన్నును ప్రజాహితం దృష్ట్యా, కొన్ని వందల వేదాల సారం తెలిసిన ముఖ్య మంత్రి గారు, ముఖ్య మంత్రి గారు తప్పకుండా రద్దు చేయాలని కోరుతున్నాను.

(ఇంటరప్షన్)

డా. ఎం. వి. మైసూరా రెడ్డి :—కేంద్రము డీజెల్ పైన, పెట్రోల్ పైన టాక్స్ పెంచినందుకు నిరసనగా, ప్రొటెస్టుగా ఇది పెంచామని అంటున్నారు. నేనొక ప్రశ్న ముఖ్య మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను ఈ రాష్ట్రము డీజెల్ పైన, పెట్రోల్ పైన ఒక రూపాయి సేల్ టాక్స్ వేసిన మాట వాస్తవమా కాదా? ఇతర రాష్ట్రాల కంటే ఒక రూపాయి అదనంగా విధించిన మాట వాస్తవమా కాదా? ఆటో రిక్షాలో పోయే పేద ప్రజలకు భారం అవుతుందని చెబుతున్న ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ రాష్ట్రములో అదనంగా సేల్స్‌టాక్స్‌ను ఏ రూపకంగా విధించారు? ఇది ఇతర రాష్ట్రాలలో లేదు. ప్రజా స్వామ్యంలో బడ్జెటు ముందు పన్నులు పెంచే విధానం మంచి పద్ధతి కాదని చెప్పారు వీరు మోటార్ టాక్స్, ఎంట్రీ టాక్స్ బడ్జెటు ముందు పెంచారు. వారికొక చట్టము, వీరికొక చట్టము వుందా ప్రజాస్వామ్యంలో? ప్రజాస్వామ్యం గురించి ప్రతిసారి మాట్లాడే ముఖ్య మంత్రిగారిని ఒక ప్రశ్న అడుగుతున్నాను. కేంద్ర ప్రభుత్వం పెట్రోలుపై పన్ను

విధించితే, ఈ రాష్ట్రము నుండి ఎం.పి లను పంపారు వారక్కడ నిరసన ప్రకటించి వుండవచ్చు వా పార్టీ వుంది, మీరే చెప్పారు బడ్జెటును ప్రవేశపెట్టినప్పుడు. 'ముఖ్యమంత్రి గారిని ఎందుకు ప్రస్తావిస్తారు? ప్రశ్నను ఎందుకు ప్రస్తావించ కూడదు? అని అన్నారు. ముఖ్యమంత్రి గారికి తెలుగు దేశం పార్టీ వుంది, ఆ పార్టీ నిరసన ప్రకటించవచ్చు ఇదేమిటి ఈ ప్రభుత్వము ఏదో పన్ను విధించేశాం మరల నిరసనగా పెడుతున్నాం అని చెప్పడంలో అర్థము కనిపించలేదు ముఖ్య మంత్రి గారే చెప్పారు 'ముఖ్యమంత్రిగారి అనుమతితో రాష్ట్రములో అభివృద్ధికరమైన కార్యక్రమాలను చేపట్టడం కోసం, రాష్ట్రము సాధారణ రాబడులను పెంపొందించే ఉద్దేశంతో ద్విచక్ర వాహనాలపై పన్నును తిరిగి విధించడమైనది' అని అన్నారు ఇది ముఖ్యమంత్రి గారి ఆమోదం పొందింది అన్నారు కూడా, వ్రాత మూలకంగా. ముఖ్యమంత్రి గారు ఏమంటున్నారంటే, ఇవి వుంటాయో పోతాయో మాకు పెద్ద సమస్య కాదు, ఏదో వేసివేశాం, మరల పెడుతున్నాము అని. నిరసనగానే పూర్తిగా తీస్తారా తీసివేస్తారా తెలియజేయాలి ఈ నాలుగు ప్రశ్నలకు సమాధానం యివ్వాలి.

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు.—మొదటి ప్రశ్నకు సమాధానంగా, ఈ రాష్ట్రములోతప్ప, ఏ రాష్ట్రములో కూడా పేదలసంక్షేమం కోసం సోషల్ వెల్ ఫేర్ స్కీములను తీసుకోలేదు రెండు రూపాయలకు కెజి బియ్యం ఈ దేశంలో ఏ రాష్ట్రంలో కూడా యివ్వలేదు (ఇంటరప్షన్).. సగం ధరకే చీర, ధోవతి పేద వారికి యివ్వడం ఏ ప్రభుత్వం కూడా చేయలేదు.

(ఇంటరప్షన్)

డా. ఎం.వి. మైసూరారెడ్డి — కేంద్రము యొక్క సబ్సిడీ వుంది. మీరొకరే యివ్వలేదు. ఇతర రాష్ట్రాలలో 20 సూత్రాల పథకాలున్నాయి. ఆర్థిక కార్యక్రమాలను పేద వారి కోసం చేపట్టినవారు మీరొక్కరే కాదు మహానుభావులు . . . .

(ఇంటరప్షన్)

మిష్టర్ స్పీకర్ :—అందరూ ఒకసారే ప్రశ్నలు వేస్తే ఎట్లా ఆన్సర్ చేయగలుగుతారు ? ప్రతియొక్కరికి మాట్లాడే అవకాశముంది. స్వాతంత్ర్యం వుంది , చెప్పడానికి. కూర్చోండి

శ్రీ ఎం ఓంకార్ :—పాయింటాఫ్ సబ్‌మిషన్. ఇంత తీవ్రంగా జరిగిన ఈ ప్రశ్నలు, జవాబులు చూస్తే, ఒక విషయం మనవి చేయదలచుకున్నాను ఆ రోజు తీసుకొన్న నిర్ణయానికి ఇపుడు తీసుకొన్న దానికి, మీరిస్తున్న సమాధానమునకు పరస్పరం విరుద్ధంగా వున్నాయి. 'ఆ నాడు ఆవేశం కొద్దీ ఆ మాట అన్నాము, ఇపుడు అవసరం కొద్దీ పునరుద్ధరించుకుంటున్నాము' అని సూటిగా చెబితే సరిపోతుంది. వాస్తవంగా ద్విచక్రమున్న వాళ్ళకు పన్ను రద్దు చేయ వలసిన అవసరం లేదు. పెట్రోల్‌పై పన్ను మాఫీ చేయవలసిన అవసరమూ లేదు. ఆ నాడు అడిగింది లేదు. అడుగకుండానే ఆసామి చెప్పారు. మాఫీ చేశారు. ఈ రోజు ఖజానా క్రింద మీద అవుతున్నది కాబట్టి మరల వసూలు

చేస్తామని అన్నారు. ఆ మాట సూటిగా చెబితే సరిపోయేది కదా ఇంత డొంక తిరుగుడు చర్చలు ఎందుకండి ? కాలయాపనతప్ప.

శ్రీ ఎన్ టి. రామారావు :—వారు చెప్పిన దానికి శివ విషయం ఎందు కంటే, వివరంగా అన్నీ చెప్పాలి పూరిపాకయువే దగాచేసిన ప్రభుత్వం కాదు ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వము. 5 సంవత్సరాల కాలంలో 8 లక్షల పక్కా ఇండ్లను. . . .

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ ఎం. బాగారెడ్డి :—ముఖ్యమంత్రిగారికి 'దగా' యొక్క అర్థం గుర్తులేక వాడుతున్నారు. ఎవరు దగా చేశారు ?

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ జి. బుచ్చయ్య చౌదరి (రాజమండ్రి) :—ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానం చెబుతున్నారు. మధ్యలో ఈ అడ్డంకులేమిటి ?

డా. ఎం వి. మైసూరారెడ్డి .—పెట్రోలు అయిపోయిందా ? లేకపోతే నా ప్రశ్నలకు నాల్గింటికి సమాధానం ఇమ్మనమనండి.

(ఇంటరప్షన్)

11.00 ఉదయం. శ్రీ యన్ టి. రామారావు:—అధ్యక్షా, అనేక రకాలైనటువంటి సాంఘిక సంక్షేమ కార్యక్రమాలు తీసుకోవడంవల్ల వాటికి ప్రభుత్వానికి ఆదాయం కావాలి అనేది గౌరవ సభ్యులు గుర్తించాలి కాబట్టి ప్రతి దానికి రాయితీలు ఇవ్వడమే కాకుండా ఎప్పటికప్పుడు మాకు వచ్చే సంపాదన విధానాన్ని గురించి ప్రకటించడం నా విధానం ఎంట్రీ టాక్సు గురించి కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని మేము ఎప్పటినుంచో అడుగుతుంటే వారికి తెల్లవారలేదు. ఇది కొత్త విధానం కాదు తరువాత ఎ. పి. ఎస్. ఆర్. టి. సి. చార్జీలు పెంచారు అన్నారు. పెంచుతామని వేము చెప్పాము. ఇది ఎవరికి తెలియకుండా మభ్యపెట్టి పెంచింది కాదు అని నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను.

డా ఎం. వి. మైసూరారెడ్డి —నిరసన ప్రకటించే దానికి ప్రజాస్వామ్యంలో మీకు పార్టీ ఉంది. పార్టీ ద్వారా తమ నిరసన ప్రకటించవచ్చు. ఆరు కోట్ల మంది పక్షాన ఎం. పి. లను కూడా ఎన్నుకని పంపించారు. అక్కడ వారు ప్రకటించవచ్చు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిరసన ప్రకటించడం ఏమిటి ? ఇది ఎక్కడి పోకడలు.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి —ముఖ్యమంత్రిగారు ఇన్కం టాక్సు ఎగగొట్టినా కూడా ప్రజా సంక్షేమం కొరకు ఎగగొట్టినాము అని చెబితే అంగీకరిస్తే ఇది కూడా అంగీకరించవచ్చు.

(ఇంటరప్షన్)

నేను ఏమైనా ముఖ్యమంత్రిగారు ఎగగొట్టినారు అని చెప్పానా? అందుకని 'నిరసన' అని చెప్పాను. My question is simple but the answer is complicated

Mr Speaker :—The question is that whether there is any move to waive the tax on two wheelers? Your supplementary should be related to that; but

Sri D K Samarasimha Reddy :—My supplementary will depend upon the answer given by the Minister or the Chief Minister My supplementary is depending upon the answer given by that side I am not naming anybody, either the Chief Minister or the Minister or any other Legislator I gave only an analogy

Mr Speaker :—You do not use such words Previously also, I have allowed certain remarks passed by you You cannot get answers as you desire and let there not be any irrelevance

(Interruption)

శ్రీ డి.కె సమరసింహారెడ్డి .—మంత్రిగారి జవాబులో ముఖ్యమంత్రిగారి ఆమోదంతో ఇది చెప్పాము అని వేశారు. అదే మాట చెప్పి క్లోజు చేయమంటే బాగుండేది. ఇర్రిలవెంటు విషయాలు చెప్పి దీని పెంచారు. ఈ రాష్ట్రం చేపట్టిన పన్నుల విధానం వల్ల ఇక్కడ పెట్రోలు ధర ఎక్కువగా ఉన్నమాట వాస్తవం. నాన్ డెవలప్ మెంటు ఎక్స్పెండిచర్ ఈ రాష్ట్రంలో రూ 130,53 కోట్లు ఉన్నప్పుడు ఈ 33 కోట్లు దీంట్లో తగ్గించుకోవచ్చు కదా ?

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు —అధ్యక్షా, కొన్ని దమ్మిడీలు కలిస్తే ఒక రూపాయి అవుతుంది ఇది ప్రత్యేకంగా మాలో ఉన్న భావన వ్యక్తం చేయడానికి నిరసన వ్యక్తం చేయడానికి చేశాము అని చెప్పాను. నేను చెప్పింది వారు అర్థం చేసుకోవాలి.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి — మేము బాగానే అర్థం చేసుకున్నాము.

(ఇంటరప్షన్స్)

ఈ రాష్ట్రములో సేల్సు టాక్సు పెంచడంవల్ల పెట్రోలు ధర పెరిగిన మాట వాస్తవమా, కాదా ?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మీరు సేల్సు టాక్సు పెంచినది వాస్తవమా కాదా చెప్పండి.

శ్రీ ఎన్.టి రామారావు —మాకు ఉన్న వాటిలో సేల్సు టాక్సు ఒకటి. తగ్గించినా, పెంచినా; under A P G.S T, the Government has every right to exempt or waive or to re-impose the tax as per the convenence. Hence, we have done

Sri D. K Samarasimha Reddy:—I am not questioning the 11-10 ఉ
right of the Government to increase the Sales Tax What I wanted to know is whether this Government has increased Sales Tax on petrol due to which is more than in any State

Sri N T Rama Rao —I have already explained that thi Government is having the right to increase or reimpose or to giv exemption in taxes.

Sri D K Samarasimha Redy:—What is pertinent is whethe the Chief Minister has increased the Sale Tax on petrol or not?

వ్యవసాయశాఖా మంత్రి (శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు):— ఇప్పుడే ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు రాష్ట్రంలో యీ సేల్సు టాక్సు అనేది ఒక్క పెట్రోలు మీదనే వేయలేదు. మిగతా వస్తువుల మీద కూడా వేయడం జరిగింది.

మిస్టర్ స్పీకర్ — ఇప్పుడు సమరసింహారెడ్డిగారు పెట్రోలుమీద సేల్సు టాక్సు పెంచారా లేదా అని అడుగుతున్నారు. దానికి సమాధానం యివ్వండి.

Sri N T Rama Rao — Yes, we have done it

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి — కేంద్రప్రభుత్వం పెట్రోలు దరను పెంచినందుకు నిరసన తెలుపుతూ యీ ద్విచక్రాల వాహనాలమీద పన్ను ఇదివరకు రద్దుచేసినట్లు ముఖ్యమంత్రిగారు అన్నారు ఈ విధంగా ప్రజలమీద ఎక్స్‌పర్‌మెంటు చేయడం ఎంతవరకూ సమంజసం అప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు పెట్రోలు మీద సేల్సుటాక్సు పెంచారని చెప్పి జిల్లా ప్రజా పరిషత్తువారు రెండు హైస్కూల్లు మూసేస్తే ఎట్లాగు ఉంటుంది? గోకుల అష్టమికి పీర్ల పండగకు పోటీపెట్టి ప్రజలతో తమాషా ఆడుకుంటారా? రామయ్యగారు తన భర్యను కొట్టాడని సుబ్బయ్యగారి భార్యను కొడితే సుబ్బయ్యగారు తన్నాడా? రామయ్యా నువ్వు అమెరికాకు ఎందుకు వెళ్లావంటే రెండు కే. జీ. ల బియ్యం విషయం ఎందుకు యిస్తున్నారో చెప్పడం ఏమిటి? ముఖ్యమంత్రిగారి సమాధానం పొంతన ఉండడం లేదు. పక్క రాష్ట్రంలో కంటే యిక్కడ పెట్రోలు మీద సేల్సుటాక్సు ఎక్కువ అవునా కాదా? ఇపుడు రాఘవరెడ్డిగారు చెప్పినట్లు యీ ద్విచక్రాలమీద మొదట పన్ను రద్దు చేసారు మరల నెల రోజుల లోపల దానిని పునరుద్ధరణ చేసారు ఎందుకంటే యీ టాక్సు మీద లెక్కలు సరిపోక ఆ రాబడిని తగ్గించలేక అట్లాగ చేసారు ఇదివరకు ఎందుకు యీ ద్విచక్రాల వాహనాల మీద టాక్సు తగ్గించారంటే రాజీవ్ గాంధిగారికి నిరసన తెలుపడానికి అంటున్నారు ఇది ఏమి న్యాయ? మాట మాట్లాడితే ముఖ్యమంత్రిగారు రెండు రూపాయలకు కె. జి బియ్యం సంగతి మాట్లాడతారు. ఇపుడు యీ కే జి. రెండు రూపాయల బియ్యం 50 శాతం కోటా కూడా రావడంలేదు ఇకపోతే గృహ నిర్మాణ పథకాలు పూర్తిగా స్టాప్ చేసారు. ఈ రెండు రూపాయల కె. జి. బియ్యం సంగతి వినివిని చస్తున్నాము ఈ పథకం పేరుమీద అన్ని పెంచుతున్నారు. ఇదేమైనా తమాషా అనుకుంటున్నారా?

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ ఏ. నరేంద్ర :— ఈ చర్చలు వింటున్నవారికి ప్రశ్నలు సమాధానాలు ఏమీ అర్థం కావు. ఇపుడు ఈ ద్విచక్రవాహనాలమీద టాక్సును యిదివరకు ఎందుకు రద్దు చేసారంటే కేంద్ర ప్రభుత్వము పెట్రోలు ధరలు పెంచి

నందుకు అంటున్నారు. అట్లా మాఫీ చేసిన టాక్సును మరల ఎందుకు వేసినట్లు? దానిని పెర్మనెంటుగా ఎందుకు తీసివేయరు? పెట్రోలు ధర 8 రూపాయం చొప్పున లీటరుకు చెల్లిస్తూ యిక్కడ 10-20 లీటరుకు తీసు కుంటున్నారు. దాని ప్రకారం ప్రజలు అదనంగా ప్రభుత్వానికి డబ్బు చెల్లిస్తున్నారు. దానిమీద ద్విచక్రాల వాహనాల విషయంలో టాక్సు తగ్గించాలని ఉప్పెనలో—వచ్చి టాక్సు తగ్గించారు? కాని ఆ ఉప్పెన మరల ఎక్కడికి పోయింది ఇదివరకు ద్విచక్రాలవాహనాల వారు పేదవారుగా భావించి టాక్సు రద్దు చేసారు. ఇపుడు వారు ధనవంతులు అయినట్లు భావించారా? ఆ పేదవారికి యిపుడు మరల సహాయం చేస్తారా?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు — ద్విచక్రాల వాహనాలవారు పేదవారా? వారు పేదవారని టాక్సును తగ్గించమంటున్నారా? అది యిక్కడ గౌరవ సభ్యులే చెబితే బాగుంటుంది

శ్రీ ఏ. నరేంద్ర — ద్విచక్రాల వాహనాలవారు పేదవారు అనే యిది వరకు వారికి టాక్సు రద్దు చేసింది. అది ప్రభుత్వం చేసినదే.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు .— ఇప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు డిసిల్ ఆయిల్ ధర పెంచారు. అయినా నిరసన తెలుపకుండా మా గుండెలలో దాచు కోవడం జరిగింది. దీనికి ప్రజలే సమాధానం చెప్పాలి. ఆనాడు పెట్రోలు ధర పెంచినపుడు దానికి నిరసన తెలుపుతూ అపుడు టాక్సు తీసివేయడం జరిగింది. కాని యిపుడు దానిని శాశ్వతముగా తిసివేయమనడం సమంజసంకాదు. ఈ వాహనాలమీద టాక్సు ఏమీ అంత పెద్దమొత్తం కాదని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :— ముఖ్యమంత్రిగారు పదేపదే ద్విచక్రాల వాహ నాల యజమానులు పేదవారా అని అంటున్నారు. కాని పేదవారు అని యీ ప్రభుత్వమే భావించి పెంచిన పెట్రోలు ధరకు బదులుగా టాక్సును రద్దు చేసారు. రద్దు చేసినట్లు చేసి మరల రీ ఇంపోజ్ చేస్తున్నారు. మార్చిలో టాక్సును రద్దు చేసామన్నారు. కాని మరల మార్చి నుంచే టాక్సులు వసూలు చేస్తున్నారు. అటువంటప్పుడు ప్రభుత్వం ఏ కాలానికి టాక్సులు తగ్గించి నిరసన తెలుపు తున్నారో అర్థంకావడంలేదు.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— వ్యాపార సంస్థలు అడిగిన మీదట కొన్ని టాక్సులు వేయడం, తీయడం జరుగుతూ ఉంటుంది. ప్రభుత్వం యిదివరకు అవసరమని భావించి ద్విచక్ర వాహనాలమీద టాక్సు తగ్గించడం—రద్దు జరిగింది దానిని శాశ్వతంగా రద్దు చేయమని ఎక్కువగా పట్టుపట్టవద్దని సభ్యులను కోరు తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :— అడుసు త్రొక్కనేల—కాలు కడగనేల అన్నట్లు టాక్సును రద్దుచేయడమెందుకు, మరల వేయడం ఎందుకు?

శ్రీ యం బాగారెడ్డి :— మనం డిస్కషన్స్‌లో ఎక్కడనుంచి ఎక్కడకు పోతున్నామో అర్థం కావడంలేదు. బాధ్యులైన మంత్రిగారు ముఖ్యమంత్రిగారి

ఆమోదంతో రాష్ట్రంలో రిసోర్సెస్ లేవు కాబట్టి యీ టాక్స్‌ను విధించడం జరుగుతున్నదని రిటెన్‌గా, ఓరల్‌గా కాకుండా సమాధానం యిచ్చారు. అది తప్పు అని ఇక్కడ ముఖ్యమంత్రిగారు అంటున్నారు. ఇక్కడ ముఖ్యమంత్రిగారిది తప్పా, మంత్రిగారిది తప్పా అనేది కాదు. కావలసింది ఏమిటంటే యీ రాష్ట్రంలో యితర రాష్ట్రాలలో కంటే పెట్రోలు ధర ఎక్కువగా ఉంది. నా నియోజకవర్గము సమరసింహారెడ్డిగారి నియోజకవర్గాలు బోర్డర్ స్టేట్సుకు దగ్గరలో ఉన్నాయి. ఇప్పుడు మన రాష్ట్రంలో పెట్రోలు ధర ఎక్కువగా ఉంటున్నది కాబట్టి కారులు, లారీలవారు ప్రక్కరాష్ట్రాలనుంచి పెట్రోలును టాంకులలో నింపుకొని మన రాష్ట్రానికి వస్తున్నారు. అందువల్ల మన రాష్ట్రానికి ఎక్కువ నష్టము వస్తున్నది. అయినా ముఖ్యమంత్రిగారు తాను పట్టిన కుందేలుకు మూడే కాళ్ళని పెట్రోలు మీద సేల్సు టాక్సును ఎక్కువ చేశారు. ఇపుడు రాఘవరెడ్డిగారు చెప్పినట్లు అసలు యీ ద్విచక్రాల వాహనాలమీద మొదట ఎందుకు టాక్సు రద్దుచేసారు ? మరల ఎందుకు వేసారు ? దానిని శాశ్వతంగా తీసివేయుమంటే ప్రభుత్వం ఒప్పుకోవడంలేదు. ప్రభుత్వ మొండివైఖరికి నిరసన తెలుపుతుంటూ మా కాంగ్రెసు సభ్యులం అందరమూ సభనుంచి వాకౌట్ చేస్తున్నాము.

(కాంగ్రెసు సభ్యులు అందరూ సభనుంచి వాకౌట్ చేశారు)

11–20 ఉ. Dr Mohd. Vızarat Rasoolkhan:—Sir, in the year 1988, the Central Government has increased the petrol rate at Rs 8/—per liter At that time, the Chief Minister was on the classics He has announced certain benefits to all the educational institutions and petrol users There were lot of allegations made against him the Chief Minister. So, the Chief Minister wanted to gain confidence of the people and announced that he is going to make petrol rate less

The State Government increased the Sales Tax from 14% to 26 46% with the result, the State Government is getting Rs 2 27 per liter in the petrol When compared with other States, it is high. This Government wanted to increase its income by Rs. 33 crores through taxes on the two wheeler vehicles It is burden on the common man - آپ پچھلے بجٹ میں بھی اسطریقہ سے دھرائے تھے

Dr Mohd Vizarat Rasool Khan:—I want the Chief Minister to honour his word. Whatever he has announced reducing the taxes on the two wheelers, should be honoured now.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, కేంద్ర ప్రభుత్వం అమాంతంగా పెట్రోలుపై పన్నును అధికంచేసినందున, వారు అనుసరించిన పద్ధతికి నిరసనగా ద్విచక్ర వాహనాలపై పన్నును రద్దుచేయడం జరిగింది తప్ప వేరే కాదని ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానంలో పేర్కొన్నారు లిఖితపూర్వక సమాధానం ముఖ్యమంత్రి ఆమోదం పొందింది. అందులో రాష్ట్రంలో అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను చేపట్టడంకోసం ద్విచక్ర వాహనాలపై తిరిగి పన్నును విధించడం

జరుగుతుందని అంటున్నారు, అది సరికాదని భావించమంటారా? దానికి ఏమి సమాధానం చెప్తారు?

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయం అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు ఉపయోగించబడుతుందని అనడంలో తప్పు ఏమిటో నాకు తెలియడం లేదు. పన్ను విధించడంద్వారా ప్రభుత్వానికి వచ్చే డబ్బు సద్వినియోగం జరుగుతుందని చెప్పడం సరైన పద్ధతే కాని దానికోసం మాత్రమే విధిస్తున్నామని చెప్పడం జరగలేదు. అన్న సత్యంకూడా వారు గ్రహించాలి. ఈ విధంగా వేసే పన్నులవల్ల వచ్చే ఆదాయం ప్రజాహిత కార్యక్రమాలకే అని చెప్పడం జరిగింది. కాబట్టి ఈ విషయంలో ఉత్పత్తి అర్థాలు, ఇంకా ఏవో ఏవో అర్థాలు తీయదలచుకోవడం మంచిదికాదు అపార్థంచేసుకోవద్దని మనవి చేస్తున్నాను.

(అంతరాయము)

శ్రీ ఎన్. రాఘవ రెడ్డి :— ఇకముందు ఇలాంటి ప్రకటనలు చేయకుండా ఉండాలి ఇలాంటి ప్రకటనలు చేసి మళ్లీ గొడవలు జరిగే విధంగా వెనక్కు జరిగే ప్రయత్నాలు ఉండకూడదు.

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు — ఉద్దేశం చెప్పాము. తమ భావాలు తాముచెప్పారు. ఉన్నటువంటి సత్యాన్ని చెపుతున్నాను.

శ్రీ జి. సుబ్బయ్య చౌదరి :— పెంచిన పెట్రోలు ధర వల్ల అదనంగా వచ్చే ఆదాయంలోంచి రాష్ట్రానికి అదనంగా ఏమైనా ఇస్తున్నారా లేదా తెలియ జేయాలని ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు :— ఇదివరకు పెట్రోలు ధర పెరిగినప్పుడు మనకు ఇచ్చే సహాయం పెరగలేదు. ఇదివరకు జోనల్ కౌన్సిల్ మీటింగ్ జరిగినప్పుడు మేము చెపుతూనేవస్తున్నాం. ఇదివరకు పెట్రోలు ధర తక్కువ వున్నప్పుడు ఎంత ఆదాయం వచ్చేదో ఇప్పుడు కూడా అంతే వస్తోంది కాని అంతకుమించి రావడంలేదని మనవి చేస్తున్నాను.

డాక్టర్ ఐ. ఎస్. రాజు (కొత్తపేట) :— ఫెడరల్ వ్యవస్థలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు వున్న ఆర్థిక వనరులను ఒక్కొక్కటీ కాలరాచి పెట్టి ఈవేళ కేంద్రం తప్పుడు ఆర్థిక విధానాలను అసంబద్ధమైన ఆర్థిక విధానాలను అవలంబిస్తున్నది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఆ విషయం బడ్జెట్‌లో మాట్లాడండి. దానికి, రెండు వీలర్ టాక్స్‌కూ ఏమీ సంబంధం ఉందో చెప్పండి

డాక్టర్ ఐ. ఎస్. రాజు:— ముఖ్యంగా అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ప్రైసెస్ అని కొత్తగా తప్పుడు ఆర్థిక విధానాన్ని కేంద్రప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ప్రైసెస్ పెంచారు. ఆ తప్పుడు విధానాల ప్రభావం రాష్ట్రం మీద పడదా? 1500 కోట్ల రూపాయలు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ప్రైసెస్‌ద్వారా

పెంచితే అప్పుడు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు వున్న మార్గాలు ఏమిటని తమద్వారా అడుగుతున్నాను.

(అంతరాయము)

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర్ రావు — 'పెట్రోలు ధరను పెంచినందుకు ప్రొటెస్ట్‌గా పన్ను రద్దు' చేశామన్నారు. ఇప్పుడు పన్ను వేస్తే తద్వారా వచ్చే డబ్బును రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెటుకు ఉపయోగించుకోవచ్చునన్నారు. మంచిదే ముఖ్యమంత్రిగారు—హిల్ నాట్ పర్టిక్యులర్ ఇంపోజింగ్ దిస్ టాక్స్ అనేది వారు చెప్పినదానివల్ల విదితమవుతున్నది దీనివల్ల చాలా మంది ప్రజలు బాధ పడుతున్నారు కాబట్టి దీనిని కొంతకాలంపాటు అబెయన్సులో పెట్టి తరువాత డిస్కస్ చేసి, చేయవచ్చు.

మిస్టర్ స్పీకర్:— బడ్జెట్ ప్రసంగంలో మీరు చెప్పవచ్చు

Sri Ch. Vidyasagar Rao.—We are only seeking clarifications అధ్యక్షా, దీన్ని అబెయన్స్ లో పెడితే చాలాగంటికి సపోయిం చేసిన వారము అవుతాము ఇది పబ్లిక్‌కు ఆందోళన కలిగించే సమస్య అనరబుల్ స్పీకర్ గారు ఈ విషయంలో క్లారిఫికేషన్ యివ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాము.

11-30 ఉ. Mr. Speaker;— No clarifications at this stage.

స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్నలు—సమాధానములు ముగిసినవి.

సభాకార్యక్రమము

శ్రీ వి శ్రీరాములు:–అధ్యక్షా వరదల వల్ల రాష్ట్రంలో ఆందోళనకరమైన పరిస్థితి ఏర్పడింది.

శ్రీ పి. వెంకటపతి·—అధ్యక్షా, ఈ వరదల విషయంలో చర్చ కోసం మేము ఎడ్జర్న్‌మెంట్ మోషన్ కూడా యిచ్చాము.

మిస్టర్ స్పీకర్ —304 క్రింద కూడా ఇదే విషయం వచ్చింది కనుక అందులో వస్తుంది. సభను సక్రమంగా కండక్టు చేయనివ్వండి. మీరు ఛాంబర్సుకు వచ్చి అడగండి.

Sri Ch Vidyasagar Rao:—Sir, this matter came up in the House once before, but then being no time it could not be taken up.

Mr. Speaker:—You come to my Chambers and speak.

శ్రీ పి. శ్రీరాములు·—అధ్యక్షా, నాకు మాట్లాడడానికి ఒక్క నిముషం అవకాశం యివ్వండి. రాష్ట్రంలో 3 లక్షల పైన జనాభా వరదల వల్ల గాస్ట్రో ఎంటిటీస్ వల్ల దెబ్బతిన్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్:—జనరల్ క్వశ్చన్ ఆల్‌రెడీ ఎడ్మిట్ కాబడిందని చెబుతున్నాను. మీరంతా ఛాంబర్సులో మాట్లాడండి. అప్పుడు 304 తీసుకుంటాము.

(శ్రీ ఎ. మహీపాల్ రెడ్డి అధ్యక్ష స్థానంలో వున్నారు)

రూల్ 304 క్రింద ప్రభుత్వము దృష్టికి తీసుకు వచ్చిన విషయము "ఉర్దూ బచావ్ ఆందోళన"కు సంబంధించి:

శ్రీ సి.హెచ్. విద్యాసాగరరావు:— అధ్యక్షా, ఈనాడు రాష్ట్రంలో "ఉర్దూ బచావో" పేరిట ఒక ఉద్యమం వస్తోంది. ఇదివరకే వచ్చింది. రాష్ట్రంలోను, హైదరాబాదు పట్టణంలోను చాలా చోట్ల 'ఉర్దూ బచావో' ఉద్యమం పరంపరలను చేపట్టడం హంగర్ స్ట్రైక్ చేయడం జరిగింది. చాలా జిల్లాలలో తాలూకా సెంటర్స్‌లో కూడా, ఉర్దూ భాషను ప్రేమించామని చెప్పుకునే వారు ఉర్దూభాషకు ప్రోత్సాహాలు లేవని, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చిన్నచూపు చూస్తున్నదనే వుద్దేశంతో యాజిటేషన్స్ చేపట్టడం జరిగింది. ఉర్దూభాషకు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనే కాదు యావత్ భారత దేశంలో కూడా సముచిత స్థానం వుంది.

శ్రీ మహమ్మద్ అమానుల్లాఖాన్ (నారాయణగూడ):— అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు సభలో లేరు. వారిని సభలోకి రావాలని కోరుకున్నాను.

శ్రీ సి.హెచ్. విద్యాసాగరరావు:— అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ సందర్భంగా స్టేట్‌మెంట్ యివ్వవలసి వున్నది. ఆయన సభలోకి వస్తే బాగుంటుంది.

شری محمد امان اللہ خان :— چیف منسٹر صاحب کو چاہئے وہ جواب دیں کیونکہ اردو کا مسئلہ ایک اہم مسئلہ ہے ۔

శ్రీ మహమ్మద్ జానీ:— అధ్యక్షా, మాకు యిచ్చిన ఎజెండా ప్రకారం ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రకటన చేయవలసి వున్నది. ప్రభుత్వం తరఫున ఎవరు సమాధానం చెబుతారు.

చైర్మన్:— ప్రభుత్వం తరఫున ముఖ్యమంత్రిగారు డెప్యూట్ చేసిన వారు ఎవరైనా సమాధానం చెప్పవచ్చును.

శ్రీ మహమ్మద్ అమానుల్లాఖాన్:— అధ్యక్షా, ఇది ముఖ్యమైన విషయం అయినందున ముఖ్యమంత్రిగారే సమాధానం చెప్పాలి.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు:— అధ్యక్షా, మాకు వచ్చిన ఎజెండా ప్రకారం ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానం చెప్పవలసి యున్నది. ప్రశ్న వేసిన వారము 304 క్రింద వేశాము. ఇది రాష్ట్ర వ్యాపిత ప్రాధాన్యత గల సమస్య. నా మనవి ఏమిటంటే, 304 క్రింద ప్రశ్న వేసిన వారికి అవకాశం యివ్వడంతో బాటు ముఖ్యమంత్రిగారి స్టేట్‌మెంట్ కూడా వ్రాతపూర్వకంగా రావాలి. రాష్ట్ర వ్యాపిత ప్రాధాన్యత గల భాషా సమస్య గనుక. అన్ని పక్షాలకు అవకాశం వుండవలసిన అవసరం వున్నది. అందువల్ల చర్చకు సమయం కేటాయించండి. ముఖ్యమంత్రిగారి స్టేట్‌మెంట్ మాకు కావాలి. ఇది భాషాపరమైన సమస్య గనుక. వారి స్టేట్‌మెంట్ మూలంగా అనేక విషయాలు మాకు తెలుస్తాయి. తదనంతరం చర్చకు అవకాశం వుంటుంది. దయచేసి సత్ఫలితాలను యిచ్చే సమగ్రమైన చర్చగా దీన్ని మార్చండని మనవి చేస్తున్నాను.

ముఖ్యమంత్రిగారు సభకు వచ్చి స్టేట్ మెంట్ యివ్వాలి అందరికీ మాట్లాడే అవకాశం రావాలి.

شری محمد امان اللہ خان :— چیف منسٹر صاحب ابھی یہاں درموجود تھے وہ دربار چھوڑ کر چلے گئے ہیں انھیں بلوائیے اور اسکا جواب انھیں ہی دینا ہے۔

مسٹر چیرمین (ایے سی بال ریڈی) :— آپ بیٹھئیے ادہر کیا ہوتا ہے مجھے نہیں معلوم ہے۔

శ్రీ యస్. రాఘవ రెడ్డి ,—అధ్యక్షా, వేరేవారికో డెలిగేషన్ యిచ్చారు. కనుక వారు సమాధానం చెబుతారనేది కాదు ఇది ప్రాముఖ్యత గల సమస్య గనుక, ముఖ్యమంత్రిగారు స్టేట్ మెంట్ యిస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ మహమ్మద్ జానీ — అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానం చెప్పాలి

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు:— అధ్యక్షా, గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు సభకు వచ్చారు. కొంత సేపు వున్నారు వారికి ఈ విషయం తెలుసు. నా వుద్దేశం వారు డెలిగేట్ చేసిన మంత్రిగారిని ఆగౌరవ పరచడం కాదు రాష్ట్ర వ్యాపిత భాషా సమస్య కనుక ప్రజలందరికీ, ముఖ్యంగా మైనారిటీస్ కు చాలా పెద్ద సమస్య కనుక ముఖ్యమంత్రిగారు స్వయంగా రావడం, స్టేట్ మెంట్ యివ్వడం చాలా న్యాయం, అవసరం

చైర్మన్ :— ముఖ్యమంత్రిగారు వేరే మంత్రిగారికి డెలిగేషన్ యిచ్చారు.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :—అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రి ప్రాధాన్యత ముఖ్యమంత్రిగారికే వుంటుంది.

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి అధ్యక్షా, ఇది పాలసీకి సంబంధించిన విషయం కనుక ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానం చెబితేనే బాగుంటుంది, ముఖ్యమంత్రి గారు లేని పక్షంలో మరొక ఐటం తీసుకోండి ముఖ్యమంత్రిగారు రావడానికి కొంత టైమ్ యివ్వండి.

శ్రీ మహమ్మద్ అమానుల్లాఖాన్ .—ఆ విధంగా చేస్తే 304 పోస్ట్ పోన్ అవుతుంది, ముఖ్యమంత్రిగారు ఇంకా కుముందు దాకా వున్నారు, వారు సభకు రావాలి

(ఈ దశలో ముఖ్యమంత్రిగారు సభ లోనికి వచ్చారు)

శ్రీ సి.హెచ్. విద్యాసాగర రావు :—అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలో ఉర్దూ బచావో ఉద్యమం ఎందుకు జరుగుతున్నదో, దాని వల్ల కొన్ని అనుమానాలు ఉత్పన్నం అవుతున్నాయి ఒక వేళ ఉర్దూకు అన్యాయం జరిగిందా ? ఈ రాష్ట్రంలో ఉర్దూ భాష ను చిన్న చూపు చూసి ఉర్దూ భాష మాట్లాడే ప్రజల హక్కులను యిబ్బంది పెట్టే వారికి కొంత్రెక్ట్ తీర్చకుండా, వారికి సహాయం గురు

సదుపాయాలు కల్పించకుండా వున్నందున, వారు యాజిటేషన్ చేస్తున్నారా? లేక
కొంత మంది దీన్ని అవకాశంగా తీసుకొని భాషోన్మాదాన్ని రెచ్చగొట్టడానికి
ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారా అనే విషయం ఆలోచించవలసిన అవసరం వున్నది.
ఉర్దూ చాలా మధురమైన భాష. ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో తెలుగుతో పాటుగా
ఉర్దూను కూడా సముచితమైన స్థానం వుంది. ఉర్దూ భాషను, ఉర్దూ కలిసిన
తెలుగు భాషను చాలా మంది మాట్లాడడం జరుగుతోంది. ఆనాడు రాష్ట్రంలో
1966 అధికార భాషా చట్టంలోని క్లాజు 8 ప్రకారం ఒక జి.వో.ను తీసుకోవడం
జరిగింది. తరువాత 1977 లో జి.వో. నెం. 472ను తీసారు. ఆ జి.వో. తరువాత
మరలా 371 నెం. జీవోను తీసుకొని వచ్చారు. 472 జి.వో. ద్వారా ఉర్దూ
భాషను మాట్లాడే అల్ప సంఖ్యాకుల కొరకు సక్రమ సౌకర్యాలు జరగలేదనే
వుద్దేశంతో జి.వో. నెం. 371 తీసుకుబడినట్లుగా చెప్పబడుతున్నది. 371
జి.వో. తీసిన తరువాత కూడా ఈ రాష్ట్రములో 'ఉరుదు బచావో' ఉ 11–40
ఉద్యమం జరుగుతోంది అంటే దీనిపై ఒక స్పష్టమైన ప్రకటన ప్రభుత్వం
చేయవలసిన అవసరం ఉంది. జి.వో.లో చెప్పిన సదుపాయాలు కాకుండా ఈ
జి.వో.ల కన్నా ముందు 1961 సంవత్సరములో కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయం
తీసుకొని దానికి అనుగుణంగా ఒక సర్క్యులర్ పంపింది. మన రాష్ట్రానికి కేంద్ర
ప్రభుత్వం పంపిన సర్క్యులర్ లోని అంశాలని సక్రమంగా అమలుచేయాలని ఉంది.
ఏదైనా ఈ 'ఉరుదు బచావో' హైదరాబాదులోనే కాకుండా ముఖ్యముగా
మెదక్ జిల్లా సిద్దిపేట ఒక ఉద్యమంగా టెన్షన్ వాతావరణం వచ్చింది. ఈ
'ఉరుదు బచావో' ఉద్యమం వారు ప్రభుత్వానికి ఏమైనా మెమోరాండం ఇవ్వడం
గాని, వారి కోర్కెలను తెలపడం గాని జరిగిందా; అన్నది ప్రభుత్వ పరంగా
స్పష్టం చేయాలి. ప్రభుత్వపరంగా కౌంటర్ పత్రాలు-ప్రభుత్వానికి ఒక స్పష్ట
మైన మెమరాండమ్, కోర్కెల పత్రం ఏదైనా వచ్చిందా అన్నది ఇంతవరకు
ప్రభుత్వపరంగా ఏమీ లేదు. అయితే కేంద్ర ప్రభుత్వ సర్క్యులర్ లోని దాని
ప్రకారం ఏ రాష్ట్రములో అయినా 70 శాతం కన్నా ప్రజలు మాట్లాడే భాష
అధికార భాషగా వస్తుంది అనేది ఒక అంశం. రెండవది, 30 శాతంకన్నా ఎక్కువ
మంది అల్పసంఖ్యాక వర్గాల వారు మాట్లాడేభాష ఉంటే అదికూడా బైలింగ్వల్
అవుతుంది. మూడవ అంశం ఏమిటంటే ఏదైనా ఒక జిల్లాలో 60 శాతం అల్ప
సంఖ్యాక వర్గాలు ఉంటే ఆ జిల్లాలో వారు మాట్లాడేది అధికార భాష అవుతుంది.
రాష్ట్రములో ఏ ఒక్క జిల్లాలో 60 శాతం మించి అల్పసంఖ్యాక వర్గాల భాష
ఉంటే అది కూడా అధికార భాషగా చెప్పవలసి ఉంటుంది. నాల్గవ అంశం ఏమి
టంటే తహశీలు కానివ్వండి, మండలం కానివ్వండి అక్కడ 15 నుంచి 20 శాతం
అల్పసంఖ్యాక వర్గాల ప్రజలు ఉంటే వారికి కొన్ని సదుపాయాలు కల్పించ
వలసిందిగా కేంద్ర ప్రభుత్వం సూచించింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం సూచించిన నాల్గవ
అంశం చివరి అంశం, తప్ప మిగతా మూడు అంశాలు రాష్ట్ర సమగ్రతకు.
భారత దేశ సమగ్రతకు చెందేవిగా ఉన్నాయని మనవి చేస్తున్నాను. కేంద్ర
గయిడ్ లైన్స్ అమలు చేయలేదని 'ఉరుదు బచావో' ఉద్యమం చేస్తున్నారా

అన్నది చెప్పాలి. రాష్ట్రములో 25 సంవత్సరాల నుంచి తెలుగులో పరిపాలన రావాలని వివిధ నియమాలు తెలుగులో ఉండాలని నిర్ణయించడం జరిగింది అయినప్పటికి సచివాలయములో కాని, జిల్లాలలో కాని, మండలాలలో కాని, అలాగే పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్ గ్రూప్-1 పరీక్షకు తెలుగు భాష సముచితంగా లేకపోవడం వల్ల బాధ పడుతున్నారు. తెలుగు భాష అమలులోకి వచ్చి, పరిపాలన జరగాలని ఈ విధంగా కోరుకున్న తరుణములో ఈ 'ఉరుదు బచావో' ఉద్యమం ఏమాత్రం సమంజసం కాదు అయితే ఉరుదు భాష విషయములో రాష్ట్రములో జీ. ఓ. 371 లో కొన్ని రాయితీలు ఇచ్చారు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆశించినవి అమలుచేయలేదని ఉద్దేశించి 'ఉరుదు బచావో' ఉద్యమం వచ్చిందా అన్నది ప్రభుత్వపరంగా ప్రకటించాలి వారు రిప్రజంటేషన్స్ ఇచ్చి ఉంటే అందరిని పిలిపించి మాట్లాడాలి. ఉద్యమాలు ఏవైనా ప్రభుత్వానికి బాధ్యత ఉంది కాబట్టి ఒక స్పష్టమైన ప్రకటన చేయాలని నేను కోరుతున్నాను

శ్రీ మహమ్మద్ జాని :— అధ్యక్షా, ఈ ఉరుదు భాష ఏ కొద్ది మందికో, ఏ ఒక్క మతానికో, ఏ ఒక్క గ్రూప్‌కో పరిమితమైంది అంటే అది పొరపాటు. ఉరుదు జాతీయ భాష భారత దేశంలోని అనేక వర్గాల వారు, అనేక మతాల వారు ప్రోత్సహిస్తూ ఉంటారు, ఈ భాషను చదువుతూ ఉంటారు దీనిని ఎంతో మంది అభిమానిస్తారు కూడా, అలాంటి ప్రాముఖ్యత కలిగిన భాష ఉరుదు మీరు నాకన్నా స్పష్టముగా, బాగా ఉరుదు మాట్లాడతారు. అలాగే ఇది ఒక మతానికి సంబంధించిన భాష అని అంటగట్టడం తప్పు ఇది ముస్లిముల భాష కానేకాదని మనవిచేస్తున్నాను ఆంధ్ర రాష్ట్రములో ఒక కోటి పైచిలుకు ప్రజలు దీనిని మాట్లాడగలరని అంటారు దీనిని అర్థం చేసుకోగలరని కూడా ప్రభుత్వం గుర్తించాలని మొట్టమొదటగా నా సమర్పణ. మా బాగారెడ్డిగారికి అనర్గళంగా ఉరుదు మాట్లాడ గలిగిన పాండిత్యం ఉంది. అలాగే ఆ ప్రక్కన ఉన్న మహేంద్రనాథ్ గారు ఉరుదు మాట్లాడుతూ ఉంటే వినాలి అనిపిస్తుంది ఇది ఏ ఒకరిద్దరికో భాషో అంటే పొరపాటు ప్రభుత్వం ఈ విషయం పరిశీలనలోనికి తీసుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను హైదరాబాదు ప్రాంతములో....

(ఇంటరప్షన్)

బుచ్చయ్య చౌదరి గారు ఆ రిమార్క్సు ఉపసంహరించుకోవాలని కోరుతున్నాను ఆయనకన్నా నేను స్వచ్ఛమైన తెలుగు మాట్లాడగలను, రమ్మనండి ఒక వేదిక మీదకు. అర్థం చేసుకోడానికి ప్రయత్నం చేయండి హైదరాబాదు ప్రాంతములో వందలాది సంవత్సరాల మంది హిందువులు ముస్లిములు గౌరవిస్తున్నారు, అభిమానిస్తున్నారు ఇది జరుగుతుంది అలాంటి భాషను, ప్రభుత్వం తీసుకున్న ఒక నిర్ణయం వల అనుమానాలు ఒక వైపు, అనవసరమైన ఆందోళన మరోవైపు వచ్చేటట్టుగా దానికి ప్రేరేపణ జరుగుతోందని నేను మనవిచేస్తున్నాను గత కొద్ది మాసాల క్రితం ప్రభుత్వం ఒక జీ వో చేసిన సందర్భములో— ప్రభుత్వ కార్యాలయాలలో తెలుగు భాషలో వచ్చిన ఉత్తరాలకే సమాధానం ఇవ్వండి.

రూలు-304 క్రింద ప్రభుత్వము దృష్టికి
తీసుకువచ్చిన విషయము :
"ఉర్దూ బచావో" ఆందోళనకు సంబంధించి.

మిగతా భాషలు అంటే ఉరుదు కూడా కలిపి ఏ భాషలో వచ్చినా సరే వాటిని తిప్పికొట్టండని ఒక వార్త పత్రికలలో తెలుగు, ఉరుదు, హిందీ, ఇంగ్లీషు పత్రికలలో కూడా ప్రచురించడం జరిగింది. దీనితో రాష్ట్రవ్యాప్తముగా ప్రజలలో ఒక భయం ఏర్పడింది ఇంక ఈ ప్రభుత్వ చర్యల వల్ల ఉరుదు సర్వనాశనం అయిపోతుందనే అనుమానం రావడానికి ఆస్కారం ఏర్పడింది మిత్రులు విద్యాసాగరరావుగారు మాట్లాడుతూ చెప్పారు 470 జి వో అంది. 371 జి వో తీసుకువచ్చారు 470 జి వో స్ట్రిక్ట్‌గా ఇంప్లిమెంట్ చేసినట్లయితే నేను ఇందాక చెప్పిన ఈ అనుమానం ఎవరికీ ఉండేది కాదు. ప్రభుత్వపరంగా చేసిన దాని వల్ల లేనిపోనిది ఇది ఏర్పడింది. 371 జి వో ద్వారా ప్రభుత్వం ప్రజలలో ఉన్న అనుమానాలను మాత్రం తీర్పలేకపోయింది అందుకోసం ప్రజలలో ఉన్న ఆందోళన లేకపోతే ఉరుదు అభిమానులు అందరు కలిసి, దీనిలో వివిధ వర్గాలకు, రాజకీయాలకు అతీతముగా ఉద్యమం చేస్తున్న మాట వాస్తవమే వారు కోరుతున్నది ఏమిటో గుర్తించవలసిందిగా ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. భాష పేరుతో మతం పేరుతో ఉద్యమాలు రారాదు నేను దానిని సంపూర్ణంగా వ్యతిరేకిస్తున్నాను మన భారత దేశం యొక్క సమైక్యతా, సమగ్రతలకు భంగం కలిగేట్లు ఉంటే, ఏ త్యాగం చేయడానికి అయినా, దానిని ఎదుర్కొనడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. అయితే, వారి ఆందోళనలో గల ప్రాధాన్యతను ప్రభుత్వం గుర్తించాలి ఉర్దూ భాష ఈ రాష్ట్రంలో బ్రతకడానికి, ఉర్దూ మాట్లాడేవారి ఆందోళన తొలగించడానికి, అనుమానాలు తొలగించడానికి ప్రభుత్వం స్పష్టమైన ప్రకటన చేయవలసిన అవసరం ఉంది 371 జి వో, తో సరిపెట్టుకుంటే సరిపోదు. రెండవ అధికార భాషగా పొందుపరచారు 30 శాతం ఎక్కడయితే జనాభా ఉందో ఆ ప్రాంతంలో ఉర్దూను రెండవ అధికార భాషగా చేస్తామని ప్రకటించారు పత్రికలలో చదివాము ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక సమావేశం ఏర్పాటు చేసినప్పుడు, మేము కూడా ఉన్నాము వారి దృష్టికి తెచ్చాము. హైదరాబాదులో 30 శాతం ఈభాష మాట్లాడేవారున్నారు మిగతా ప్రాంతాలలో - తెలంగాణాలో 15 శాతం ఆంధ్ర ప్రాంతంలో గుంటూరు, అనంతపురం, కర్నూలు, చిత్తూరు, కడప, ప్రకాశం జిల్లాలలో 10 నుండి 15 శాతం మంది ఉంటారు వారికి కూడా కావలసిన సౌకర్యాలు కలుగజేయడానికి ప్రభుత్వం పెట్టిన పరిధిని 10 శాతానికి తగ్గించాలని, ప్రభుత్వ కార్యాలయాలలో, ఈ గుర్తించబడిన ప్రాంతాలలో ఉర్దూ కరెస్పాండెన్స్ వస్తే, చేయడానికి కావలసిన సౌకర్యాలు ఏర్పాటు చేయాలని అడిగాము ఆ తరువాత కేంద్రప్రభుత్వ ఆదేశాల మేరకు, గైడ్ లైన్స్ రాష్ట్రప్రభుత్వానికి వచ్చాయి ఆ మేరకు కార్యక్రమాలు చేయవలసిందిగా కోరడమైనది 100 ఉర్దూ సెంటర్స్ ఓపెన్ చేశామన్నారు. దాంతో సమస్య పరిష్కారం అవుతుందంటే చాలదు. రాష్ట్రంలో కొన్ని వేల స్కూల్స్ ఉన్నాయి. ఒక్క గుంటూరు జిల్లాలోనే 450 వరకు ఉన్నాయి. 100 స్కూల్స్, 3 రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్‌తో సమస్య పరిష్కారం కాదు. ప్రభుత్వేతరమైన పాలసీ అవసరం. ఆ పాలసీ స్పష్టంగా తెలి ఉ 11-5

యచేస్తే, ఆ తరువాత మూర్ఖే మే అవకాశం ఉంటుంది కనుక ప్రభుత్వం యొక్క పాలసీని స్పష్టంగా చెప్పాలని కోరుతున్నాను

Shri Bashiruddin Babu Khan (Bodhan) — Mr Speaker Sir, to-day in the streets of Hyderabad, for the past so many months.

(Shri Mohd Amanulla Khan and others from the opposition Benches objected to Shri Bashiruddin Babu Khan Speaking English and appealed him to speak in Urdu atleast on such occasion)

Chairman:—Please sit down Mr. Amanullah Khan, please don't interrupt him

Shri Bashiruddin Babu Khan:—Sir, as I said to-day in the streets of Hyderabad city and for the Past few months "Telugu Bachavo" slogan has been reverberating.

Shri Mohd Amanullah Khan —It is Urdu Bachavo

Shri Bashiruddin Babu Khan —I beg your pardon Sir I agree with him and I will come to that point

"Urdu Bachavo" slogan has been reverperating If you take the situation as it prevails in the whole state, even in our own town and the headquarters of the State Government, i e , here in Hyderabad the existence of Urdu is in fact not there'. Urdu has disappeared practically from the educational field and the administrative field over the past so many years Therefore, the question arises as to who is responsible for this In the past years, before the Telugu Desam Government came to power, we have found that, Urdu Schools disappeared from almost all the villages

I had the occasion to tour Ranga Reddy district once Some of the villages from here to Vikarabad also I visited and met people there. Practically everyone of them said that wherever there were Urdu schools they were closed down in the past several years. Even in a town like Vikarabad where there is a muslim population of almost 25 to 30 percent, the Urdu schools were closed down seven years ago, they said Why? Unfortunately over the years that must have been due to the negligence either by design or by sheer over- sight or non-representation, whatever one may say, nobody had bothered to look at the things as to what had happened to Urdu. Therefore when these Urdu schools disappeared people had decided that no one was there to take up their cause and that was why eventhough the Urdu schools disappeared, they did not protect

For instance in Vikarabad when I asked whether the Hon'ble Member of Parliament (Who is a Urdu knowing gentleman) as to why

the matter was not represented to him, the people had no answer Because they had realised that no representation was going to get any remedy That was the situation before 7 years or for the past thirty five years of the Congress Rule This is a fact

Sir, where is Urdu in Administration in Districts? Was there under in administration in the Secretariat? Certainly not It does not exist at all. Nobody is now left with any hope to submit a petition in urdu and getting a reply All that was dead long ago The edifice of urdu was demolished and was burnt down during the Congress regime—I would say Now, to-day the members are being left to be fanned by those who are responsible, I must say, for burning down this edifice

Apart from the urdu schools which were closed down as I said, there were teachers who retired but those posts were not filledup There were urdu typewriters in various offices and when they were out of order, they were never repaired and absolutely they do not exist to-day We had an Institution known as "Daratul Ma'ailq Library' which was burnt down-accidentally or deliberately, I do not know But so far no efforts were made to restore that Library

The Osmania University was the only University in the country which had urdu as medium of instruction as a premier institution No sooner Independence came to this country and when the Nizam's Government disappeared, the character of urdu medium University, which was the only one in the country was changed, who did it and why? These questions must be answered by those who were there in those days and who are perhaps present to-day also.

Indeed after the official language Act came into being in 1966, it took ten years for the Government then to issue a G O, which was a famous G O No 472 to implement urdu also as a language of the State along with Telugu This come about-because a few students were protesting; and at that time, to mollify their feelings of all those who were speaking urdu and also because they were protesting the G O. was issued But nothing has been implemeted anywhere This G O was issued in the year 1977 Was this Government Order ever implemented? Were they not the people who were at the helm of affairs then? Who was responsible to see the implementation of this G. O, the status which was given to this language in the State? They have not bothered, But to-day, they act like pall-bearers of urdu which is dead-and have brought it to the precincts of this Assembly hall to be finally buried.

Unfortunately, as the situation stands against this, in 1985, after the first two turbulent years, when the Telugu Desam Government's stability had come, the Telugu Desam Government issued G O No. 385 giving the details, specifying as to in what manner Urdu would be used. Sir, the Urdu Academy which had been brought into existence in the Congress regime, our Hon'ble Member of this Legislature and Leader of the Opposition Sri M Bag Reddy himself was the Chairman for that. It used to receive Rs, 5 00 lakhs but this institution was never developed over the years. I do not know how, when the Telugu Academy used to receive much larger grants, we did not get better grants for that? However, the Telugu Desam Government increased this Grant to Rs 8 00 lakhs This goes to the credit of our Party's Government Sir, the Telugu Desam Government issued instructions to all the Collectors making them solely responsible in the Districts to see that Urdu was implemented in the districts to be used in the official purposes. I would like to know as to how many of us here can say ' Yes we have gone to the Collector yesterday or day before yesterday or before that day, to find out as to what was being done to Urdu, and to find out as to whether any official was receiving representations in Urdu; or to see as to whether it was being implemented in Courts and to observe whether anybody getting orders in the Court in Urdu? No, and these are the failures to-day also, Even when the Government had ordered that these orders might be implemented, and that so and so would be responsible, we had made no efforts. All of us are responsible, I think I may say here that I have generalised—because in our own minds Urdu does not occupy the position that we claim, as to what it should have been. We have certainly downgraded Urdu in our own minds although the Government was prepared to go with the people speaking Urdu as long as they want and as far as they want.

Sir, I would again read out the measures taken by our party Government for the development of Urdu in our State. The Telugu Desam Government for the past two to three years had the Privilege. I would like to say of starting the several Junior Colleges in Urdu and Degree College in Urdu and Residential schools in Urdu.

(Interruption)

Sir, our Government has given permission to the minorities; I mention the words "minorities" here Sir, after all in practice and practically, it is only the Muslims who are beneficiaries and those who are really interested in Urdu and there is no harm in saying that. It is true at the national level that Urdu, has a much larger place. In fact it might have been the language of the country and it

not been for the casting vote in the Assembly when the Constitution was being framed

Sir, in January our Chief Minister ... had announced that the minorities (as I said again majority of them are the muslims) can start their own institutions. If we are interested we could have any number of Urdu medium schools, degree colleges and Junior colleges, Teachers' training ... in fact the Teachers training Institution at Mahboobnagar has been given 100 seats also in Urdu along with English. To whose credit it goes? Definitely, it goes to the credit of the Telugu Desam Government alone

Sir, Shri Mohd Jani who was my predecessor in this debate was telling before me, as I also mentioned, that the Chief Minister had said, when this noise and fury was raised in the Streets "To come along with him and say openly as to what he could do for them" After the Chief Minister's discussion with them Mr Jani is on record for thanking the Hon'ble Chief Minister for whatever he had announced and to whatever he was willing to do He (The Chief Minister) has open mind Yet, when Shri Mohd Jani comes out at the public level, he had to tell something different against, criticising the policy of this Government

(Interruption)

Sri Mohd Jani—Sir, it is absolutely not correct I must say

(Interruption)

Shri Basheeruddin Babu Khan —Sir, to day the agitation for Urdu, if I may say so, or the Urdu Tahreek movement, as I say, unfortunately it has been politicalised It has been taken away from those who are really interested in the development of Urdu and taken into the hands of those of us, who are claiming as Politicians and nothing else, and therefore this issue is politicalised and it is degenerating Unfortunately that could have happened for both the languages I would say if Telugu which is the official language in our State is given the Maximum support by all of us Urdu, as the Second language of the State would have been given equal impetus and the push that it deserved If would say that Telugu must be given the top most priority Let it have its own position it deserved After all in 1966, Telugu or the Official Language Act has been introduced. After all we can also say in our own districts as to how much Telugu has been introduced If Telugu is implemented. automatically, we find that Urdu will be attached to it and it will

also get the impetus for development. So, I would like to make a few suggestions here

The main demand of the so called agitation of the Urdu Tahreek movement is that Urdu be made the second language in the State We made this representation ourselves on behalf of our Party to the Hon'ble Chief Minister He has rightly agreed that Telugu would be made, the official language and the official Language Act would be amended suitably Let me say, Sir, what more we need ? Some of these things which I am putting forward here, is that we hava been making representations in our districts level also (that you are aware) that Urdu be brought on the sign-boards of the offices, on the buses and on whatever official place, there are We also requested that the Urdu knowing Members be also brought

(Interruption)

Chairman —Let him express his views He has got liberty to express his views.

Sri Mohd Jani :—I have no objection if he expresses his views, but he is taking the part of the Chief Minister.

Sri Basheeruddin Babukhan —I requsest the Hon'ble Chief Minister to see that there should be a Member in the Official Language Commission incharge of the minority languages as Vice-Chairman so that whenever the Commission visits the districts they will review the implementation of Urdu also Further, the Secretary in the Department or some senior person may be made responsible for the minority languages along with Urdu

I would like to congratulate the Chief Minister for the steps he has taken He has an open mind He told number of times that he will work for the development of Urdu and the people who speak that language Thank you, very much

سری محمد امان اللہ خان ۔ جناب چیرمین صاحب بڑی دلچسپی کی بات ہے
کہ آج اردو کے دعوے سے جو احتجاج چل رہا ہے سارے آندھرا پردیش میں
" اردو بچاؤ تحریک " چل رہی ہے بعض لوگوں کو بالخصوص تلگو دیشم
حکومت اور تلگو دیشم پارٹی کے لوگوں میں غلط فہمی پیدا ہورہی ہے کہ اس
تحریک میں مجلس اتحاد المسلمین کانگریس سے گٹھ جوڑ کرلی ہے اور تلگو دیشم
حکومت کے اقتدار کو ختم کرنا چاہتی ہے ۔ جیسا کہ ابھی سری بشیرو سمس
مسٹر بشیر الدین بابو خان ابھی اس قسم کے خیال کا اظہار کیا ۔ مسئلہ اردو زبان
کا ہے ۔ اگر دوسرے اقتدار جائے اردو کے ساتھ ناانصافی کررہی ہے ۔ تب ہم لوگ

اردو تحریک کو آگے بڑھانے کیلئے اپیل کررہے ہیں - اس تحریک کے ساتھ بلا لحاظ مذہب و ملت ہر قسم کے لوگ شامل ہیں - مجلس اتحادالمسلمین نے تمام اپوزیشن پارٹیوں سے اپیل کی جیسے سی پی آئی ، سی پی آئی ایم ، کانگریس ، بھارتیہ جنتا پارٹی اور جنتا پارٹی حتی کہ تلگودیشم پارٹی والوں سے بھی اپیل کی تھی - اردو زبان کا مسئلہ ہے - اردو زبان ہندوستان میں پیدا ہوئی ہے اور یہی دربحین سے جوان ہوئی ہے - یہ بڑی بدبختی کی بات ہے کہ سارے ہندوستان میں اردو کے ساتھ نا انصافی ہورہی ہے - آندھرا پردیش میں تلگودیشم حکومت برسر اقتدار ہے یہاں پر بھی اردو کے ساتھ نا انصافی ہورہی ہے - ابھی میرے دیسترو ممبر نے کہا کہ مجلس اتحادالمسلمین ، کانگریس کے ساتھ گٹھ جوڑ کرلی ہے - ابھی بشیرالدین بابو خان نے کہا ہے - مجھے معلوم ہے کہ ان کے ماں باپ اور ان کے دادا بھی کانگریس کے ساتھ تھے - گاندھی بھون کی تعمیر کیلئے اپنا سرمایہ لگادیا ہے - اب آپ تلگودیشم پارٹی میں مل گئے ہیں - آپ اس سے انکار بھی نہیں کرسکتے - بہر حال اردو کی تحریک تقریباً ۱۰۰ دن سے چل رہی ہے - تلگودیشم پارٹی یہاں پر برسر اقتدار جماعت ہے - اپریل کے مہینہ میں اگادی کے موقعہ پر تلگو کو سرکاری زبان کی حیثیت سے لاگو کیا گیا - ٹھیک ہمیں کوئی اعتراض نہیں ہے - آندھرا پردیش میں تلگو کو اسٹیٹ لائنگویج ہونا چاہئیے ہم بھی اس کی تائید کرتے ہیں - لیکن اردو بھی آندھرا پردیش میں بلا لحاظ مذہب و ملت ہندو ، مسلمان ، سکھ اور عیسائی سب ہی لوگ جانتے ہیں اور بولتے بھی ہیں -

Whether they are Hindus or Mnslims

ابھی ایک میرے دیسترو ممبر نے کہا کہ اردو زبان کی تحریک چلانے والے ذمہ دارانہ افراد چیف منسٹر کو کوئی میمورنڈم دیا ہے یا نہیں - جناب میں صاحب میں آپ کی توسط سے اس ایوان کو یہ بتلانا چاہتا ہوں کہ ہم نے کئی بار چیف منسٹر صاحب سے ملنا چاہتے تھے - ہم لوگ نے ٹیلیفون پر اپائنٹمنٹ لینے کیلئے دو تین دن کے اندر تقریباً ۱۶ ٹیلیفون ان کی پیشی کو کئے ہیں - وہاں سے یہی جواب آیا گیا کہ چیف منسٹر بیلور گئے ہوئے ہیں واپس آنے کے بعد ان سے ملائینگے اور آپ کو اطلاع دینگے - لیکن آج تک ہمیں کوئی جواب نہیں آیا لوگوں کو غیر ضروری غلط فہمی ہو رہی ہے - اگر آج بھی چیف منسٹر اردو کے تعلق سے کوئی یقین دہانی دیں تو ابھی بھی ہم اس جلوس کو ختم کرلینگے - ہم کسی کے ساتھ بھی ملکر اردو زبان کا پیاڈر نہیں کر آپ کی مخالفت نہیں کر رہے ہیں - ہمارے ذہن میں اردو کے سوائے اور کچھ نہیں ہے - کچھ ایسے دردرده غلام ہیں جو آپ کو اس تحریک کا مطلب آپ کو غلط طریقہ سے سمجھا رہے ہیں

This is politically motivated and this is done by Congress and NIM. It is utterly wrong It is only your slaves who gave this message to you.

میں عرض کرنا چاہتا ہوں کہ اردو کے ساتھ کیا ہونا چاہئے اردو بھی ایک زبان ہے - بالخصوص آندھرا پردیش کے اندر تلنگانہ میں سب سے زیادہ بولی جانے والی زبان ہے - منسٹر سبھی پال ریڈی صاحب بھی علاقہ تلنگانہ سے تعلق رکھتے ہیں وہ بھی اردو سے اچھی طرح واقف ہیں - بعض تلنگانہ کے ہندو گھرانوں میں اردو بہت ہی صلیت اور اچھی بولی جاتی ہے - بلا لحاظ مذہب و ملت سب ہی طبقہ کے لوگ اردو بولتے ہیں - ابھی منسٹر سی ایچ راجیشور صاحب یا ان کے چھوٹے بھائی ہو کہتے ہیں کہ اردو مائنارٹیز کی زبان ہے یہ بات غلط ہے - اردو ہر مذہب کے لوگ بولتے ہیں سمجھتے ہیں - میرے کہنے کا مطلب یہ ہے کہ سرکاری زبان کمیشن کے اندر جو دفعہ ۷ اور ۸ ہے اس میں ترمیم کریں اور اس اسمبلی کے اجلاس میں پیش کریں - اور اردو کو دوسری سرکاری زبان کی حیثیت دیں - آپ نے اقبال مینار کے نصب کرتے وقت ۱۴ - اپریل کو فلور لیڈر کو بلوا کر ایک پریس کانفرنس میں اعلان کیا تھا کہ اردو کو آفیشل لانگویج بنایا جائیگا - میں ایک واقعہ سنانا چاہتا ہوں کہ " ایک مہاراجہ کے پاس ایک شاعر جا کر اس مہاراجہ کی شان میں بہت شاعری کی تو مہاراجہ نے اس شاعر کو اشرفیاں اور جاگیر دینے کا وعدہ کیا اور منسٹر کو ہدایت بھی کی - شاعر منسٹر کے پاس جا کر اشرافیاں اور جاگیر دینے کیلئے کہا تو منسٹر نے کہا کہ مجھے تو کوئی علم نہیں ہے آپ کو اشرفیاں اور جاگیر دینے کیلئے مجھے کسی نے حکم نہیں دیا ہے - پھر شاعر نے مہاراجہ کے پاس گیا اور کہا کہ منسٹر صاحب نے مجھے اشرفیاں اور جاگیر نہیں دے رہے ہیں تو مہاراجہ نے کہا کہ آپ نے سنا کر میرے کانوں کو خوش کیا اور میں نے آپ کے دل کو خوش کیا "
ہمارے چیف منسٹر صاحب کے سمجھ میں آگیا ہونگا - آپ نے بھی اردو کے تعلق سے کئی اعلانات کر رہے ہیں - لیکن کوئی عمل نہیں ہو رہا ہے - آپ کو راجیو گاندھی بھی نہیں ہٹا سکتے - آپ نے ایک جی او ۲۷۴ کے اندر ۱۰ فیصد ہو یا ۳۰ فیصد ہو جو بھی آپ مناسب سمجھتے ہیں رکھیئے لیکن یہ جی او ہمیں کوئی مقدس نہیں ہے - آپ نے جی او نمبر ۳۷۱ اور ۳۸۲ نکالیں ہیں - ٹھیک ہے مبارکباد دیتے ہیں - ہمیں یہ سن کر بہت ہی خوشی ہوئی کہ ہمارے چیف منسٹر بھی اردو سیکھنے کی کوشش کر رہے ہیں - ان کے لڑکے اور نواسہ اردو بولتے ہیں - اردو تحریک کو کوئی سیاسی جماعت کی حیثیت سے ہم لوگ نہیں چلا رہے ہیں بلکہ اردو کو اس کا مستحقہ مقام دلانے کیلئے یہ تحریک چلا رہے ہیں -

ح جلوس میں لاکھوں لوگ شریک ہو رہے ہیں۔ آپ واقعی جمہوریت پر ایقان رکھتے ہیں تو یہ جو جلوس آرہا ہے اس میں تقریباً ٥ لاکھ لوگ جمع ہو رہے ہیں اس جلوس کے سامنے جا کر یہ اعلان کردیں کہ اس اسمبلی میں اردو کے متعلق سے ایک بل پیش کردونگا۔ تو ہمیں معلوم ہوجائیگا کہ اردو کے ساتھ کتنی ہمدردی رکھتے ہیں۔ آپ یہ کہتے ہیں کہ اردو کے ۱۱۰ اسکولوں کھولے جائینگے۔ یہ بات میں تقریباً ایک سال سے سن رہا ہوں لیکن آج تک اس پر عمل نہیں ہوا۔ آپ نے ۳۰۰ اردو مدارس کو ختم کرکے ۱۰ اردو مدارس کھول رہے ہیں۔ اردو ٹیچرس کی تقریباً ۲ ہزار جائیدادیں خالی پڑی ہوئی ہیں ابھی تک ان جائیدادوں کو پر نہیں کیا جارہا ہے۔ سکریٹریٹ میں اردو زبان نہیں چل رہی ہے۔ چیف منسٹر نے کہا کہ اضلاع کی سطح پر کمیٹیاں بنائی گئی ہیں اس کو روبعمل لانے کیلئے احکامات بھی جاری کردیئے گئے ہیں۔ ٹھیک ہے اگر حکومت کی سرپرستی نہ ہو تو کچھ بھی عمل ہونے والا نہیں ہے۔ بشیرالدین بابو خان اردو سے بلکل نابلد ہے ان کو اردو پڑھنا اور لکھنا نہیں آتا ہے۔ اردو اخبار تک پڑھنا نہیں آتا۔ اردو کے متعلق سے انہوں نے پہلے کی حکومت کو ہدف تنقید بنایا کہ اردو کے ساتھ کانگریس کے زمانہ میں بہت زیادہ ناانصافیاں ہوئی ہیں اور یہ بھی کہا جاتا ہے کہ کانگریس پارٹی ہندوستان میں اردو کے متعلق سے کیا کررہی ہے۔ لیکن ہم لوگ آندھرا پردیش میں رہتے ہیں یہاں کی جو بھی حکومت ہے اس سے درخواست کررہے ہیں کہ اردو کے ساتھ انصاف کیا جائے۔ اس اسمبلی کے اجلاس میں ایک سرکاری زبان کمیشن کے دفعہ ۷ اور ۸ میں ترمیم کریں اور سرکاری زبان کمیشن میں ڈپٹی چیرمین کا پوسٹ اردو زبان والوں کیلئے رکھا جائے۔ سکریٹریٹ میں ایک آئی اے ایس آفیسر جو اردو جانتا ہے رکھا جائے اور جو بھی شکایات ہیں اس کو حل کرسکیں اور اردو زبان کو روبعمل لانے میں مدد دیں سکیں۔

Marjorie M. Godfrey (Nominated):— Mr. Speaker, Sir, I would rather like all those who are agitating over the implementation of the Urdu to have their children admitted in Urdu medium schools and stand as an example so that Urdu may come up How can those who want their children to be admitted in English medium schools force Urdu on others? During the Nizam's Government, we were all forced to study Urdu.

Since Sri Basheeruddin Babukhan has said, we want the outsiders also to learn Telugu and our culture I request the Chief Minister to see that under the statues and other monuments put up and on the boards in the Secretariat there is a line in English also as to what they stand for and what culture they represent. Many foreigners coming

here are seeing the statues and appreciating them very much, but they are not able to understand what is written there in Telugu. If we want our culture to be spread, it should be written in English also at the bottom so that everybody would be able to understand it.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి:— అధ్యక్షా, ఆంధ్రప్రదేశ్ కు వారసత్వంగా వచ్చిన లక్షణాలు కొన్ని వున్నాయి. తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఉర్దూ అధికారభాషగా చెలామణీ అయి తెలుగును దాదాపు అణచివేశారు. అటు ఆంధ్ర, మద్రాసు రాష్ట్రములలో. బ్రిటిష్ వారి పాలనలో వుండినప్పుడు తెలుగుభాషను అణచివేసి ఇంగ్లీషు భాషను అమలు చేశారు. తెలంగాణాలో ఫలానావారు ఎక్కడ వుంటారు, వారి ఇల్లు ఎక్కడని అడిగితే 'సీదా ఎల్లి అటు ముడాయించు" అనే విధంగా తెలుగు భాష వుండేది. అటు ఆంధ్రలో అడిగితే "స్ట్రెయిట్ గా వెళ్లి రైట్ కు టరన్ అయితే వస్తుంది' అనేవిధంగా అక్కడ సమాధానం వుండేది. అక్కడి తెలుగు అది, ఇక్కడి తెలుగు ఇది. అసలు తెలుగు పోయింది. మన రాష్ట్రం అంతా ఒకటి కావాలని ఎంతో పోరాడి రాష్ట్రం సాధించుకొని 32 సంవత్సరాలు గడుస్తున్నది. తెలంగాణాలో ఉర్దూ స్థానం ఇంగ్లీషు ఆక్రమించుకుంటున్నది కాని తెలుగు ఆక్రమించుకోలేకపోతున్నది. బాబూఖాన్ గారు చెప్పినట్లు ఒకప్పుడు విశ్వవిద్యాలయ స్థాయిలో ఇంజనీరింగ్, మెడిసన్, లా అన్నీ ఉర్దూలో చదవటానికి అవకాశం ఉండేది. అంతగా అభివృద్ధి చెందిన ఉర్దూ భాష వెనక్కు పోయి దాని స్థానములో ఇంగ్లీషు వచ్చింది అంటే యింగ్లీషు కాదు—తెలుగు రావాలి. న్యాయంగా తెలుగును రక్షించాలి. మన ఖర్మ, యిప్పటికి అసెంబ్లీలో వచ్చే కాగితాలు సగానికి పైనా యింగ్లీషులోనే వుంటాయి. బి. ఎ. సి. నిర్ణయాలు కూడ మనకు యింగ్లీషులోనే వస్తున్నాయి గాని తెలుగులో రావడం లేదు. అందుకని తండ్రికి తద్దినం పెట్టలేని వాడు పిన తండ్రికి పిండ ప్రధానాలు ఎట్లా చేస్తాడు మన భాషను గౌరవించడం లేదు అధికార భాషకే దిక్కులేదు, 32 ఏండ్ల నుండి దానినే సాధించలేనప్పుడు ఉర్దూ గురించి ఆందోళన చేస్తే వుపయోగం ఏమిటి? మొదట అధికార భాషను అమలుపరచమని ఆదేశించినప్పుడు మిత్రులకు ఉర్దూ గురించి జ్ఞాపకం వస్తున్నది. బాబూఖాన్ గారు చెప్పిన దానిలో వాస్తవం వుంది. ఉర్దూ వెనక్కుపోతున్నప్పుడు ఎవరు మాట్లాడలేదు నిజంగా బచావ్ అనేది యివాళ కాదు, ఇవాళ తెలుగుకు కావాలి. సెక్రటేరియట్ లెవలులో ప్రభుత్వం యిచ్చే జి. ఓ. లు ఎట్లా వుంటున్నవి ఉర్దూలో ఒక సామెత వుంది, "హాథీ కా దాంత్ ఖానే కా అలగ్ ఔర్ దిఖానే కా అలగ్" అని-మన చట్టాలు జి. ఓ. లు అట్లాగే వున్నవి. కల్తీ కలపకూడదు అనే చట్టం వుంది, కాని కల్తీ లేని వస్తువు లేదు, లంచం తీసుకోరాదనే చట్టం వుంది, కాని లంచం లేని తావు లేదు. వరకట్నం తీసుకోకూడదు అని వుంది, కాని వరకట్నం లేని పెళ్ళి జరగడం లేదు, చిన్న పిల్లలకు పెండ్లిచేయకూడదు అనే చట్టం వుంది గాని చిన్న పిల్లలకు పెండ్లిళ్లు జరుగుతున్నాయి. ఏ చట్టం చూచినా కాగితాల మీదనే వుంది గాని వాస్తవంగా

అమలు జరగడం లేదు. క్రింది నుండి పైదాకా వున్న పరిపాలన మనలను శోషణ చేస్తున్నది. అందుకని ఇటువంటి స్థితిలో ఈ భాషను సమర్థించడం అనేది పెద్ద సమస్య. నేను కోరేది ఒకటే— "ఉర్దూ బచావ్" అనే దానికి మా పార్టీ చెబుతున్న దేమంటే— మొదట తెలుగును సంపూర్ణంగా అమలు జరపండి, దానితో పాటు ఎక్కడైతే ఉర్దూ మాట్లాడే జనాభా వుందో, ఉర్దూ కావాలనే చోట రెండవ భాషగా అమలు జరపండి, దానికి ఏ విధమైనటువంటి అభ్యంతరం వుండకూడదు. అధికార భాషా చట్టములోని 6, 7 లకు మార్పులు చేస్తూ కొన్ని సవరణలు చేసినా అభ్యంతరం లేదు. అధికార భాష చట్టం చేసిన తరువాత తెలుగు అమలు కొరకు ఒక అధ్యక్షుడిని వేశారు, కొన్నాళ్లు పైన మినిస్టరు లేరు అన్నారు, గత రెండు మూడు ఏండ్ల నుండి అవి సప్లయి చేయబడినా యిప్పటికి సమస్యగానే వుంది. మనము పరిపాలించే అధికారము రాజకీయ అధికారము. ఎన్నుకోబడి రాజకీయ అధికారముతో వున్నప్పటికి, వారిని పాలిస్తున్నారు అధికారులు. ఆ అధికారులకు యింగ్లీషు తప్ప యింకొకటి రాదు. ఉద్యోగుల పెత్తనం ఏ ప్రభుత్వములో అయినా క్రిందికి పోలేదు. ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా ఎన్నుకోబడిన పాలకవర్గం ఆ అధికార వర్గము పైచేయి సాధించ లేదు. స్వరాజ్యం సాధించి సంవత్సరాలు అయినా మన భాష రాలేదు. దరిద్రం ఏమిటో గాని యిద్దరు 40 తెలుగువారు కలిస్తే యింగ్లీషులో మాట్లాడుకుంటారు. ఇతర రాష్ట్రాలలో వున్న మనవారు తెలుగులో మాట్లాడుకుంటే మోటు అనుకుంటున్నారు.

شری محمد امان اللہ خان :— اردو کے متعلق سے آپ کی پارٹی کا کیا موقف
ہے بولئے -

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :— ఉర్దూ భాష గురించి మా పార్టీ తరపున స్పష్టంగా చెప్పాలంటే— ఎక్కడైతే ఉర్దూ భాష మాట్లాడే జనం వుందో అక్కడ అది రెండవ భాషగా వుండవలసిందే. ఉర్దూలో యిచ్చిన అప్లికేషన్సు తీసుకోవాలి, అయితే తెలుగును మొదట అమలు పర్చాలి. తెలుగు భాషను సమగ్రంగా, సంపూర్ణంగా అమలు పరిచి ఆ తరువాత దీని గురించి ప్రయత్నం చేయండి. అసలు తెలుగుకే దిక్కు లేకపోతే ఉర్దూకు ఎక్కడ వుంటుంది? తెలుగుభాష అధికార భాష. ఆ తరువాత ఎక్కడైతే మైనారిటీస్ అత్యధిక సంఖ్యలో వుంటారో అక్కడ వారి భాష రెండవ స్థానం ఆక్రమించే విధంగా వుండాలి. ఆ విధంగా వారి భాషలో అప్లికేషన్సు తీసుకోవడము గాని, విద్యాబోధన చేయడంగాని అలాంటి పద్ధతులు వుండాలని మా పార్టీ చెబుతున్నది.

శ్రీ పి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, ప్రప్రథమంగా ఈ భాషా సమస్యను గౌరవ సోదర సభ్యులు చెప్పినట్లుగా ఒక ప్రాంతం, మతం అనే వాటికి ముడి పెట్టకూడదు. ప్రజలకు సంబంధించిన భాష మాట్లాడే అల్పసంఖ్యాకులకు అన్ని ప్రభుత్వాలు కూడా రాజ్యాంగబద్ధంగా— మిత్రులు చెప్పినట్లుగా— సంపూర్ణమైనటువంటి రక్షణలు యివ్వాలి. వారు, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో, తెలంగాణాలో ప్రధానంగా వుండవచ్చు. సర్కారు జిల్లాలో వున్నారు, రాయలసీమలో తక్కువ వున్నారు. అయినా యావత్తు ఆంధ్ర దేశములో ఉర్దూ భాష చాలా ముఖ్య

మైనటువంటిది, లక్షలాది మంది ప్రజల యొక్క మాతృభాషగా వున్నటువంటి దానిని దృష్టిలో పెట్టుకుంటే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ భాషను రక్షించడము, ఈ భాష ద్వారా పరిపాలనా సౌలభ్యం పరిపాలనా ప్రయోజనము, విద్యా విజ్ఞానాభి వృద్ధి ప్రయోజనము చేకూర్చి, ఉర్దూ భాష మాతృభాషగా వున్న ప్రజలందరికి సక్రమంగా రాజ్యాంగబద్ధంగా ప్రయోజనం చేకూర్చే ప్రయత్నం చేయాలి. ఆ ప్రయత్నములో వుండే లోటుపాట్లను సవరించుకోవాలి. ఉర్దూ భాష మాట్లాడే వారు రెండవ శ్రేణిలో వున్నప్పుడు-తెలుగు అధికార భాష అన్నప్పుడు- హైదరాబాదు లాంటి ప్రధాన పట్టణాలలో, జిల్లాల్లో 14 పర్సంటుకంటే మించిన జనాభా వున్న చోట తప్పనిసరిగా ఉర్దూ భాషకు తగిన గౌరవ స్థానాన్ని యివ్వా లని అభిప్రాయపడుతున్నాము. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోలేదా అంటే దానికో చరిత్ర వుంది. ఇప్పుడు అందులోకి పోదలచుకోలేదు అఫిషియల్ ల్యాంగ్వేజెస్ యాక్టు 1966లోని సెక్షను 7,8 ప్రకారం చూస్తే మనము అనేక వుద్దేశాలు పెట్టుకున్నాము. వాటిని అమలు చేయడం లేదు, ఆ ఏర్పాటు చేసిన సెక్షన్ను సద్వినియోగం చేయడం లేదు. అఫిషియల్ లాంగ్వేజ్ కమీషనును ఏర్పాటు చేశాము ఆ అఫిషియల్ లాంగ్వేజ్ కమీషను, తెలుగును సంరక్షించే బాధ్యతను ఎలా నిర్వహిస్తున్నది? వారు ఎలా నిర్వహిస్తున్నారు, ఎంత అస్త వ్యస్తంగా పరిస్థితి వున్నదనే దానికి, ఈ తెలుగు రాష్ట్రములో, తెలుగుదేశ ప్రభుత్వములో ఏమి గతి పట్టిందనేది చూస్తే, 5 వేల జి. ఓ. లు వస్తే అందులో 500 కూడ తెలుగులో రాలేదని స్పీకరుగారితో సహా అందరు చెప్పవలసి వస్తుం దంటే అది ప్రభుత్వం యొక్క అసమర్థత. అట్లాగే ఉర్దూ మాతృ భాషగా వున్న అల్పసంఖ్యాక వర్గాల వారికి యిచ్చిన హామీలను, రక్షణలను అమలు చేయడం లేదు.

12-40 గం మధ్యాహ్నము అనేక కళాశాలలలో ఉపాధ్యాయులు లేరు. ప్రయిమిరీ స్కూల్సు నుంచి అనేక స్కూల్సులో ఉర్దూ మీడియం స్కూల్సు ఏర్పాటు చేస్తామని అన్నారు. కాని చేయడం లేదు. చేసిన వాటిలో ఉపాధ్యాయులు లేరు, ఉన్న చోట ఉపాధ్యాయులకు అనేక కారణాలతో తీసివేస్తున్నారు. అఫిషియల్ లాంగ్వేజెస్ యాక్టులో ఉన్నటువంటి సెక్షను 7 ను ఇంకా సమర్థించి అందులో ఉర్దూ భాష మాట్లాడే ప్రజలకు రక్షనను కల్పించి - రాజకీయాలకు అతీతంగా ఆలోచించి ముఖ్యమైన పౌరుడిని, ఉర్దూకు సంబంధించిన వారిని ఉపాధ్యాయుడిగా, మెంబరుగా పెట్టండి ఆ విధంగా చేస్తే అల్పసంఖ్యాక ఉర్దూ భాషను మనం అనుకున్న నిర్ణయాలలో అమలు చేయడానికి ఉపయోగపడుతుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం వారు 1980లో ఇచ్చిన సర్క్యులర్ నెంబరు 11011 లో కూడా కొన్ని అసంబద్ధమైన విషయాలు ఉన్నాయి. వాటిలో కొన్నింటిని ఉపసంహ రించుకొని గుజ్రాల్ కమిటివారు కాని సౌత్ జోన్ మినిస్టర్సు కాన్ఫరెన్సులో కాని చేసినటువంటి సిఫార్సులు అమలు చేస్తే ఉర్దూ భాషలో కొన్ని రక్షణలు కల్పించిన వారు అవుతారు. అంతేగాకుండా ఇంకా చాలా రక్షణలు కల్పించ వలసిన అవసరం వుంది. మేమంతా ఉర్దూ భాషలో గ్రాడ్యుయేట్సు అయినాము

లో చదివాము. ఉర్దూ మాతృభాషగానే చాలావు ఆ రోజులలో మేము చదువుకోవలసి వచ్చింది. అనేకమంది ఉర్దూ అభిమానులు ఉన్నారు. ఉర్దూ ముస్లిమ్స్ భాషే కాదు, తెలుగు వాళ్ళంగా ఉర్దూ పైన అపారమైన అభిమానం కలిగినవారం, అయితే ఉర్దూకు అన్యాయం జరిగితే మేము బాధ పడుతున్నాము ఉర్దూను తక్కువ అంచనా వేయడం, ఉర్దూ మాతృభాషగా ఉన్నవారి పసిపిల్లలకు అన్యాయం జరుగుతున్నదని బాధ పడుతున్నాము. ఏవో సర్క్యులర్సు ఇష్యూ చేయడమే కాకుండా ఉర్దూ భాషలో రిజిస్ట్రేషను ఆఫ్ డాక్యుమెంట్సుకు కూడా అవకాశం కలుగ జేయాలి. Recording of evidence in lower courts and supply of translations of judgement అవన్నీ కూడా డిమాండు చేయాలి. Providing electoral rolls, form of usage, provinding electricity, municipal and water works bill, the ration cards in both the official and the officially recognised minor ty language Urdu.. ఉండాలని మేము కోరుతున్నాము. అలాగే Regarding speeches in Local Bodies are Leg slature in Urdu, Laws and rules – in all the cases Urdu should be used. The Gazettee should be printed in Urdu along with Telugu and English Opening of parallel schools in such areas ఇవన్నీ ఇంప్లిమెంటు చేయాలని అంటే సెక్షను 7 ప్రకారం ఇంకా స్ట్రెంగ్తెన్ కావాలని, ఆ కమిషనులో ఉర్దూ మాట్లాడే బాధ్యత కలిగిన వ్యక్తిని వేసి ముందుకు పోవాలని మనవి చేస్తున్నాను, ఈ విధంగా ఉర్దూ భాషకు కొన్ని అవాంతరాలు ఏర్పడుకున్నవి. కొన్ని నిర్ణయించిన ప్రోత్సాహాలు కూడా అమలు పరచడం లేదనేది వాస్తవం అందుచేత దానిని స్ట్రెంగ్తెన్ చేయాలని కోరుతున్నాను. అనేక సాంస్కృతిక సంఘాలు ఉన్నాయి, వారు మెమోరాండాలు ఇచ్చారు. కేవలం ఉర్దూ భాషను రక్షించే ఉద్దేశంతో పోవాలి కాని శ్రీ అమానుల్లాఖాన్ గారు చెప్పినట్లు రాజకీయాలు చేయవలసిన అవసరంలేదు రాజకీయాలు చేస్తున్నారనే ఉద్దేశం సరైనది కాదు. ఎవరైనా ఎక్కడైనా దీనిని తమ రాజకీయ ప్రయోజనాల కోసం ఉపయోగించుకొని పెద్ద ఉద్యమంగా లేవదీసి రాష్ట్రంలో తెలుగు మాట్లాడే ప్రజలకు, ఉర్దూ మాట్లాడే ప్రజలకు భేదాభిప్రాయం తెచ్చి, విఘాతం తెచ్చి, అఘాతం ఏర్పడే పద్ధతులలో పోతే ఈ రాష్ట్రానికి అన్యాయం చేసినవారం, మన రాష్ట్ర సమైక్యతకు అపరాధం చేసినవారం అవుతామని మనవి చేస్తున్నాను. కనుక ఉర్దూ 6 కోట్ల ప్రజలకు అవసరమైనటువంటి భాష. సోదరులందరూ మనవారే కనుక వారి రక్షణకు పాటుపడాలని మనవిచేస్తున్నాను. తెలుగుకు వేరే మోషను ఇచ్చాము కనుక ఇప్పుడు తెలుగు గురించి పెద్దగా చెప్పవలసిన అవసరం లేదు తెలుగుకు చాలా అన్యాయం జరుగుతున్నది, దానిని రాష్ట్ర భాషగా మీరు గుర్తించడం లేదు, అమలు చేయడం లేదు. ఇప్పుడు ఉర్దూకు సంబంధించిన విషయం వచ్చింది కనుక ఉర్దూకు మనం ఇచ్చిన రక్షణలు అసంపూర్ణంగా ఉన్నాయి. వాటిని సవరించండి జి.ఓ. లు 422, 371, 382 సరిపోవు. వాటిని ఏకీకరించి, క్రోడీకరించి ఇంకా నేను చెప్పిన అవసరాలను కూడా

రూలు—304 క్రింద ప్రభుత్వ దృష్టికి
తీసుకువచ్చిన విషయము :
"ఉర్దూ బచావో" ఆందోళనకు సంబంధించి.

పొందుపరచి రక్షణ కలుగజేయాలని మా పార్టీ అభిప్రాయపడుతున్నదని మనవి చేస్తున్నాను.

سری سی نرسی ریڈی :— جناب چیرمین صاحب ابھی میرے پیشرو ممبر مسٹر سی ایچ راجیشور راؤ صاحب نے اپنے خیالات کا اظہار کیا ہے ان کی میں پوری تائید کرتا ہوں - میں ہماری پارٹی کے موقف کے بارے میں صاف بیان کر دینا چاہتا ہوں کہ جہاں تک اردو کا تعلق ہے خاص کر حیدرآباد میں جب نظام سرکار کی حکومت تھی اس زمانہ میں دوسرے اسکولس اور دوسرے کالجس اردو زبان میں چلائے جا رہے تھے - اس وقت جتنے لوگ تھے وہ سب اردو ذریعہ تعلیم حاصل کئے تھے - میرے کہنے کا خاص مقصد یہ ہے کہ اس زمانے میں ہندوستان کے اور صوبوں میں انگریزی زبان جاری جا رہی تھی نظام کے زمانہ میں ایل ایل بی اور ڈاکٹری کے کورسس کی ساری کتابوں کا اردو میں ترجمہ کیا گیا تھا اور یہاں پر ایل ایل بی اور ڈاکٹری سب اردو میں پڑھائی جاتی تھی - اس میں شک کی بات نہیں اردو زبان ایک خاص اہمیت رکھتی ہے - اردو کے ساتھ ناانصافی ہو رہی ہے - میں یہ کہنا بھی چاہتا ہوں کہ تلگو زبان کے ساتھ بھی ناانصافی ہو رہی ہے لیکن اب اردو کا مسئلہ چل رہا ہے - اردو کو ہندو اور مسلمان سب ہی طبقہ کے لوگ اردو بولتے ہیں پڑھتے ہیں اور سمجھتے بھی ہیں - اور ہندو طبقہ میں بھی لوگ گھروں میں بات چیت کرتے وقت صحیح الفاظ بھی استعمال کرتے ہیں - اردو کو پیچھے نہیں ڈھکیلنا چاہئے اور اس کو نظر انداز نہیں کرنا چاہئے یہ واقعی کوئی اچھی بات نہیں ہے - سارے آدمی اردو بولتے ہیں اور سمجھتے بھی ہیں - حکومت کو چاہئے کہ اس پر فوری نوٹس لیں اور سمجھیں کیونکہ ہمارے بھائیوں کے حق میں ناانصافی ہو رہی ہے اسے دور کرنے کی پوری کوشش کرنا چاہئے - مسٹر چیرمین صاحب میں آپ کی توسط سے ہمارے چیف منسٹر صاحب سے یہ درخواست کرتا ہوں کہ جتنے بھی جی اوز نکالے ہیں اس کو روبعمل لانا چاہئے - کیونکہ اس جی اوز پر صحیح طور پر عمل نہیں ہو رہا ہے - اردو زبان کے مسئلہ کو بالائے طاق نہ رکھا جائے بلکہ ان جی اوز کو روبعمل لانے کی انتہائی کوشش کریں - میں حکومت سے درخواست کرتا ہوں کہ جو اوفیشیل لینگویج ایکٹ ہے اس کی دفعہ ۷ اور ۸ میں ترمیم کر کے جو مناسب ہے اس لحاظ سے اردو کو اس کا مقام دیا جائے - جس کی وجہ سے سارے لوگوں میں یک جہتی پیدا ہوگی - میں پھر حکومت سے یہ درخواست کرتا ہوں کہ اردو کو اس کا مستحقہ مقام دیا جائے اور اس مسئلہ کو بالائے طاق رکھنے کی کوشش نہ کی جائے -

శ్రీ ఎమ్. ఓంకార్ :—అధ్యక్షా, అసలు ఈ సమస్య ఇంత దూరం రావడమే దురదృష్టకరం. ఆ మధ్యన విగ్రహాల ప్రతిష్ఠాపన జరుగుతున్నప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన ప్రకటనలు, ఆ తరువాత ఉర్దూ భాషకు సంబంధించినటువంటి ప్రతినిధులు వెళ్ళి కలుసుకున్నప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు యిచ్చిన హామీలు అవన్నీ బడ్జెటు ప్రసంగ సందర్భంలో అయినా వ్రాతపూర్వకంగా ఇచ్చిన డాక్యుమెంటులో ప్రస్తావించి ఉంటే ఇంత దూరం వచ్చేది కాదు. చెప్పిన మాటలు కాని ఇచ్చిన హామీలు కాని—వాటిని అనుసరించి ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జి.ఓ. ల రూపంలో వచ్చి ఉంటే ఈ సమస్య పూర్తిగా పరిష్కారం అయ్యేది. ఇప్పటికైనా సమయం మించిపోలేదు. మానవ నాగరికతాభివృద్ధిలో సాంస్కృతికాభివృద్ధిలో భాష అత్యంత కీలకమైన ప్రాధాన్యతను కలిగి ఉంటుంది. ఏ భాషను చూసినా అది ఒక ప్రత్యేకమైన జాతికి సంబంధించిన మాతృభాష అవుతుంది అనడంలో సందేహం లేదు ఇదే సమయంలో ఆ మాతృభాషకు సంబంధం కాని ఇతర ప్రజలు కూడా గణనీయమైన సంఖ్యలో వాడుతున్నప్పుడు అది ఒకరకంగా విశాలమైన అర్థంలో అది ప్రజల భాషగా వస్తూ ఉంటుంది. అటువంటప్పుడు ఇక్కడ మనం చూడవలసింది—మన రాష్ట్రానికి సంబంధించిన దానిలో ఒక వైపున తెలుగు సక్రమంగా అమలు జరుగలేదనేది చూస్తున్నాము ఇది అమలు జరుగకపోవడానికి చాలా పెద్ద కారణాలు ఉన్నాయి. ఈ రాష్ట్రానికి సంబంధించిన పరిపాలన అంతా మన మాతృభాషలో నిర్వహించుకునే అధికారం పొందినప్పుడు అది వికసిస్తుంది. తరువాత అది చర్చకు వచ్చినప్పుడు చర్చించవచ్చు. ఉర్దూ విషయంలో ఇప్పటివరకు ఉన్న చట్టం ప్రకారం 15 శాతం మంది ఎక్కడైతే ఉర్దూ మాట్లాడేవారు ఉన్నారో అక్కడ దానిని రెండవ అధికార భాషగా ఉపయోగించాలని ఉత్తర్వులు ఉన్నాయి. నైజాం కాలంలో తెలుగు భాషను ఆనాటి నైజాం ప్రభుత్వం అణచివేసిన మాట నిజం ఆ తరువాత వచ్చిన ప్రభుత్వాలు దానికి ప్రతీకారంగా ఉర్దూను అణచివేసిన మాట నిజం ఈ రెండూ అనాగరిక లక్షణాలు; నాగరిక లక్షణాలు కావు. 472 జి. ఓ. అమలులోకి రాలేదు. రానురాను ఉర్దూ స్కూల్సు మూత పడ్డాయి. ఈ దృష్ట్యా యిప్పటికైనా మా తరఫున నుంచి ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరేది 12—50 గం.
ఏమిటంటే 10 శాతము ఉర్దూ ప్రజలున్నచోట రెండవ ప్రభుత్వ భాషగా ఉర్దూను మధ్యాహ్నం
చేస్తామని హామీ యిచ్చారని అంటున్నారు కాబట్టి అది వారు అన్నట్లు నిజమైతే, యిప్పటికైనా వారు యిచ్చిన మాట నిలబెట్టుకోమనండి. జి ఓ. నెంబరు 472 లో 15 శాతము ఉర్దూ ఖచ్చితంగా అమలు చేస్తామని చెప్పారు. 10 శాతము ఉర్దూ ప్రజలున్నచోట అమలుపరుస్తానని వారికి మాట యిస్తే ఆ మాట ప్రకారం అమలు జరపండి 100 స్కూళ్లు తెరుస్తామన్నారు, ఆ విధంగా స్కూల్సు తెరిచారా? తెరవకపోయినట్లయితే తక్షణమే ఆ స్కూళ్లను తెరవండి. తక్షణమే వారు కోరినట్లు ఉర్దూలో జి. ఓ. లు వచ్చేటట్లు చూడండి వారికి ఆ విధంగా న్యాయం చేయండి. రాజకీయంగాను, దీనిని మత రాజకీయంగాను చేయకూడదు.

సాంస్కృతిక అభివృద్ధిలో భాగంగా దీనికి రక్షణ కల్పించవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉందని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి :— 'దేశ భాషలందు తెలుగు లెస్స' అని మనం అందరం వింటూనే ఉన్నాము. అట్లాగే 'ప్రపంచ భాషలలో ఉర్దూ మిన్న' అన్నారు. ఒకరి మతాన్ని కాని, ఒకరి భాషను కాని కించపరిచే ఉద్దేశ్యము లేదు. అట్లాగే మతాన్ని, భాషను అడ్డము పెట్టుకుని ఏదైనా అల్లర్లు సృష్టించడానికి ప్రయత్నాలు చేసినా అటువంటి వ్యవహారాలకు మద్దతు యివ్వడానికి సిద్ధముగా లేమని మనవి చేస్తున్నాను. తెలంగాణా ప్రాంతములో నిజాం నవాబు నాటి హయాములో ఉర్దూ భాషకు వున్న ప్రాముఖ్యత గురించి నేను వేరే చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. అప్పట్లో ఏ ప్రాంతములో చూసినా ఉర్దు భాషనే మాట్లాడేవారు. ఈ భాష యొక్క ప్రాముఖ్యతను గురించి అందరికీ తెలిసినదే. యిచ్చట రోడ్ల మీద చూసినా, బజార్లలో చూసినా, రోడ్డు మీద ఉర్దు భాషనే ముచ్చటించే అలవాటు, ఆచారము ఉంది. ఉర్దు భాష అన్నది ముస్లింలకు సంబంధించినదే వాదనతో కొందరు ఏకీభవించినా, నేను మాత్రము ఏకీభవించను. ఉర్దు భాష అన్నది పారశీకము, హిందీ, హిందూ సంస్కృతి మూడు కలిసిన సమ్మేళనము. యిది అందరు అంగీకరించవలసిన విషయం. 200 సంవత్సరాల నాడు ఈ ఉర్దు భాష అధికార భాషగా వెలుగొందిన విషయం అందరికీ తెలుసు. ఒక్క తెలుగు భాషనే నేర్చుకున్న వారు మరి యితర భాషలు రాక ఎంత యిబ్బందులు పడుతున్నదీ మనకు తెలుసు. ఎందుకంటే ఉత్తర భారతము పోతే అక్కడ ఉర్దు భాష మాట్లాడలేక ఎన్ని ఇబ్బందులకు గురి అవుతున్నారనే విషయం, మన పార్లమెంటు సభ్యులు ఏ భాషలలోను మాట్లాడలేక సెంట్రలు హాలులో వారు పడే దీనావస్థ కూడా మనం చూస్తూనే ఉన్నాము. మనం యింకో భాష పట్ల ఉత్సాహం చూపించక పోవడంవలన వచ్చినటువంటి అవస్థ హిందీని మొదట్లో అయిదవ క్లాసు నుంచి బోధించేవారు. తరువాత దానిని 8వ క్లాసు నుంచి బోధించాలని ఉంది కాని యిప్పుడు ఒక భాష తప్ప మరేమీ భాషరాని పరిస్థితి ఉంది. మాతృభాషతోపాటుగా దేశ వ్యాప్తంగా ఉండే మరో భాషను నేర్చుకుని, దేశంలో నలుగురితోపాటుగా తిరిగి వారితో మాట్లాడి ఆ భాషలో మాట్లాడగలిగి ఉండాలి. పాశ్చాత్య భాష ఇంగ్లీషు భాష నేర్పుతున్నారు. ఉర్దు భాషను అందరూ తీపిగా మాట్లాడుకునే భాష, అందరూ తమ భావాలను ఎక్స్‌ప్రెస్ చేసుకునే భాష. అటువంటి భాషకు ప్రభుత్వం నుంచి ప్రోత్సాహము అందిస్తే ఈ భాష అభివృద్ధి చెందుతుందని, కొందరిలో ఉన్నటువంటి అపోహలు తొలగించడానికి వీలు అవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీ బషీరుద్దీన్ బాబుఖాన్‌గారు ఉర్దు ఎకాడమీలు గురించి చెప్పారు. ఈ ఉర్దు ఎకాడమీల స్థాపన గురించి శ్రీమతి ఇందిరాగాంధిగారు శాఖీదులు పంపించారు. డాక్టరు చెన్నారెడ్డిగారి హయాములో ఉర్దు ఎకాడమీ స్టార్టు అయినది. అప్పట్లో అయిదు లక్షల రూపాయలు యిచ్చి బాగారెడ్డిగారిని నియమించారు. దానిని తరువాత 8 లక్షలకు పెంచడం జరిగింది. రూ. 8 లక్షల

రూపాయలు అయిదు లక్షల రూపాయలు అని కాదు. నాన్ అఫిషియల్స్ వారి వేతనాల గురించి, వారి కారు గురించి ఖర్చు పెడుతున్నారని చెప్పడం అనేది అంత బాగుండదు వారు రైజ్ చేసినారు కాబట్టి నేను చెప్పక తప్పలేదు. ఉర్దు ఎకాడమీకి నిధులు ఎక్కువ చేయవలసిన అవసరం ఉంది. ఉర్దు టీచర్సును నియమించి ఉర్దును ఎంకరేజ్ చేయడానికి చర్యలు తీసుకోవడం చాలా అవసరమని మనవి చేస్తున్నాను. మిత్రులు యింతాక మాట్లాడుతూ స్లిప్ ఆఫ్ టంగ్ మరేమో కాని ఉర్దూ చనిపోయిందనే పదము వాడారు. ఉర్దు చావ లేదు, భాష చావదు. వారు ఆ పదము వాడి ఉండకూడదు గౌరవ సభ్యులు భవిష్యత్తులో ఆ పదము వాడరని భావిస్తున్నాను. ఉర్దూను అఫిషియల్‌గా సెకండ్ లాంగ్వేజ్‌గా చేస్తూ ఒక ఎమెండుమెంటును తీసుకుని వస్తే యిప్పుడున్నటువంటి అపోహలను తొలగించవచ్చునని మనవి చేస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ సి. ఆనందరావు (కరీంనగర్) :—ఉర్దూ భాష గురించి ఉన్నటువంటి సమస్యల గురించి ఎంతో మంది సభ్యులు ప్రభుత్వము ముందుకు తీసుకుని వచ్చారు. ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకం అని చెప్పడం లేదు. సోదరులకు నేను మనవి చేసేది ఏమిటంటే బచావో ఉద్యమము వలన సమస్య పరిష్కారం కాదు మనం అందరం అంగ్రేజీ హటావో అనే ఉద్యమము చేయాలి. రాష్ట్ర స్థాయిలో చూసినట్లయితే తెలుగు అధికార భాషగా ఎక్కడ అమలు జరుగుతున్నది. సెక్రటేరియట్ స్థాయిలో చూసినట్లయితే ఇంగ్లీషులో ఇప్పటికీ కరెస్పాండెన్స్ జరుగుతూ ఉంది. తెలుగు భాషకు స్థానము లేదు. అధికార యంత్రాంగం యావత్తు ఇంగ్లీషులో కరస్పాన్‌డెన్స్ జరుగుతున్నది. తెలుగుకు గాని, ఉర్దూకు గాని, స్థానములేదు. రామమనోహర్ లోహియా గారు 'ఇంగ్లీషు హటావో' అని ఉద్యమము లేవదీశారు ఇంగ్లీషుతో వ్రాసిఉన్నటువంటి బోర్డులను తుడిచివేయడం జరిగింది. అప్పుడు అరెస్టు కావడం జరిగింది. ఇంగ్లీషులోనే మాట్లాడే వారు ఉన్నారు. ఇంగ్లీషు భాషకు ఉన్నంత ప్రాముఖ్యత ఉర్దూకుగాని, తెలుగు భాషకుగానిలేదు. మనం యింకా పాశ్చాత్య బానిసత్వములోనే మగ్గుతున్నామనే విషయాన్ని యీ సందర్భములో నేను మనవి చేస్తున్నాను. 'ఉర్దూ బచావో' ఉద్యమము తీసుకుని వచ్చినందుకు నేను సంతోషిస్తున్నాను దేశభాషలలో ఏ భాషకుకూడ ప్రాముఖ్యత లేకుండా పోతున్నది దేశంలో ఉన్నటువంటి హిందీకి గాని, తెలుగుకుగాని, తమిళమునకు గాని, ఉర్దూకుగాని, మరాఠీకి గాని ప్రాముఖ్యత లేదు. అదే ఇంగ్లీషు భాషకు ఎంతో ప్రాముఖ్యత ఉంది. అందువలనే అంగ్రేజీ హటావో ఉద్యమము తీసుకుని రావాలని నేను ఈ సభా వేదికనుంచి గౌరవ సభ్యులందరికి ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. రాజకీయ రంగు పులిమే ప్రయత్నం ఉంది. అది సరియైనది కాదని నేను మనవి చేస్తున్నాను. లింగ్విస్టిక్ మైనారిటీస్ విషయం ఆలోచించినప్పుడు – ఉర్దూకు సముచితమైన స్థానము యివ్వాలి. రాష్ట్రములో మరాఠి మాట్లాడే వారి సంఖ్య కూడా ఉంది బోర్డరు ఏరియాలలో తమిళం, మరాఠి మాట్లాడేవారుఉన్నారు అటువంటిచోట్ల

వారి పిల్లలకు ఆయా భాషలలో విద్యాభ్యాసము చేయడానికి వీలుఉండడము లేదు. బోర్డరు ఏరియాలలో జిల్లా స్థాయి, మండల స్థాయి ప్రాతిపదికగా తీసుకుని ఏ 30 పర్సెంటో, 40 పర్సెంటో అని నిర్ణయించి అటువంటి చోట్ల ఆయా భాషలలో విద్యాభ్యాసము జరిగేటట్లు ప్రభుత్వము చూడాలి. కాబట్టి ఈ వేదికద్వారా ఒక తీర్మానం చేసి — నేషనల్ పాలసీగా తీసుకుని 'అంగ్రేజీ హటావో' అని ఒక ఏజిటేషను తీసుకుని రావాలని మరల కోరుతున్నాను

1–00 గం మధ్యాహ్నం شری ایم باگا ریڈی :— جناب صدر میں اپنے خیالات اردو میں اظہار کروں گا۔ بڑی خوشی کی بات ہے کہ اس ریاست کے سربراہ چیف منسٹر اردو کو سمجھ سکتے ہیں اور بول بھی سکتے ہیں۔ یہ قابل رشک بات ہے کہ میں بھی اپنے خیالات کا اظہار اردو میں کروں۔ یہ مناسب اور موزوں سمجھتا ہوں کہ میں آپ کی توسط سے یہ بتانا چاہتا ہوں کہ " اردو بچاؤ تحریک " تلگو زبان کے خلاف نہیں ہے اگر کسی کو کوئی شک وشبہ ہے تو یہ بات بالکل غلط ہے۔ لیکن بدقسمتی کی بات ہے کہ لوگوں کے دماغوں میں یہ چیز پیدا ہورہی ہے۔ اردو بچاؤ تحریک صرف اردو کو اس کا مستحقہ مقام دلانے کیلئے یہ تحریک چلائی جارہی ہے۔ یہ بات صاف اور صریح الفاظ میں کہا گیا ہے۔ آندھرا پردیش میں تلگو زبان بولنے والوں کی اکثریت ہے اس لئے تلگو کو اس کا جائز اور مستحق مقام ملنا ضروری ہے لیکن اردو اس کے راستہ میں نہیں آرہی ہے۔ آج اردو والوں کی تائید حال ہی میں اردو کے تعلق سے بیانات دیئے ہیں۔ اس بیانات سے یہ مسئلہ حل ہونے والا نہیں ہے۔ یہ بیانات قابل تحسین، قابل تعریف ہے لیکن سوال یہ پیدا ہوتا ہے کہ کیا یہ قابل تعمیل بھی ہے یا نہیں۔ ابھی مسٹر محمد امان اللہ خان صاحب نے کہا کہ یہ قابل تعمیل نہیں ہورہے ہیں۔ اور ابھی میرے اور ایک پیشرو ممبر سی ایچ راجیشور راؤ صاحب نے بھی اپنے خیالات کا اظہار کیا ہے کہ کرنا ضروری ہے۔ ابھی مسٹر اے آنند راؤ صاحب نے کہا کہ اگر کوئی زبان راستہ میں آتی ہے تو انگریزی آتی ہے۔ اردو زبان کی جو تحریک چل رہی ہے اس تحریک میں کوئی سیاسی مسئلہ نہیں ہے۔ یہ اردو زبان کا مسئلہ ہے۔ اس میں سی پی آئی، سی پی آئی ایم، جنتا پارٹی اور کانگریس سب ہی پارٹی کے لوگ اس کی تائید کررہے ہیں۔ اس حقیقت سے انکار نہیں کیا جاسکتا کہ جب تلنگانہ آندھرا کے ساتھ ادغام ہورہا تھا اس وقت جو شریفانہ معاہدہ ہوا تھا اس شریفانہ معاہدہ پر دستخط کرنے والے ۳ آدمی آج بھی زندہ ہیں۔ مسٹر نیلم سنجیوا ریڈی بی گوپال ریڈی اور ڈاکٹر چنا ریڈی۔ اس وقت تلنگانہ کے نمائندوں سے یہ تحریر کروائی تھی کہ آئندہ دنوں میں اردو کا تحفظ کیا جانا چاہئیے۔ اس شریفانہ معاہدہ کے تحت اردو کا تحفظ ضروری ہے۔ بڑی خوشی کی بات ہے کہ چیف منسٹر نے

یہ سب جی او س قابل عمل ہونا چاہئیے - میں ان چیزوں کو دہرانا نہیں چاہتا - اردو کا مسئلہ آنے والے نسلوں کی روٹی، روزگار اور انکی زندگی گذارنے کا سوال پیدا ہوتا ہے - یہ ہماری بدقسمتی ہے کہ ابھی منسٹر ڈی کے سمر سمہا ریڈی صاحب نے کہا کہ ہندی کو پانچویں جماعت سے نکال کر آٹھویں جماعت سے کردیا ہے - اردو اور ہندی میں کوئی زیادہ فرق نہیں ہے صرف اسکرپٹ کا فرق ہے - اردو اور ہندی جاننے والے آدمی میں بیٹھ کر بڑی خوشی سے گفتگو کرسکتے ہیں - اردو کے تعلق سے آج ہی یہ حالت ہے تو لوگ باہر جاکر کیا کرینگے - جناب اسپیکر صاحب میں ایک واقعہ سنانا چاہتا ہوں کہ جب میں ۱۹۸۱ء میں منسٹر تھا اس وقت میں دہلی گیا ہوا تھا - ایک آدمی جو وقار آباد کا رہنے والا اپنے ماں باپ سے لڑ کر دہلی چلا گیا تھا اور اس نے ایک لیٹر اپنے ماں باپ کو لکھا اور اپنا پتہ بھی لکھا کہ میری بیوی اور چھوٹے بھائی کو دہلی بھیج دو - اس کی بیوی اور ۱۸ سال کا بھائی ٹکٹ خرید کر دہلی کیلئے آرہے تھے آگرہ کے قریب ان کا صندوق کسی چور نے چرالیا - وہ لوگ پریشان ہو گئے کیونکہ اسی صندوق میں اس کے بھائی کا پتہ بھی لکھا ہوا تھا - وہ لوگ دہلی میں اترنے لگے اس وقت ٹکٹ چیک کرنے والا پوچھا کہ آپ کا ٹکٹ کیا ہوا ان لوگوں کو تلگو کے سوا دوسری زبان نہیں آتی تھی کچھ سمجھ نہیں سکے اور کوئی جواب نہیں دے سکے تو ٹکٹ چیک کرنے والا انھیں دو دھکے مار کر باہر نکال دیا - اب وہ پریشان ہونے لگے ان کے پاس پتہ نہیں تھا اب تلگو میں پوچھنے لگے -

"వెనుతల రామయ్య యాడవుంటాడు ?"

۲ روز کے بھوکے پیاسے دہلی میں پتہ پوچھتے ہوئے پھر رہے تھے - دہلی کے کونے کونے میں جاکر پتہ پوچھ رہے تھے ان لوگوں کو کوئی پتہ نہیں مل رہا تھا -

"వెనకల రామయ్య యాడవుంటాడు ? పోయి కలుస్తాం.

"మాది అడ్రసు పోయింది"

اسپیکر صاحب آپ بتائیے ایسا پوچھنے سے اتنی بڑی دہلی سٹی ہے کیا انھیں پتہ مل سکتا ہے - لیکن اس وقت ایک سردارجی کو رحم آگیا اس نے اپنی ٹیکسی کار میں بٹھا کر ان لوگوں کو اشوک روڈ اے پی گسٹ ہاوز کے پاس لاکر چھوڑ دیا اور کہا کہ یہ نام کا آدمی یہاں رہتا ہے - اتفاق سے میں اس وقت وہیں پر تھا -

"వెనకతల రామయ్య యాడవుంటాడు ? పోయి కలుస్తాం.
మాది అడ్రస్ పోయింది"

میں نے ان لوگوں کو اپنی کار دے کر ایک اٹنڈر کے ساتھ ٹکٹ دلا کر ریلوے اسٹیشن پر چھوڑنے کیلئے کہا وہ اٹنڈر ان لوگوں کو لے جا کر چھوڑ کر آ گیا وہ لوگ حیدر آباد واپس آ گئے - میں یہ اس لئے کہا ہوں کہ کم از کم اردو یا ہندی آنا ضروری ہے باہر دوسرے اسٹیٹ جا کر بات کرسکتے ہیں - اگر ہندی اور اردو کو ختم کردیںگے تو آنے والی نسلوں پر بہت ہی برا اثر پڑیگا - آندھرا پردیش کے لوگ اور آفیسرس یا اپنے بچے تجارت کرنے کیلئے اترپردیش یا وہاں پر کس طرح بات چیت کرسکتے ہیں - اس سے اندازہ ہوتا ہے کہ خود ہم لوگ اپنے پیروں پر کلہاڑی مار رہے ہیں - اردو اور ہندی ایک لنک زبان ہے جس سے یک جہتی پیدا ہوتی ہے - اردو زبان کی ترقی کیلئے کچھ کرنا چاہئے - جس سے ہماری ریاست کے عوام کیلئے اور اپنی نئی نسلوں کیلئے اچھی بات ہوگی نہیں تو انہیں دھوکہ اور فریب دینے کے مترادف ہوگا - میں بلکل صاف اور صریح الفاظ میں یہ کہنا چاہتا ہوں کہ اردو کا مسئلہ نہیں ہے اور یہ تحریک تلگو زبان کے خلاف نہیں ہے بلکہ تلگو کی تائید میں ہی ہے -

శ్రీ బి. నాగభూషణరావు (వరంగల్లు):—అధ్యక్షా, నేను ఎం ఏ దాకా,
1-10 మ॥ ఎల్. ఎల్. బి. కూడా ఉర్దూ లోనే చదివాను. హైదరాబాదు రాష్ట్రంలో ఉర్దూ చాలా పాపులర్ గా అందరు కూలి జనం దగ్గర నుంచి పెద్ద వాళ్ల దాకా మాట్లాడుతూ ఉంటారు. సరే మార్పు వచ్చేసింది, మనం తెలుగు కావాలి అంటున్నాము. తప్పకుండా తెలుగును అధికార భాషగా చేయాలి. నా కోరిక ఏమిటంటే మొత్తం దేశంలో దానితోపాటు హిందుస్తానీ అనే ఒక పదాన్ని మహాత్మాగాంధి గారు వాడారు. ఆ హిందుస్తానీ అంటే అటు ఉర్దూ ఇటు హిందీ అరబీ, పారశీ లేకుండా, సంస్కృతం లేకుండా ఒక భాషగా ఏర్పాటు చేసి హిందీ ప్రచార సంస్థల ద్వారా దానిని ప్రచారము చేయించారు. అందుకని ఇప్పుడే అపోజిషన్ నాయకులు కూడా చెప్పారు, మన జనం ఒక ప్రాంతం నుంచి ఒక ప్రాంతానికి పోయినప్పుడు అక్కడి భాష అర్థము చేసుకోడానికి అవసరం వచ్చినప్పుడు రెండవ భాష రావడం, అది చాలా అవసరం అవుతుంది. అందుకని ఉర్దూ గాని, అది హిందుస్తానీ గాని ఏదైనా సరే దానిని మనం రెండవ భాషగా ఒప్పుకున్నట్లయితే, మార్పు కనుక తెచ్చినట్లయితే, ఈ కొత్త మార్పులో అన్న గారి హయాములో మనం ఇది ఒప్పుకున్నాము అని చెప్పే మంచి పేరు మనకు వస్తుంది వారు ఇదివరకే వారి ఆలోచన వారి అభిప్రాయం వారు బాగా చెప్పారు. 10 వర్సంటు ఉన్నచోట తప్పనసరిగా దీని మీద ఆలోచన చేస్తాము అని. వారు దీని మీద బాగా ఆలోచన చేసి, ఉర్దూ భాషను, లేకపోతే హిందూస్తానీ భాషను, ముందుకు తీసుకుపోతే బాగుంటుందని వారు దీనిని రెండవ లాంగ్వేజిగా ఒప్పుకోవాలని నేను కోరుతూ మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్.టి.రామారావు:—అధ్యక్షా, ఈనాడు అందరు కోరుకునేటటువంటి, అందరి మనస్సులో ఉన్నటువంటి, అందరి హృదయాలలో స్పందించే టటువంటి,

విషయం— ఈ నాటి సమాజంలో కులమత వర్ణవర్గ భేదము ఉండకూడదు అని, ఇది కోరుకుంటూ ఉన్నవాళ్లము, సమాజమే దేవాలయము అని అంటున్న వాళ్లము, అందరిలో సోదరభావము కావాలని అర్థించే వాళ్లము. అటువంటిది ఈ భాషా సమస్య విషయం ఈ నాడు రావడం, ప్రభుత్వపరంగా ఇంతవరకు తీసుకున్న విధానాలు విషయాలు మీకు స్పష్టం చేయడం, మరి ఏదైనా కేవలం ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన ఒక ప్రభుత్వ హయాములో పరిపాలనతో బాధ్యత కలిగినటువంటి ఒక పార్టీకి కాకుండా ప్రజలందరికీ సంబంధించిన ఈసమస్యగా నేను దీనిని అవగాహన చేసుకుంటున్నాను అదే విధానంగా చెబుతున్నానని తమకు నేను మనవి చేస్తున్నాను. ఏపార్టీవారు అయినప్పటికి కూడా అన్యోన్య సోదరభావము అందరితో ఉండాలి కాబట్టి, ఈనాడు ఆంధ్రప్రదేశ్ అంటే మరి ఎన్నో భాషలు, సంస్కృతితో వికాసాలతో విరాజిల్లుతున్న దేశం కాబట్టి, అందరి విధానం కాబట్టి ప్రభుత్వం విధానం చూసుకున్నప్పటికి కూడా భిన్నత్వంలో ఏకత్వం మనకి ఆదర్శం కాబట్టి మరి అందరికీ తెలుసు మహాశయులు చెప్పినటువంటి ఆ నాటి గీతం

سارے جہاں سے اچھا ہندوستاں ہمارا
ہم بلبلیں ہیں اس کی وہ گلستاں ہمارا

మరి ఈనాడు కూడా నాకు యదార్థానికి నేను సినిమానటుడుగా ఉన్నపుడు నాకు హిందీ భాష రాదు, ఉర్దూ భాష రాదు, ఏమీ రాదు ఐనప్పటికి ఈనాడు మరి నేను ఆ వర్గం వారికికూడా ప్రతినిధిగా ఉంటున్నాను దానిలో చొరవ కలిగించుకోవడంవల్ల నాకు కూడా ఆ భాషలో ఉండేటటువంటి మాధుర్యము తెలుసు. ఈ నాడు నేను చెప్పగలిగాను అంటే ఇక్బాల్ మహాశయుడు వ్రాసినటువంటి ఆ రచనా విధానాన్ని దాంట్లో ఉండేటటువంటి మధురత్వాన్ని నేను ఆస్వాదించాను కనుకనే అది చెప్పగలిగాను అని మీకు నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. కాబట్టి భాషాతీతం అయినటువంటి పద్ధతిలో మనం అందరం కూడా సమన్వయ భావాన్ని అలవరచుకోవడం అన్నది ప్రభుత్వపరమైనటువంటి విధానంగా మీకు నేను మనవి చేస్తున్నాను. ఇదివరకు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం రాకముందు ఉన్న ప్రభుత్వం కొన్ని విధానాలు అమలు పరచింది, నిర్ణయాలు తీసుకుంది దాని తరువాత ఆదర్శవంతంగా ఆనాడు ఉన్న భావాలకు అతీతంగా అప్పుడు జరగనటువంటి, 35 సంవత్సరాలలో జరగనటువంటి పనులు, ఏదో కొత్తగా చేయాలి. మనయొక్క సోదరభావాన్ని వ్యక్తం చేయాలి అన్న భావము ఈ రోజున తెలుగు దేశం ప్రభుత్వం ఏ విధమైనటువంటి కార్యక్రమం ముస్లిం సోదరుల సంక్షేమానికి, వారి యొక్క భాష రక్షణకు తీసుకున్నదో స్పష్టంచేయడం నా ధర్మంగా నేను భావిస్తున్నాను అని మీకు నేను మనవి చేస్తున్నాను, అందుకనే మరికొన్ని రాష్ట్రాలలో కేవలం ఒకే భాష ఉండాలి లేకపోతే రెండు భాషలు ఉండాలి అనుకొన్నప్పుడు మన రాష్ట్రంలో ఈ రోజున త్రి లాంగ్వేజెస్ ఫార్ములా. మూడు భాషల యొక్క సువిధానాన్ని ఏర్పరచుకున్నామని మనవి చేస్తున్నాను.

ఉదగ్ర్యవంతంగా భాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజన ప్రాతిపదిక మీద తెలుగుకే మరి రాజభాషగా ఉండేటటువంటి గౌరవం కోరినప్పుడు జాతీయభాషగా హిందీని అలవరచుకున్నాము. అట్లాగే అంతర్జాతీయ భాష — ఇంగ్లీషును కూడా అలవరచుకున్నాము మూడు భాషలతో సమన్వయం అయినటువంటిది ఈనాడు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర భాషా విధానం అని కూడా మీకు నేను స్పష్టం చేస్తున్నాను. ఏదైనా సరే భాష అవగాహన కోసం ఒకరిని ఒకరు తెలుసుకోవడం, ఒకరి భావాలను ఒకరు వ్యక్తం చేసుకోవడం కోసం కాబట్టి విధానాలను పూర్తిగా దోహదం చేసేది సరి అయిన భాషాభావను అన్నది తెలుగుదేశం స్ఫూర్తిగా మీకు నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడే సోదరులు నాగభూషణరావు చెప్పారు; హిందూస్థానీ విషయంలో. ఒకప్పుడు అది ఏ భాష ఉండాలి, హిందీ ఉండాలా, హిందూస్థానీ ఉండాలా మనయొక్క దేశభాషగా అని ఆనాడు చర్చ వచ్చినప్పుడు దురదృష్టవశాత్తో, అదృష్టవశాత్తో ఏ విధంగానో ఈనాడు నాకు అవసరంలేదు అందరికికూడా అవసరంలేదు గాని ఆనాడు హిందుస్థానీ భాషకంటే ఒక వోటు మాత్రము హిందీ భాషకు వచ్చింది కాబట్టి ఆ నాడు హిందీ భాష రాజ భాష అయింది, దేశ భాష అయింది అది మరి ఆ ఒక్క కాస్టింగు వోటుతో ఆనాడు మెజారిటీ సాధించగలిగినందువల్ల ఆ విధానం అనుసరించబడింది. మరి రెండు భాషలు ప్రోత్సహించినవారు సమ ఉజ్జీలుగా ఒక స్థాయిలో ఉండగలిగారు అంటే ఒక వోటు కనుక వచ్చి ఉంటే ఆనాడు హిందూస్థానీ వచ్చి ఉండేది. మరి మీరు అన్నట్లుగా ఈనాడు మనకు ఈ గొడవ లేకుండా ఉర్దూ భాష కూడా మిళితమైనటువంటి ఆ హిందుస్థానీ భాషను దేశ భాషగా ఈనాడు అందరం ఆరాధించి ఉండేవారము ఆ స్థితిలో అది అనాడు పోయింది కాబట్టి ఈనాడు తిరిగి హిందూస్థానీ విషయం ప్రస్తావించనవసరం లేదు ఇప్పుడు ముఖ్యంగా ఉర్దూ భాష ముస్లిం సోదరులకు వారికి ఉన్నటువంటి అనుమానాలు . . . .

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ సి హెచ్. రాజేశ్వరరావు — ఉర్దూ భాష ముస్లిముల భాష మాత్రమే కాదు. అల్ప సంఖ్యాకుల భాష అనండి. లింగ్విస్టిక్ మైనారిటీస్ అని చెప్పితే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎన్ టి రామారావు:— అలాగే మీ ఇష్టం. ఇప్పుడు బాగారెడ్డిగారు ఉర్దూలో మాట్లాడారు అంటే వారు అల్పసంఖ్యాకులు అని అనుకోవాలా? మీరు చెప్పండి. కాబట్టి ఎవరి ఇష్టము వచ్చిన భాష అందంగా వారు మాట్లాడతారు. అల్పసంఖ్యాక వర్గాలభాష ఇది అధిక సంఖ్యాక వర్గాలభాష ఇది అని చెప్పడం కుదరదు. ఈ నాకు ఉర్దూ భాష నేను కూడా మాట్లాడుతున్నాను. అరవంకూడా మాట్లాడుతున్నాను. అంటే అది నాకు ఉత్సాహంవల్ల కావచ్చు, ఆ భాషలో ఉండేటటువంటి సౌశీల్యమే కావచ్చు తప్ప ప్రత్యేకంగా ముస్లిం వర్గాలు అవడం కారణం ఏమిటంటే ఉర్దూ భాష అన్నది వారికి, ఈనాడు మనం తెలుగు ఎట్లా అనుకుంటున్నామో, వారందరు ఆ భాష వారికి

సంబంధించింది కాబట్టి ఆ విధంగా అన్నానని సభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను కాబట్టి అధ్యక్షా, తమద్వారా గౌరవ సభ్యులకు తెలియచేసేది ఏమిటంటే మరి తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం వచ్చినప్పటినుంచి ఏ విధమైన అవహగాహనతో వ్యవహరిస్తున్నదో మీ అందరికి కూడా ఈ సందర్భంగా నేను గుర్తు చేస్తున్నాను. ఈ రాష్ట్రంలో హైదరాబాదులో మాత్రం 84 శాతం ఉర్దూ మాట్లాడేటటువంటి వారు ఉన్నారు అదే కర్నూలులో 15 శాతం ఉన్నారు. కొన్ని జిల్లాలలోనేమో ఇంకా తక్కువ శాతంలో ఉండవచ్చు కాని మొత్తం మన రాష్ట్ర వ్యాపితంగా గనక చూస్తే 7.7 శాతము ఉర్దూ భాష మాట్లాడేవారు ఉన్నారన్నది ఈనాడు లెక్కల వలన తేలిన సత్యముగా మీకు నేను మనవి చేస్తున్నాను లెక్కలకంటే కూడా ఆత్మీయత ఉండాలి. ప్రేమ ఉండాలి, వాత్సల్యం ఉండాలి భాషపై ఆరాధన ఉండాలి. మంచి ఎక్కడ ఉన్నా కూడా ప్రోత్సహించాలి: సోదర భావము పెంపొందాలి అన్నదే తెలుగుదేశం సిద్ధాంతం అని నేను మనవి చేస్తున్నాను కాబట్టి ఇదివరకు జి ఓ ల సంగతి చెప్పారు: 472, 358, 603 తరువాత 371 జి ఓ ల విషయంలో వారు ప్రస్తావించారు. మరి కొన్ని విషయాలు 371 జి.ఓ లో ఉన్నవి భాషకు సంబంధించిన వేరే ఎడ్యుకేషన్ డిపార్టుమెంటుకి సంబంధించిన జి ఓ లు కూడా తీయడం జరిగింది కాబట్టి అందరు ఇప్పుడు కావాలి అనే పద్ధతిలో మొత్తం ప్రభుత్వ విధానాలు అన్నీ సమీకరించి ఒకే ప్రోగుగా చేసి ఒకే జీఓ క్రింద నేను వెలువరించే పద్ధతిని చేస్తాను, ఇది సభ వారికే నేను వదిలి పెడుతున్నాను అని వారికి నేను మనవి చేస్తున్నాను, మరి ఇదివరకు భాషా విధానంలో జాతీయ పరంగా అవలంభించిన విధానం "At the Confe ence of Chief M nisters and Central Ministers held in August, 1961 certain criteria was evolved for recognition of minorities for official purposes In pursuance of that recommendation a State is considered unilingual if about 70% or more of its population speak one language and if there is substantial minority consisting of 30% or more of the population such a State is considered by the ఈ పద్ధతి ప్రకారం కూడా 30 శాతం మరి ఎక్కడైతే జనాభా ఉంటారో మైనారిటీ లాంగ్వేజి మాట్లాడే వారు వారి భాషను కూడా ద్వితీయ భాషగా పరిగణించాలి అనేటటువంటి సూత్రం ఆనాడు అవలంభించబడింది, 1961వ సంవత్సరంలోనే. అదే విధానాన్ని అనుసరించి ఈనాడు మరి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా ఎక్కడైతే 30 శాతం అల్పసంఖ్యాక వర్గాల వారు ఉర్దూ భాష మాట్లాడుతున్నారో ఆ సందర్భంగా ఆ భాషనే ద్వితీయ భాషగా కూడా అంగీకరించాలని అని కూడా చట్టబద్ధము చేయడం కూడా జరిగిందని ఈ సందర్భంగా మీకు నేను స్పష్టం చేస్తున్నాను. మరి అదే సందర్భంగా 15, 20 శాతం మధ్య ఎక్కడైతే ఈ జనాభా ఉంటుందో అక్కడ దీనిని వ్యవహారిక భాషగా గౌరవించవలసిందిగా, గుర్తించవలసిందిగా ఆదేశించడం జరిగింది గాని ఈనాడు 15, 20 అన్నప్పటికీ కూడా 15 శాతం ఉంటేనే దానిని వ్యవహారికం చేయాలి అన్నది ఈనాడు చట్టబద్ధముగా ప్రభుత్వం చేసినటువంటి నిర్ణయం.

అంతేకాకుండా ఈనాడు అనంతపూర్ జిల్లాలో కేవలం 11 శాతమే ఉరుదూ భాష మాట్లాడేవారు ఉన్నప్పటికీ కూడా మనం ఆ భాషపట్ల కలిగిన గౌరవంతో అక్కడ ఆ భాషను వ్యవహార భాషగా కూడా పరిగణించాలని ఉత్తర్వులు ఇవ్వడం జరిగిందని మీకు ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను.
1—20 గం మధ్యాహ్నం ఈ రెండు తీరులో వ్యవహరించడం ప్రభుత్వం చేస్తున్న సిద్ధాంతమని సుస్పష్టంగా తెలియజేస్తున్నాను. ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత ఏ విధంగా పాతబస్తీ ని డెవలప్ చేసినది మన ముస్లింసోదరులకు, రాజేశ్వరరావుగారికి అందరికీ తెలుసు పాతబస్తీలో ఖులీ కుతుబ్‌షా స్టేడియం పెట్టడం మన ఆదర్శాలకు, భావాలకు, వారసత్వానికి నిదర్శనంగా ఉంది ఇక్కడ మనం లాల్‌బహాదూర్ స్టేడియంను ఏర్పాటు చేసుకొన్నట్లు అక్కడ ముస్లిమ్ నాయకుల చరిత్రను గుర్తుంచడం కోసం, వారి ఉత్తమ వంశమును గుర్తించేందుకు వారిపేరిట యీ ఖులీ కుతుబ్‌షా స్టేడియం ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. అట్లాగే ఖులీ కుతుబ్‌షా డెవలప్‌మెంటు అథారిటీని కూడా ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. అభివృద్ధికొరకు 10 కోట్ల రూపాయలు కూడా కేటాయించడం జరిగింది. అదే విధంగా సుందరవనంగా ఏర్పాటుచేయాలని చార్మినార్ నుంచి ఫలక్‌నుమా వరకు రోడ్డు విస్తీర్ణం చేయాలని అనుకున్నాము.

(ఇంటరప్షన్స్)

سری ابراهیم بن عبدالله مسقطی. — اردو کے دعلق سے دوائے - آپ اسکے بجائے ولی قطب شاہ اربن ڈیولپمنٹ کے تعلق سے کہہ رہے هیں یه تو اهیا صاحب کے زمانے میں بنایا گیا تھا -

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి — గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరేది ఏమిటంటే అమానుల్లాఖాన్‌గారు మాట్లాడేటపుడు ఏమన్నారంటే యీ ఉరుదూ ఏజిటేషన్ ఎందుకు తీసుకురావలసి వచ్చిందంటే, వారు ఎన్నోసార్లు ముఖ్యమంత్రిగారిని కలిసి మాట్లాడడానికి ప్రయత్నించి విఫలం అయినారని అన్నారు కాబట్టి వారిని ముఖ్యమంత్రిగారు ఆహ్వానించి మాట్లాడే ఏర్పాటు చేస్తారా? తరువాత జీ.ఓ. లు అన్నీ కలిపి ఒకే జీ.ఓ.గా చేస్తామన్నారు. మా కాలంలో కూడా చాలా జీ.ఓ.లు తీయడం జరిగింది కాని ఇంప్లిమెంటేషన్ కాలేదు కాబట్టి ఇంప్లిమెంటేషన్ క్వశ్చన్ ఉంది కాబట్టి ఒక యాక్టు తేవాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు — అమానుల్లా ఖాన్‌గారు మమ్ములను కలవడానికి వచ్చినపుడు ఇంటర్వ్యూ యివ్వలేదని సభ్యులు అంటున్నారు అందుకు నా బాధను వ్యక్తము చేస్తున్నాను. నేను ఆ సమయంలో పలూరు వెళ్ళడం వల్ల ఇంటర్వ్యూ యివ్వలేపోయాను. తరువాత అమానుల్లాఖాన్‌గారికి ఫోనుచేసి బాబ్రీ మసీదు విషయంలో పోరాడినటువంటి షహాబుద్దీన్ గారిని కూడా రమ్మనడం జరిగింది. కాబట్టి గౌరవ సభ్యులు అమానుల్లాఖాన్‌గారికి నా యింట

ద్వారాలు తెరిచే ఉంటాయి వారిని ఆహ్వానిస్తున్నాను. నేను యీ రాజకీయ విధానాలు విషయంలో పూర్తిగా వివరాలు చెప్పకుండా కుదరదు. సామాన్యమానవుడికి కూడా ప్రభుత్వ విధానాలు తెలియాలి ఎవరు ఏ రాజకీయ విధానంలో ఉన్నారో కూడా ప్రజలకు తెలియాలి. ఇప్పుడు ఎవరికీ అన్యాయం జరగలేదు. అందరికీ న్యాయం జరిగిందని చెప్పడానికే యిట్లాగు పాతబస్తీలో జరిగిన అభివృద్ధి విషయం చెప్పవలసి వస్తున్నది పాతబస్తీలో మంచినీరు, లైటింగు, డ్రయినేజ్ సమస్యలు వచ్చినప్పుడు అన్నీ నావిగా భావించి కార్యక్రమాలు చేసినప్పుడు ప్రజలు నాకు అండగా ఉన్నారు రాజకీయంగా అలజడి తెచ్చినవారికి ప్రజల మద్దతు లేదు ఈ రోజు కిలో రెండురూపాయల బియ్యం పథకం వల్లనే పేదలు సంతోషంగా ఉన్నారు.

శ్రీ మహమ్మద్ జానీ.—ఉరుదూ భాషకు రెండురూపాయల కిలో బియ్యానికి సంబంధం ఏమిటి? మమ్ములను ఆయన, (ముఖ్యమంత్రి గారు) అవమానపగుస్తున్నారు.

(ఇంటరప్షన్స్)

మేము యీ 304 క్రింద తీసుకువచ్చింది ఉరుదూ భాషా అభివృద్ధిగురించి ఏమి చేసారనేది కాని రెండు రూపాయలకు కిలో బియ్యం పథకం గురించి చెప్పమని కాదు.

شری محمد امان اللہ خان - جب منسٹر جو جواب دے رہے ہیں اس سے اردو کے تعلق سے کوئی تعلق نہیں ہے - جیسے قلی قطب شاہ اربن ڈیولپمنٹ اتھارٹی کے تعلق سے کہا ہے میں اس تعلق سے مبارک باد دیتا ہوں - اور اولڈ سٹی کے تعلق سے بھی کہا ہے جو سب عوام دیکھ رہی ہے اس وقت اس تعلق سے بحث کرنے کی کوئی ضرورت نہیں ہے - میرے کہنے کا مطلب یہ ہے کہ اب اسمبلی میٹنگ چل رہی ہے اس میں سرکاری زبان کمیشن میں دفعہ ۲ اور ۸ میں ترمیم کیلئے ایک بل اسمبلی میں لائیں - اردو بولنے والے ۱۰ فیصد ہو یا ۳ فیصد ہو جو بھی آپ کہتے ہیں اس کو ایک بل کی شکل میں اس اسمبلی میں پیش کریں -

شری اسپیکر - ابھی چیف منسٹر اپنا پورا بیان نہیں دیئے ہے ابھی وہ اپنا جواب دے رہے ہیں آپ تشریف رکھئے -

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వర రావు:—అధ్యక్షా, ఒక సబ్మిషన్ గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానం చెపుతున్నారు మధ్యలో అడ్డుకోవలసిన ఉద్దేశం ఉండకూడదు. నేను అట్లా రావడంలేదు వారు కంక్లూడ్ చేయబోతున్నారు కాబట్టి ఉపయుక్తంగా వుండే రెండే రెండు విషయాలు చెపుతాను. హైదరాబాదులో గాని, కర్నూలులోగాని, ఉర్దూ భాష మాట్లాడే తదితర ప్రాంతాలలోగా

1-30 గం. మధ్యాహ్నం

ఉర్దూ భాష అమలుకై ఇచ్చిన జి.ఓ.ను ఖచ్చితంగా అమలుచేయాలి. అందుకు గ్యారెంటీ ఇవ్వడానికిగాను సెక్షన్ 1రిలోగాని లేక ఆఫిషియల్ ల్యాంగ్వేజ్ కమిషన్‌లోగ్‌గాని దానిని మానిటర్ చేయడానికి ఒక సభ్యుడిని నియమించడం, ఒక సెల్‌ను ఏర్పాటుచేయడం మంచిది. ఈ రెండు డిమాండ్లు అంగీకరిస్తే సమస్య పరిష్కారమవుతుంది.

శ్రీ మహమ్మద్ జానీ :—ఉర్దూ భాష పరించి ఈ ప్రభుత్వం విధానం ఏమిటో ముఖ్యమంత్రిగారినుంచి సమాధానం ఇప్పించాలని కోరుతున్నాను

చైర్మన్ :— ముఖ్యమంత్రిగారి ఉపన్యాసాన్ని మధ్యలోనే అడ్డుకొని చెప్పనివ్వలేదు.

శ్రీ మహమ్మద్ జానీ :— ముఖ్యమంత్రిగారి ఉపన్యాసాన్ని మధ్యలో అడ్డుకోవడం మంచిదికాదని భావించేవాళ్ళలో నేను ఒకణ్ణి, కాని అసలు ఈ రెండు రూపాయిలకు కిలో బియ్యం సభకానిక్కి, ఉర్దూ విధానానికి లింక్ ఎక్కడ? మీరు ఆ సీటుకు న్యాయం చేయవలసిందిగా మనవిచేస్తున్నాను ప్రతి రోగానికి ఒక్కటే మందు అన్నట్టు ఈ ప్రభుత్వం వల్లించుకొంటే వల్లించుకోనీ, మాకు అభ్యంతరం లేదు.

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు:—ఏవిధంగా జి.ఓ.ల ద్వారా అమలుచేయబడిదో ఆవిషయానికే వస్తున్నాను. ఈ లోగా ఈ హడావిడి జరిగింది ఖులీకుతుబ్‌షా అర్బన్ డెవలప్‌మెంటు అథారిటీ క్రింద ఉర్దూ భాష తెలిసిన బాలికల కోసం బాలికల పాలిటెక్నిక్‌ను ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. 1985 నుంచి ఇంతవరకురు 80 లక్షలు ఖర్చుపెట్టడం జరిగింది అదేవిధంగా కర్నూలులో ఒకటి, నిజామాబాదులో ఒకటి, గుంటూరులో ఒకటి చొప్పున మూడు ఉర్దూ రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్ ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. ఇదివరకు హైదరాబాదులో ఉంది కాబట్టి మొత్తం నాలుగు రెసిడెన్సియల్ స్కూల్స్ అయ్యాయి. ఇక 100 ఉర్దూ ప్రైమరీ స్కూల్స్ ఏర్పాటుచేయాలని కూడా ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకొంది ఉర్దూ చదివే బిడ్డలకోసం అని మనవిచేస్తున్నాను

(అధికార పక్ష సభ్యుల చప్పట్లు)

జి.ఓ. నెం. 371 లో ఉర్దూ ష అమలుకు సంబంధించిన వివరాలను చదువుతాను.

(1) that Urdu language shall also be used in addition to the Telugu language for the following purpose,

(a) As a regional lagnuage for the purpose of direct recruitment to the Secretariat, Ministerial and the Judicial Ministerial Services;

(b) As a language for the purpose of second language test for gazetted and non-gazetted services,

(c) To send replies in Urdu to petitions in Urdu wherever practicable

(d) As a language of the Courts subordinate to the High Court of Andhra Pradesh for purposes of Civil Procedure Code and Criminal Procedure Code in the following Districts viz ; Anantapur, Cuddapah, Kurnool, Guntur Adilabad. Hyderabad, Ranga Reddy, Karimnagar. Khammam. Mahabubnagar, Medak, Nalgonda, Nizamabad and Warangal

(2) that where a test in Telugu is an additional qualification for promotion to any post, a Urdu-knowing employee who has not passed the Telugu test may be considered for promotion, if otherwise eligible, subject to the Telugu test being passed within a specified period

(3) that for the reason that the language is spoken by not less than 15% of the population of the area, the language specified in coluum (4) of the Schedule appended to this notification in respect of the areas specified in the corresponding columns (3) (a) and (3b) of the said schedule shall be used in addition to the Telugu language for the following official purposes viz ;

(*a*) Issue of tender notices, auction notices and chit tender notices for all works relating to the buildings wing in the Offices of the Section Officers of Roads and Buildings Department,

(*b*) Issue of auction notices in the offices of the Sub-Inspectors and Circle Inspectors of Excise,

(*c*) Issue of auction notices and general orders conceving the public or public interest in the offices of the Inspector of Fisheries and offices Subordinate to them;

(*d*) Issue of sale notices by the Range Officers in the Offices under the Forest Department at Mandal level and below,

(*e*) Issue of tender notices in the Gram Panchayat Offices the Mandal Praja Parishad Offices and the Zilla Praja Parishad Offices,

(*f*) Issue of Chit tender notices for small works Rs 10,000 and below and tender and auction notices in the Offices of the Section Officers of Irrigation Department;

(*g*) Issue of tender notices and publication of notices in villages calling for objections from the public for any proposal in the offices of the Mandal Revenue Officers and other offices of the Revenue Department.

(*h*) Issue of important laws, Rules, regulations and notifications,

(*i*) for exhibition of sign boards of offices and in the office letter-heads

రూలు-304 క్రింద ప్రభుత్వ దృష్టికి
తీసుకువచ్చిన విషయము
"ఉరుదూ బచావో" ఆందోళనకు సంబంధించి.

ఈ కార్యక్రమాలకు ప్రత్యేకంగా ఉర్దూ భాషను అమలుపరచాలని ఆదేశాలు ఇవ్వడం జరిగింది. కాబట్టి భాషా విషయంలో ఏమాత్రం ద్వేషభావులం కాము. అందరం సోదరులం, అన్యోన్యత ప్రేమ, వాత్సల్యం కావాలని కోరు కొనేవారం. సంస్థాన సంస్కృతిగానీ, ఈనాటి ఆంధ్రప్రదేశ్ సంస్కృతిగానీ ఉమ్మడి సంస్కృతులని చెప్పుకొంటున్నాం రెండు భాషలను గౌరవించడం మనధర్మం అనుకొంటున్నాము. అదేవిధంగా దీనికి సంబంధంలేకపోయినా ఒక విషయం చెపుతాను ఈనాడు సౌండ్ అండ్ లైట్ ఎక్కడ పెట్టాలంటే గోలకొండలో పెట్టాలని చెప్పినవాన్ని నేను. ఎందుకంటే ఇక్కడికి ఎవరు వచ్చినా సంస్కృతి విషయం తెలుసుకోవాలి. ఏ విధంగా ఒకరినొకరం ప్రేమించుకొంటు న్నాం. అర్థం చేసుకొంటున్నాం అనేది అందరికి తెలియాలి ఆదర్శంగా ఉండాలనే భావంతో వ్యవహరిస్తున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. అదేవిధంగా తెలుగు దేశం ప్రభుత్వం వచ్చి 12 సంవత్సరాలు అయింది, ఈ 12 సంవత్సరాలుగా మతసామరస్యాన్ని మా ప్రభుత్వం ఎలా కాపాడిందో అందరికీ తెలిసిందే. ఈనాడు అందరూ గుండెలమీద చేయివేసుకొని నిద్రపోతున్నారు. భాష అన్నప్పుడు సర్వత్రా గౌరవం వుండాలి, భాషే ప్రాణం. అలాంటి ప్రాణప్రదమైన భాషను గౌరవించడం, ఏ భాషలో వున్నప్పటికీ మంచిది అయినదానికి స్వీకరించడం ప్రభుత్వం తన ధర్మంగా భావిస్తున్నది భాషను గౌరవించడం ప్రభుత్వం తన ధర్మంగా భావిస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను.

1–40 గం. మధ్యాహ్నం అంతేకాదు, ఇక్బాల్ సాహెబ్ మెమోరియల్‌ను ఆవిష్కరించిన గౌరవం నాకు దక్కింది. ఎందుకంటే సోదరులు కోరారు, మాకు కావాలి అన్నారు. నేను వెంటనే ఫలానా తారీకు లోపల నేను దాన్ని ఏర్పాటు చేయడం జరుగు తుందని చెప్పాను. అదే విధంగా దేశాను మా యొక్క తెలుగు వారికే కాదు, అన్ని జాతుల వారికి ఇది గౌరవ కారణం. అందరి విషయం ఆలోచించు కుంటున్నాము. అన్ని భాషలను గుర్తించుకుంటున్నాము. అందరమూ సోదరభావంతో వుంటున్నాము అనేది తప్ప మరొకటి కాదు. దయచేసి ఈ నాడు ఈ రాష్ట్రంలో అన్నీ సామరస్య ధోరణితో సాగుతున్నాయని గుర్తించండి. ప్రభుత్వం మీద. ఒకరికే చెందింది కాదు. మన సంఘంలో ఎవరికి ఏ అనుమానం వచ్చినా, తీర్చవలసిన బాధ్యత మాకు వున్నది. అందరి యెడల సరిఅయిన భావం, బాధ్యత మాకు ఉన్నది కాబట్టి పూర్తిగా మామనిషిగా నమ్మమని నేను కోరుతున్నాను ఇటువంటి ప్రవాహానికి ఏమీ మీరు తలవొగ్గవలసిన అవసరం లేదు. ఎప్పుడూ, ఎప్పటికీ, ఉరుదూ భాషకు అన్యాయం చేయడం జరుగదు ఆ సంస్కృతి మనకు ఇచ్చిన ప్రత్యేక విధానంగా గౌరవిస్తున్నవారము, కనుక దీని విషయంలో సరియయిన విధానంలో గుర్తించి, మేము తీసుకున్నచర్యను గుర్తించాలని సవినయంగా మనవి చేస్తూ శెలవు తీసుకుంటున్నాను

شری محمد امان اللہ خان :— اب اسمبلی کا اجلاس چل رہا ہے اس سیشن میں ایک بل لاکر سرکاری زبان کمیشن کے دفعہ ۷ اور ۸ میں ترمیم کرکے اردو کو دوسری سرکاری زبان بنایا جائے اور سرکاری زبان کمیشن میں تلگو زبان کا چیرمین اور اردو زبان کیلئے وائس چیرمین بنایا جائے۔

مسٹر اسپیکر :— یہ اردو کے تحفظ کا مسئلہ ہے اس مسئلہ کو ڈائیلیوٹ مت کیجئے آپ اردو کے تحفظ کیلئے کہئے۔

شری محمد امان اللہ خان :— میں سرکاری زبان کمیشن کے قانون میں ترمیم لانے کیلئے کہہ رہا ہوں۔

مسٹر اسپیکر :— اردو کے تحفظ کیلئے سرکاری زبان جو تلگو ہے اسکو کے ساتھ مت ملائیے آپ اردو کے تحفظ کیلئے ایک الگ کمیشن بنانے کیلئے کہہ سکتے ہیں۔

Mr Speaker:—Official language cannot be diluted, including any other provisions, except stregthening Telugu That is determined That is the policy of the Government to strengthen Urdu In order to safeguard Urdu, you suggest and the Government will take steps

شری محمد امان اللہ خان :— جناب اسپیکر صاحب آپ اردو سے بخوبی واقف ہیں۔ میں یہ کہنا چاہتا ہوں کہ سرکاری زبان کمیشن میں ترمیم کرکے اردو کو بھی آفیشیل دوسری زبان بنایا جائے اور ایک بل اس اسمبلی میں پیش کیا جائے۔

مسٹر اسپیکر :— یہ دستور میں نہیں ہے اس چیز کا اختیار صرف سنٹرل گورنمنٹ کو حاصل ہے۔

شری محمد امان اللہ خان :— سرکاری زبان کمیشن کے رولس میں لکھا ہوا ہے۔ ابھی ہمارے چیف منسٹر نے کہا کہ آبکاری کے ٹنڈر اور پنچایت راج کے ٹنڈر اور دوسرے کاموں میں اردو کا بھی استعمال کیا جائیگا۔

مسٹر اسپیکر :— میں اس لئے کہہ رہا تھا کہ میں بھی اردو کے تعلق سے کچھ خدمت کر سکوں۔

Sri N T Rama Rao, I would like to bring to your kind notice that on 16th April, Chief Minister held a meeting with the Floor leaders of all political parties on development of Urdu A decision has been taken to have a machinery at District level to monitor the use of Urdu for specified official purposes in Districts where the population of Urdu–speaking people is 15% or more

Sri Mohd Amanullah Khan:—No steps were taken I was there. Chief Minister also said that he would give it in the Press also No decision was taken on that day

"ఉరుదూ బచావో" ఆందోళనకు సంబంధించి

شری ایس ٹی راما راؤ -- ایک ایک ڈسٹرکٹ میں اردو ... سانے کی
... ری ... -

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు — అధ్యక్షా, తమరు అవకాశం యిస్తే గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు భాషా ద్వేషం మనికి రాదని, భిన్న సంస్కృతులను ఏకం చేసి, భిన్నత్వంలో ఏకత్వం వున్న మన రాష్ట్రాన్ని ప్రతివారూ ముద్దరించాలనీ, చేసినసూచన, చెప్పిన విషయాలను సముచితంగా వున్నాయనే సంతోషం ప్రకటిస్తూనే ఒక విషయం మనవి చేసున్నాను ఇప్పటికీ ఉరుదూ మన రాష్ట్రంలో రెండవ రాజ భాషగా కావాలనే అభిప్రాయంతో మిత్రులు మాట్లాడిన దానికి నేను వ్యతిరేకిస్తున్నాను. అది రెండవ భాష కావడం కాదు. అంత మాత్రాన ఉరుదూ మాతృ భాషగా వున్న అల్పసంఖ్యాకులందరికీ సంపూర్ణమైన సంరక్షణ ఏర్పాటు కావాలనే పోరాటంలో వెనుకంజ వేయడానికి వీలు లేదు ప్రభుత్వ చర్యలు కూడా అరకొరగా వున్నాయి కాబట్టి నేను మనవి చేసేది ఏమిటంటే, ముఖ్యమంత్రిగారు అంగీకరిస్తే, తమరి అధ్యక్షతతో ఉరుదూ భాష, ఉరుదూ సంస్కృతులకు సంబంధించిన రాజకీయ నాయకులను పిలిపించాలి. జీవోలను అన్నింటినీ క్రోడీకరించి, మేళవింపు చేసి సరికొత్త జీవోను చేస్తామని ముఖ్యమంత్రి గారు కమిట్ అయినదానికి, ఉర్దూ భాషతో; సంస్కృతితో సంబంధం వున్న రాష్ట్రంలోని ప్రముఖ సంస్థల నాయకులను పిలిచి, సమావేశపరచి, వారి అభిప్రాయాలను కూడా తీసుకొని సరికొత్త జీ.వో.ను చేయాలనే విషయం పరిశీలించి, నిర్ణయం చేయండి. అవసరమైన విధంగా భాషా కమిషన్‌లో సవరణ చేసి, యిప్పటికయినా ఈ భాషకు యిచ్చిన రక్షణను ఆచరణలో పెట్టడానికి అవసరమైన యంత్రాంగాన్ని సెక్రటేరియట్‌లో ఏర్పాటు చేయండని మనవి చేస్తున్నాను. వీరందరితో వేరేచోట చర్చలు జరిపితే ప్రయోజనకరంగా వుంటుంది.

శ్రీ యన్. రాఘవరెడ్డి — అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పిన దానివల్ల యింకా కొన్ని అనుమానాలు తొలగలేదు. ఉర్దూ భాషలో నోటీసులు యిస్తున్నామనీ, సైన్ బోర్డులు ఉర్దూలో వుంటున్నాయనీ చెప్పారు. కేవలం నోటీసుల వరకే పరిమితం అయితే లాభం లేదు ఉర్దూలో యిస్తే విజ్ఞాపన పత్రాలను తీసుకునే పరిస్థితి యిప్పుడు లేదు ఆ పద్ధతిలో కాకుండా చూడాలి. నోటీసుల వరకే అని అన్నారు. ఉర్దూ ప్రాథమిక పాఠశాలలు, హైస్కూల్సు, కాలేజీలు పెట్టడానికి కావలసిన హామీలు కూడా యివ్వండి తెలుగు భాషకు వుండే విధంగా, మైనారిటీస్‌కు, మైనారిటీల వారి భాషకు కూడా భద్రత వుండాలనే పద్ధతిలో, ఉరుదూకు కూడా భద్రత కల్పించడం కోసం మీరు వీరందరితో చర్చించి, నిర్ణయానికి వస్తే మంచిది. అందులో తప్పు ఏమీ లేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ — చర్చలు జరపడానికి ప్రభుత్వం ఓపెన్ మైండ్‌తో వుంది. క్లోజ్డు మైండ్‌తో లేదు. చర్చలకు ఎప్పుడూ సిద్ధము.

శ్రీ ఎస్. ఇంద్రసేనా రెడ్డి —అధ్యక్షా, వారు, యిచ్చిన జీ వో.లను సక్రమంగా ఇంప్లిమెంట్ చేస్తామని ప్రకటించవలసిందిగా అడుగుతున్నాము ఉర్దూకు సంబంధించి 4 ఆశ్రమ పాఠశాలలు పెట్టారు. ఈ నాలుగు ఆశ్రమ పాఠశాలల్లో కూడా 30 శాతం కూడా అప్లికేషన్స్ రాలేదు. ఒక వేళ ఎక్కువ అప్లికేషన్స్ వస్తే క్లాసెస్ పెంచే ఏర్పాటు చేస్తారా? అప్లికేషన్స్ రాని విషయం వాస్తవమా? కాదా? చెప్పాలి

శ్రీ యన్ టి రామారావు:—అధ్యక్షా, ఉర్దూ ఆశ్రమ పాఠశాలల విషయంలో, గౌరవసభ్యులు తమ ద్వారా చేసిన విన్నపాలను నేను తీసుకున్నాను అప్లికేషన్స్ రాని మాట వాస్తవమే. కానీ అది మాకు ఆధారం కాదు ఈ సంవత్సరమే ఆశ్రమ పాఠశాలలు స్థాపించడం, ప్రారంభించడం జరిగింది. వేచి వుంటాము. వారికి ప్రోత్సాహం కల్పించడం పవిత్ర ధర్మంగా భావిస్తున్నానని మనవి చేస్తున్నాను. విద్యార్థులు చదువుకోవాలి, అది మన ఆదర్శం. వారు చదువుకునే విధంగా చేద్దామని కోరుతున్నాను.

మిష్టర్ స్పీకర్ .—తరువాత ఐటమ్స్ తీసుకుంటాము. మరొక 304 రేపటికి వాయిదా వేస్తున్నాను.

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ సి హెచ్. రాజేశ్వర రావు —ముఖ్యమంత్రిగారు క్లారిఫై చేస్తే ఈ ఇష్యూ అయిపోతుంది కదా.

శ్రీ యన్ టి రామారావు —చర్చ అందరికీ సంబంధించింది. ఫ్లోర్ లీడర్స్‌ను పిలిచి జీ.వో.లు తీసి వారి ముందు పెడతాను. దీనికి సంబంధించి తప్పకుండా తమరు చెప్పింది, చర్చిస్తాము పరిశీలిస్తాను, వదలి పెట్టను.

Mr Speaker.—The other 304 notice will be taken up tomorrow All the calling attention notices will also be taken up tomorrow.

సభాసమక్షమునందు ఉంచిన పత్రములు

Mr Speaker :—All the Papers to be laid on the Table of the House are deemed to have been laid on the Table

Amendments to the Andhra Pradesh Public Service Commission (Regulation) Rules 1963 issued in G O Ms No 249, G A (Ser A) Dept dated 17-6-1987

1 A Copy of amendment to the Andhra Pradesh Public Service Commission (Regulation) Rules, 1963 issued in G O. Ms No 249, G. A (Ser A) Dept. dt. 17-6-1987 as required under clause (5) of article 320 of the Constitution of India

G O Ms No. 154, Ind & Com (IA) dt. 7 4-1988, as required under section 6 of A P Relief Undertakings (Special Provisions) Act, 1971

2 A Copy of G O Ms No 154 Industries & Commerce (IA) dated 7-4-1988, as required under section 6 of Andhra Pradesh Relief Undertakings (Special Provisions) Act, 1971.

Amendments to the A P Foreign Liquor and Indian liquor Rules 1970 issued in G O Ms No 10 (Rev E) Dt 4-1-88, G O Ms No 188 Rev (E) dt 11-3-88 G O Ms No 282, R V (E) dt 11-4-88 and G O. Ms. No. 317, Rev (E) dt 28-4-1988

3 Copies of amendments to the Andhra Pradesh Foreign Liquor and Indian Liquor Rules, 1970 issued in G O Ms No 10, (Rev E(dt- 4-1-1988, G O Ms No 188, Rev (E) dt 11-3-1988, G O Ms No 282, Rev, (E) dt 11-4-1988 and G. O Ms No 317, Rev (E) dt 28-4-1988 as required under sub-section (4) of section 72 of the Andhra Pradesh Excise Act, 1968

Amendment issued to the A P Rectified Spirit Rules 1971 issued in G O Ms No 380, Rev (E) dt 26-5-1988.

4 A copy of the amendment issued in the Andhra Pradesh Rectified Spirit Rules, 1971 issue in G O Ms No 380 Rev (E) dt 26-5 1988, as required under sub-section (4) of section 72 of the Andhra Pradesh Excise Act, 1968

10th Annual Report for 1983-84, A P State Irrigation Development Corporation Limited

5 A copy of 10th Annual Report for 1983-84 A P State Irrigation Development Corporation Limited together with the Audit Report thereon in compliance with Section 619-A (2) of the Indian Companies Act, 1956

Eleventh Annual Report for 1984-85 of the A P State Irrigation Development Corporation Limited

6 A copy of the Eleventh Annual Report for 1984-85 of the Andhra Pradesh State Irrigation Development Corporation Limited together with the Audit Report thereon in compliance with section 619-A (2) of the Indian Companies Act, 1956.

సభా సమక్షమునందు పెట్టిన పత్రము

సభా కార్యక్రమ సలహా సమితి నిర్ణయాలు.

The following decisions were taken by the Business Advisory Committee at its meeting held on 29th July 1988 in regard to the Business to be transacted in the Assembly

Date	Session	Business
5-8-1988 (Friday)		XXXVII— Irrigation XXXVIII— Minor Irrigation XXXIX— Power Development XLV— Science, Technology and Environment
		Private Members Bussiness
6-8-1988 (Saturday)		No Sitting
7-8-1988 (Sunday)		Holiday
8-8-1988 (Monday)	Morning	XXXVII — Irrigation XXXVIII — Minor Irrigation XXXIX — Power Devlopment XLV — Science, Technology and Environment
	Evening	1. The Andhra Pradesh Private Educational Institutions Grant-in-Aid (Regulation) Bill, 1988 2 The Andhra Pradesh Land Grabing (Prohibition) (Second Amendment) Bill, 1988. 3 The Andhra Pradesh Entertainment Tax (Second Amendment) Bill, 1988 4 The Andhra Pradesh General Sales Tax (Fourth Amendment) Bill, 1987
9-8-1988 (Tuesday)		XXXI — Agriculture XXXII — Animal Husbandry and Dairy Development.
10-8-1988 (Wednesday)		XXXIII — Fisheries XXXIV — Forests XXXV — Co-operation XLVIII — Civil Supplies Administration

11-8-1988 (Thursday)		XX — Medical and Health Services
12-8-1988 (Friday)		III — Administration of Justice. X — Treasury, Accounts and other Fiscal Services XII — Police Administration XIII — Jails Administration XIV — Stationery and Printing Department XVI — Fire Services XVII — Pensions L — Loans to Government Servants and other miscellaneous Loans
13-8-1988 (Saturday)		Holiday (Second Saturday)
14-8-1988 (Sunday)		Holiday
15-8-1988 (Monday)		Holiday (Independence day)
16-8-1988 (Tuesday)	Morning	III — Administration of Justice X — Treasury, Accounts and other Fiscal Services. XII — Police Administration. XIII — Jails Administration XIV — Stationery and Printing Department XVI — Fire Services XVII — Pensions L — Loans to Government Servants and other Miscellaneous Loans.
	Evening	Government Bills
17-8-1988 (Wednesday)		V — Revenue and District Administration
18-8-1988 (Thursday)		VI — Stamps and Registration VII — Excise Administration. VIII — Commercial Taxes Administration

		XXVIII — Relief and Rehabilitation
		XXIX — Relief on Account of Natural Calamities
		XXX — Administration of Religious Endowments
		XLVI — Survey and Statistics
		XLIX — Compensations and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions
19-8-1988 (Friday)		XXIV — Social Welfare
20-8-1988 (Saturday)		XXV — Tribal Welfare
		XXVI — Tribal Sub-Plan.
		XXVII — Women and Child Welfare.
		(Last Two hours on Friday will be allotted for Private members business)
21-8-1988 (Sunday)		Holiday
22-8-1988 (Monday)	Morning	IX — Transport Department
		XV — Public Works.
		XLIII — Minor Port Development
		XLIV — Roads and Bridges
	Evening	Government Bill
23-8-1988 (Tuesday)		XXIII — Labour and Employment.
		XL—Village and Small Industries.
		XLI — Industries
		XLII — Mines and Minerals.
24-8-1988 (Wednesday)		Holiday (Muharrum)
25-8-1988 (Thursday)		I — State Legislature.
		II — Governor and Council of Ministers
		IV — Elections.
		XI — Secretariat and other Miscellaneous Administrative Services.

	XXII — Information and Publicity.
	XLVII — Tourism
26-8-1988 (Friday)	XXI — Urban Development XXXVI — Rural Development. Private Members Business
27-8-1988 (Saturday)	No Sitting
28-8-1988 (Sunday)	Holiday
29-8-1988 (Monday)	XXI — Urban Development XXXVI — Rural Development
30-8-1988 (Tuesday)	The Appropriation Bill
31-8-1988 (Wednesday)	Government Bills

Mr Speaker:—Now the House stands adjourned till 4 a m. today.

(The House then adjourned at 1-50 p.m till 4-00 p.m.

సభ తిరిగి సాయంత్రము 1-10 గం.లకు సమావేశమైనది.

(ఉప సభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో ఉన్నారు)

సభా కార్యక్రమము.

శ్రీ ఎ నరేంద్ర .—ఇది చాలా విచిత్రమైన రోజు తమరు 4-00 గంటలకు సమావేశమని ప్రకటించారు. 4-12 వరకు బెల్లు మోగుతూ ఉంది. రెస్పాన్సిబుల్ మంత్రులు కూడా హాజరు కాలేదు. ఇది తెలుగు దేశం చరిత్రలో నూతన అధ్యాయం అని చెప్పడానికి సిగ్గుపడుతున్నాను.

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ — బాధ్యత అందరి మెంబర్స్ మీద ఉంది.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వర రావు :—హాజరైన వారిలో మూడింట రెండు వంతులు తెలుగు దేశం మెంబర్సే.

1988-89 సంవత్సరమునకు బడ్జెటుపై సాధారణ చర్చ.

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ (మహబూబ్‌నగర్) :—అధ్యక్షా, 727, 737, 747, 757, 767, 777—ఇవన్నీ జేమ్స్‌బాండ్ సినిమాల పేర్లు కాదు. ప్రధాన మంత్రి గారి విహార యాత్రలకు, విదేశ యాత్రలకు, ఏ ఏరోప్లేన్ అయితే బాగుంటుందని తర్జనభర్జన చేస్తున్నారు. ఒక్కొక్క ప్లేన్ ఖరీదు దాదాపు రూ. 60 కోట్ల నుంచి

రూ. 70 కోట్ల పైన పడుతుంది అటువంటి ఎయిర్ క్రాఫ్ట్స్ భారం ఈ బీద దేశమైన భారతదేశములోని ప్రజల మీద పడుతోంది. ప్రజలు ఉపయోగించవలసింది పోయి విహారయాత్రలకు, విదేశ యాత్రలకు ఖర్చు పెట్టుకుంటూ పోతే బడుగు దేశమైన భారత దేశములో ఉన్న ప్రతి పౌరునిపైన ఎంత భారం పడుతుందో అన్నది ఒకసారి ఆలోచన చేయాలి. ఈ మధ్యన మన ప్రధాన మంత్రి గారు నాలుగు దేశాలు పర్యటించారు. దానికి అయిన ఖర్చు ఏడున్నర కోట్ల రూపాయలు. మరి ఇంత ఖర్చు భరించే స్థితిలో మన దేశ ప్రజలు ఉన్నారా?

శ్రీ బి. బాల్ రెడ్డి :— అధ్యక్షా, ఇది పార్లమెంటా!

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— కాంగ్రెస్ వారు ఎవరు లేరని మాట్లాడుతున్నారు.

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ — ఈ భారత దేశం యొక్క ప్రధాన మంత్రి చేస్తున్న ఖర్చుల భారం ఈ దేశంలోని ప్రతి పౌరుడిపైన పడుతుందనే దానికి తార్కాణంగా నేను చెపుతున్నాను. మన ప్రధానమంత్రిగారు చేస్తున్న ఖర్చు, అవకతవకల వల్ల ఆ భారం మన పైన పడుతుందని చెప్పాలనేది నా ఆలోచన కాని వేరే ఏమి కాదు. ఈ మధ్య 'సన్ డే' మేగజైన్‌లో వ్రాసినది చదువుతాను :
"It is a matter of shame that Air India had to incur a loss of Rs 7 crores on account of Prime Minister Rajiv Gandhi's recent visit to abroad మరి ఇలా ప్రజలు స్పందిస్తూ ఉత్తరాలు వ్రాస్తున్నా కూడా ఇంకో ఏరోప్లేన్ కొనే ఆలోచన చేస్తూ ఉంటే మరి ఈ దేశ ప్రజల పైన పన్నుల భారం పడుతూ ఉంటే మన దేశములో ఉన్న రాష్ట్రాల యొక్క బడ్జెట్స్ పైన దాని ప్రభావం ఎలా ఉంటుంది అని ఒకసారి ఆలోచించి చూస్తే ఉన్న దానిలోనే సరిపెట్టుకోవాలనే తత్వముతో మన ఆర్థిక శాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన ఈ బడ్జెట్ ఉత్తమమైనది, ఈ బీద ప్రజలకు సరిపోయేదిగా ఉందని నేను భావిస్తున్నాను. ఇదే కాకుండా ఇంకా భారత దేశంలోని ఈ బీద ప్రజలకు సంబంధించిన వస్తువులు, ఆయుధాలు కొని దానిలో కమీషన్స్ తీసుకుంటూ, లంచాలు ఇస్తూ ఉంటే దాని యొక్క పరిస్థితి ఎలా ఉంది అన్నది గమనిస్తే బోఫోర్స్ విషయం మనందరికి తెలిసినదే. దానిలో జరిగిన అవకతవకలు, ఇచ్చిన కమీషన్స్ చూస్తే రు 63.8 కోట్లు. ఇంత డబ్బు ఈ బీద ప్రజల తలపైన పన్నుల ద్వారా వసూలుచేసిన కొంతమంది గుటకాయస్వాహా చేసి స్విస్ బ్యాంకులలోను, విదేశాలలోను దాచుకుంటూ ఉంటే దాని ప్రభావం మన మీద ఎలా పడుతుందో ఆలోచించమంటున్నాను.

శ్రీ కె. చిత్తరంజన్ దాస్ (కల్వకుర్తి) —ఇది పార్లమెంట్‌లో మాట్లాడమని చెప్పండి

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ :— విన్న తరువాత తెలుస్తుంది. బడ్జెట్ పైన మాట్లాడుతూ మైసూరారెడ్డి గారు అన్నారు ఆరుకోట్ల ప్రజలని ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పిన వారిలో నేను ఒకడిని. నేను అదే చెపుతున్నాను ఈనాడు 70 కోట్ల జనాభా పైన పన్నుల భారం ఎలా పడుతుందో తెలుసుకోవాలని చెప్పి

తెలుగులోనే చెబుతున్నాను కాబట్టి సభ్యులందరికి క్లియర్‌గా అర్థమవుతుంది ఈ జర్మనీ సబ్‌మెరీన్ రు. 385 కోట్లు దేశ అవసరాలకు - వలసిన ఓడలు. సబ్‌మెరీన్స్ ముఖ్యంగా మన భద్రతకు సంబంధించిన వాటికి ఇన్ని కోట్ల రూపాయలు లంచాలుగా, ముడుపులుగా చెల్లించి పనికిరాని మెషిన్ కొంటూ ఉంటే ఈ దేశ పరిస్థితి ఏమవుతుందనే విషయం ఒకసారి ఆలోచించాలి. వెస్టులాండ్ హెలికాప్టర్స్ ఇంగ్లాండ్‌లో ఉన్నది మూతపడే పరిస్థితిలో ఉంటే, మన దేశానికి కావలసిన హెలికాప్టర్స్ విషయములో రెండు మూడు దేశాలని చూశాము.

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి :—ఇది పార మెంటా ప్రధానమంత్రి, రాష్ట్రపతి గురించి చెపితే ఎట్లా ? ముఖ్యమంత్రి గారు ఒక్క రూపాయి జీతం తీసుకుంటూ ఎంత ఖర్చు పెడుతున్నారో, గండిపేటకు ఎన్ని సార్లు పోయి వస్తూ ఉంటే ఎంత ఖర్చవుతుందో చెప్పండి.

మిష్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ మీకేమైనా అభ్యంతరాలు వుంటే మీరు మాట్లాడేటప్పుడు చెప్పండి

శ్రీ డి.కె. సమరసింహా రెడ్డి :— శాసన సభలో ఏది చర్చించాలనే దాని విషయములో మన పరిధి మనకు ఉంది. They are not supposed to bring in the name of Prime Minister Let him speak on Budget Let him see Rules Rules do not permit

శ్రీ పి చంద్రశేఖర్ :— ఈ లంచాల తోను, ఈ అవకతవకల వల్ల ఈ రాష్ట్ర ప్రజల మీద కూడా భారం పడుతుందని చెప్పడం నా విధి. నేను చెప్పేది ముందు వినండి. మధ్యలో ఇంటరప్టు చేస్తే అర్థం కాదు

(ఇంటరప్షన్స్)

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ .— వారు మాట్లాడుతూ ఉంటే మీరు ఎందుకు స్పందిస్తారు ? ముఖ్యమంత్రి గారి మీద కూడా మాట్లాడారు.

శ్రీ డి కె సమరసింహా రెడ్డి .— ఇక్కడ లేనటువంటి ప్రధాని మంత్రి గురించి మాట్లాడడం పద్ధతి కాదు మెజారిటీ ఉంది కదా అని వారు మాట్లాడినా మీరు దానిని ఎలా చేయకూడదు.

సా. శ్రీ పి చంద్రశేఖర్ :—ఈనాడు భారతదేశాన్ని పరిపాలిస్తున్న పార్టీ చేస్తున్న అవకతవకల వల్ల, లంచాల వల్ల, ముడుపుల వల్ల రాష్ట్రాల ప్రజల మీద ఎంత భారం పడుతుందో అనే నా ఆవేదన. ఈనాడు ఇస్తున్న లంచాల వల్ల, కొంటున్న పనికిమాలిన వస్తువుల మీద ఖర్చు చేస్తున్న ధనం వల్ల ఎంత భారం మన మీద పడుతుందో? సభ్యులు ఆందోళన చేందేటట్లయితే, అక్కడకు వెళ్లి చేయండి. నాకు అక్కరలేదు మాట్లాడుతున్న విషయం అర్థం చేసుకోండి.

(ఇంటరప్షన్)

ఈ వెస్ట్‌ల్యాండ్ హెలికాప్టర్ల విషయంలో ఇంగ్లండులో గల కంపెనీ మూతపడుతుంటే, అక్కడ కొనాలి అనుకొంటూ . . . .

(ఇంటరప్షన్)

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ :— బడ్జెటుకు కన్‌ఫైన్ అయి మాట్లాడండి.

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ :— అట్లాగే మాట్లాడుతున్నాను.

శ్రీ పి. జనార్ధన రెడ్డి :— రాష్ట్రం గురించి మాట్లాడమనండి. దేశ విషయాలు మాట్లాడడానికి అక్కడ పార్లమెంట్ మెంబర్స్ ఉన్నారు.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహా రెడ్డి :— మనకు రూల్స్ ఉన్నాయి. దానికి పరిమితం కావాలి. దానికి భిన్నంగా మనం పోరాదు.

శ్రీ జె. చిత్తరంజన్ దాస్:— చంద్రశేఖర్ గారు మాట్లాడింది తొలగించండి. ప్రధానమంత్రి కరప్షన్ గురించి మాట్లాడిన విషయం రికార్డునుంచి తొలగించండి.

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ :— 1982 సంవత్సరానికంటే ముందు మన రాష్ట్రానికి కేంద్రం నుంచి ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ వచ్చేది. 1983 తరువాత అది తీసేసారు. కారణం కేంద్రంలో డబ్బు లేదు రాష్ట్రాలు తమ డబ్బు తామే సర్దుకోవాలి అన్నారు. రాష్ట్రాలకు ఓవర్ డ్రాఫ్టు ఇచ్చేందుకు శక్తి లేదన్నారు. ప్రజల వద్ద నుంచి టాక్సుల రూపంలో వసూలు చేసిన డబ్బు, కేంద్రం వద్ద ఉండవలసిన డబ్బు సక్రమంగా వినియోగించుకోక, దానికి సూచించిన వారి చేతులలోకి పోయి, పేద ప్రజల సహాయం కోసం ధనం లేదంటారు రు 1253 కోట్లు గత సంవత్సరం మన ప్రణాళికకు కేటాయిస్తే, రు 2000 కోట్లు లభిస్తే ఇవ్వడము లేదు. ఎక్కడికి పోతున్నది డబ్బంతా అని చెప్పడమే నా ఉద్దేశము మిగతా విషయాలు కాదు. సభ్యులు అర్థం చేసుకోకుండా మాట్లాడితే ఏమి చేస్తాను? ఈ హెలికాప్టర విషయంలో మూతపడిన కంపెనీ నుంచి కొనడానికి వెడితే, ...

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ డి. కె. సమరసింహా రెడ్డి :— ఓవర్ డ్రాఫ్టు రావడం లేదు; అని చెప్పమనండి అభ్యంతరం లేదు. అంతే — నీ

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ :— ఎందుకు రావడంలేదనేది చెప్పాలి కదా? హెలికాప్టర్ల పైన రు. 613 కోట్లతో మూతపడిన కంపెనీ నుంచి కొనడానికి ·

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి :— ఇదెట్లా రెలవెంట్ అవుతుంది?

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ — రెలవెంటే

శ్రీ సిహెచ్ విద్యాసాగరరావు:— జనరల్ ఇండియన్ పాలిటిక్స్ గురించి మాట్లాడవచ్చు. కానీ హెలికాప్టర్ల గురించి ఇతర అడ్వాన్సెస్ మన ఎలొకేషన్ లోలేని వాటి గురించి మాట్లాడటం ఏమిటి? జనరలుగా మాట్లాడవచ్చు. కాని రాజీవ్ గాంధి బడ్జెట్ ని మన రాష్ట్రం ప్రొవైడ్ చేయలేదు. స్పెసిఫిక్ గా రాజీవ్ గాంధీ బడ్జెట్ గురించి చెప్పడం భావ్యం కాదు.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :— రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెటుకు కన్ ఫైన్ అయి మాట్లాడండి.

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ :—మన రాష్ట్ర బడ్జెటు గురించి అంటే మన రాష్ట్రం సెపరేట్ కాదు భారతదేశంలో అంతర్భాగం ఈ రాష్ట్ర బడ్జెటు, దాని ప్రణాళిక స్వరూపము భారతదేశ పరిపాలనా విధానం పైన ఆధారపడి ఉంటుంది. కాదని చెప్పమనండి మాట్లాడను

శ్రీ సిహెచ్ విద్యాసాగర రావు కేవలం భారతదేశంలో భాగమే కాదు. అఖండ విశ్వంలో భాగమే. కనుక అమెరికన్ బడ్జెను గురించి, రష్యన్ బడ్జెటు గురించి కూడా మాట్లాడ నివ్వండి.

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ —ప్రపంచంతో సంబంధం లేదు. కావాలంటే అది కూడా చెబుతాను

(ఇంటరప్షన్)

ప్రపంచానికి మనం టాక్సులు ఇవ్వడం లేదు. ప్రపంచం గురించి చెబుతాను. అది వస్తుంది. వదిలేది లేదు. ప్రపంచంలోని ఇతర దేశాల నుంచి తెచ్చే అప్పు విషయం చూడండి. రాజీవ్ గాంధి రాకముందు రు. 5,000 కోట్ల అవే ఉంటే, ఈనాడు రు. 1 లక్షా 50 వేల కోట్ల రూపాయలు అప్పు చేశాము దీనిని తీర్చాలంటే 30 సార్లు దేశాన్ని అమ్మాలి. మరొక మార్గం లేదు.

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ డి. కె. సమరసింహా రెడ్డి :—ఇదేమిటండి ?

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ టి సీతారాం (అముదాలవలస) :—సభ్యులు ఎవరైనా మాట్లాడేటప్పుడు వేరొకరు రియాక్ట్ అయ్యే హక్కు ఉంది. కాదని చెప్పమనండి.

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ :—వారు కూడా అట్లాగే రియాక్ట్ అయ్యారు.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి :—ఇర్రెలెవెంట్ థింగ్స్ మాట్లాడుతున్నారు.

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ —చంద్రశేఖర్ గారూ, మీరు చెప్పేది బడ్జెట్‌కు కన్‌ఫైన్ అయి చెప్పండి. ఆన్సర్ చెప్పకండి.

శ్రీ బి బాల్ రెడ్డి :—నాకు అనుమానం వస్తున్నది. చంద్రశేఖర్ గారు కరువు జిల్లా నుంచి వచ్చారు కనుక మాట్లాడడానికే కరువు అయిందా అని. కేంద్రం, విశ్వం, ప్రపంచం అని మాట్లాడుతున్నారు నాకు అర్థం కావడం లేదో ? వారికే అర్థం కావడం లేదో ?

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ :—బాల్ రెడ్డి గారికి అర్థం చేసుకోడానికి కొంత టైం పడుతుంది. ఈ రాష్ట్రం నుంచి వసూలవుతున్న పన్నులు ఎటు పోతున్నాయో తెలుసుకోవాలి కదా ? మనకి వేస్తున్న టాక్సులు అక్కడికి పోవాలి; వారు మాత్రం మళ్ళీ తిట్టాలి కానీ మేము రిప్లయి ఇవ్వరాదు, ఇదేమిటి ?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహా రెడ్డి :—అర్థం లేకుండా మాట్లాడితే ఎట్లా ?

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ :—ఈ హెలికాప్టర్ల విషయం లాగానే, ఒక ఎయిర్ బస్ కొనాలి అనుకున్నారు. ఈ విషయంలో ఎన్ని సీట్లది కొనాలి, 300 సీట్లదా, 320 సీట్లదా అని ఆలోచించి, 320 సీట్లది కొనాలని నిర్ణయించుకొన్నారు. కొన్న తరువాత టెస్ట్ అని నడిపారు. ఒక నెలలో క్రాష్ అయింది. అదే విధంగా శతఘ్నులు, సబ్ మేరియన్స్ అనే వాటిలో కూడా పరిస్థితి అట్లాగే ఉంది ఎన్ని వేల కోట్ల రూపాయలు వృథా అవుతున్నాయి ? రాష్ట్రంలో ప్రజల అవసరాలకు వాయుదూత్ అనే చిన్న సర్వీసును నడుపుతున్నారు. మంచిదే. ఒక పట్టణం నుంచి మరొక పట్టణానికి కలుపవలసిందే. కానీ దానిని డోర్నియర్ ఎయిర్ క్రాఫ్ట్స్ అనే కంపెనీ నుంచి కొన్నారు. గాలిలో పోతుంటే డోర్ ఊడిపోయింది కారుకున్న డోర్ ఊడిపోయినా ఫరవాలేదు కానీ ఆకాశంలో వెళ్ళేదానికి ఊడిపోతే ఏమవుతుంది ? దానిలో 4-30
మూడు ఎయిర్ క్రాఫ్ట్స్ ఇంజన్స్ స్టార్ట్ చేయక ముందే రిపేర్ వచ్చి సాయంత్రం
చెడిపోయాయి. ఇంకొక 27 ఎయిర్ క్రాఫ్ట్స్ కొన్న తరువాత ఒక నెలలోపలే మూలపడ్డాయి ఇన్ని వేల కోట్ల రూపాయలు వీటిపైన పెడితే, రాష్ట్ర ప్రజల సంక్షేమం చూసే నాథుడేడి ? టాక్స్‌ల రూపంలో తీసుకొన్న డబ్బంతా, ఇలా పనికిరాని వాటిపైన వృథాచేయకుండా ఉండమని మనవి చేస్తున్నాను రీసెంట్‌గా ఈ మధ్యన పేపర్లలో ఓ.ఎన్.జి.సి పైన వచ్చిన వార్తలు అందరికీ తెలుసు. దీనిలో పైప్ లైన్స్ వేయడానికి రూ. 6.3 కోట్లు కుంభకోణం జరిగింది. ఈ విధంగా ఒక్కొక్క దానిపైన చెప్పుకొంటూ పోతే ఎన్ని వేలకోట్ల రూపాయలు వృథా అవుతున్నాయో ?

(అంతరాయం)

శ్రీ పి. జనార్దన రెడ్డి :—ఓ.ఎన్.జి.సి బడ్జెటా ఇది ? ఏం మాట్లాడాలో తెలియకపోతే ఎలా ? ఏమి సంబంధం ఉంది ?

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్ :—అన్నీ చెబుతాను వినండి. వినకముందే మాట్లాడితే ఎలా ? ఇవన్నీ ఎందుకు చెబుతున్నానంటే ఇన్ని కోట్లు ఎందుకు ఖర్చు చేయాలి ? ఖర్చు చేసుకొన్నది మళ్ళీ ఎలా రికవర్ చేసుకోవాలి ? ఎలా సమర్థించుకోవాలి అన్న దాని కొరకు-డీజిల్ పైన ధర, పెట్రోలుపైన ధర, మంచినూనె పైన ధర, బియ్యం పైన ధర, ఆఖరికి తిరుపతి వెంకటేశ్వర స్వామి హుండీలో భక్తులు వేస్తున్న డబ్బుపైన కూడా టాక్స్‌లు వేస్తున్నారు. ఒక భక్తుడు భగవంతునికి సమర్పించిన కానుకలపైన ఇన్‌కం టాక్స్ వేస్తామంటే ఎలా? ఇదంతా రిలవెంట్ కాదా ? ఇన్ని దుబారా ఖర్చులు చేయడం వల్ల మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పైన భారం పడడం లేదా ? ఇవన్నీ లేకుండా ఉంటే మనం ఎన్నో సంక్షేమ కార్యక్రమాలు చేసుకోవచ్చు. సి.పి.ఐ సభ్యులు రాజేశ్వరరావు గారు మాట్లాడుతూ ఈ బడ్జెటు మన ప్రజలకు పనికి రాదని, అవకతవకలుగా వుందనీ, అందుకని ముఖ్యమంత్రిగారిని, మహేంద్రనాథ్ గారిని ఉరి తీయాలని అన్నారు.

చాలా సంతోషమయిన విషయం. ఇవన్నీ తెలిస్తే, రాజేశ్వరరావుగారు ఇలాంటి తప్పులు చేసిన వారిని ఒక్కొక్కరిని ఎన్ని సార్లు ఉరితీయమంటారో చెప్పాలి. రాష్ట్ర పరిధి దాటి బయట పరిస్థితిని ఒక్కసారి అవగాహన చేసుకొంటే మన ప్రజల పైన ఎందుకు భారం పడుతుంది? ఇన్ని కోట్ల రూపాయలు ఈనాడు సంక్షేమ కార్యక్రమాలపైన ఖర్చు చేస్తుంటే గమనించకపోవడం కనులుండి చూడలేని వానికి ఏం చెప్పగలము. గుడ్డి వాడికి చెప్పవచ్చు. కానీ కనులుండి చూడలేనివానికి ఎలా చెప్పగలం? ఇరిగేషన్ పైన దాదాపు రూ. 311 కోట్లు ఖర్చు చేస్తున్నాం. ఇదివరకు ప్రభుత్వాలు మన రాష్ట్రంలో ఉండే ఇరిగేషన్ పైన ఇంత డబ్బు ఖర్చు చేస్తుంటే మన రాష్ట్రాభివృద్ధి ఒక విధంగా ఉండేది. మన రాష్ట్రంలో వ్యవసాయం అభివృద్ధి కూడా చాలా బ్రహ్మాండగా ఉండేది మా జిల్లాలో జూరాల ప్రాజెక్టు ఉంది. అందరూ అంటారు మాది వెనుకబడిన జిల్లా, కరువు జిల్లా, బీద జిల్లా, కష్టపడేవారి జిల్లా అని, మరి ఆ జిల్లాకు సంబంధించిన సమరసింహారెడ్డి గారి కాన్‌స్టిట్యుయన్సీలో ఉన్న జూరాల ప్రాజెక్టు 1982 సంవత్సరం కంటే ముందే రూ 50 లక్షలు, 10 లక్షలు ఒక కోటి రూపాయలుగా కేటాయించి ఏం పని చేసారు? పని ఎలా జరుగుతుంది అనుకొన్నారు? ఒక కోటి రూపాయలు ఇస్తే అక్కడ ఉండే ఉద్యోగుల జీత భత్యాలకు ఇచ్చారు నిధుల కేటాయింపు ప్రాజెక్టుపైన ఉపయోగించకుండా అలాగే ఉండిపోయాయి. ప్రాజెక్టు అంచనా రూ. 90 కోట్లు. ఈనాడు అది రూ. 400 కోట్లకు పైగా ఉంది. తప్పు ఎవరిది? ఆరోజే కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం వారు చిత్తశుద్ధి నిజంగా వారికి ఉండి ఉంటే ఈ ప్రాజెక్టుపైన ఒక్కొక్క సంవత్సరం రూ. 30 కోట్ల చొప్పున ఖర్చు పెట్టి ఉంటే, మూడు సంవత్సరాలలో ప్రాజెక్టు పూర్తి అయిపోయేది ఇప్పుడు కొంతమంది నాయకులు మాది కరువు జిల్లా అని మొసలి కన్నీరు కారుస్తున్నారు. అలాగే శ్రీశైలం లెఫ్ట్ కెనాల్ ఉంది. తెలంగాణా మరియు వెనుకబడ్డ ప్రాంతాలకు సహాయం జరగాలంటే లెఫ్ట్ కెనాల్ త్రవ్వడం కొరకు అండర్ గ్రౌండ్ టన్నెల్స్ త్రవ్వడానికి పర్మిషన్ లేదు. అటవీ శాఖ భూమి ఇది, దీనిపైన కేంద్రప్రభుత్వం అజమాయిషీ ఉంది, మీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సంబంధం లేదు, మేము త్రవ్వనివ్వం అన్నారు. ఒకవైపు నల్గొండ జిల్లా వెనుకబడిన జిల్లా-రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నీళ్లు ఇవ్వడం లేదు అంటున్నారు. మేము కాలువ త్రవ్వకుంటామంటే పర్మిషన్ ఇవ్వమంటున్నారు. వారు అడ్డంకులు ఎందుకు వేస్తున్నారు? చిత్తశుద్ది ఉంటే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తలపెట్టిన కార్యక్రమాలకు చేయూతనివ్వండి. మేము కాలువలు త్రవ్వుకుంటాము లిఫ్ట్ ఇరిగేషన చేసుకోవడానికి నిపుణులను పిలవాలనుకొంటే ఫారెన్ ఎక్చేంజ్ ఇవ్వమంటున్నారు. మా చేతులు కట్టేసి, మీరేమి చేయలేరంటే ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏం చేస్తుంది? ఉన్నదానిలో ఈ ప్రభుత్వం బ్రహ్మాండంగా చేస్తున్నది. అది చూసి మీరు మెచ్చుకోవలసింది పోయి మీరేవో కాకమ్మ కథలు చెబితే ప్రజలు నమ్మరు. ఇదివరకే మూడు, నాలుగుసార్లు తెలియజెప్పారు. మీ జాతకాలు మీకు తెలియజేశారు. మీరు ఎక్కువ ఆందోళన చేస్తే అది తిరిగి మీకే బెడిసి కొడుతుందని చెప్పవలసి ఉంటుంది.

పోలవరం, ఇచ్ఛంపల్లి ఇలా రకరకాలుగా ఏది తీసుకొన్నా ఎక్కడి గొంగలి అక్కడే ఉంది. ఇప్పుడు మొదలు పెట్టమంటారు. నరసింహా రెడ్డి గారు చైల్డ్ బిగినింగ్‌లో ఎంత తింటాడు అన్నారు. చిన్నపిల్ల వాడని అసలేమో ఇవ్వకుండా ఉపవాసాలు పెడితే రోగాలు వచ్చి బాధపడతాడు. చూసు ఉన్న డబ్బును ఆ రోగాలు నయం చేయించడానికే సరిపోతున్నది. ఏ ప్రణాళిక అయినా, ఏ ప్రభుత్వం అయినా సరయిన నిధులు కేటాయిస్తే తప్పకుండా అభివృద్ధి జరుగుతుంది. జూరాల ప్రాజెక్టుకు రూ. 20 కోట్లు కేటాయించి, ఆ రూ. 20 కోట్లలో రూ. 13.50 కోట్లు ఖర్చు చేసాం పోయిన సంవత్సరం. అంతటితో సంతోషపడాలి గత సంవత్సరం రూ. 13.50 కోట్లు ఖర్చు అయిందీ అంటే అది తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం వచ్చాక చేసిందే కానీ ఇదివరకు ఏ ప్రభుత్వం చేయలేదు.

మైనర్ ఇరిగేషన్‌కు ఎన్నో కోట్లు ఖర్చు చేసాము. కొత్త భూములు ఎన్నో ఇరిగేషన్ చేసుకొన్నాము. లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ స్కీమ్స్ తీసుకొన్నాము. బ్రహ్మాండమయిన ప్రగతి సాధించాము. అలాగే పవర్ విషయంలో కూడా కొంత చెప్పవలసి ఉంది. రూ. 18½ కోట్లు పవర్‌పైన కేటాయించాము. ఈ సంవత్సరం రూ. 215 కోట్లు కేటాయించాము. దీనిలో కూడా ఇక్కడ దీనిలో కూడా అవకతవకలు చేస్తున్నారు. ఇస్తున్న పవర్ కట్ చేస్తుంటే ఏం సరిపోతుంది? కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఇదివరకే ఆ ఆలోచన ఉండవలసి ఉంది. ఈ రాష్ట్రంలో ఉండే జీవ నదులపైన బచావత్ రిపోర్టు ప్రకారం స్కోప్ లేదని అన్నారు. అందుచేత థర్మల్ పవర్ స్టేషన్స్ అప్పుడే ఎక్కువ పెట్టుకోవలసిన పరిస్థితి ఉండె. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆ ఆలోచన చేసివుంటే వర్షాలు పడినా, పడకున్నా థర్మల్ పవర్ శక్తి సరిగా ఉండేది. ఈ రాష్ట్రాన్ని చిన్న చూపు చూస్తూంది పెట్టిన థర్మల్ స్టేషన్స్‌లో ఉత్పత్తి అయ్యే పవర్ కూడా మన రాష్ట్రానికి తక్కువ కేటాయించి ఇతర రాష్ట్రాలకు ఎక్కువ కేటాయిస్తోంది. దీని అర్థం ఏమిటి? మద్రాస్‌లో నైవేలీ యొక్క పవర్ స్టేషన్ నుంచీ ఆ రాష్ట్రానికి 70 శాతం వినియోగించుకోవచ్చని పర్మిషన్ ఇస్తున్నారు. మన రామగుండంలో వచ్చేదానిలో 17 శాతం మనకి ఉపయోగించుకొమన్నారు. 83 శాతం బయటకు ఇవ్వమంటున్నారు. న్యాయం ఎక్కడుంది? కాంగ్రెసేతర ప్రభుత్వాలు కనుక అక్కడి ప్రజలకు ఏమీ సహాయం జరగబోదని మీ అభిప్రాయం అయితే, ప్రజలకు తుణ్ణంగా చెప్పండి. అడ్డంకులు వేస్తాము, మీ అభివృద్ధికి నిరోధం చేస్తామని చెప్పండి. మనిషి బాధలో ఉన్నప్పుడే చేయి చాస్తాడు ఆ బాధలేకపోతే అయ్యా నాకు ఏమి ఇస్తావని అడగడు. ఎందుకు ఇవ్వవు అని అడిగేవాడు ఉంటే భయం.

మన దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 40 సంవత్సరాలు గడచినా ఓట్లకు మారు మూల గ్రామాల్లోని ప్రజల దగ్గరకు వెళ్లినప్పుడు పరిస్థితి ఎలా ఉందయ్యా అంటే మాకేమిస్తావని అడిగే పరిస్థితి ఎంత అన్యాయముంగా ఉందో తెలుస్తోంది. దీనికి కారణం ఇదివరకు దేశాన్ని పరిపాలించిన ప్రభుత్వాలే కానీ యింకెవరో కాదు. ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం అధికారంలో వచ్చిన తరువాత ప్రజల ఆలోచనా విధానంలో మార్పు రావాలనే ఉద్దేశంతో ప్రతి ఊరిలో కూడా ఒక

బడి పెట్టాలని చూస్తున్నాము. ప్రతివాడు స్కూలుకు వెళ్ళడం కొరకు క్రొత్త క్రొత్త
4—40 సాయంత్రం ఆలోచనలు, సహాయాలు చేయడం జరుగుతోంది పిల్లలకు బట్టలు, పుస్తకాలు ఫ్రీగా ఇస్తున్నాము. పిల్లల ఆరోగ్యము కొరకు విటమినైజ్డ్ ఫుడ్ సరఫరా చేయడం జరుగుతున్నది. ఇవన్నీ చేయడం వల్ల ఈనాడు గ్రామ స్థాయిలో ప్రజలకు చదువు వలన ఎంతో వుపయోగం వుందని తెలియడం వలన వాళ్ళలో ఎంతో చైతన్యం, వుత్సాహం వచ్చినందువలన ప్రజలు నాలుగు సార్లు కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం వారితో అయ్యా మీరు చేసిన పనులు. ఇంత వరకు చేసిన మోసాలు చాలు, ఇక మా దగ్గరకు రాకుండా పొలిమేరల బైటనే వుండి మీ పనులు చూసుకొని వెళ్ళండి వూరిలో పలికి వచ్చి అవహేళన కావద్దని తెలియజెప్పినా కూడా ఇంకా వాళ్ళకు ఈ ప్రభుత్వం పైన లేని పోనివి పుట్టించాలనే ఆలోచనతోనే వున్నారు. మంచి విషయాలను కూడా ఏదో మసిపూసి మారేడుకాయ చేయాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నారు కానీ ఇది ప్రజలు నమ్మరని మనవిచేస్తున్నాను.

పవర్ విషయంలో గత సంవత్సరం 75 వేల అగ్రికల్చర్ పంపు సెట్లకు కనెక్షన్స్ యివ్వాలనుకొంటే 1 లక్షా 17 వేల పంపు సెట్లకు కనెక్షన్ యివ్వడం జరిగింది. దీనికి వారు గర్వపడకుండా బాధ పడుతున్నారు 40 సంవత్సరాలుగా 1 లక్షా 17 వేల మంది ప్రజలు ఈ అగ్రికల్చర్ కనెక్షన్స్ కొరకు ఎదురు చూస్తూ బాధ పడ్డారు ఆయిల్ ఇంజనులు పెట్టుకొని ఆయిల్ దొరకక, డీజిల్ దొరకక మారుమూల గ్రామాలకు పోయి ఏ పెట్రోల్ బంకుల దగ్గరకు పోయి ఇలా నానా కష్టాలు పడ్డారు, ఇదే సహాయం 40 సంవత్సరాలు చేసి వుంటే ఈనాడు మనకు ఈ సహాయం చేయవలసిన అవసరం వుండేది కాదు. ఆ డబ్బును ఇంకో దానికి వుపయోగించుకొని అభివృద్ధి చేసుకొనే వాళ్ళము. ఇంకా కొన్ని లక్షల పంపు సెట్లకు కనెక్షన్లు యివ్వవలసిన అవసరం వుంది. అందుకొరకు ఈ సంవత్సరం 92 వేల మందికి పంపు సెట్ల కనెక్షన్స్ యివ్వాలనే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి వుంది. ఇది అభివృద్ధి కాదా. ప్రజలకు చేస్తున్న సహాయం సహాయం కాదా ? విజయవాడలో థర్మల్ పవర్ స్టేషన్ రెండవ దశ, మూడవ దశ మొదలు పెట్టే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి వున్నది. కడప జిల్లాలో కూడా క్రొత్తగా థర్మల్ పవర్ స్టేషన్ పెట్టాలని చూస్తున్నాము. మన రాష్ట్రంలో వుత్పత్తి అవుతున్న బొగ్గును మనం సక్రమంగా వినియోగించుకోడానికి అవకాశం కల్పిస్తే ఎన్నో థర్మల్ పవర్ స్టేషన్లను పెట్టుకోవచ్చు. మన రాష్ట్రంలో ప్రతి వూరిలోను, ప్రతి మనిషికి అవసరానికి సరిపోయింత విద్యుత్ సరఫరా చేసుకోవచ్చు. కానీ ఈ రాష్ట్రంలో తయారు అవుతున్న బొగ్గు పైన కూడా అజమాయిషి పెట్టుకొని ఈ రాష్ట్ర ప్రజలకు, స్మాల్ స్కేల్ ఇండస్ట్రీస్‌కు యివ్వకుండా యితర ప్రాంతానికి తరలిస్తున్నారు. ఈ రాష్ట్రం అంటే దేశంలో అంతర్భాగమే. దేశం అంతా మంచిగా వుండాలి కానీ ముందుగా మన ఇల్లు చక్కదిద్దుకొని తరువాత మిగతా వాళ్ళ విషయం చూస్తాము అలా గాకుండా మన ఇల్లు, పిల్లలను ఉపవాసములో పండబెట్టి బైట పోయే పోకులాడికి పట్టుచీర కట్టస్తాము. నీకు బ్రహ్మాండమైన పూలు పెడతాము, వెంట తిరుగుతాము అని అంటే ఎంత వరకు

న్యాయం అని అడుగుతున్నాను. మన రాష్ట్రాన్ని మనం బాగు చేసుకొందాము. ఈ రాష్ట్రం కొరకు మనం అంతా సమిష్టిగా పోరాడదాము. ఈ అభివృద్ధికి కృషి చేద్దాము

ఇది వరకు ఏ ప్రభుత్వం చేయనంతగా ఈ ప్రభుత్వం ఈ నాడు సోషల్ వెల్‌ఫేర్ కార్యక్రమాలు తీసుకొని కొన్ని కోట్ల మంది ప్రజలకు సహాయం చేస్తూ వున్నది. అది కూడా కనిపించడం లేదే. మరి ఈ నాడు రెండు రూపాయలకు కిలో బియ్యం అంటే నవ్వుతారు ఎప్పుడూ అదేనా అంటారు. వున్న విషయం చెప్పక తప్పదు. ఒక సారి మంచి కార్యక్రమం మనం సక్రమంగా నిర్వర్తిస్తూ వుంటే ఎన్ని రోజులయినా, ఎన్ని సంవత్సరాలు అయినా కూడా ధైర్యంగా చెబుతాము. ఈ కార్యక్రమం మేము చేపట్టిన కార్యక్రమం. ఈ నాడు ఒక కోటి మంది కుటుంబాలకు ఈ కార్యక్రమం ద్వారా లాభం జరుగుతున్నది. ఈ రెండు రూపాయాలకు కిలో బియ్యం సరఫరా చేయకుండా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని ఇరకాటంలో పెట్టాలని సివిల్ సప్లయిస్‌పైన కూడా ఇన్‌కం టాక్స్ వేస్తున్నారు ప్రభుత్వం బీదలకు చేస్తున్న సహాయ కార్యక్రమాల పైన కూడా ఇన్‌కం టాక్స్ వేయడం అంటే ఈ ప్రజలకు సహాయ జరగకూడదనే గదా మరి ఈ విషయంలో సభ్యులందరు ఎందుకు ఆందోళన చేయరు ? కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని ఎందుకు కోరరు. అయ్యా ఇది బీద ప్రజలకు చేస్తున్న సహాయ కార్యక్రమం బీదవారిని బైటకు తీసుకవచ్చే కార్యక్రమం కాబట్టి దీనిపైన టాక్స్ వేయవద్దు ఆ డబ్బుతో యింకా కొన్ని కుటుంబాలకు సహాయం చేసుకొంటామని ఎందుకు చెప్పరు ?

ఈ నాడు బీద ప్రజల కొరకు సి. ఐ. వెల్స్ త్రవ్వుతున్నాము. కమ్యూనిటీ ఇరిగేషన్ వెల్స్ అని క్రొత్తగా మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మొట్టమొదటి సారి భారత దేశంలో స్కీము తయారుచేసింది. తద్వారా ఈ నాడు గ్రామాలలో ఎన్నో కుటుంబాలు బాగు పడడానికి ప్రయత్నం చేసింది దీనిని కేంద్ర ప్రభుత్వం కాపీ కొట్టుకొని జీవన్ ధార అనే ఒక స్కీమును పెట్టుకొని ఏదో క్రొత్తగా వేస్తున్నామని అన్నారు. సరే మంచి కార్యక్రమాన్ని కేంద్రం కాపీ చేస్తే మాకు ఏమీ నష్టం లేదు. కానీ మేము చేస్తున్న కార్యక్రమాన్ని తప్పు అని వారు చేస్తున్నారు. రెండు రూపాయలకు కిలో బియ్యం ఇచ్చే సబ్సిడీ స్కీమును జనాకర్షణ స్కీము అంటారు. బైట హిందీ బెల్టుకు పోయి అక్కడ గోధుమ రొట్టెలు తినే వారికి రూపాయన్నరకే కిలో గోధుమలు ఇస్తాము, తినండి అంటారు. ఇక్కడ మా ప్రజలకు అన్నం పెడితే తప్పు. వారి ప్రజలు రొట్టె తింటే మంచిదా ? మరి ఈ విషయంలో సభ్యులు ఎందుకు ఆందోళన చెందరు ? ఈ విషయంలో ప్రభుత్వంతోను, వాళ్ళ, పార్టీతోను ఎందుకు మాట్లాడరు ? మన రాష్ట్రంలోని ప్రజలకు సహాయం చేయడానికి ఎందుకు ముందుకు రారు ?

విద్య విషయానికి వస్తే 46 ఆశ్రమ పాఠశాలలు మన రాష్ట్రంలో పెట్టుకొన్నాము ఎందరో విద్యార్థులు ఎంతో ఉత్సాహంతో చదువుకొని దాదాపు 78 శాతం ఉత్తీర్ణులు అయినారు. 46 పాఠశాలల్లో 14 పాఠశాలలలో నూరు శాతం ఉత్తీర్ణులు అయినారు. అలాంటి ఈ ఆశ్రమ పాఠశాలలను కేంద్ర ప్రభుత్వం కాపీ కొట్టి నవోదయ స్కూల్స్ అని కొత్తగా ప్రారంభం చేసున్నది. చాలా సంతోషమే. జిల్లాకు ఒక స్కూల్ నుండి ఇంటర్మీడియట్ వరకు ప్రారంభించినా సంతోషమే. ఈ నాడు కాంగ్రెస్ పార్టీ వారు మజ్లిస్ పార్టీ వారు ఇద్దరు కలిసి ఉర్దూ బచావ్, ఉర్దూ బచావ్ అని ఆందోళన చేస్తున్నారు సంతోషమే. కానీ దేశం మొత్తం మీద కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన ఈ నవోదయ పాఠశాలల్లో, కాలేజీలలో ఒక్క దానిలో అయినా ఉర్దూ మీడియం పెట్టారా ? అది ఎందుకు అడగరు ? ఒక్కటి కూడా పెట్టలేదు. దానిలో సెకెండ్ లాంగ్వేజ్ ఏమిటి ? ఇక్కడ తెలుగు మాట్లాడే ఆంధ్రప్రదేశ్ లో, తమిళము మాట్లాడే మద్రాసులో, కన్నడ మాట్లాడే కర్నాటకలో సెకెండ్ లాంగ్వేజి హిందీ. మన రాష్ట్ర భాషే కాదు. సెకెండ్ లాంగ్వేజ్ హిందీ కంపల్సరిగా చదువుకోవాలి. మరి, కేంద్ర ప్రభుత్వం చేస్తున్న దానిని తప్పు పట్టకుండా ప్రజలను మభ్యపెట్టి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి చెడ్డపేరు తేవాలని అమాయకులైన మజ్లిస్ సోదరులను వెంటబెట్టుకుని రాష్ట్రంలో అవాంతవాలు సృష్టించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అది తప్పని మనవిచేస్తున్నాను. మరి హరిజనుల విషయంలో ఇది వరకు ఎన్నడూ లేనంతగా ఈ ప్రభుత్వం సహాయం చేస్తున్నది 40 సంవత్సరాలయినా అంబేద్కర్ గారి పేర ఒక భవనం కడదామని ఏ ప్రభుత్వానికి ఆలోచన రాలేదు. మరి మొట్ట మొదటి సారి ఈ ప్రభుత్వం అంబేద్కర్ గారి పేర ఒక భవనం కట్టడానికి నిధులు కేటాయిస్తే దాని గురించి సంతోషపడరే ఎన్ని మంచి కార్యక్రమాలు చేసినా కూడా వాటన్నిటిని ప్రక్కకు పెట్టి ఎదో పనికి మాలిన దానిని తీసుకొని భూతద్దములో పెద్దగా చూస్తూ అయ్యో ఇది ఒక పెద్ద భూతమని చెబితే ప్రజలు ఎలా నమ్ముతారు. అలాగే ఎస్. టి. ల కొరకు ఎంతో సహాయం చేస్తున్నది. ఈ నాడు అడవిలో వుండే గిరిజన సోదరులకు వాళ్ళు దున్నుకొనే భూమి పైన వాళ్లనే హక్కుదారులుగా చేసారు. ఈ విధంగా బిల్డింగులు కట్టడం, స్కూల్స్ పెట్టడం, ఆసుపత్రులు కట్టడం కానీ ఇలా రకరకాల కార్యక్రమాలు చేస్తూ కొన్ని కోట్ల రూపాయలు వాళ్లకు సహాయం చేయడం జరుగుతున్నది వాటి నన్నిటిని గమనించకుండా ఏదో అక్కడ గిరిజనులకు సహాయం జరగడం లేదు. అన్యాయం జరుగుతున్నదని చెప్పడంలో ఎంతవరకు నిజం వుందని మనవి చేస్తున్నాను. అలాగే బి సి లకు 24 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేస్తూ ఎంతో సహాయం చేస్తున్నది. వీరి కొరకు 50 క్రొత్త హాస్టల్సును కట్టడం జరిగింది, మూడు రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలు పెట్టడం జరిగింది 1987-88వ సంవత్సరంలో దాదాపు 52 వేల 173 మంది బి.సి లకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా సహాయం జరుగుతుంది. ప్రభుత్వం ఇంత సహాయం చేస్తూవుంటే ఏమి సహాయం జరగడంలేదు. బడ్జెట్ బాగా లేదు. అందరిని వురి తీయాలి అని శ్రీ రాజేశ్వర

అన్నందుకు ఒకవేళ ఇంత సహాయం చేస్తున్నందుకు పురి తీయదలిస్తే మా తెలుగుదేశం ఎం.ఎల్.ఏ.లము అంతా ఈ పార్టీ కి అర్హులమే. ఎందుకంటే సహాయం చేయడం అనేది వారికి నచ్చలేదు కాబట్టి, సహాయం చేయకుండా వుంటే వారికి నచ్చుతుంది. భూ సంస్కరణలు అమలుపరచాలి. ఈ ప్రభుత్వానికి చిత్తశుద్ధి లేదు అని అన్నారు. మీ ద్వారా వాళ్ళకు ఒక విషయం మనవిచేస్తున్నాను. గౌరవ సభ్యులు విరత రెడ్డిగారు భూ సంస్కరణల చట్టాలు పరిధిలోకి వచ్చినప్పుడు ఎక్సెస్ భూమి వుంది. సరెండర్ చేయమని అంటే హైకోర్టు నుంచి స్టే ఆర్డరు తెచ్చుకొన్నారు. ఒకవేళ నిజంగా వారికి మా సంస్కరణల చట్టంపైన నమ్మకం వుంటే, ప్రజలకు సహాయం జరగాలి న్యాయం జరగాలి అని అనుకొని వుంటే కోర్టుకు వెళ్ళరు. భూమిని సరెండర్ చేసేవారు. పాత సామెత ప్రకారం మనకు ఏమో మంగళవారము, వైటీ వారికేమో సోమవారము అన్నట్లు పని చేస్తున్నారు. కనుక ఏ విషయం గురించి అయినా వారు చిత్తశుద్ధితో విమర్శచేయాలి. మేము దానిని గ్రహిస్తాము. పరిశీలిస్తాము. తద్వారా ఈ బీద ప్రజలకు సహాయం చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. సంపూర్ణమైన బాధ్యత మనకు వుంది. ఎన్నికలలో గెలిచిన తరువాత అందరం ప్రజా ప్రతినిధులమే. ఆ ప్రజలకు సహాయం చేయవలసిన బాధ్యత మనపైన వుంది. ఈనాడు పక్కా ఇండ్లు 7 లక్షలు, 8 లక్షల ఇండ్లు కట్టించి అన్ని పార్టీల ప్రజలకు కేటాయించాము. అలాంటి మంచి కార్యక్రమాలు చేపట్టినందుకు సంతోషపడాలి. ఈ నాడు సగము ధరకే చీర, ధోవతులు ఇస్తున్నామంటే అన్ని కులాల వారికి ఇస్తున్నాము. రిక్షా కార్మికులకు రిక్షాలు ఇచ్చారంటే పార్టీతో సంబంధం లేదు, రిక్షా త్రొక్కే ప్రతి కార్మికుడికి ఇవ్వాలనే కార్యక్రమం మీద ఇచ్చినారు. రెండు రూపాయలకు కిలో బియ్యం ఇచ్చే విషయంలో కూడా పార్టీతోను, మతాలతోను, భాషతోను సంబంధం లేదు. ఉడ, నుగ అనే తేడా లేదు. ఒక కుటుంబానికి ఇంత యివ్వాలనే లెక్కన ఇస్తున్నాము. ఎవరయినా బీదవారికి సహాయం చేయాలని అంటే ఈ ప్రభుత్వం ముందుకు వచ్చి సహాయం చేస్తుంది. వితంతువులకు పెన్షన్, ముసలి వాళ్లకు పెన్షన్ వీటిలో కూడాను పార్టీతో మతాలతో సంబంధం లేదు. మా నాయకత్వం ఎన్.టి.ఆర్. అందరకూ ఏకైక నాయకుడు మా అన్నగారే,

4–50 సా॥

(ఇంటర్ప్షన్)

నాకు మంత్రిపదవి పోయినా చింత లేదు. మా పార్టీలో ఎవరికీ చింత వుండదు. చిన్న ఉదాహరణ చెబుతాను. జపాన్ వారు భారతదేశం నుంచి కప్పలను ఎగుమతి చేయాలని అడిగారట. డబ్బాలలో కప్పలు పెట్టి జపాన్‌కు విమానంలో పంపినప్పుడు అక్కడ విమానం నుండి కప్పలను దింపగానే ఒక డబ్బాకు మూతలేదు కాని కప్పలు లోపల అలాగే వున్నాయట. కప్పలు ఎగురుతాయి కదా, మూత లేకపోయినా కప్పలు డబ్బాలో ఎలా వున్నాయని అక్కడ ఒక వ్యక్తి అడిగితే ఒక కప్ప పైకి ఎగిరినా క్రింది కప్పలు దాని కాళ్ళు పట్టుకొని క్రిందకు లాగుతాయని మనవాళ్ళు ఒకళ్లు అక్కడ వుండి సమాధానం

చెప్పారట. వెంగళరావుగారు ఏదో పెద్ద పదవిలోకి పోతుంటే ఆయన క్రిందికి లాగటానికి కొందరు ప్రయత్నిస్తున్నారు.

(ఇంటరప్షన్)

అలాంటి ఆలోచనలు వున్నప్పుడు అభివృద్ధి ఎలా కన్పిస్తుంది? మన మనస్సు పెద్దది చేసుకోవాలి. ప్రజలకు సహాయపడే కార్యక్రమాలు చేపట్టాలి అందుకు అనుగుణంగా వున్న ఈ బడ్జెటును అందరూ ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించాలని కోరుతూ ఇలాంటి బడ్జెటుకు ప్రవేశపెట్టినందుకు ఆర్థికమంత్రిగారికి ముఖ్యమంత్రిగారికి ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

డా. ఎన్. చంద్రమౌళి (చీరాల) :— అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెటు పూర్ మ్యాన్స్ బడ్జెటు అని చెప్పటానికి అవకాశం వుంది ఇది పేద ప్రజలకు ఆశా జ్యోతిగా వారి ఆకాంక్షలను తీర్చే బడ్జెటుగా వుందని చెప్పవచ్చు వారికి మేలు చేసే అంశాలు దీనిలో చాలా వున్నాయనే విషయం నిర్వివాదాంశం, ప్లాన్ ఔట్ లే 1252 కోట్ల 72 లక్షలు అయినప్పటికి దానిలో 407 కోట్లు బలహీనవర్గాల వారికి, మహిళాభివృద్ధికి, హరిజన, గిరిజనులకు, స్కూలు పిల్లల స్కాలర్ షిప్స్‌కు, ఇలా అనేక సదుపాయాలకు ఉపయోగపడే విధంగా వుంది. ఎడ్యుకేషన్‌కు సంబంధించి అధునాతన పద్ధతులు ప్రవేశపెట్టబడ్డాయి గత 35 సంవత్సరాలలో కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయని ఉర్దూ రెసిడెన్షియల్ స్కూల్ మూడింటిని ఈ ప్రభుత్వం ఉర్దూ మీడియంతో ప్రారంభించడం జరిగింది ఎర్నింగ్ బై లెర్నింగ్ అనే పద్ధతిలో చదువుకుంటూనే సంపాదించుకొనేటట్లుగా విద్యావిధానాన్ని ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టడం జరుగుతున్నది. ఆడియో వీడియో పద్ధతుల ద్వారా విద్యను విస్తరింపచేయటానికి చర్యలు తీసుకుంటున్నారు. తమ స్వంత కాళ్ళ మీద తాము నిలబడటానికి ఎనిమిదవ తరగతి నుండే వృత్తి విద్యను ప్రవేశ పెట్టటం జరిగింది కోపరేటివ్ సిస్టమ్‌లో కోపరేటివ్ జూనియర్ కాలేజీలను ఏర్పాటు చేసుకోటానికి అవకాశం కల్పించబడింది. ఈ ప్రభుత్వం వైద్యరంగంలో కూడా అనేక మార్పులు తీసుకవస్తున్నది నిజాం ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్‌లో గుండె, మూత్రపిండాల ఆపరేషన్స్‌కు అధునాతన పరికరాలను ఏర్పాటు చేసింది వ్యవసాయానికి సంబంధించి, నూనె గింజల ఉత్పత్తి విషయంలో అనేక రకాల చర్యలు తీసుకుంటున్నది. రూరల్ డెవలప్‌మెంట్ ప్రోగ్రామ్ క్రింద మంచినీటి సౌకర్యాలు కలుగచేస్తున్నది రెండవ ప్రాబ్లమాటిక్ విలేజెస్‌ను పూర్తి చేసి మూడవ ప్రాబ్లమేటిక్ విలేజెస్‌లో పదునాలుగు వేల గ్రామాలలో 1988 మార్చి నాటికి 3140 గ్రామాలలో మంచినీటి సదుపాయం కల్పించబడింది. 1988-89 సంవత్సరంలో 2005 గ్రామాలకు మంచినీటిని సప్లయి చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకన్నది. అలాగే ఇరిగేషన్ పవర్ విషయాలలో ఆధునిక పద్ధతులతో అవలంభిస్తున్నది. ఈ సందర్భంలో చేనేత పారిశ్రామికులగురించి నేను కొన్ని సూచనలు చేయదలచుకున్నాను. మన రాష్ట్రంలో వ్యవసాయం తరువాత ప్రధాన వృత్తి చేనేత, వెనుకబడిన వర్గాలకు 24 కోట్లు ఇవ్వడం జరిగింది. అది సరిపోదని నా అభిప్రాయం. ఈ నాడు కొన్ని సొసైటీలు నష్టపడి వున్నాయి

1958లో వయబుల్ ప్రోగ్రామ్ అని పెట్టి నాన్ వయబుల్‌గా వున్న కోపరేటివ్ ప్రైమరి వీవర్స్ కోపరేటివ్ సొసైటీలను వయబుల్‌గా సొసైటీలతో వున్న నాన్‌వయబుల్ సొసైటి అప్పులను కూడా వయబుల్ సొసైటీలు భరించవలసి వచ్చింది. ఇదివరలో ప్రైమరి ఎగ్రికల్చరల్ సొసైటీల విషయంలో కూడా నాన్ వయబుల్ సొసైటీల అప్పులను ప్రభుత్వం భరిస్తే మేము ఒప్పుకుంటాము, సింగిల్ విండో సిస్టమ్‌కు క్లియరెన్స్ ఇస్తాము అని సార్డ్ వారు చెప్పడం వల్ల ఆ అప్పులను రాష్ట్రప్రభుత్వమే భరించింది. ఆ డబ్బు సుమారు రు 70 కోట్ల వరకు వుంది. ఇక్కడ చేనేత సహకార సంఘాల బాకీలు 2 కోట్ల రూపాయలకు మించి లేదు కనుక ప్రభుత్వమే ఈ అప్పులను భరించాలని కోరుతున్నాను. ఇలా చేసే పారిశ్రామికులను ప్రభుత్వం రుణ విముక్తులను చేస్తే కాని వారు కోపరేటివ్ సెంట్రల్ బ్యాంకు నుండి పొందవలసిన సౌకర్యాలు పొందటానికి వీలు వుండదు. ప్రభుత్వం నుండి వచ్చే కంట్రిబ్యూషన్‌ను బ్యాంకులు తమ అప్పుల క్రింద, అపరాధ వడ్డీ క్రింద జమ చేసుకుంటున్నాయి. ప్రభుత్వం వెంటనే కోపరేటివ్ సెంట్రల్ బ్యాంక్ వారికి ప్రభుత్వం ఇచ్చే కంట్రిబూషన్ వర్కింగ్ క్యాపిటల్‌గా తీసుకోవాలని ఆదేశాలు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. ఈనాడు వర్కింగ్ కేపిటల్ లేక చాలా సొసైటీలు మూలపడి పోయే పరిస్థితి 5-00
ఏర్పడింది. చేనేత పారిశ్రామికులు వృత్తి లేక బాధపడుతున్నారు. కేవలం సాయంత్రం
సొసైటీలలో వున్నవారే గాకుండా 75 పర్సెంటు వరకు సొసైటీల బయట వున్నవారు వున్నారు. టెక్స్టైయిల్ డెవలప్‌మెంటు కార్పొరేషను ద్వారా కొంత మందికి మన ప్రభుత్వము పని కల్పిస్తున్నది. అయినప్పుడు ప్రైవేటు రంగములో వున్న వారు మాస్టరు వీవర్సు కొంత మందికి పని కల్పిస్తున్నారు. అలాంటప్పుడు వారిని తప్పు పట్టడం అనవసరం. ఈ రోజు వారు లేకపోతే కార్మికులకు పట్టించుకునే నాధుడు లేడు. ఇంకా సంతోషకరమైనటువంటి పరిస్థితులు ఏర్పడేవి. అందువల్ల, వారు ఏదైనా తప్పు చేసే పద్ధతులు వుంటే కనీస వేతనాలు యివ్వకపోవడం అయితేనేమి, వారి మీద ఆధారపడిన చేనేత కార్మికులకు సహాయం చేయలేని పరిస్థితిలో వుంటేనేమి-ప్రభుత్వం జోక్యం కలుగజేసుకొని సరైన పద్ధతిలో వేతనాలు యివ్వడానికి సౌకర్యాలు కల్పించడానికి మాస్టరు వీవర్సు పైన వత్తిడి తీసుకురావడానికి అవకాశం వుంది. ప్రతి ఫీల్డులో ప్రైవేటు మేనేజ్‌మెంటు వుంటుంది. మెడికల్ ప్రాక్టీషనర్సు కేవలము ప్రభుత్వ హాస్పిటల్సులోనే గాకుండా ప్రైవేటుగా కూడా ప్రాక్టీస్ చేస్తున్నారు. అందుకని చిన్న పరిశ్రను పెట్టుకొని చేనేత పారిశ్రామికులకు సహాయం చేస్తున్న ప్రైవేటు వ్యాపారస్తులను-మాస్టరు వీవర్సును-దృష్టిలో పెట్టుకొని వారికి కావలసిన సదుపాయాలు చేయడం అవసరము. అంతేగాని వారేదో కార్మికుల రక్తం పీలుస్తున్నారని, వాళ్ళను పిప్పి చేస్తున్నారని నెపం వేయడం గాని వారి మీద తప్పు పట్టడం గాని మంచిది కాదని మనవిచేస్తున్నాను. వారికి కూడ సహాయం చేయండి. మాస్టరు వీవర్సుకు కూడ ఎసోసియేషను ఏర్పడింది. రంగులు, రసాయనాలు, నూలు ధరలు పెరిగిపోతున్నాయి. బట్ట కాస్టింగ్ లెక్క కట్టి అమ్మాలనుకుంటే మార్కెటులో

సరుకు విడుదల గాకుండా వుంది. ఎక్కువ ధరకు సరుకు సప్లయి చేసే పవరు లూమ్స్ పోటీని వారు తట్టుకోవడం లేదు. అందుకని వారికి, రంగులు, నూలు రసాయనాలు యివ్వాలి. వారికి సదుపాయాలు కలగజేయాల మామూలుగా మన ప్రభుత్వం సొసైటీకు సహాయం చేస్తున్నది నూలు ధరలు పెరిగినప్పుడు సబ్సిడైజ్ చేసి యివ్వడం జరుగుతోంది అయితే అదొక జనతా క్లాత్ విషయము లోనే జరిగింది అందుకని జనరల్ వెరైటీస్ కొరకు కూడ నూలు ధరలు పెరిగిన సందర్భములో సబ్సిడైజ్ చేయాలి కనీస వేతనాలలో ఎంత తక్కువ అయితే యివ్వడం జరుగుతుందో ఆ మేరకు వేజ్ కాంపొనెంట్ను ప్రభుత్వం సబ్సిడైజ్ చేయాలి. కాస్టింగ్ కట్టినప్పుడు ప్రజలకు అందుబాటులో వుండడం లేదు సరుకు. మిల్లు బట్టలు, పవరు లూమ్స్మీద తయారైన బట్టలు చౌక ధరలకు లభిస్తున్నాయి. వాటి పోటీని తట్టుకోవాలంటే చేనేత పారిశ్రామికులకు నేను చెప్పిన విధంగా సహాయం చేయాలి. పోతే మన రాష్ట్రములో పవరు లూమ్స్ విచ్చలవిడిగా పెరిగిపోతున్నాయి. రాష్ట్రములో 20 వేల అనాథరైజ్డు పవరు లూమ్స్ వున్నవి. ఒక పవరు లూమ్ పది మందిని పనివాళ్లను నిరుద్యోగులుగా చేస్తున్నది. పవరు లూమ్స్ గురించి బడ్జెటులో ప్రస్తావన చేస్తారని ఆశించాను, కాని ఆ విషయం లేదు పవరు లూమ్స్కు ఏవో కొన్ని రకాలు తయారు చేయడానికి ఇచ్చి మిగతావి అన్ని చేనేత పారిశ్రామికులకు యిస్తామనే మాట యిందులో లేదు. ప్రభుత్వం అనేక రకాల సహాయం చేసినప్పటికీ యీ విధమైన పద్ధతులు అవలంబించి చేనేత పారిశ్రామికులకు సహాయపడాలని మనవి చేస్తున్నాను. నూలు, రంగులు, రసాయనముల విషయములో అనేక రకాల సహాయం చేయవలసి వుంటుంది పంచదారకు, సిమెంటుకు లెవీ సిస్టం వుంది. అదే విధంగా స్పిన్నింగు మిల్లులనుండి లెవీ తీసుకొని సబ్సిడైజ్ చేయాలి స్పిన్నింగు మిల్లులు చేనేత పారిశ్రామికులకు 40 నెంబరు, 60 నెంబరు నూలు అందుబాటులోకి తెస్తాయని ప్రాథమిక చేనేత సహకార సంఘాలు షేర్ కేపిటల్ను పెట్టాయి. అయితే చీరాల స్పిన్నింగు మిల్లు పరిస్థితి చూడండి కొన్నవారు ఏ కమీషను తీసుకొని కొన్నారో తెలియదుగాని అది ఔట్ డేటెడ్ మిషనరీ అయినందున ఎన్నిసార్లు డబ్బు యిచ్చి రివైజ్ చేసినప్పటికి ముందుకు రాలేకపోతున్నది. అక్కడ కష్టాలు పెరుగుతున్నాయి. కార్మికులు 6 నెలలు లాకౌట్కు గురి అయినారు అందు వల్ల ఆ స్పిన్నింగు మిల్లులోని పాత మిషనరీని ప్రక్షాళన చేసి మోడర్నైయిజ్ చేయాలని కోరుతున్నాను. ఒక్కొక్క మిల్లుకు రెండున్నర నుండి మూడుకోట్లు యిస్తే ఎంతో వుపయోగముగా వుంటుంది. అలాంటి పద్ధతిలో సహాయం చేసి వాటిని మోడర్నైయిజ్ చేస్తే బాగుంటుంది ఆ విధంగా చేస్తే లాభాలు కూడ వస్తాయి ఆ మిల్లు మీద ఆధారపడిన కార్మికులకు ఉపాధి లభిస్తుంది. చేనేత పారిశ్రామికులకు తక్కువ ధరలకు నూలు యిచ్చినట్లు అవుతుంది. ప్రభుత్వం యీ విషయాలన్నీ బడ్జెటులో తెలియపరచకపోయినప్పటికీ, యీ సూచనలు గమనించి ఆ విధంగా చేనేత పారిశ్రామికులకు ప్రభుత్వం అండగా నిలుస్తుందని యింకా సేవ చేస్తుందని ఆశిస్తున్నాను ముఖ్యంగా లెవీ సిస్టం పెట్టి సబ్సిడైజ్ చేయడం, నూలు రంగుల, రసాయనాలు సబ్సిడైజ్ చేయడం, సరుకు నిలిచిపోకుండా

మార్కెట్టులోకి విడుదల అయ్యేట్లు చూడడం, వేజ్ కాంపొనెంటు సబ్సిడైజ్ చేయడం, పవరులూమ్స్ పైన ఆంక్షలు పెట్టి పారిశ్రామికులు పోటీకి తట్టుకునేట్లు చేయడం, ఇవి అన్నీ కూడా చేనేత పారిశ్రామికులకు సహాయపడాలని కోరుతున్నాను. ఈనాడు 40 లక్షల మంది చేనేత పారిశ్రామికులు ఉన్నారు. వారందరు ఎంతో నిరుద్యోగముతో బాధపడుతున్నారు. శ్రీకాకుళం, విజయనగరం జిల్లాలలో, నూలు ధరలు పెరిగినందువల్ల పారిశ్రామికులకు మగ్గాలు నడుపుకోలేని పరిస్థితి ఏర్పడి ఎక్కడెక్కడికో వలస పోతున్నారు. కొంతమంది రిక్షాలు తొక్కుతున్నారు, కొంతమంది వ్యవసాయ పనులు చేస్తున్నారు. వారి గురించి ఆలోచించి తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని మనవి చేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ జె. చిత్తరంజన్ దాసు — అధ్యక్షా, 1988-89 బడ్జెటును ఆర్థిక మంత్రిగారు ఎంతో ఉదారంగా సమర్పించారు. వారు మా జిల్లా వారు. పేదవారు అంటే ఎంతో అభిమానం, ప్రేమ. కాని యీ బడ్జెటును వారి చేత బలవంతంగా చదివించినట్లుగా వుంది. ఇది పేదవారికి పూర్తిగా ఉపకరించే బడ్జెటు కాదని అనిపిస్తున్నది. ముఖ్యంగా బడ్జెటులో చూడవలసింది అగ్రికల్చర్ గురించి, అగ్రికల్చర్ లేబర్ గురించి, ఈనాడు రాష్ట్రములో కోటి 50 లక్షల మంది అగ్రికల్చరల్ లేబర్, పేదవారు, వున్నారు. వారికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వము కల్పించినటువంటి సదుపాయము 5–10
ఏమిటి? ఏదైనా వారికి ఒక ప్రత్యేకమైన సదుపాయం కల్పించారా? దీని మీద సాయంత్రం
రెండు రోజుల క్రితము నాన్ అఫిషియల్ రిజల్యూషన్ మూవ్ చేసి సభ్యులు మాట్లాడడం జరిగింది. కుటుంబములో యిద్దరు సభ్యులు కూలీ చేసినా పొట్ట గడవని పరిస్థితులున్నాయని సభ్యులు చెప్పారు. ముఖ్యంగా మా జిల్లాలో కొన్ని లక్షల మంది పాలమూరు లేబరు బయటికి వలస వెళ్ళిపోతున్నారు. వారి గురించి ఆలోచించిన పాపాన పోలేదు. ఎవరూ ఆలోచించడం లేదు. వారికి లేబరు కంట్రాక్టులు యిస్తామని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు. వారికి యిచ్చినది ఏమీ లేదు. శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు వద్ద, తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టువద్ద వీరిని పని చేయమంటున్నారు. వారికి ప్రత్యేకమైన సదుపాయాలు లేవు. వారికి యకరము భూమి కూడా లేదు. భూసంస్కరణలు దృష్టిలో పెట్టుకొని చూసినట్లయితే మా తాలూకాలోనే 10 వేల యకరాల మిగులు భూమి ఉన్నట్లు తేలినది. దానిని దృష్టిలో పెట్టుకొని వీరి గురించి ఆలోచించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. మన రాష్ట్రములో ప్రస్తుతము నిరుద్యోగ సమస్య చాలా తీవ్ర రూపము దాల్చినది. మన రాష్ట్రములో 30 లక్షల మంది నిరుద్యోగులు ఉన్నారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వము ఈ నిరుద్యోగులు గురించి ఏమైన ప్రత్యేకమైన స్కీమును తయారు చేసినదా? స్కీమును గురించి ఏమైన ఆలోచిస్తున్నారా? వారి గురించి ఏమి చర్యలు తీసుకుంటున్నారు. వారికి ఏజ్ బార్ అయిపోతున్నది. ఉన్నవారికి ఉద్యోగాలు పీకి వేసారు. ఏజ్ తగ్గించి చాలామందిని యింటికి పంపించి వేసారు. జి.ఓ. 100 తీసుకుని వచ్చి అసలు ఉద్యోగాలు లేకుండా చేసారు. 30 లక్షల మందికి ఉద్యోగాలు గురించి ఆలోచన చేయవలసిన అవసరం ఉంది. అన్ఎంప్లాయిమెంటు స్కీమును అని ప్రవేశ పెట్టారు. గ్రామోదయ స్కీములో వారి సర్టిఫికేట్స్ పెడితే 20 వేలో, 25 వేలో యివ్వడానికి ఎన్నో రెస్ట్రిక్షన్సు

పెట్టారు. గ్రామోదయ స్కీము ఇండస్ట్రీస్‌కు సంబంధించినటువంటి వాటికి బ్యాంకు వారికి స్యూరిటీ యివ్వాలి. యింత స్యూరిటీ యిస్తే వారు అయిదు వేల రూపాయలో, పది వేల రూపాయలో యిస్తారు. దీని వలన వారి నిరుద్యోగ సమస్య తీరుతుందా? ఈ విషయం ఆలోచించడం. ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్ఛేంజ్‌స్‌లో డబ్బులు యిస్తేనే కాని కాల్స్ వచ్చే పరిస్థితి లేదు. ఏ డిపార్టుమెంటులో ఉద్యోగం కావాలన్నా డబ్బు యిస్తేనే గాని ఉద్యోగం దొరికే పరిస్థితి లేదు. దీని గురించి సమగ్రంగా ఆలోచించండి. నేను ప్రభుత్వాన్ని నిందించడం లేదు. ఉన్న పరిస్థితులను గురించి చెబుతున్నాను. స్మాల్ స్కేల్ ఇండస్ట్రీస్ విషయం ఆలోచించినప్పుడు వారు యిచ్చే సొమ్ము ఏ షాప్ డబ్బా పెట్టుకోవడానికి కూడా సరిపోదు. ఈ మధ్యన క్రొత్త స్లోగన్ వచ్చింది. సారాయి లైసెన్సు మీద యిచ్చే పరిస్థితి వచ్చింది. ఎలక్ట్రిసిటీ గురించి ఆలోచించినట్లయితే దానికి తగిన నిధులు కేటాయించకపోవడం వలన రాష్ట్రములో ఈ వ్యవస్థ పాడైపోయినది. కరెంటు కోత వలన తీవ్రమైన సంక్షోభం ఏర్పడినది వ్యవసాయదారులు చాలా అవస్థలు పడినారు. ఎన్నో ఇండస్ట్రీస్ ఎలక్ట్రిసిటీ కోత వలన లాక్ అవుట్ ప్రకటించాయి. ఎంత ఉత్పత్తి దీని వలన దెబ్బ తిన్నదో ప్రభుత్వము ఆలోచించ వలసిన అవసరం ఉంది. కరువు జిల్లా అయిన మహబూబునగరు జిల్లాలో జూరాల ప్రాజెక్టు, భీమా ప్రాజెక్టు, ఆర్.డి.యస్ గురించి ఏమైనా నిధులు కేటాయించారా అని చూచినట్లయితే వీటిని పూర్తిగా మూలకు నెట్టారు. అవి ఎప్పటికి పూర్తి అవుతాయి? 20 సంవత్సరాలైనా అవి పూర్తి అవుతాయనే నమ్మకం లేదు. శ్రీశైలం కెనాల్స్ ద్వారా లిఫ్ట్ ఇరిగేషను స్కీమ్సు ప్రవేశ పెట్టి కల్వకుర్తి, అచ్చంపేట మొదలైన తాలూకాలకు నీరు అందిస్తామని మూడున్నర సంవత్సరాల క్రితము ఎలక్షను స్లోగన్ యిచ్చారు. కాని నీరు యింతవరకు యివ్వలేదు. నిర్దుష్టమైన పథకాన్ని గురించి మీరు ఎందుకు ఆలోచించడం లేదు? తెలుగు గంగకు ఒక పిల్ల కాలువ త్రవ్వి పేపర్సులో పెద్ద ప్రచారము చేసుకుంటున్నారు పెద్ద ఫోటో పేపర్సులో కనపడుతుంది పబ్లిసిటీ కోసము 30 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టినారు. కాంగ్రెసు ప్రభుత్వము నాగార్జునసాగరు, శ్రీశైలం ప్రాజెక్టులు కట్టినందుకు వారు ఎంత ప్రచారం చేసుకోవలసి ఉంది? కాని వారు అట్లాగ ప్రచారం చేసుకోలేదు. పబ్లిసిటీకి ఏమీ ఖర్చు పెట్టలేదు. మీరు పబ్లిటిసి యివ్వడం కాదు, దాని మీద ఖర్చు పెట్టడం కాదు, మీరు ఒక నిర్దుష్టమైన పథకాన్ని ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉంది. ఇండస్ట్రీస్ గురించి ఈ ప్రభుత్వము పెద్దగా ఆలోచించడం లేదు, ఏ విధంగా బ్యాక్‌వర్డు ఏరియాస్‌ను ఎంకరేజ్ చేస్తున్నారు. అమెరికా వెళ్లి ముఖ్యమంత్రిగారు డబ్బు తెస్తామన్నారు? అమెరికా నుంచి ఏమైనా డబ్బు తెచ్చారా? తెస్తే మా జిల్లాకు పెట్టండి. వెనుకబడ్డ తాలూకాల్లో ఇండస్ట్రీస్ పెట్టి నిరుద్యోగాన్ని తొలగించడానికి ప్రయత్నం చేయవలసిన అవసరం ఉందని మీ దృష్టికి తీసుకుని వస్తున్నాను. హాస్పిటల్స్ విషయం ఆలోచిస్తే హాస్పిటల్స్‌లో మందులు ఉండడము లేదు. నిజాం ఆర్థోపెడిక్ హాస్పిటల్‌కు పోయినా ఉస్మానియా హాస్పిటల్‌కు పోయినా అక్కడ మందులు లేవు ట్రీట్‌మెంటు సరిగా లేదు. నేను ఒక ఉదంతము

చెబుతున్నాను. సడన్‌గా మాట్లాడమంటే నేను మాట్లాడుతున్నాను ఆ విషయాలు నాతో తీసుకుని రాలేదు మా నియోజకవర్గానికి చెందిన ఒక స్త్రీ వ్యక్తికి సడన్‌గా సీరియస్ అయితే నేను ఆమెనికి తీసుకొని నిజాం ఆర్థోపెడిక్ ఆర్.యం తో కలిసినాను. అతను గ్రీన్ కార్డు హోల్డర్ ఆర్.యం తో మాట్లాడితే కంప్లీట్‌గా డబ్బు పే చేస్తేనే గాని అతనికి ట్రీట్‌మెంటు స్టార్టు చేయలేదు అయినా అతను చనిపోయాడు తరువాత పూర్తి వివరాలు అందచేస్తాను కో ఆపరేటివ్ సెంట్రల్ బ్యాంక వారు యిష్టము వచ్చినట్లు చేస్తున్నారు. యిష్టము వచ్చిన వారికి యిచ్చుకుంటున్నారు, రేపు రిజర్వు బ్యాంకు పేరుతో అడ్డము పెడుతున్నారు మహబూబ్‌నగరు జిల్లాలో జరిగిన విషయం మీ దృష్టికి తీసుకుని వస్తున్నాను. మంత్రిగారికి తెలుసో తెలియదో కాని నేను ఆర్థిక మంత్రిగారికి తెలియచేస్తున్నాను. 10 రోజుల క్రిందట మహబూబునగరు జిల్లాలో జరిగిన విషయం చెబుతున్నాను లోన్సు కో ఆపరేటివ్ బ్యాంక్సు యిచ్చిన తరువాత అరియరీ పేమెంటు చేస్తే నాబార్డ్ క్లియరెన్సు తీసుకుని రిజర్వు బ్యాంకు ఫండ్సు రిలీజ్ చేస్తారు అన్ని డిపార్టుమెంటు డబ్బు దీనికి డైవెర్టు చేశారు హౌసింగు, డి ఆర్ డి ఎ, ఐ.బి ఆర్., ఆర్. అండ్ బి డిపార్టుమెంట్సు ఫండ్సు చూపించి 90 లక్షల రూపాయలు కలెక్టు అయినట్లుగా చూపించి నాబార్డ్ క్లియరెన్సు తీసుకుని ఫండ్సు రిలీజు చేసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేశారు ఈ పద్ధతి మంచిది అనుకుంటే అన్ని జిల్లాలలో ఎందుకు చేయకూడదు ? పేద ప్రజలకు ప్రయోజనం అనుకుంటే చేయండి ఈ విధంగా నాబార్డ్‌ను, రిజర్వు బ్యాంకును మోసము చేస్తున్నారు యిటువంటి ఆలోచన చేసిన అధికారుల మీద మీరు చర్యలు తీసుకోవడానికి ఎందుకు ప్రయత్నం చేయరు ? ఒక మా మండలంలోనే ఎన్నో లక్షలు పర్సంటేజ్ తీసుకుంటూ పంచడం జరిగింది ఒక యిల్లు రానికి 10 వేల రూపాయలు యిస్తున్నారు ఈ విధంగా మిస్‌యూజ్ చేస్తున్నారు. సింగిల్ విండో సిస్టము అని తీసుకుని వచ్చి ఒక విండో దగ్గరనే చైర్మను కూర్చోపెట్టి లోను పంచుతున్నారు. మా జిల్లాలో జరిగింది కనుక మీ దృష్టికి తీసుకుని వస్తున్నాను ఆర్ బి ని, నాబార్డ్‌ను మోసము చేసినందుకు అధికారుల మీద చర్యలు తీసుకోవలసిందిగా ఈ సందర్భంగా గుర్తు చేస్తున్నాను సేల్సు టాక్సు పెంచినా రెండు రూపాయలు కిలో బియ్యం గురించి అంటున్నారు రెండుచక్రాల వాహనము పన్ను వేసినా రెండు రూపాయల కిలో బియ్యం అని చెబుతున్నాను. పెట్రోలు పెంచినా రెండు రూపాయల కిలో బియ్యం గురించి అని అంటున్నారు ఎక్సైజు పెంచినా రెండు రూపాయల కిలో బియ్యం అని అంటున్నారు ఆ రెండు రూపాయలు కిలో బియ్యం అని చెప్పి మా నోరు మూయించేస్తున్నారు. 425 కోట్ల రూపాయలు, 430 కోట్ల రూపాయలు సంక్షేమ కార్యక్రమాల మీద మీరు ఖర్చు పెడుతున్నప్పుడు 500 కోట్ల రూపాయలు మీరు ఎందుకు ఎక్సైజు మీద వసూలు చేస్తున్నారు మీరు ఇచ్చిన సంక్షేమ కార్యక్రమాలు ఎంతవరకు ఉపయోగపడుతున్నాయో 5-20
ఆలోచించాలి. ఈనాడు అన్నింటిలోనూ క్రైసిస్ జరుగుతున్నది ఎక్సైజు సాంగత్యం

డిపార్టుమెంటులో లంచగొండితనం పెరిగిపోతున్నది. అలాగే ప్రతి డిపార్టుమెంటులోను లంచగొండితనం పెరిగిపోతున్నది. మేము రిక్షావాళ్లకు బట్టలు ఇస్తున్నామని అంగీలు ఇస్తే సరిపోదు వారికి బట్టలు ఇస్తే సరిపోతుందా? సరిపోదు. ఈ ప్రభుత్వం ముందుకు రాదు, ఈ ప్రజలు బాగుపడరు. ఈనాడు కల్లులో కల్తీ జరుగుతున్నది. అది పాయిజన్‌గా అయిపోతున్నది. మీరు పేదవారికి చేసే కల్లు, సారాతో ఈ రాష్ట్రాన్ని పంపి పార వేస్తున్నారు. ఈనాడు ఎక్సైజులో మీరు కోట్ల కొలది రూపాయలు తీసుకొని కిలో బియ్యం రెండు రూపాయలకు ఇస్తున్నామని చెబితే ఈ రాష్ట్రం బాగుపడుతుందా? మీరు 420 కోట్లు సంక్షేమ కార్యక్రమాలకు ఇస్తే ఈనాడు అన్ని నిత్యావసర వస్తువులపై ధరలు పెంచివేసారు. ఉర్దూ భాష విజయా వస్తే మేము కిలో బియ్యం రెండు రూపాయలకు ఇస్తున్నామని చెబుతున్నారు. ఈ మధ్య పేపర్లలో ముఖ్యమంత్రి గారి ప్రసంగం చూశాను. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో ఒక సైంటిస్టుల సభలో కిలో రెండు రూపాయల బియ్యం పథకం గురించి చెప్పారు. ఎక్కడకు పోయినా దానిని గురించి చెప్పడమే సరిపోతున్నది వారికి. మీరు సంక్షేమ కార్యక్రమాలు చేబట్టినప్పుడు వాటిని అమలుజరిపే కార్యక్రమం కూడా చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. ట్రాన్స్‌పోర్టు గురించి మనవిచేస్తాను. ఇప్పటికి కూడా మీరు ప్రయివేటు ఆపరేటర్సు నడుపుతున్న రూట్సును నేషనలైజ్ చేయలేదు—ముఖ్యంగా మా జిల్లాలో వారు నాయకులను మేనేజ్ చేస్తున్నారేమో తెలియదు. లేకపోతే అధికారులు మీకు తప్పుడు రిపోర్టులు ఇస్తున్నారేమో తెలియదు. ఈ రోజుకు ప్రయివేటు బస్‌లు మా జిల్లా అంతటా తిరుగుతున్నాయి అక్కడ ఒకరిద్దరు ఆపరేటర్సు డామినేట్ చేస్తున్నారు రోడ్డు మంచిగా ఉండి ఆర్.టి.సి. బస్‌లు నడిచే పరిస్థితి కలిగిఉండి ఈ రోజుకు ఆర్.టి.సి.కి ఇవ్వలేకపోతున్నారంటే అది మీ అసమర్థతా లేకపోతే ప్రయివేటు ఆపరేటర్సుయొక్క తెలివైన పరిస్థితా? ఈ విషయం గురించి ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను ఈ రోజు బస్‌లపై బాగా టాక్సు వేసారు. మహబూబ్‌నగర్‌లో చూస్తే వందల వెహికిల్సు పర్మిట్ లేకుండా రోడ్లమీద ప్రజలను తీసుకొని పోతూ ఉంటాయి. ప్రయివేటు బస్‌లపైన ఎక్కి గుంపులు గుంపులుగా పోతారు. ఆఫీసర్సుకు లంచాలు, బ్రేక్ ఇన్‌స్పెక్టర్సుకు లంచాలు, ఆర్.టి.ఓ.లకు లంచాలు ఈ ఉద్యోగాలు చాలా బాగున్నాయి. పెట్టుబడిలేని వ్యాపారం. ఒక్క ఆర్.టి.సి.లోనే కాదు, మీరు ఒకసారి ఎక్సైజు డిపార్టుమెంటు చూడండి మొత్తం మీద ఎక్సైజు డిపార్టుమెంటులోని అధికారులంతా కరప్టే. 99% అధికారులు కరప్టు అని మనవిచేస్తున్నాను ఒకసారి వీరందరిపై సి.బి.ఐ. దాడులు చేయిస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఎక్కడైతే ఆర్.టి.సి. బస్‌లు తిరిగే అవకాశం ఉంటుందో అక్కడ మీరు వెంటనే అవి తిరిగేట్లు చేయాలని, ప్రయివేటు బస్‌లను రద్దుచేసే ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. మా జిల్లా సంగతి ఫైనాన్సు మినిష్టరుగారికి బాగా తెలుసు. అందువల్ల వారు ముందుకు వచ్చి అక్కడ నేషనలైజ్ చేసే ఏర్పాటు చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను.

తరువాత లా అండ్ ఆర్డరు గురించి మనవిచేస్తాను. ఈ రాష్ట్రంలో లా అండ్ ఆర్డరు పరిస్థితి ఒకసారి గమనించాలి రోజూ పేపర్లలో చూస్తున్నాము. లాకప్ డెత్స్, హరిజనులపై అత్యాచారాలు, స్త్రీలపై అత్యాచారాలు జరుగుతున్నాయి ఒకప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు నక్సలైట్స్ దేశభక్తులని అన్నారు, మాకేమీ అభ్యంతరం లేదు. కానీ వారిని పిలిచి వారి మనసులో ఏముందో, వారి భావాలేమిటో తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేసారా? వారితో ఒక్కసారైనా చర్చించారా? ఈవేళ వారిని కాల్చివేయమని పోలీసు అధికారులకు చెబుతున్నారు. ఈవేళ ఒక్క పోలీసు అధికారి కూడా పనిచేయలేక పోతున్నారు. ఒక పోలీసు అధికారి స్ట్రిక్టుగా 10 రోజులు పనిచేస్తే వెంటనే ఆయనను అక్కడనుంచి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేస్తున్నారు. లేకపోతే ఆయనపై కేసు పెట్టి తీసుకొని వస్తున్నారు. హరిజనుల మీద ఎట్రాసిటీస్ జరిగితే ఎక్కడైనా ఎవరికైనా శిక్ష పడిందా? అటువంటిది ఎక్కడా జరుగులేదు. కారంచేడు మొదలైన ప్రాంతాలలో హరిజనులపై ఎట్రాసిటీస్ జరిగితే ఎక్కడా ఎవరికీ శిక్షపడలేదు. ఆ కేసులన్నింటిని క్లోజ్ చేయడానికి ప్రెషర్ తీసుకొని వస్తున్నారు అందుచేత ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను.

నేనుచెప్పినవిషయాలు—నిరుద్యోగ సమస్య వైపు దృష్టిమళ్ళించాలని. పాలమూరు లేబరు గురించి—మా జిల్లా కరువు ప్రాంతంగా ఉండుట వల్ల చేయవలసిన వాటర్ స్కీమ్స్ గురించి, ఇండస్ట్రీస్ గురించి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను అలాగే ఎక్సయిజు డిపార్టుమెంటులోని, ట్రాన్స్‌పోర్టు డిపార్టుమెంటులోని కరప్షను గురించి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. అలాగే ప్రయివేటు బస్ రూట్సును నేషనలైజు చేయుట గురించి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవాలని విజ్ఞప్తి చేస్తూ నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు అధ్యక్షులవారికి కృతజ్ఞతలు తెలియచేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పి వెంకటపతి :— అధ్యక్షా, నేను చాలా క్లుప్తంగా 2, 3 అంశాలు తమ ద్వారా సభ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. మా డెప్యూటీ లీడరు శ్రీ బోడేపూడి వెంకటేశ్వరరావుగారు బడ్జెటు మీద మా పార్టీ విధానాలను ప్రతిబింబిస్తూ ఇంతకు ముందే వివరంగా ప్రసంగం చేశారు. నేను అంకెల వివరాలలోకి పోవడం లేదు. బడ్జెటు అనేది ఈ ప్రభుత్వం యొక్క ఆర్థిక రాజకీయ విధానాలకు ప్రతిబింబముగా ఉంటుంది ఇది వరకు అమలు జరిపిన బడ్జెటు సమీక్ష, దానివలన వచ్చిన ఫలితాల యొక్క సమీక్ష, తదుపరి బడ్జెటులో ఆ అనుభవాలు నుంచి మనం తెలుసుకున్నటువంటి విషయాల ఆధారంగా నూతనమైన మార్గాలు దీనిలో చూపించాలి. దీనిలో గత అనుభవాలనుంచి నేర్చుకున్నటువంటి సూచనలు ఏమీ మాకు కనిపించడం లేదు. ఈ బడ్జెటు చాలా అభివృద్ధి సాధించిందని ప్రభుత్వ సభ్యులు, మంత్రివర్యులు చాలా విషయాలు చెప్పారు సాధించిన అభివృద్ధికి ఇప్పుడు ప్రతిపాదిస్తున్న బడ్జెటు సూచికగా ఉందని వారు చెప్పారు. అసలు ఏ అభివృద్ధి సాధించాలని అన్నా కొన్ని మౌలిక సమస్యలు కీలకమైనవిగా ఉంటాయి ఇంతకుముందు శ్రీ చంద్రశేఖర్ గారు మాట్లాడుతూ భూసంస్కరణల గురించి ఒక విషయాం చెప్పారు. ఏ ఒక వ్యక్తిని గురించో—ఆ వ్యక్తి భూమి ఇచ్చాడా?

లేదా అనే విషయం గురించి తూర్పారబట్టవచ్చు, వ్యతిరేకించవచ్చు. ప్రభుత్వం అనేది ఉన్నది. ఆ రకంగా దొంగతనంగా మేము దాచుకుంటే వదిలిపెట్టమని, మీరు దాచుకుంటే తీసుకోనమ్మని ఎవరూ చెప్పి ఉండరు. వాటిని వెలికి తీద్దామనా లేకపోతే మీరు, మేము అందరూ దాచిపెట్టుకుందామనా? ఈ భూసంస్కరణలనేది ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వానికి ఒక రకమైన ఎలర్జీగా అనిపిస్తున్నది మనది ప్రధానంగా వ్యవసాయం మీద ఆధారపడిన రాష్ట్రం.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు (సిరిసిల్ల) — అధ్యక్షా, ఈ సందర్భంలో ఒక విషయం మనవి చేస్తాను. తెలుగుదేశం పార్టీ తరపున శ్రీ చంద్రశేఖర్ గారు మా పార్టీ శాసనసభ్యులైన శ్రీ సి.హెచ్. విఠల్ రెడ్డి గారు తమ భూములు దాచుకొని హైకోర్టు నుంచి స్టే తీసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేశారని శ్రీ రాజేశ్వరరావుగారికి విశ్వాసం ఉంటే వారి పార్టీలో చర్య తీసుకోవాలని అన్నారు. ఈ విషయంలో వారి పార్టీ తరపున లోగడ శ్రీ శ్రీనివాసులు రెడ్డిగారు అడిగితే శ్రీ విఠల్ రెడ్డిగారు సమాధానము చెప్పారు. శ్రీ విఠల్ రెడ్డి గారికి భూములు ఉన్న మాట వాస్తవమే. ఆయన సీలింగులో సరెండర్ చేసిన భూములు నాలుగు సంవత్సరాలనుంచి ప్రభుత్వం పంపకం చేయడం లేదు. ఆయన హైకోర్టుకు వెళ్ళి స్టే తీసుకోవడంలేదు కదా ఆయన సీలింగులో సరెండరు చేసిన భూములను పంచే నాథుడు లేడని శ్రీ విఠల్ రెడ్డిగారి గొడవ

5-30 సాయంత్రం శ్రీ పి. వెంకటపతి. — వ్యవసాయం ప్రధానమైన మన దేశములోగాని, మన రాష్ట్రములో గాని, మౌలికమైన ఈ భూసంస్కరణల సమస్యను పరిష్కారం చేయకుండా వుంటే, విశాలమైన గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఉత్పత్తి అవరోధంగా వున్నటువంటి వనరు ఏదయితే వుందో ఆ వనరు ప్రజల చేతుల్లోకి సెంటు భూమి కూడా రాకుండా ఎక్కడో సంపన్న వర్గాల చేతిలో వున్నప్పటికి, వందల వేల రూపాయలు ఖర్చు చేసినా కూడా, ఇతరులు అందించే కర్రలమీద ఆధారపడి నిలబడడం ఎవరికి శాశ్వతంగా సాధ్యము కాదు. అందువల్ల, సమస్యకు శాశ్వత పరిష్కారము ఈ భూసంస్కరణలను అమలుతో ఒక రకమైన ఆర్గ్యుమెంటు చాలా కాలం నుండి వస్తున్నది గ్రామాల్లో వున్న భూస్వాములు, వారు వారి భూముల వల్ల పడుతున్న ఇబ్బందులను, వారి పంటలకు గిట్టుబాటు ధరలు లేకపోవడం, వారి పంటలకు సరియైన రక్షణ లేకపోవడం, వారి వ్యవసాయం ప్రకృతి వైపరీత్యాలకు గురై తీవ్ర నష్టాలు రోజూ రోజూ పడుతూ వుంటే వారి అన్ని కష్టాలను దృష్టిలో పెట్టుకోకుండా, వారి దృష్టి అంతయూ భూములపైననే ఉండడనే ఒక విధమైన వెటకారంతనం లేకపోతే పురాణ ధోరణులతో కూడిన వాదనలు విని పిస్తున్నాయి. కొన్ని సమయాల్లో ఉన్నుల విలువతో నిమిత్తం లేకుండా, అవరోధాలను ప్రధానంగా ఆలోచించినప్పుడు, ఉత్పత్తి శక్తులు తమకున్నటువంటి ఆటంకాలను తొలగించుకొని ముందుకు సాగాలని అనుకుంటే, వ్యవసాయ ప్రధానమైన దేశాలలో భూమి అనేది ప్రధానమైన ఉత్పత్తి సాధనం కాబట్టి, ఆ వనరు ప్రజల చేతుల్లోకి రావడమనేది ఉత్పత్తి పెరుగుదలకు, విశాలమైన ప్రాంతాలలో కోటాను కోట్ల ప్రజానీకము యొక్క కొనుగోలు శక్తి పెరగడానికి కీలకమైన కారణం అవుతుంది. అప్పుడే పరిశ్రమలకు ముడిసరకులు గానీ, తయారైన పారిశ్రామిక

పంటలను సొమ్ముగోలు చేసేవారి సంఖ్య గాని, శక్తిగాని పెరగడానికి సాధ్యముపు వుంది వీటన్నిటిమీద ఆధారపడే నిరుద్యోగుల సమస్య నివారణగాని, ఇతర సమస్యలుగాని ఆధారపడి వుంటాయి. ఏమయినా ఒక సమస్య వచ్చినప్పుడు, పోల్చి పోలిక పెడితే ఈ సందర్భంగా నాకొక విషయం గుర్తుకొస్తున్నది. 1974వ సంవత్సరములో రైల్వేలో సమ్మె జరిగితే రైల్వే కార్మికులను అణచివేయడానికి పేజీలకు పేజీలు దినపత్రికల నిండా ప్రకటనలు చేశారు. ఆ ప్రకటన సారాంశ మేమంటే–"ఓ రైతులారా, ఓ కూలీలారా, ఈ రైల్వేలలో రవాణా సాగక పోతే, వారి సమ్మె కొనసాగితే, సరుకులు సకాలంలో రాక, ధరలు విపరీతంగా పెరిగి, ఎరువులు సకాలంలో అందక, మీ పంటలు పోతాయి మీకు పనులు పోతాయి. ఇబ్బందులు ఎక్కువవుతాయి, కాబట్టి మీరంతా దీన్ని ప్రతిఘటించండి మీకు రు. 5–6–10ల కంటె ఎక్కువ కూలి రావడం లేదు. రైల్వే కూలీలకు రూ 30 లు వస్తున్నది రూ. 30 లు వస్తున్నవారికి అన్ని సదుపాయాలు పూర్తి చేయాలని మేము అనడం లేదు. కొంత కాలం ఈ 5–10 రూపాయలవారు వారి దగ్గరకు వచ్చే వరకు ఆగమంటున్నాము" అని చెప్పి, కోటానుకోట్ల రూపాయలు పత్రికలలో ప్రచారానికి ఖర్చు చేశారు ఆ రకమైన వాదనే మరొక రూపంలో వస్తున్నది. పట్టణాలలో పెరుగుతున్న భూ సంస్కరణల మస్తులు చూడడం లేదా? పట్టణాలలో పరిశ్రమలు చాలా రావడం లేదా? కోటానుకోట్ల రూపాయలు వడ్డీలు క్రింద మాఫీచేయడం లేదా? వారి సంగతి చూడకుండా వీరి సంగతి చూడడం ఏమిటని ఒక వాదన వుంది వారి సంగతి చూడవద్దని ఎవరూ చెప్పడం లేదు. కానీ వారి సంగతి చూడడానికి కూడా దాని కంటే ఈ సంగతి తేల్చడం అత్యంత కీలకమైనదని ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలు కూడా శాస్త్ర రీత్యా అంగీక రించారు. కాని ఆచరణలో దాన్ని నిరాకరించడం జరుగుచున్నది. ఒకప్పుడు భూ సంస్కరణల గురించి మాట్లాడితే, కమ్యూనిస్టులు మాట్లాడే మాటలని చెప్పి, పట్టాభి సీతారామయ్యగారి దగ్గర నుండి చాలా మంది వ్యతిరేకించేవారు భూమి రబ్బరా సాగడానికి. ఈరోజు కుటుంబములో పది మంది వుంటే పది పదులు నూరు ఎకరాలు .... (ఇంటరప్షన్)

శ్రీ ఎ ధర్మారావు (దుగ్గిరాల):–కాంగ్రెస్ వారు ఎన్నడూ తిరస్కరించలేదు.

శ్రీ పి. వెంకటపతి —పెద్దలు ధర్మారావుగారిని ఆకర్షించగలిగినందులకు సంతోషం. నేను చెబుతూ వుంటాను తరువాత చెప్పండి ఏమైనా వుంటే. ఈ విధమైన వాదనలు జరుగుతూ వుండగా–ఇది రబ్బరా సాగడానికి? ఈరోజు పదిమందికి పది ఎకరాలు చొప్పున పంచుకుంటే పంద ఎకరాలు అవుతాయి వారికి పుట్టిన నలుగురు పంచుకుంటే 2 1/2 ఎకరా చొప్పున, మరల వారికి పుట్టిన నలుగురు పంచుకుంటే అర్థ ఎకరా–ఈ విధంగా పంచగా పంచగా అరక తిరగడానికి కూడా వుండదు కదా? అందువల్ల భూములు అనేటటువంటివి పంచడానికి అవసరమనేదే కాని అనుకూలమైన వస్తువులు కావని వాదనచెప్పే రోజులుపోయి, భూ సంస్కరణలు చేస్తామని చెప్పే పార్టీలు ఈ దేశములో లేవు.

ఇపుడు అధికారములో వున్న పార్టీతో సహా ఇప్పుడే మీరు వింటున్నారు. విరల్ రెడ్డిగారు ఇస్తామని చెప్పిన భూమిని ఈ తెలుగుదేశం తరువాత, అంతకు ముందు కాంగ్రెసువారు వున్నప్పుడు కూడా ఇస్తామని అన్నప్పుడు తీసుకొని పేదలకు పంచి వుండాల్సింది ఇంతవరకు చేయలేదు. 35 సంవత్సరాలు అధికారంలో వుండి, చేసినటువంటి భూ సంస్కరణల చట్టాలను చాలా ముదనష్టంగా చేశారు. ఈ మిగులుతుందని వేసిన అంచనా నిర్వీర్యమైపోయింది. ఈ విధంగా బినామీ మినహాయింపులకు అవకాశం కలిగించిందని చాలా సందర్భాలలో చెప్పుకొన్నాము మనసుంటే మార్గముంటుంది లోప భూయిష్టమైన ఆ చట్టాలలోని లోపాలను తొలగించి, సవరించి, భూమిని పంపిణీ చేసేదే మన ఉద్దేశమైతే, అందుకు మార్గము తప్పకుండా వుంటుంది. ఉదాహరణకు— బెంగాల్, త్రిపుర రాష్ట్రాలలో లెఫ్ట్ ఫ్రంట్ ప్రభుత్వాలు ఒక పది సంవత్సరాల కాలంలోనే సాధించిన పురోభివృద్ధిని చూస్తే, మన రాష్ట్రము యొక్క సాగు భూమి యొక్క వైశాల్యము ఎంతుందో అందులో సగానికి మించి లేదు బెంగాలులో అక్కడ మిగులు భూమి గాని బినామీగా భూస్వాములు ఆక్రమించిన బంజరు భూమి కానీ, సుమారుగా 8 లక్షల ఎకరాల భూమిని 12—13 లక్షల కుటుంబాలకు అర్ధ ఎకరా—3/3 ఎకరా చొప్పున పంపిణీ చేయడం ద్వారా—ఇక్కడ పరిపాలిస్తున్న పార్టీ ప్రతినిధులు బెంగాలు వెళ్ళి చూచి వచ్చారు గ్రామీణులు, వారికి వచ్చిన ఈ అవకాశాన్ని వినియోగించుకొని 4—10 బస్తాలు తానుగా పండించుకొని, తన కాళ్ల మీద తాను నిలబడదే ప్రజా స్వామ్యమని చెప్పారు సాంఘిక సంక్షేమం ద్వారా ప్రజాస్వామ్యాన్ని పరిపుష్టి చేస్తున్నామని ఆర్థిక శాఖ మంత్రిగారు తమ బడ్జెటు ప్రసంగములో చెప్పారు. కొంత వరకు సహాయపడ్డ మాట వాస్తవము ఊపిరి ఆడని వానికి కొంత ఇంజెక్షన్ ఇస్తే కొంతవరకు ఊపిరి ఆడుతుంది. అసలు ఊపిరి ఆడకుండా వుండే కంటే ఇది మంచిదే కాని ఆ ఇంజక్షన్లను ఒకదాని తరువాత ఒకటి ఇస్తూ పోతూ వుంటే సీసాలోని మందు అయిపోతుంది లేదా బెజ్జము పెట్టడానికి ఖాళీ లేకుండా చేయి వాచిపోతుంది బెంగాలులోని గ్రామీణ ప్రాంతాలను తీవ్రంగా నిశితంగా పరిశీలన చేస్తే, ఏ విధంగా ఆత్మవిశ్వాసము కలుగుతుందో, ఏ విధంగా నిజమైన ప్రజాస్వామ్యాన్ని నిలబెట్టడానికి శక్తివంతులవుతారో తెలుస్తుంది ఉదాహరణకు మన రాష్ట్రములో ఈ ప్రభుత్వము—నేనెవరిని వ్యంగంగా ఎగతాళి చేయడం లేదు. ఈ పంచ భూతాలలో ఒకటి. వేదాల మీద నమ్మకం వున్నవారందరూ 'మాకు వాటి మీద నమ్మకం లేదని' అనుకొంటూ వుంటారు. పోనీ నమ్మకం వున్నవారు ఈ పంచ భూతాలు మానవ జాతికి అంతటికి చెందినవని చెబుతున్నారు. ఈభూమి అందరికి చెందింది. ఎవరి దగ్గర భూమి వారిదగ్గరుంటే ఏమవుతుందని అంటే ఏ ఒక్క సెంటు భూమి కూడా పేదవాడికి యివ్వకుండా, అందరికి చెందెందేకదా, ఎవరి దగ్గరుంటే ఏమి అనే సూత్రం ఇపుడు కనిపిస్తున్నదితప్ప, భూ సంస్కరణల చట్టానికి సవరణలు తీసుకొని వస్తామని చెప్పి, వాగ్దానాలు ఎన్నోసారులు చేశారు, 1983 లో చేశారు 84లో చేశారు 85లో మరింత గట్టిగా అన్ని పార్టీల వారిని సమావేశపరచినారు. సుప్రీం కోర్టు తీర్పు ఆధారంగా చేసుకొని

భూసంస్కరణలకు సవరణలు చేస్తామని అన్నారు మరి ఆ సవరణలు ఎందుకు తీసుకు రాలేదు ఆ సవరణలు తీసుకురావడానికి ఏమి అడ్డము వచ్చింది? ప్రధానంగా కీలకమైన అంశాంపట్ల ఇదీ దృక్పథం ఈ కీలకమైనటువంటి సవరణ బిల్లును తీసుకురాకుండా దానికి ఏదో అనేక రకాలైనటువంటి సాకులు చెప్పడం ద్వారా కాలం గడపడం అనేటటువంటిది అది ఒక విధానానికి ప్రతిబింబమే తప్ప ఇది ఏదో పొరబాటునో తెలియకనో మరచిపోయి చేయలేదు అని చెప్పడం అట్లా అమాయకంగా ఊహిస్తున్నారు అనే అభిప్రాయం మాకు లేదు అందుకని, భూసంస్కరణలు కీలకమైనటువంటిది చేయకుండా ఆర్థిక పట్టుని బ్రద్దలు చేసి ఉత్పత్తి శక్తులకు స్వేచ్ఛను ఇచ్చి గ్రామీణ ఉత్పత్తి సాధనాని బాగా వినియోగించుకునేందుకు—మానవ వనరులు వినియోగించుకోవడం అంటే వాడికి ఉత్పత్తి వనరులు లేకుండా వాడి వనరులు దేనికి ఉపయోగపడతాయి? ఈ రోజు గ్రామీణ జీవనం ఎలా ఉంది, అట్టడుగున ఉన్నటువంటి వారి పరిస్థితి ఎట్లా ఉందో నిన్న అనధికార తీర్మానాన్ని ప్రతిపాదిస్తున్న సందర్భంలో మా సభ్యులు కామ్రేడ్ వక్క వెంకయ్యగారు అనేక విషయాలను మీ దృష్టికి తీసుకువచ్చి ఉన్నారు. తమ ద్వారా ఈ సభ దృష్టికి ఆ జీవిత పరిస్థితులు మారడానికి మౌలికంగా మార్పు చెందడానికి భూసంస్కరణలు కీలకమైనటువంటి విషయం. దాని పట్ల వీరి అవగాహన మారకుండా కిలో బియ్యము రెండు రూపాయలు సగము ధరకి జనతా చీరలు, ధోవతులు వృద్ధులకు పెన్షనులు, వితంతువులకు పెన్షన్లు, గర్భిణీ స్త్రీలకు పెన్షన్లు, వృద్ధ వ్యవసాయ కార్మికులకు పెన్షన్లు అని చెబుతున్నారే ఈ పథకాల ద్వారా ప్రజానీకాన్ని సముద్ధరించ దలచేటట్లు— అధ్యక్షా, మానవుడి యొక్క సహజ స్వభావము ఊరికే పెట్టినట్లయితే కూర్చుని తినడానికి ఎవరికి అభ్యంతరం లేదు. ఆరు కోట్ల మంది కూర్చునే తినగలరు. కాని డబ్బు ఎక్కడనుంచి వస్తుంది? ఉత్పత్తి ఎక్కడనుంచి వస్తుంది? వస్తువులు ఎక్కడ నుంచి తయారు అవుతాయి? ఏ మార్కెట్ లో అమ్ముతారు? ఎవరు వీటిని కొంటారు? దానికి పరిష్కార మార్గం లేకుండా ఊరికే ఉపోగానాలతో మంచి ఉద్దేశాలు మాకు ఉన్నాయి అని చెప్పడం ద్వారా సమస్యలు పరిష్కారం కావు. ఈ విధంగా కనుక చూసినట్లయితే ఇది సాధ్యం కాదు అనేది ఈ మూడు నాలుగు సంవత్సరాల అనుభవమే నిరూపణ ఇప్పుడు కిలో బియ్యము రెండు రూపాయల పథకం—దానిని ఎగతాళి చేసే వారితో నేను ఏకీభవించను అంది తప్పని సరిగా పేద ప్రజానీకానికి తోడ్పాటుగా ఉంటున్న మాట వాస్తవం. దానితో నేను పూర్తిగా ఏకీభవిస్తున్నాను ఆ విషయాన్ని మేము అనేక సందర్భాలలో అభినందించాము కూడా, అయితే ఈ పథకం శాశ్వతంగా కొనసాగించడం సాధ్యమేనా? ఏ ప్రభుత్వానికి అయినా సరే ఏదైనా మంత్రము ద్వారానో మాయ దండము ఏదైనా ఉపయోగించడం ద్వారానో బియ్యాన్ని సృష్టిస్తే తప్ప సత్య సాయి బాబాగారు విభూతిని సృష్టించినట్లు, మనం బియ్యము సృష్టిస్తే తప్ప లేకుంటే ఈ పథకం చాల ప్రమాదకరమైన పరిస్థితులలో నేటికే ఉన్నది. ఇది చాల ప్రమాదాలను ఎదుర్కొంటోంది. ఇది మనం చెప్పడానికి వెరపు ఉండవచ్చు మనం చెప్పడానికి బిడియము అడ్డము రావచ్చు కాని వాస్తవమైనటువంటి పరిస్థితి

ఇప్పటికే ఇది చాల ప్రమాదాలను ఎదుర్కొంటూ ఉన్నది. ఎందువల్లనంటే 25 కిలోలు మేము తగ్గించలేదు ప్రతి కుటుంబానికి తలకు ఒక కిలో చొప్పున 25 కిలోలు ప్రతి కుటుంబానికి 25 కిలోలు ఇస్తాము అని చెప్పడం, అది కూడా సవరణ ఏర్పాటు, మొట్టమొదట చేసినఏర్పాటు కాదు. ఈ ఏర్పాటు ఈరోజున అమలు జరిగే విటువంటి పరిస్థితిలో ఉన్నదా? ఒక్కొక్క గ్రామంలో పంపవలసినటువంటి బియ్యాన్ని 10 శాతము తగ్గించి, 15 శాతము తగ్గించి 20 శాతము తగ్గించి పంపుతున్నారు. పంపడానికి ఉన్న ఇబ్బందులు వారిని స్పష్టంగా చెప్పమనండి. నేను మాట్లాడే విషయం ఏమిటంటే ఈ విధంగా తగ్గించి పంపేప్పుడు, నేను చేసినటువంటి వాగ్దానము నిలబడాలి అంటే ఏమి చేయవలసి వస్తుంది? 25 కిలోలు మేము తగ్గించలేదు ఇవ్వవలసినదే ఎక్కడ ఇవ్వాలి? ముందువచ్చిన వాడికి ఇవ్వండి ముందువచ్చినవాడు ముందున్నవి తీసుకుపోతాడు వెనక వాడికి లేదు. ఇదా పద్ధతి? ఈ బియ్యము పథకము ఈ రోజు ఏ పరిస్థితిలో ఉంది? ఏ రోజున అయినా అది మూత పడే ముహూర్తం నిర్ణయించడమో లేకపోతే దానంతట అదే మూత పడడమో అన్నట్లు ఉంటే తప్ప అది శాశ్వతంగా నడవడం సాధ్యం కాదు ధరల పెరుగుదల వల్ల అనే ఇబ్బందులకు గురిఅవుతున్నది రాష్ట్ర ప్రభుత్వం యొక్క వనరులతో ఆదాయంతో పోల్చి చూసినప్పుడు ఇది ఒక పెద్ద మొత్తమే. ఈ విధంగా భారత ప్రజానీకాన్ని ఉద్ధరించడం సాధ్యం కాదు; శాశ్వతంగా అని చెప్పడమే నా ఉద్దేశము. జనతా చీరలు, ధోవతులు పేద వర్గానికి ఇది మంచి పథకమే. మనం కట్టిస్తున్న గృహనిర్మాణం మంచి పథకమే. కాని మనం పేదలందరికీ గృహాలు నిర్మించి ఇవ్వగలమా? ఈ ప్రపంచంలో ఏ దేశంలో అయినా సరే పబ్లిక్ మనీతో, ఈ దేశంలో, ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్నటువంటి ఆర్థిక పరిస్థితులలో అది శాశ్వతంగా సాధ్యం కాదు. తన కాళ్ల మీద తాను నిలబడగలిగే పరిస్థితి తీసుకురావాలి. ఈ రోజు ఏమి జరుగుతున్నది. ఏడు లక్షల చిల్లర గృహాలు నిర్మించిన మాట వాస్తవం. కొన్ని నిర్మాణంలో ఉన్నాయి మనం ఇచ్చే 6 వేలతో కొన్నాళ్ళు 8 వేలతో ఇళ్ళు పూర్తికావు అనేది చదరపు అడుక్కి ఎంత మొరటుగా నిర్మించినా ఎంత ఖర్చు అవుతుందో తెలిసిన మనందరకు తెలుసు. పూర్తి అయినటువంటి ఇళ్ళు అది అంతా సబ్సిడీ కాదు. కనుక కొంత లోను వారు చెల్లించవలసిన పరిస్థితి ఉన్నది. ఇప్పుడు దాపురించిన పరిస్థితిలో చెల్లించవలసిన వాడు తాను చెల్లించవలసినటువంటి భాగము చెల్లించలేడు. వెంకయ్యగారు చెప్పినట్లు పని దొరకడం కష్టంగా ఉంది ఆ దొరికిన కొద్ది రోజులతో వచ్చిన ఆదాయంతో తను తిని తన మీద ఆధారపడి ఉన్నవారికి పెట్టి ఇక బాకీలు ఏమి చెల్లిస్తాడు? ఈ బాకీలు తీర్చడానికి కావలసిన ఆర్థిక వనరులు వారికి లేవు. అందువల్ల ఈ మొత్తాన్ని రద్దు చేయడం తప్ప వాటిని వసూలు చేయడం మాత్రం ఆచరణలో సాధ్యము కాదని చెప్పి తమ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. దీని అర్థము గృహ నిర్మాణ పథకాన్ని సి.పి.ఎం. పార్టీ వారు వ్యతిరేకిస్తున్నారని కాదు. మీరు చేస్తున్న చెప్పుకోతగినటువంటి పనులలో ఇది ఒకటి. కాని ఇది శాశ్వతంగా కొనసాగించడం సాధ్యమేనా? అందువల్ల మౌలికమైనటువంటి ఆర్థిక వనరులు

పెరగాలి. ఏ విధంగా పెరుగుతాయి? ప్రధానమైనటువంటి ఆర్థిక వనరులు
యావత్తు కూడా అసలు రాష్ట్రంలో కొంత ఉంటే, ఈ దేశంలో ఆర్థిక వనరుల
సమీకరణకి ఎవరి చేతుల్లో ఉంది పెత్తనం అంతా? మన రాష్ట్రాలకు ఈ దేశం
యొక్క అభివృద్ధి ముఖ్యంగా రాష్ట్రాల యొక్క అభివృద్ధికి కేంద్ర రాష్ట్ర
సంబంధాలు కేంద్ర రాష్ట్ర ఆర్థిక విధానాల మధ్య వైరుధ్యాలు
ప్రధానమైనటువంటి కీలకమైనటువంటి అంశంగా ఉందని సభ గమనించాల్సినటు
వంటి అవసరం ఉందని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ రోజు ఏమి జరుగుతూ ఉంది?
ఆర్థిక వనరులలో అత్యధిక భాగము ఎక్కడ ఉంది? కేంద్రీకరించబడి ఉంది అన్న
మాట. మా దగ్గర ఏమీ లేకుండానే కేంద్రం ఇవ్వనే ఇవ్వరు లేకపోతే రేపు
ప్రాజెక్టులు పూర్తి చేస్తాము. తెలుగు గంగ పూర్తి చేస్తాము, పులిచింతల పూర్తి
చేస్తాము, డబ్బు ఉన్నా లేకపోయినా పూర్తి చేస్తాము, ఏమైనా సరే మేము
ఏమైనా అడుక్కుంటాము అంటే ఆ ధోరణి మాకు అర్థం కావటంలేదు. ఈ
అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు వేగముగా అమలు జరగాలి అంటే దానికి ఆర్థిక వనరులు
మనం సమీకరించడానికి మీరు తీవ్రంగా పన్నులు వేసుకోండి, మీ స్వంత వనరులు
సమకూర్చుకోండి కేంద్రం అప్పటికే బోలెడు ఇస్తున్నది అనే వాదనను నేను
సమర్థించను. ఈ వనరులు సమీకరించే సందర్భంలో మనం ఎవరిమీద
వేస్తున్నాము? సామాన్య ప్రజలు ఎక్కేటటువంటి బస్సు ఛార్జీలను పెంచడం,
నికృష్ట పరిస్థితులలో ఉన్నటువంటి రైతాంగం మీద భారము పడే విధంగా
నీటిపారుదల మీద వేస్తున్నాము సామాన్య మానవుని మీద వేసే పన్ను తప్ప
ఏమీ లేదు. కోట్ల రూపాయలు అన్యాక్రమం పన్ను ఎగగొట్టినవారు, ఎక్సైజు
పన్నులు ఎగగొట్టినవారు, కమర్షియల్ టాక్సెస్ ఎగగొట్టినటువంటి వారు ఈ
రాష్ట్రంలోనే అనేకమంది ఉన్నారు సుమారు 4, 5 వందల కోట్లు రూపాయలు
ఎగవేసిన పన్నులు ఉన్నాయి అంతే కాకపోతే పైగా నిన్న మినిస్టరుగారిని
కాంట్రిబ్యూట్ చేయమనండి ఎంతో కొంత రెండు మూడు వందల కోట్లు
రూపాయలు ఎంతో కొంత ఎగగొట్టినటువంటి వారిని చెప్పలు పిండి వసూలు
చేయడానికి ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్నటువంటి చర్యలు ఏమిటి? కాబట్టి
సామాన్యమైనటువంటి ప్రజల మీద పడకుండా రోజు రోజుకి బలిపశువులు
అవుతున్నటువంటి ఈ ప్రభుత్వ విధానాల ద్వారా బలిపశువులు అవుతున్నటు
వంటి వారి మీద పన్ను విధించి వనరులు సమీకరించడానికి చేస్తున్నటువంటి
మౌలికమైనటువంటి చర్య ఏమిటి అని పరిశీలించేటటువంటి విషయం కనిపించడం 5-50
లేదు కాబట్టి మౌలికమైన ప్రయత్నాలు ఏమీ లేకుండా వనరుల సంపాదించ సాయంత్రం
కుండా యీ సాంఘిక పథకాలను కొనసాగించడానికి వీలులేదు. అందువల్ల వాటిని
ముందు సమకూర్చుకోవడానికి కేంద్రప్రభుత్వం మీద వత్తిడి తీసుకురావాలి.
కేంద్రప్రభుత్వం ఏమి చేస్తున్నదంటే రాష్ట్రాలకు ఇచ్చే వనరులను అనేకమైన
వాటిని తగ్గించివేస్తున్నది. ఆ విధంగా నానాటికి యీ రాష్ట్రాలను యిరుకున పెట్టే
పరిస్థితులలో యీ ప్రభుత్వం గావుకేకలు పెడుతున్నది తప్ప ఏమీ చేయడంలేదు
కేంద్రప్రభుత్వం చేసే తప్పుడు పనులు ప్రజలకు వివరించి వారిని ఎడ్యుకేట్
చేయాలి

ఈ రాష్ట్ర ప్రజలు ఏడాది ఏడాదికి ఎంతడబ్బు కేంద్రానికి పన్నుల రూపంలో చెల్లిస్తున్నారో వారికి తెలియపరచాలి. ఎందువల్లనంటే మన రాష్ట్ర ప్రజానీకం ఎన్నోవేల కోట్ల రూపాయలు పన్నులరూపంలో చెల్లిస్తున్నారు. ఆ డబ్బును చిన్న మేరకు యీ రాష్ట్రానికి పారిశ్రామికంగా, వ్యవసాయకంగా, ప్రాజెక్టులు కట్టుకోవడానికి, విద్యుచ్ఛక్తి రంగానికి రాష్ట్ర వాటాగా రావలసిన డబ్బు యివ్వడంలో విఫలం అయినారో ప్రజలకు వివరించాలి. ఈ రోజు రాష్ట్రాలకు డబ్బు అవసరం అయితే వారు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్లు తీసుకోవడానికి కూడా వీలులేకుండా కేంద్రప్రభుత్వం చేస్తున్నది. ఇతర వనరులు సేకరించుకోవడానికి బ్యాంకులనుంచి రుణాలు తీసుకోవడానికి ఆంక్షలు పెడుతున్నది. దేశంలోని వనరులను ఇతర రాష్ట్రాలవాళ్లు బాగా ఉపయోగించుకున్నారు ప్రధానంగా కాంగ్రెసేతర ప్రభుత్వాలను యిబ్బందులలో పెట్టడానికి కావాలని చేస్తున్న కేంద్రప్రభుత్వ విధానాలను ప్రజలకు తెలపాలి. అసలు తేనెపట్టు ఎక్కడ ఉందో తెలుసుకోకుండా తేనెను తేనేరా, తేనే అంటే తేనె ఎక్కడనుంచి వస్తుంది? ఈ రాష్ట్రంలో ప్రజలు కాంగ్రెసువారు కాని కమ్యూనిస్టులు కాని ఎవరు అయినా పన్నుల రూపంలో డబ్బు కడుతున్నప్పుడు వారు కష్టపడి సంపాదించుకున్న డబ్బు రాష్ట్రాలలో అనావృష్టి వచ్చినపుడు, అతివృష్టివచ్చినపుడు యివ్వకుండా, కేంద్రప్రభుత్వం తమ చేతిలో ఉంచుకున్న వనరులు యివ్వకుండా ఏ విధంగా చేస్తున్నదీ ప్రజల దృష్టికి తీసుకురావలసిన అవసరం ఉన్నది తాము చెల్లిస్తున్న పన్నుల వాటాలో న్యాయమైన వాటాగా రావలసిన డబ్బు ఇక్కడ రాలేదని ఎవరూకోరరు. సరైనటువంటి ఎడ్యుకేషన్ ప్రజలకు ఉంటే తప్పనిసరిగా ప్రజానీకం కేంద్రం యిచ్చే వనరులకోసం పోరాడుతారు ఈ వనరులు సేకరించకుండా సర్వేజనా సుఖినోభవంతు అనే గీతాలు పాడుకుంటూ మొర్రోమంటే యీ వనరులు రావు. ఎవరి ఉద్దేశ్యాలు వారు చెబుతారు ఎవరూ వారి దురుద్దేశాలు బహిరంగ పరచడానికి ప్రయత్నించరు ఎముకలు విరిగితే ఎక్స్‌రేలు తీయవచ్చును కాని మనుషుల ఉద్దేశాలు తెలుసుకునే ఎక్స్‌రేలు యింకా రాలేదు అందువల్ల మౌలికమైన యీ వనరులను సమీకరించుకోవాలని చెబుతున్నాను పుడు ప్రతిభా భారతిగారు ఒక ప్రశ్నకు సమాధానం చెబుతూ ఒక సంవత్సరం 80లక్షలు రూపాయలు, రెండవ సంవత్సరం 110 లక్షల రూపాయలు, తరువాత సంవత్సరం 30 లక్షల రూపాయలు యీ సంక్షేమపథకం అమలుకు కేటాయించామంటూ తరువాత 30 లక్షల రూపాయలతోనే లబ్ధిదారులు తగ్గకుండా డబ్బు యివ్వడం జరిగిందని తెలిపారు. వారు చెప్పింది అమాయకంగా నమ్మేవారు యిక్కడ ఎవరూ లేరు. డబ్బు కేటాయింపులలో యీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి వచ్చిన కష్టము ఏమిటో చెప్పాలి. ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆర్థిక విధానాన్ని చక్కపరచాలంటే యీ రాష్ట్రంలో భూసంస్కరణల చట్టం తీసుకురావలసి ఉంటుంది. ఇపుడు పాలక వర్గంలోని మంత్రులే కొన్ని వాదనలు చేస్తున్నారు. ఈ రకమైన వాదనల ద్వారా యీ భూసంస్కరణల చట్టాన్ని ప్రక్కన పెట్టించేలా చూస్తున్నారు. వారు అనేది వారి తాతలు ముత్తాతల నాడు జుట్లు ముడివేసుకున్నారని బట్టలే కట్టుకునేవారు కాదని అంటున్నారు. నా పూర్వులు వారు అసలు కొన్నాళ్ళు

జుట్టు ముడివేసుకోలేదు. ముంగర కొప్పులు వేసుకోలేదు. కాని వారు తరువాత చొక్కాలు వేసుకున్నారు ప్యాంటులు కూడా వేసుకున్నారు. సంఘసంస్కర్తల పేరు చెప్పి యీ భూసంస్కరణలు వెనుకకు నెట్టడం మంచిది కాదు. భూసంస్కరణలను అమలు చేయకుండా ప్రగతిని సాధించలేము. ఈ పక్షంవారు అనుకుంటున్న విధానాలు కూడా వనరులు లేకుండా జరుగుతుంది కావని మనవి చేస్తున్నాను.

(బెల్)

నాకు చెప్పవలసిన అంశాలు యింకా చాలా ఉన్నా అధ్యక్షులవారు టైము లేదంటున్నారు. కనీసం యిటువంటి ముఖ్య సమస్యలకు కూడా యిక్కడ సమయం కేటాయించనందుకు, ముఖ్యలకు కనీసం యివ్వనందుకు నా విచారాన్ని తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ ఆజ్మీర గోవింద నాయక్ (ఖానాపూర్) — అధ్యక్షా, ఆర్థిక శాఖా మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన యీ బడ్జెటుపై నా అభిప్రాయం తెలియజేయడానికి అవకాశం కల్పించినందుకు ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటున్నాను. ఆర్థిక శాఖామాత్యులు బడ్జెటులో యీ సాంఘిక సంక్షేమం కొరకు ఖర్చుకు 1982–83 లో 32,84,00,000 రూపాయలు కేటాయించడం జరిగిందని చెప్పారు. 1984 కు 6–00 సాయంత్రం
1988–89 నాటికి బడ్జెట్ పెరుగుదలను పరిశీలిస్తే రూ. 94 కోట్లు పెంచడం జరిగింది. ఈ యొక్క రూ. 94 లక్షలను సాంఘిక సంక్షేమ పద్దు క్రింద పెంచడం జరిగింది. ఈ పెరుగుదలను పరిశీలిస్తే, నిజంగా సాంఘిక సంక్షేమం పట్ల ప్రభుత్వానికి ఎంత ప్రేమ వున్నది తెలుస్తుంది. అదే విధంగా 1983వ సంవత్సరం నాటికి, మొత్తం 35 సంవత్సరాల కాంగ్రెస్ పాలనలో బి. సి. విద్యార్థుల చదువుకోసం మొత్తం 601 హాస్టల్స్‌ను మాత్రమే నెలకొల్పగలిగారు. అటువంటి పరిస్థితులలో, తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చిన 5 సంవత్సరాల కాలంలోనే అసంఖ్య 1367కు పెరిగిపోయింది. గత ప్రభుత్వం 35 సంవత్సరాల కాలంలో చేసిన దానికంటే రెట్టింపుకన్నా ఎక్కువ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం 5 సంవత్సరాల కాలంలోనే చేసింది. దీనిని బట్టి ఈ ప్రభుత్వానికి వెనుకబడిన తరగతుల, కులాల పట్ల ఎంత దయ, ప్రేమ, శ్రద్ధ వున్నాయో తెలుస్తుంది. ఇది వేరే చెప్పనవసరం లేదు. ఈ విధంగా కాంగ్రెస్ వారివల్ల నెగ్లెక్ట్ చేయబడ్డ ఎంతోమంది వెనుకబడిన తరగతుల తెగలవారు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వ హయాంలో అభివృద్ధి పథంలో ముందంజ వేయగలుగుతున్నారని నేను సగర్వంగా చెబుతున్నాను.

మరో ముఖ్య విషయం ఏమంటే 35 సంవత్సరాల కాంగ్రెస్ సుదీర్ఘ పరిపాలనలో బి సి ల కొరకు కేవలం 8 హాస్టల్ బిల్డింగ్స్ మాత్రమే కట్టగలిగారు. 5 సంవత్సరాల స్వల్ప కాలంలోనే, యన్. టి. రామారావుగారి నాయకత్వంలోని తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం 294 బిల్డింగ్స్‌ను శాంక్షన్ చేసింది. ఇది నిజంగా చాలా విచిత్రకరమైన విషయం. యింతకంటే ఎక్కువగా చెప్పనవసరం లేదు.

167 .15

ఈ విధంగా వెనుకబడిన కులాల, తెగల కొరకు ఎంతో చేస్తున్న ఈ యొక్క ప్రభుత్వాన్ని, ప్రభుత్వాధినేతను, ఎంతో అనుభవజ్ఞులు, వారు ఎప్పుడు లేచి మాట్లాడినా హౌస్‌లోని సభ్యులే కాదు, బయటి ప్రజలు కూడా ఎంతో శ్రద్ధతో వింటారు. (శ్రీ) సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావుగారు తమ ఉపన్యాసంలో 'యన్.టి. రామారావును ఉరి తీయాలి' అని రెండు, మూడు సార్లు చెబుతూ వుంటే చాలా బాధాకరంగా వుంది.

1983 తరువాత తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం యస్.సి. హాస్టల్సను 1796 వున్న వాటిని ఏకధాటిగా 2210 కి పెంచింది. దీన్ని బట్టి తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం హరిజనుల పట్ల ఎంత శ్రద్ధ వహిస్తున్నదీ తెలుస్తుంది. 5 సంవత్సరాల కాలంలో 628 బాలుర హాస్టళ్లు, 432 బాలికల హాస్టల్సును మంజూరు చేయడం జరిగింది. వీరందరినీ యింకా పైకి తీసుకు వెళ్లాలనీ, వారికి యింకా వసతులు కల్పించాలనే వుద్దేశంతో 14 శాతం వున్న రిజర్వేషన్లు 15 శాతానికి పెంచడం జరిగింది. అంతే కాకుండా కని విని ఎరుగని విధంగా యింకా ఎన్నో ఎన్నెన్నో కార్యక్రమాలను హరిజన, గిరిజన అభ్యున్నతికై ఈ ప్రభుత్వం చేపట్టింది. 30 సంవత్సరాల కాంగ్రెస్ పాలనలో ఏ హరిజనుడికి ఒక బావిని కాని, మోటార్ కాని, కరెంట్ కాని యివ్వలేక పోయింది. ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత మా జిల్లాలోనే వేల సంఖ్యలో బావులను త్రివ్వించడం, కరెంట్ మోటార్లు యివ్వడం మొదలైనవి చాలా చేసింది. అంతే కాకుండా పేద ప్రజల కోసం ఇళ్ల స్థలాలు, పక్కా ఇళ్ళు, వృద్ధాప్యపు పింఛనులు, వ్యవసాయ కార్మికుల పింఛను, మొదలగు ఎన్నో కార్యక్రమాలను ఈ ప్రభుత్వం తీసుకుంది. ఇన్ని మంచి పనులను చేస్తున్న ఈ ప్రభుత్వానికి కొన్ని చిన్న, చిన్న సజెషన్స్ యివ్వదలచుకున్నాను. ఒక పేద హరిజనుడికి ఒక బావిని ఉచితంగా త్రివ్వి ఇవ్వడం జరుగుతుంది. లైన్ వేసి, కరెంట్ మోటార్ కూడా యివ్వడం జరుగుతుంది. వారికి పురుగు మందులు, ఎరువులు, అన్నీ యిస్తారు. కానీ వీటన్నిటినీ వారు సక్రమంగా వినియోగించుకోగలుగుతున్నారా, అనే విషయం ప్రభుత్వం చూడడంలేదు. ఈ విధంగా కరెంట్ మోటార్స్ యిచ్చినప్పుడు సరిగా ఫంక్షన్ చేస్తున్నాయా? లేదా? అనేది చూడవలసి వుంటుంది. ఆ విధంగా కూడా కనిపెట్టి చూస్తే తప్ప వారు బాగుపడలేరనే విషయం అందరికీ తెలుసు. ఎంతో డబ్బున్నవారు కూడా ఎలక్ట్రిసిటీ విషయంలో, ఎన్నో సార్లు ఆ డిపార్టుమెంట్ వారి చుట్టూ తిరిగితే తప్ప పనులు కావడంలేదు. పోల్ పోయినా, వైర్ పోయినా, వీరు వేయించుకునే పరిస్థితిలో వుండరు, కనుక ఇవన్నీ సరిగా ఫంక్షన్ చేస్తున్నదీ, లేనిదీ ప్రభుత్వం కనిపెట్టి చూడవలసిన అవసరం వున్నది. నేను కూడా గిరిజనుడిని, కనుక ఎస్.టి.ల విషయంలో కొంత చెప్పదలచుకున్నాను. ఇంతకు ముందు కూడా ఎస్.టి.ల కొరకు ఐ.టి.డి.ఏ., ప్రోగ్రామ్స్ చేపట్టడం, ఐ.ఏ.ఎస్. ఆఫీసర్ల ఆధ్వర్యంలో లక్షలాది రూపాయలను ఖర్చు చేయడం జరిగి ఇప్పటికీ ఏమీ పనులు కాలేదు. ఎంతో విచిత్రకరంగా, విఠలాచార్య సినిమాలో మాదిరిగా 'జై పాతాళ భైరవి'

అంటే 'సరుడా ఏమీ నీ కోరిక' అంటూ కోరిన కోరికలన్నీ తీర్చే రీతిలో, గత 35 సంవత్సరాల కాలంగా ఏమీ జరుగనటువంటిది, ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత నా ఆదిలాబాదు జిల్లాలో, నా నియోజకవర్గంలో ఐ.టి.డి.ఎ. పథకం క్రింద ఎంతో విచిత్రంగా, ఎంతో అభివృద్ధి జరిగింది.

శ్రీ బి. బాల్‌రెడ్డి.—అధ్యక్షా, గోవిందనాయక్‌గారికి పాతాళ భైరవి హీరో ఎవరో తెలియనట్లుంది, తెలుసుకోవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

(నవ్వులు)

శ్రీ అజ్మీర గోవిందనాయక్ :—అధ్యక్షా, 35 సంవత్సరాలు ఏక ధాటిగా పరిపాలించిన కాంగ్రెస్ హయాములో మా జిల్లాలో కేవలం 35 మంది గిరిజనులకు మాత్రమే ఉద్యోగ అవకాశం కలిగింది. ఇప్పుడు, ఈ హయాంలో విచిత్రంగా 1985 వ సంవత్సరంలో ఒక్క ఆరు నెలల కాలంలోనే 2,220 మంది గిరిజనులకు ఉద్యోగావకాశాలను కలిగించిన ఈ ప్రభుత్వాన్ని ఏమని పొగడాలో, నాకు అర్థం కావటం లేదు, నిజంగా మేమెంతో ధన్యులం, అదృష్టవంతులం.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— అధ్యక్షా, 35 సంవత్సరాలు గోవిందనాయక్‌గారు 8—10 కాంగ్రెస్‌లో ఉన్నారు అప్పుడు కాంగ్రెస్‌ను పొగిడారు ఇప్పుడు తెలుగు సామ్రాజ్యం దేశాన్ని పొగుడుతున్నారు. ఏది నమ్మాలి

శ్రీ అజ్మీర గోవిందనాయక్ - అధ్యక్షా, అదే విధంగా ముఖ్యమంత్రి గారు ఎన్నడూ కనీ వినీ ఎరుగని విధంగా గిరిజన సోదరులకు 10 వేల ఇళ్ళు శాంక్షన్ చేశారు. అందులో 8 వేల ఇళ్ళు ఒక్క సంవత్సరంలో కట్టగలిగారు. అలాగే వందల సంఖ్యలో హాస్టళ్ళు, ఆశ్రమ పాఠశాలలు ఏర్పాటు చేయడం ఇలా ఎన్నెన్నో సౌకర్యాలు ఈ ప్రభుత్వం మాకు కల్పించింది. మా గిరిజనులకు 3 ఎకరాల నుంచి 5 ఎకరాల వరకు భూమిని ఇస్తున్నారు, అందులో పంటలు పండించుకోవడానికి ఉచితంగా విత్తనాలు, ఎరువులు సరఫరా చేస్తున్నారు. ఐ. టి. డి. ఏ. నుంచి అనేక కార్యక్రమాలు చేపడుతున్నారు అట్లాగే మోటార్స్ ఇచ్చి విద్యుచ్ఛక్తి కనెక్షన్లు ఇస్తున్నారు. ఒక్కటి కాదు, ఎన్నెన్నో స్కీమ్స్ చేపడుతున్నారు విచిత్రమైన స్కీమ్స్ చేపడుతున్నారు. తెల్లవారేసరికి మా అదృష్టాలే మారిపోతున్నాయి.

శ్రీ ఎ. ధర్మారావు — మారిపోయే నక్సలైట్లలో చేరుతున్నారు.

శ్రీ అజ్మీర గోవింద నాయక్ .— ఎవరూ వెళ్ళడం లేదు. ఆ రోజులలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలు మమ్మల్ని నక్సలైట్లలో చేరడానికి ఫోర్స్ చేశాయి ఏ అఫీసరు వచ్చినా, పోలీసువాడు వచ్చినా, ఫారెస్టువాడు వచ్చినా రాక్షసుల్లాగా వచ్చేవాడు, వాళ్ళను మేము రాక్షసుల్లాగా భావించేవాళ్ళం. కాబట్టి, కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు చేయబట్టే, మేము ఆ పరిస్థితిలోకి వచ్చాము. కాని ఈ ప్రభుత్వం వచ్చాక ప్రభుత్వాధికారులు వచ్చినా రాక్షసుల మాదిరి కాకుండా మమ్మల్ని

ఎన్. టి. రామారావుగారి ప్రభుత్వం పంపించింది, మీకు ఏమి కావాలని అడుగుతున్నారు. ఈనాడు ఏ మంత్రి వచ్చినా, యం. ఎల్. ఎ. వచ్చినా పేదవారి వద్దకు వెళ్ళి వాళ్ళకు అన్ని రకాలా సహాయ సహకారాలు అందిస్తున్నారు. ఇక ఈనాడు ప్రతి ఇస్కూలు వున్న గ్రామంలో ఒక టీచర్‌ను నియమించారు. వేలాది స్కూళ్లలో టీచర్లను నియమించారు. అయితే గిరిజన ప్రాంతాలలోని కొన్ని మండల కేంద్రాలలో హైస్కూల్స్ లేవు. ఇన్ని మంచి పనులు చేస్తున్న ప్రభుత్వం గిరిజన ప్రాంతాలలో హైస్కూళ్ళు లేని రెండు మూడు చోట్ల హైస్కూళ్ళు ఏర్పాటుచేయాలని కోరుతున్నాను.

ఇకపోతే ఆరోగ్య విషయానికి వచ్చేసరికి మాత్రం వెనుకబడిన జిల్లా అయిన మా జిల్లాలో డాక్టర్లు వచ్చి వుండడంలేదు.

(అంతరాయము)

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర — అధ్యక్షా, ఇప్పటి వరకు పొగిడింది అంతా గాలి తీసేశారు.

శ్రీ బజ్మీర గోవింద నాయక్ :— అధ్యక్షా, గిరిజనుడిగా నేను ప్రభుత్వానికి కొన్ని సూచనలు ఇవ్వదలచుకొన్నాను. విద్యుచ్ఛక్తి పరిస్థితి బాధాకరంగా వుంది. కాబట్టి విద్యుచ్ఛక్తి సౌకర్యం కల్పించడానికి అత్యధికంగా డబ్బు కేటాయించి ప్రజలను ఆదుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక ఎగ్రికల్చర్ విషయం వచ్చేసరికి గత రెండు సంవత్సరాలుగా మా జిల్లాలో సరైన విత్తనాలు సప్లయి చేయలేని స్థితిలో ప్రభుత్వం ఉండి సరైన సమయంలో విత్తనాలు దొరకక అక్కడ ప్రత్తి పండించే రైతులు, ఇతర పంటలు పండించే పేద రైతులు మహారాష్ట్రకో బొంబాయికో, కలకత్తాకో పోవలసిన పరిస్థితి ఉంది. మా రైతులు విత్తనాల కొరకు చాలా దూరం వెళ్ళి అక్కడి వ్యాపారస్థుల మూలంగా మోసపోయిన సరైన విత్తనాలు తెచ్చుకోలేకపోతున్నారు. ఇలాంటి విషయాలలో ప్రభుత్వం శ్రద్ధ వహించాలని, వాళ్ళకు ఉన్నచోటనే విత్తనాలు సప్లయి చేయాలనీ, కనీసం జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్స్‌లోనైనా విత్తనాలు సప్లయి చేయాలని కోరుతున్నాను. ఇకపోతే మా జిల్లాలో వున్న కడెం ప్రాజెక్టు అనేక సంవత్సరాల నుంచి అశ్రద్ధ చేయబడుతున్నది. కడెం ప్రాజెక్టు సరస్వతీ కెనాల్ క్రింద దాదాపు 80, 90 ఎకరాల భూమి సాగవుతుంది. దాని రిపేర్‌కు తగిన ఫండ్స్ కేటాయించి రైతులను ఆదుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఒకవైపు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పేదవారి కోసం అనేక మంచి కార్యక్రమాలు చేస్తుంటే కేంద్ర ప్రభుత్వం వారు బిచ్చగాళ్ళ మీద కూడా టాక్సు వేయడం అనేది మంచి పద్ధతికాదు. తిరుపతి దేవస్థానం విషయంలో గాని, రెండు రూపాయలకు కిలో బియ్యం పథకం విషయంలోగాని-సేల్స్ టాక్స్

6–20 సాయంత్రం లాంటివి వేయకుండా చూడాలని కోరుతున్నాను. నాకు ఈ అవకాశం కల్పించిన మీకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ ముగిస్తున్నాను.

Dr Vizarat Rasool Khan Mohammad —Mr. Speaker Sir, The Governmen is keen on the welfare measures They are giving more importance to irrigation as well as power. It was stated in the Budget

of 1987–88 I think, this aspect also the Government has to consider. This year, the current position was very bad in the city for a period of six to eight months The city has suffered a lot due to the cut power cut for industries and domestic supply for six to eight hours a day That aspect also the Government should consider More funds should be given to power so that this problem should not continue at least for the next year

Regarding welfare of the minorities in Education, the Government have announced that they have opened three Educational Residential Colleges In Hyderabad also they have opened What is the result? The result and the out put is that nobody is coming forward to these colleges People know that there are no chances and they are not going to derive any benefit if they learn Urdu So, the Government should give encouragement the students One Lecturer who is working in the Womens College of Hyderabad has been drawing Rs 250/– as salary for the last five years Whatever appointment is made, they are making it period-wise and part-time post Government is giving only Rs 10 per period of 50 minutes in Urdu The payment is very low for the high out put The Government should encourage them by giving some reservation, some jobe opportunities and some seats, with the result they will get some benefit in the colleges In the Professional Colleges like Engineering and Medical and other professional colleges, the Government should give some reservation of seats as far as the Urdu knowing students are concerned With that only encouragement can be given to the Urdu.

Government had stated that they have already issued orders for hundred Urdu Medium Schools. But they are not doing whatever they are telling I request that the Government should see that whatever is told should be implemented

I want to highlight one important aspect as far as the Chief Minister is concerned On 14th January, the Chief Minister has made an announcement that he is going to give lot of concessions to the minorities. Until now it has not been done After that, I was pursuing the matter I have given number of suggestions Whatever the Chief Minister has stated should be made in the form of a rule and in the form of a Bill. I have also suggested that the G. Os should be suitably amended Up til now, the State Government has not done anything. It is only in the air.

Education Minister says that they are making the law I have gone hundreds of times to the Secretariat. Every time I met the Educat Director, Higuher Edcation and asked

them as what had happened to the C M's promise and he has made like this. No action has taken place. I regret to say that the C M's promise have not been implemented. Whatever C M has stated has to be implemented. We want a reply from our Finance Minister in that aspect that whatever C M has said is going to be implemented and in so many days, whether the Act is going to be amended, whether the new rules are framed as far as the minorities are concerned. I request the Finance Minister to look into this matter and try to sort out. It is an very important matter which has to be taken care of very urgently.

Regarding Medical and Health Services, in 1986 Health University was formed. We must be aware that the Health University was formed just to improve the medical facilities and colleges to be taken care of properly. But you will be shocked to hear that the Medical University is not doing proper work. The other day Justice Chowdary himself has made a statement that in Medical University health is not good. A judgement was given. But the purpose of establishing the University is not served. The reason is that whatever medical facilities the people were getting in the Osmania, Gandhi Hospitals, I regret to say, they are not getting and that not a single ample is available. The other day we went to Gandhi Hospital. The patient was very serious. I have taken the Health Minister. They were not having even an ample and life-saving drugs are not at all available when I was making an enquiry-I have talked to the Suprintendent and the R. M O the Suprintendent was telling that because of lack of budget, the supplier is not supplying. This has to be taken care of. Whatever the Congress Government was doing in the case of medical facilities is there but the Telugu Desam Government is doing Zero. You come with us to the Osmania, Gandhi and City Hospitals you will see that the position is worse. I request the Hon'ble Minister to look into it. There is no need of Health University. Whatever assistance you have got you double it and see that medical facilities are created.

Regarding the Urban Development Authority, I would like to highlight a very important aspect. The Government of Andhra Pradesh has laid emphasis on FSI (Floor Space Index) and fixed at 1 1 5. It is regrettable to say that in Vizag and Vijayawada the Government has increased it to 1:2–5 where it was 2% at that time. In the city we have reduced it to 1–5 and earlier it was 2 to 4%. Now, they have made a rule that whatever be the area of the land, if it is 1,000 sq mtrs you will be getting about 9,000+ 4,500 13,500Sq mtrs onlp in form of ground floor and two floors. It has to be born in mind that the land is costly and with the result people are goinge in for multi-storeyed structures. I regret to say that at Punjagutta a very big

6-30 సాయంత్రం

building was constructed where the Government has given exemption for ten storeys without any parking space So, the FSI has to be increased otherwise people are constructing and revenue is not derived, I feet that FSI has to be considered very carefully This is so far as Urban Development Authority is concerned

As regards the old City, the Telugu Desam Government announced that Rs 30 crores would be given in 1985 But I regret to note that in this book, it is mentioned that upto now they have spent only an amount of Rs 10 crores It has been said that a polytechnic has been started in the old city. But I may bring to the notice of the august House that in the old city 85% are muslims and the purpose of starting a polytechnic in the old city was to cater to the needs of the people of the old city But it is regrettable to note that not even 20% of those admitted in that polytechnic are muslims If you want, you can keep a reservation to the extent of 85% as far as minorities are concerned.

Minister for Technical Education (Sri D Satyanarayana):—The polytechnic set up in the old city is for the people in the old city and not for minorities only.

Sri Vizarath Rasool Khan:—Sir, the population in the old city of muslims is 85% and the beneficiaries are only 20%.

Sri A Narendra —The population of muslims in the old city is not 85% and this is for the information of the Hon Member.

Sri Vizarath Rasool Khan:—All right, 50% If the Government wants really to do something for the upliftment of the minorities in the old city, they could keep reservation for the minorities living in the old city My humble suggestion is that the Government should consider this aspect If you take note of the admissions that have been made, not even 50% of the students are from the old city and most of the students are from the new city and I can prove it because I have gone through the number of the passes that have been This is for the information of the House

Now, regarding the Municipal Corporation Hyderabad, the State Government has said in 1984-85 they have given about Rs 10 crores and in the last year's budget Rs 15 crores had been allocated. But, this year they did not keep any amount for the development of the old and new cities I would request that this has to be considered As the Members are aware the Municipal Corporation was set up two years back and there are 100 Corporators. In 1986, they have given Rs 2 lakhs for each Corporator and in the next year Rs. 3 lakhs with the result ... works were given to the Contractors in

1985 and due to lack of funds for the last theree years they have not spent more than Rs 2 crores for the development of the city This is the position of the Municipal Corporpation and I request that this aspect has to be taken care of We should not see as to who is the Corporator but we should keep in mind the development of the city I plead that the State Government should give some grant to the Municipal Corporation to the extent of Rs. 10 to 15 crores for the purpose of road widening and other purposes

Now about Quli Qutub Sha Authority Last year Rs 6 crores is said to have been given but this year no provision is made Regarding the Minority Financial Corporation, earlier in 1985 it was said Rs 1 crore would be given In 1986 it was reduced to Rs 80 lakhs When we argued with the Chief Minister about this reduction while there was increase in other sectors, the Chief Minister said that the Mininister had told him that proper proposal had not been received and he promised to give funds whenever there proposals received This year nothing has been allocated for the Minorities Finance Corporation

About the Wakf Board, the Government has said that Rs 25 lakhs had been kept for the survey and Rs 20 lakhs for the development and repairs of the mosques. At the time of Vayalpad elections the Minister Sri Farooq announced Rs. 10 lakhs for the development of Mosques and the Chief Minister announced Rs 25 lakhs with the result the Telugudesam won the elections where the minority population was larger With this type of announcements, they are getting the benifit but the outcome is not there. On floor of the House, the Chief Minister said that he was going to make the Wakf Corporation but so far it has not been done I would request the Minister for Finance to expres s about this as to why it was not done and the reasons for the same.

The Government is thinking of imposing taxation on two-wheelers and three-wheelers and it is expected to yeild Rs 33 crores For two wheelers and theree-wheelers, the Chief Minister announced some concession when the Central Government increased the petrol price to Rs 8 per litre At that time the State Government was having ST of 14 58% and the State Government was adding Rs. 18-12 on Rs and it worked out to Rs 9-12 per litre Now the state Government has revised the ST to 26 45 with this revision the State Government got the benefit of Rs 2 27 on a litre as profit on a litre whereas the Central Government is giving Rs 8 per litre This way a very huge amount the Government is collecting. When there were number of allegations made, at that time the Chief Minister in order to hide these things

announced certain concessions without working the modalities The immediately he said "We want to reduce on scooters and three wheelers" That was also not possible As it is they are facing challan and the Government is deriving lot of revenue by way of this. I suggest that the two-wheelers and three-wheelers should not be charged and the additional levy contemplated which is expected to be Rs 3 crores is on the high side The Government has to consider this Besides this, the revision of sales tax policy may result in the further hike of petrol prices As it is, the common man is badly hit and this has to be noted and taken care of

About the entry Tax, last time the Chief Minister said that he would reduce but now they want to increase it by another Rs 12 crores

(Bell)

Now, I will sum up My humble suggestion is that green card holders who are about 96 lakhs have to be given at least 50 kgs per family instead of 25 kgs. As regards yellow card holders, the price has been increased by Rs 1/- recently which has to be reduced The increase of Motor Vehicle Taxation of Rs 8 crores has to be taken care of Licence system of arrack has to be taken care of About Education, whatever the Chief Minister had announced, it has to be implemented either in the form of G O or change in the Bill or Act and it has to be announced tomorrow, by the Hon Finance Minister Regarding old city which did not get funds, it has to be announced Funds in respect of Municipal Corporation of Hyderabad and Minority Finance Corporation have to be given.

In conclusion, I request the Hon Minister for Finance to consider all these aspects Thank you

శ్రీ కె.పి. సజ్జారెడ్డి (కొల్లూరు):— ఆర్థిక శాఖా మంత్రిగారు 1988-89 సంవత్సరానికి ప్రవేశ పెట్టిన బడ్జెటుపై అనేకమంది పెద్దలు వారి అభిప్రాయాలను స్పష్టంగా తెలుపుతూ వారి ఆలోచనలు, వారి భావాలు తెలియజేసిన సందర్భంలో, అన్ని పరిశీలించిన తరువాత, పూర్తిగా అభివృద్ధి నిరోధక విధానాలతో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్న విధానాలను స్పష్టమైన రూపురేఖలు ఇచ్చినట్లుగా ఈ బడ్జెటు కనిపిస్తున్నది. రాష్ట్రాన్ని ముందుకు తేవలసిన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు, ప్రాధాన్యతా రంగాలకు కేటాయింపులు తగ్గించి, కేవలం సబ్సిడీ బియ్యం మీదనే సంక్షేమ కార్యక్రమాలు ఉండనే మొగ్గు చూపి, ఆ విధంగా దేశంలోగల పేదలను మరింత పేదలుగా, వారి కాళ్ళపై వారు స్వశక్తితో ముందుకు పోలేని పరిస్థితి కల్పించడమంటూ, కేవలం వారిని ఈ సబ్సిడీ బియ్యం కొరకు జనతా చీరల కొరకు ఆధారపడే వారిగా చేసే ఒక కాపన్ను బడ్జెటు అని నేను అనుకుంటున్నాను ఓట్ ఆన్ అకౌంట్ ప్రవేశపెట్టిన సందర్భంలో ఆర్థిక మంత్రిగారు తమ ప్రసంగంలో అదొక సలక్షణమైన బడ్జెట్ అని అన్నారు. ఈనాటి ప్రసంగంలో విభిన్నమైన

ప్రకృతి, విభిన్నమైన సాధనా లక్ష్యాల వైపు పయనిస్తుందని మాటల తేటాలో, అంకెల గారడీతో కేవలం వాటి విధానాలను గోరంతలు కొండంతలు చేసుకొని చెప్పడం తప్ప పేదలను రాష్ట్రాన్ని అభ్యున్నతిలోకి తేవడానికి దోహదం చేయలేదు అని స్పష్టంగా చెప్పదల్చుకున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ బడ్జెటుపై ప్రతిస్పందిస్తూ పేదల పాలిటి బడ్జెటు అన్నారు. వారి దృష్టిలో నిజమే ఇరిగేషన్, పరిశ్రమలు వంటి అనేక ముఖ్యమైన రంగాలకు నిధులు ఎక్కువ కేటాయించకుండా కేవలం సంక్షేమ కార్యక్రమాలకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చినారు గనుక పేదల బడ్జెటు అన్నారు. ఇది పేదలకు పేద బడ్జెటు కాదు గాలి బడ్జెటు అని నా అభిప్రాయం. 1988మార్చిలో వోట్ ఆన్ ఎకౌంట్ బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టినప్పుడు రూ. 220 కోట్ల లోటుతో బడ్జెటును ప్రవేశపెట్టారు. ఆ బడ్జెట్ ప్రసంగంలో కొత్తగా పన్నులు విధిస్తున్నట్లు కాని రాబోయే కాలంలో ఎట్లా లోటు భర్తీ చేస్తారని కాని చెప్పలేదు. ప్రణాళికా వ్యయాన్ని తగ్గించి, వచ్చే నిధులు రాబట్టుకొని, రావలసిన బకాయిలు వసూలు చేసి లోటును భర్తీ చేస్తారని భ్రమ కల్పించారు. కాని మార్చిలో అసెంబ్లీ జరుగుతుందని కొన్ని పన్నులు వేశారు. ఆ తరువాత ఒకటొకటిగా నాలుగు నెలల కాలంలో రూ. 250 కోట్లకు మించి పరోక్షంగా, ప్రత్యక్షంగా ఆర్డినెన్సుల ద్వారా పన్నుల విధించి తెలుగు ప్రజలకు ప్రసాదించిన వరాలు ఏమని చూస్తే, చెప్పేదొకటి చేసేదొకటిగా ఉంది. రావలసిన బకాయిలు వసూలు చేయలేక, ప్రణాళికేతర ఖర్చులు ఎక్కువ చేసి ఆలోచనారహితంగా చేయడంవల్ల ప్రజల మీద ఆ భారం పడక తప్పలేదు. రూ 200 కోట్లు వచ్చినా, ఇంకా పరోక్షంగా భారం పడక తప్పదు. ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన పన్నుల విధానాన్ని గురించి రెండు, మూడు విషయాలు చెబుతాను. ఆక్ట్రాయి పన్ను రూపంలో ప్రవేశపన్ను వేశారు. దాని వల్ల 85 మునిసిపాలిటీల పరిధిలో గల వస్తువులపై 4 శాతం పరోక్షంగాకానీ, ప్రత్యక్షంగా కానీ విధించారు. దానిలో ముఖ్యంగా వస్త్రాలు, చేనేత, నాటు పొగాకు అనేకం పేదలు ఉపయోగించే బీడి, చుట్ట, చీరెలు వస్తాయి. పరోక్షంగా ధనికవర్గాలపై పన్నులు పడటం లేదు. ప్రభుత్వం ఊహించినట్లుగా విలాస వస్తువులపై పన్నులు వేయడం జరగలేదు. కేవలం సామాన్య ప్రజలు వాడే వస్తువులపై పన్నులు విధించి దాదాపు రూ. 20 కోట్లు వస్తుందని అంచనా వేశారు. కాని రూ 50 కోట్లకు పైగానే ఉంటుందని మన అంచనా.

మార్కెట్ సెస్ —గతంలో వ్యవసాయదారులు పండించే ధాన్యము, పశువులను అమ్ముకోవాలన్నా మార్కెట్ యార్డులోకి వస్తే, ఒక శాతం వసూలు చేసే వారు. దీనిని 2 శాతం చేసారు ఆర్డినెన్సు ద్వారా, నూటికి నూరు పాళ్లు పేద రైతాంగం మీద ఈ భారం పడుతుంది. విధి లేక అమ్ముకోవలసిన పరిస్థితిలో రైతు వస్తే అదనంగా ఈ భారం పడుతుంది. అదే రకంగా నూలు వస్త్రాలు, అన్ని రకాల వస్త్రాలపైన ఇది వరకు కొన్నప్పుడు, అద్దెదారులు పన్ను కట్టనవసరం ఉండేది కాదు. నికరంగా ఆదాయం వస్తుందని 4 శాతం పన్ను వేశారు. దాని వల్ల అధికారుల జులుము, అవినీతి చోటు చేసుకున్నాయి. తెలుగింటి ఆడపడుచులు వాడే కుంకుమ, బొట్టు కాటుకలపై కూడా పన్ను

వేశారు. ధనిక వర్గాల వైపు పోయే తాహతు, ధైర్యం ఈ ప్రభుత్వానికి లేదు. ప్రజల ఉద్ధరణ అని అంటున్నారో, వాటిపైన, ఆ పేదలపైనే పన్నులు వేస్తున్నారు. మోయలేని భారం మోపుతున్నారు. పెట్రోలు, డీజిల్, వంట గ్యాస్ వంటి వాటిపై సేల్స్‌టాక్స్ అధికం చేశారు. ఇవి కేవలం ధనిక వర్గాలు వాడే వస్తువులా? వీటిపై 50 శాతం పన్నులు అధికం చేశారు. లారీలు, ద్విచక్ర వాహనాలు, వంటివి వాడేది మధ్యతరగతి ప్రజలే, పన్నుల భారం వీరికే పడింది. దాని వల్ల దాదాపు రూ. 190 కోట్లు వస్తుందని అంచనా, స్టాంప్ డ్యూటీ, రిజిస్ట్రేషన్ ఆఫీసుకు వెడితే గతంలో ఎట్లా ఉండేది? భూమి, స్థిరాస్తులు అమ్ముకుంటే స్టాంప్ డ్యూటీ చెల్లించేవారము. దీనిలో రెండు భాగాలున్నాయి. ఒకటి స్టాంప్ డ్యూటీ మరొకటి సర్ చార్జి, స్టాంప్ డ్యూటీని గ్రేడులవారిగా పెంచారు. కార్పొరేషన్ అయితే 9 శాతం, సెలక్షన్ గ్రేడ్ మునిసిపాలిటీ అయితే 8 శాతం, చిన్న పంచాయతీలకు 6 శాతం పెంచి అదనంగా ఈ భారాన్ని మధ్యతరగతి, దిక్కులేక అమ్ముకునే పేదలపై వేశారు. ఇందులో కూడా దురుద్దేశమే, స్టాంప్ డ్యూటీ గవర్నమెంటుకు వస్తుంది. సర్ చార్జి మునిసిపాలిటీకి వస్తుంది సర్ చార్జి పెంచితే ఆ పాలక వర్గాలు ఎక్కడ బాగుపడిపోతాయో అని దానిని పెంచకుండా స్టాంప్ డ్యూటీ పెంచారు. అట్లాగే భూములు, భవనాలు మున్నగు వాటి మార్కెట్ రేట్లు పరిశీలిస్తే ప్రతి సంవత్సరమూ నిర్ణయించిన రేట్లకంటే 10 నుండి 20 రెట్లు ఒక్కసారిగా ఎక్కువగా చేశారు. టవున్స్‌లో తప్ప, గ్రామాలలో అక్కడ గల ధర కన్నా మార్కెట్ ధర ఎక్కువ చేసి, పేద రైతుల మీద పన్ను వేస్తున్న మాట వాస్తవం, అవన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకొని పూర్తి బడ్జెటును ప్రవేశపెట్టేటప్పుడయినా ప్రజల అవసరాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకున్నారా అంటే అదీ లేదు. ఆనాడు రూ. 200 కోట్లు లోటు చూపితే ఇప్పుడు రూ. 145 కోట్లు లోటు చూపారు. మళ్ళీ పన్నులు వెయ్యము అనే ధోరణిలో రూ. 47 కోట్లకు పైన రైతులకు ప్రత్యక్షంగా గానీ పరోక్షంగా గానీ పన్నులు చూపుతున్నారు. ప్రాధాన్యతా రంగాలను గమనిస్తే, చాలా మంది దీని గురించి చెప్పారు. తిరిగి చెప్పడం పునశ్చరణే అవుతుంది కానీ చెప్పాల్సి వస్తుంది. ఈ నాడు ఖర్చు చేస్తున్న డబ్బు విద్యారంగానికి సంబంధించి కానీ, పరిశ్రమలకు లేదా విద్యుచ్ఛక్తికి సంబంధించి, నీటిపారుదల రంగానికి కానీ 7వ పంచవర్ష ప్రణాళికలో కేటాయించిన మొత్తాలు గమనిస్తే అర్థం అవుతుంది, దాదాపు రూ. 10 వందల కోట్లకు పైగా 7వ ప్రణాళికలో భారీ నీటిపారుదలకు, మధ్య తరహా నీటిపారుదలకు ఉంటే ఈ నాటి బడ్జెటులో కలిపి 250 కోట్లకు దానిని కలిపినా రూ. 1000 కోట్లు కూడా ఖర్చు చేయలేదు చాలా మంది చెప్పారు. ఒక సంవత్సరం ఉంది ఇంకా, నాలుగు సంవత్సరాలు ప్రణాళికలో అయిపోయింది. ముఖ్యమైన ప్రాధాన్యతా రంగాలను గుర్తించకుండా, ఎట్లా ఖర్చు చేస్తారు? ఎట్లా నిధులు సమకూరుస్తారు? ఏళ్ల తరబడి 10 శాతం, 20 శాతం పన్నులు పెరుగుతుంటే ఎట్లా పూర్తి అవుతాయి? విద్యుచ్ఛక్తి విషయానికి వస్తే మనమందరము అనుభవించే ఉన్నాము. ముఖ్యంగా పేదరైతులు పంపుసెట్లకు

కూడా నీరు లేక చేతికి వచ్చిన పంటను కూడా పోగొట్టుకొనే స్థితిలో ఉన్నారు. ఎన్నో పరిశ్రమలు, ప్రాజెక్టులు మూతపడే ఉన్నాయి. ఎందరో నిరుద్యోగులయినారు. ప్రాధాన్యతా రంగాలకు ఈ బడ్జెటులో అయినా ఎక్కువ నిధులు కేటాయించారా అంటే అదీ లేదు.

(శ్రీ ఎ. మహిపాల్ రెడ్డి — అధ్యక్షస్థానములో వున్నారు)

అధిక వుత్పత్తి కావాలంటే ప్రాధాన్యతా రంగాలకు ఖర్చు పెట్టే డబ్బు వ్యవసాయ రంగానికి ఖర్చు పెట్టితే ప్రయోజనం వుంటుంది. వ్యవసాయదారులకు 6–50 గం. సరైన రక్షణ కల్పించాలి. అదే విధంగా వ్యవసాయానికి వారికి వచ్చే నీటి వనరుల సాయంత్రం విషయంలో మనం ఆలస్యం చేస్తే రెండు రూపాయలకు కిలో బియ్యం ఏ విధంగా సప్లయి చేయగలము. మరి ప్రాజెక్టులను నిర్లక్ష్యం చేసి, నీటిని, విద్యుచ్ఛక్తిని ఒకే గాటన కట్టేసి అనుత్పాదక ఈ సబ్సిడీలో కూడా పెట్టుబడి అని ఈ 4(5 కోట్ల రూపాయలు ఒకటే సొమ్మని సమంగా చేస్తున్నామంటే రాష్ట్ర ప్రజలు నమ్మే స్థితిలో లేరు. అందువలన ఈ పరిస్థితిని మనం ఇంకా దిగజార్చకుండా ఈ ఆర్థిక రంగాన్ని వెనుకంజ వేయకుండా సమర్థవంతంగా కాపాడాలి తప్ప చిరకాలం మనమే పరిపాలించాలనే ధోరణితో ఏదో సంక్షేమ పథకాలు, ఆకర్షణ పథకాలతో రామారావుగారు ఆలోచిస్తే ఇవి ఎక్కువ కాలం మనజాలవు. కేవలం నేనే చిరస్థాయిగా ప్రభుత్వంలో వుండాలని బీద వారి ఓట్ల కొరకు ఈ ఆకర్షణ పథకాల గురించి బడ్జెట్ ప్రతిపాదిస్తే ఈ రోజు వరం లాంటిది. అయిన ఇదే పేదల అభ్యున్నతికి, వారి భావి జీవితానికి వారి పిల్లల అభివృద్ధికి ఆటంకమై ఆంధ్ర రాష్ట్రం స్తంభించి పోయే పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. వీటన్నిటిని దృష్టిలో వుంచుకొన్నప్పుడు మనం ఈ ప్రణాళికా లక్ష్యాన్ని పూర్తిగా మార్చుకోవలసి వుంది. ప్రాధాన్యతా రంగాలకు ఏ విధంగా ఖర్చు పెట్టాలి. వనరులు ఏ విధంగా సమకూర్చుకోవాలనేది దానితో మనకు స్పష్టమైన అవగాహన లేదు. ముఖ్యంగా నెల్లూరు రైతాంగానికి సంబంధించిన ఒక విషయం చెప్పక తప్పదు. ప్రభుత్వం నెల్లూరు జిల్లాలో డ్రైనేజ్ సెస్సును విధించింది. అయ్యా, మాకు అక్కడ డ్రైనేజ్ లేదు దానిపైన సెస్సు లేదని రైతాంగం హైకోర్టుకు పోవడం జరిగింది. డ్రైనేజ్ సెస్సు నిలుపుదల చేయవలసిందిగా వారు స్పష్టమైన ఆదేశాలు యిచ్చారు. ఆ ఆదేశాలు కలెక్టరుకు, గవర్నమెంట్‌కు మేము స్వయంగా ఇచ్చినా కూడా ఈ నాటికి ఎం.ఆర్.ఓ. లకు ఆ ఆర్డర్లు చూపకుండా కలెక్టర్లు నిర్దిద్దంగా కోర్టు అధికారాలను ధిక్కరించి మరీ వసూలు చేస్తున్నారు. కోర్టు యిచ్చిన న్యాయాన్ని కూడా అమలుపరచలేని దుస్థితి ఈ రోజు వున్నది. రైతులకు ఇచ్చే ఎరువుల పరిస్థితిలో వారు చాలా ఆవేదనతో వున్నట్లు అందరికీ తెలుసు. నకిలీ మందులు, కల్తీ మందులు, వీటి మీద ఎన్నో కోట్ల రూపాయలు వెచ్చిస్తున్నారు. ఉదాహరణకు నెల్లూరులో వున్న ఒక అడ్వకేట్ గారికి ఇచ్చిన ఎరువులను అనుమానము మీద పరీక్ష నిమిత్తం పంపిస్తే దానిలో పూర్తిగా కల్తీ వున్నదని, పనికి రాదని వారు చెప్పడం జరిగింది. 60 వేల టన్నులకు పైగా వున్న ఎరువులను డీలర్లు, అధికారులు కుమ్మక్కై అమ్ముతున్న వుదంతం వుంది. అందువలన

ఈ రోజు రైతాంగానికి మనం ఇచ్చేది కట్టి మాటలే తప్ప ఆచరణలో అన్యాయం జరుగుతుందనేది స్పష్టంగా గమనించవలసిన విషయం పేద ప్రజలు ప్రయాణం చేస్తే బస్సు చార్జీలు కూడా పెంచారు. ఏ విధంగా పన్నుల భారం పెంచారో ఒకసారి ఆలోచించినట్లయితే సామాన్య ప్రజానీకానికి మనం ఇస్తున్నదేమిటో అర్థం అవుతుంది ఈ రోజు పోలీసు యంత్రాంగం పరిస్థితి చూస్తే వారికి ఎతో అధునాతనమైన అనేక ఆయుధాలు సప్లయి చేస్తున్నా బందిపోట్ల స్వైర విహారం హైదరాబాద్ పట్టణం, నెల్లూరు పట్టణంలోనే గాదు అనేక చోట్ల జరుగుతున్నది. బస్సులలో దోపిడి, రైళ్ళలో దోపిడీ. స్త్రీలకు రక్షణ లేకపోవడం ఇలాంటి పరిస్థితి ఈనాడు వున్నది. అనేక మంది స్త్రీ సోదరీమణులు ఆవేశముతో మాట్లాడిన విషయం పేపర్లలో చదువుతున్నాము. వీటన్నిటిని దృష్టిలో వుంచుకొని మనం ఏ విధంగా ముందుకు పోవాలి. అన్ని వర్గాల ప్రజలను, ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో వున్న రైతాంగం కానీ, వ్యాపారస్థులు కానీ ఇలా అన్ని రకాల ప్రజలను దృష్టిలో వుంచుకొని సమతూకంతోటి ఈ బడ్జెట్‌ను తయారు చేసి రాష్ట్రాభివృద్ధి ధ్యేయంగా పెట్టుకొన్నప్పుడే మనం దీనిని ప్రజల బడ్జెట్ అనుకోగలము. ఇది ఏదో కేవలం ప్రజా వ్యతిరేక బడ్జెట్, ప్రజల శాపం బడ్జెట్ అని ప్రజల కార్యక్రమాలకు ఏదో చేయడం మంచిది కాదు. ఈ నాడు తెలుగు గంగకు 1 వెయ్యి 990 కోట్ల రూపాయిలు యిస్తే మాట దక్కించుకోగలరా? ఈ రోజు ప్రణాళికలో 257 కోట్ల భారీ, మధ్య తరహా ప్రాజెక్టులకు యిచ్చారు. ఆన్ గోయింగ్ ప్రాజెక్టులు ఎన్ని వున్నాయి? ఈ వాళ తెలుగు గంగకు, సోమశిలకు లాస్టు టైమ్ ప్రభుత్వం ఇచ్చిన 48 కోట్లు, తప్ప మరల ఇప్పుడు దీనిలో 80 కోట్ల రూపాయలు ఇచ్చినట్లు నామకార్థంగా వుంది. మరి ఎప్పటికి పూర్తి చేస్తారు? ఎప్పటికి మద్రాసుకు నీరు ఇచ్చి రాయలసీమ, నెల్లూరు ప్రాంతాలను సురక్షితము చేస్తారో మాకు అర్థం కావడం లేదు. ఈ విధంగా బడ్జెట్ ఎన్నో ఆవకతవకలతో, కేవలం అంకెల మార్పులతోటి మరల పునఃశ్చరణ చేయడం తప్ప ఇది పేదల పాలిట శాపం బడ్జెట్‌గా నేను అనుకొంటూ ఇంతటితో ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

7–00 గం శ్రీ మహమద్ రజబ్ అలి — అధ్యక్షా, 1988–89 సంవత్సరపు
సాయంత్రం బడ్జెటును 170 కోట్ల రూపాయల లోటు బడ్జెటుగా ఆర్థికశాఖామాత్యులు ప్రవేశ పెట్టారు. అది సరికాదు. లోటు ఇంకా ఎక్కువగా వుందని అంకెలలో సహా మా నాయకులు రాజేశ్వరరావుగారు వివరించారు. నేను ఆ విషయాలలోనికి పోకుండా కొన్ని విషయాలను చెప్పదలచుకున్నాను. అధ్యక్షా, నేను బడ్జెటును కొత్తగా చూసేది కాదు, మొదటిసారి, చూసేది కూడా కాదు. ఆంధ్రదేశంలోని ప్రజానీకం ఎదుర్కొంటున్న అనేక సమస్యలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ఆర్థిక సంస్కరణలు కావాలన్న కోర్కెకు అనుగుణంగా రూపొందింపబడలేదు అని అనేక శాఖాలలో నాకు ముందు మాట్లాడిన ప్రతిపక్ష, స్వపక్ష సభ్యులు చెప్పారు పన్నుల భారాన్ని ప్రజలపై వేయాలన్న భావాన్ని మీ హృదయంలో వుంది కాని, దాదాపు 400 కోట్లు వున్న లోటును ఎలా పూడ్చుకోవాలనేది చెప్పకుండా కేవలం 76 కోట్లు మాత్రమే విధిస్తామన్న మాట దగా, మోసపూరితమైన మాటగా నేను నమ్ముతున్నాను, ఈ బడ్జెటు ఆమోదించబడుతుంది

శాసన సభలో మీకు వున్న మెజారిటీకి పురస్కరించుకొని ఆమోదం తీసుకుంటారు కాని, వేసారి విషయం చెప్పదలచుకున్నాను మీరు చేసినదంతా పెద్ద ప్రగతిగా, సంక్షేమ కార్యక్రమాలుగా మీరు అనుకుంటున్నారు కాని అది సరికాదని మేము గత బడ్జెటులోనే చెప్పడం జరిగింది. వాటికి ప్రత్యామ్నాయ మార్గాలు మేము సూచించడం జరిగింది కాని మా విమర్శలను సహృదయంతో తీసుకుని సవరించు కొంటారని మేము భావించినా మా మాటలను ఈ ప్రభుత్వం వినిపించు కొనేట్టు లేదు. గుర్తించేటట్లు లేదు. ఇరిగేషనకు సంబంధించిన పనులను ఎంతవరకూ చేయగలిగారని చూస్తే మీరు పునాది రాళ్లు వేసినవి, టెక్నికల్ ఆమోదం పొందినది వున్న వాటిలో ఇన్ని చేశామని హృదయం మీద చెయ్యివేసు కొని చెప్పగలరా అని అడుగుతున్నాను మీరు ఒక్కసారి ఆత్మవిమర్శ చేసుకుంటే నేను సంతోష పడతాను ఒక్క ఇరిగేషన్‌లోనే కాదు. ఏ రంగంలో చూసినా వైఫల్యాన్ని చవిచూశారు ఖజానాను దివాళా తీయించారు. నానాటికి సికట్టు నాగం కొట్టు అన్న పద్ధతిలో ప్రభుత్వ విధానం ముందుకు పోతున్నది. ఇతరులు చేస్తే విషయాలలో కనీసం నాలుగోవంతు అయినా మీరు గమనిస్తే కాంగ్రెసును ఓడించిన కీర్తితో పాటు ప్రగతిని కూడా జోడిస్తే కొంతకాలం మీ వెలుగును ప్రసరింపచేయటానికి వీలు వుంటుంది. భూసంస్కరణలగురించి మేము ఎంత చెప్పినా మీరు చేసేది లేదు మేము చూసేది లేదు ల్యాండ్ టు దిటిల్లర్ అనే నినాదం ఎలావచ్చిందో, దానికి ఎంతమంది ఆహుతి అయ్యారో మీరు తెలుసు కోవాలి. పోగా మిగిలినది 10 లక్షల ఎకరాలు పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యం అని చెప్పుకొనే తెలుగుదేశంపార్టీ ప్రభుత్వం ఉన్నత న్యాయస్థానం సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన సలహాను కూడా పాటించని దౌర్భాగ్యస్థితిలో వుంది వున్న పది లక్షల ఎకరాలను పంచితే కొంతమందికి అయినా ఉపాధి కల్పనకు అవకాశం వుంటుందని చెప్పినా వినడం లేదంటే చెవిటివాని ముందు శంఖం వూదినట్లుగానే వుంది. ప్రధానమైన సమస్యలను పట్టించుకోకుండా కులతత్వ రాజకీయాలు, పార్టీ మారిన జారిపోయే వారిపై ప్రతీకార చర్యలు, ఆశ్రిత పక్షపాతం, బంధుప్రీతి, ప్రజలవద్ద వున్న డబ్బును ఏవిధంగా తీసుకొని ప్రభుత్వ ఖజానా నింపాలి అనే ఆలోచనలే ప్రభుత్వానికి వున్నట్లు కన్పిస్తున్నాయి తప్పమరో ఆలోచన కన్పించడం లేదు. నిరుద్యోగుల సంఖ్య పెరిగింది. వారు 82 లక్షల మంది వరకూ వున్నారు. ఆరు కోట్ల మంది ప్రజానీకములో చదువుకున్నవారున్నారు. చదువు లేనివారు 7-10 గం.
వున్నారు. విద్యారంగము చూస్తే 22 వేల మంది టీచర్సు కావాలి. 5 వేల సాయంత్రం
మంది ట్రైన్డ్ టీచర్సు వున్నారు. వారికి ఉపాధి కల్పించుట కొరకు మనము తీసుకున్న శ్రద్ధ ఏమిటో చెప్పండి. దానికి ఉపన్యాసాలు చెప్పడం కాదు. సంస్కరించదలచుకుంటే ఒక్క సంస్కరణతో చేయవచ్చు దానిని పరిష్కారం చేయవచ్చు అలాగే వైద్యం సంగతి తీసుకోండి. ఏమి వైద్యం? డిస్క్రిమినేషన్. నిజాం ఆర్థోపెడిక్ హాస్పిటల్‌ను ఏ రకంగా పోషించాలి, ధర్మాసుపత్రిని ఏ రకంగా పోషించాలని అనే ఒక న్యారో మెంటాలిటీ ప్రభుత్వానికి ఫార్మ్ అయిన తరువాత ఉస్మానియా ధర్మాసుపత్రి ఏ విధంగా అభివృద్ధి చెందుతుంది? లేకపోతే నిజాం యినిస్టిట్యూట్ ఏ రకంగా పెరుగుతుంది? ఈ డిస్క్రిమినేషన్

పాయింట్సు మన తలకాయలో వుంటే వైద్య రంగం బాగుపడుతుందా? ఇప్పుడు ధర్మాసుపత్రులు యము ఆసుపత్రులు అయిపోయినవి. వాటిల్లో మందు వున్నవా? డాక్టర్లు వున్నారా? ఏ ఏ ఆసుపత్రిలో ఎన్ని పోస్టులు ఖాళీ వున్నవి? అసలు మంచి నీరు వుందా వాటిల్లో, ఏ పరికరాలు వున్నవి, ఎవరి బాగోగులు చూస్తున్నారు. ఎవరు పరిశుభ్రతను చూస్తున్నారు? ఆరోగ్యాన్ని వాటిలో కల్పిస్తున్నారు ఆదే రకంగా వ్యవసాయం వుంది. కల్తీ మందులతో, కల్తీ విత్తనాలతో అతి కష్టం మీద రైతు పంట పండిస్తే అతనికి గిట్టుబాటు ధర లేదంటే కేంద్రం అంటే రాష్ట్రం, రాష్ట్రం అంటే కేంద్రం అంటున్నారు కేవలం ఓట్ల మెజారిటీతో నిర్ణయాలు చేయడం కాదు. వ్యవసాయరంగం పరిస్థితి ఎక్కడ వేసిన గొంగళి అక్కడిలానే వుంది మనము చాలా చెప్పాము అధికారములోకి రాక ముందు నిరుద్యోగము, అత్యాచారము, అధికార దుర్వినియోగము, కులాలపైన ఆధార పడిన అర్థనైజేషన్సు, బంధుప్రీతి, అవినీతి, ఆశ్రితపక్షపాతము మొదలైన విషయాలు చూస్తే ఎవరికి హితం చెప్పారో, అదంతా మన నెత్తిన వచ్చి పడింది, ప్రభుత్వం నెత్తిన వచ్చి పడింది. పోనీయండి. లాస్ట్ యియరు ఎట్లాగో పన్నులు వేయరుగదా, బియ్యం ధరలు పెరిగిపోతున్నాయి. వెహికల్స్ పన్నులు పెంచుతున్నామన్నారు, అది సిగ్గుచేటు అయిన విషయమని తెలియదా? ఇప్పుడు ఒక మిత్రుడు చెప్పాడు. కేంద్రం పెట్రోలు ధర పెంచినందున యీ ప్రజానీకానికి రాయితీ యిస్తామని చెప్పిన మనము అదే బండిమీద యివాళ పన్నులు వేయడానికి సాహసిస్తున్నారు. బస్సు చార్జీలు పెంచుతున్నారు కాని ఆ పరిశ్రమలో పనిచేసే వారికి ఏమి రాయితీలు యిస్తున్నారు ఆ మధ్యన వారు బజార్లో పడ్డారు. మన దివాళాకోరు విధానము గురించి గళం ఎత్తి ప్రజానీకానికి చెబుతున్నారు అందులో పనిచేసే కార్మికులకు, వారి సంక్షేమం కొరకు యీ డబ్బులు వినియోగం కావడంలేదు వారికి కావలసిన జీతభత్యాలు పెరగడం లేదు. బజార్లో ధరలు పెరిగిపోతున్నాయి. అన్ని రకాల ప్రజలు అసంతృప్తి పాలై వున్నారు బడ్జెట్ను కాగితాల మీద చూపుతున్నారు, అంకెల గజిబిజీ తప్ప ఏమీ లేదు. మీ జేబులో ఏముందని నమ్మాలి? వంద నోట్లు వున్నాయని చెబితే ఒప్పుకుంటాను. పే అండ్ ఎకౌంట్సు ఆఫీసుకు యిచ్చే ఆదేశాలు చూచినా, యితరులకు యిచ్చే బకాయలు, పెండింగ్లో వున్న బిలుల విషయం, చూచినా, ఎవరికి చెప్పుకోవాలో తెలియడంలేదు. అభివృద్ధి పథకాల సంగతి చూస్తే, సాంక్షను అయినటువంటి ఎత్తిపోతల పథకాలు ఎక్కడివి అక్కడే వుంచడం జరిగింది. మా జిల్లా సంగతి చెబుతాను. ఇప్పుడు అధ్యక్ష స్థానములో వున్న పేనల్ చైర్మన్గారు మా జిల్లా యించార్జి మినిస్టరుగా వున్నప్పుడు 15–20 వేల ఎకరాల భూముల కొరకు మంజూరు అయిన వాటికి కూడా భూమి పూజ చేయలేదు. కాని ఎక్కడో వున్న దానికి—అప్పుడే వచ్చినవాడికి చిప్పేడు. అంబలి అన్నట్లుగా—భూమి పూజ చేసే కార్యక్రమం తీసుకున్నారు. ఎక్కడ మోటాయపురం ఎత్తిపోతల పథకము, ఎక్కడ వెంకటాయపాలెం ఎత్తిపోతల పథకము ఏనుపూరు పథకం. రాష్ట్రములో యిలాంటి వాటి గురించి చెప్పాలంటే ఎన్ని అయినా చెప్పగలను ఆశ్రిత పక్షపాతానికి నిదర్శనాలుగా. ఇక శాంతిభద్రతల

విషయం చూస్తే సరండర్ అయిపోయింది యీ ప్రభుత్వం. ఎందుకు? కుర్చీలను అడ్డం పెట్టుకొని సరండర్ అయిపోయింది, కంట్రోలు చేయలేని నిస్సహాయ స్థితిలో పడివుంది ఎక్కడో వుంది యీ వీక్ నెస్ అందుకని రాష్ట్రములో ప్రజల ధన, మాన ప్రాణాలకు రక్షణలేదు. ఇప్పుడే సుబ్బారెడ్డిగారు చెప్పారు, ఇలాంటి స్థితి కొనసాగించిన తరవాతకు యీ బడ్జెటు పద్దులు ద్వితీయోగం ... వు లాస్టు యియరుకు సంబంధించిన మూడు పద్దుల విషయం చూస్తే చాలు తెలుస్తుంది వ్యవసాయం విద్యుచ్ఛక్తి, యితర రంగాలకు యిచ్చిన కేటాయింపులలో 50 పర్సెంటు, 25 పర్సెంటు ఖర్చు కావడం అంటేనే మన దివాళాకోరుతనం తెలుస్తుంది. లాస్టు యియరు కేటాయించిన పద్దుల మేరకు ఖర్చు పెట్టలేదంటే అంతా హుళక్కి. మాటల గారడితో నడిపే యీ బడ్జెటును రూపొందించి ఆంధ్ర దేశానికి ఏదో చేస్తామని చెప్పడం వల్ల ప్రయోజనం లేదు. అనేక మంది ... నాడులు చేసుకున్నా ఏనాడులు చేసుకున్నా మేము ఒకటి అభిప్రాయపడుతున్నాము. కేంద్రములో ఆ ప్రభుత్వం వున్నంతవరకు యీ రాష్ట్రములో యీ ప్రభుత్వం వున్నంతవరకు, వారి అడుగుజాడలలో వీరు నడిచినా, వీరి అడుగుజాడల్లో వారు నడచినా, అందరు శూన్యంలో కలిసిపోవడం జరుగుతుంది. రాహువు అడ్డుగా రాబోతుంది ఈ రాష్ట్రాన్ని, ప్రజానీకాన్ని ఆర్థిక మాంద్యం నుండి ద్రవ్యోల్బణం నుండి రక్షించాలంటే ఒకే ఒక మార్గం వుంది. వారు, వీరు వుంటే అది జరుగుతుందనుకోవడం లేదు. మా అభిప్రాయం, యిక్కడ ప్రత్యామ్నాయంగా ఒక లెఫ్ట్ కూటమి రావాలి, దాని గురించి మా పార్టీ నాయకులు చెబుతున్నారు. అలాంటిది వస్తే తప్ప లాభంలేదు వర్గదృక్పథం లేక యీ కార్యక్రమాలను నడపడానికి కొంత కాలము మీకు అవకాశం యిచ్చారు, దానిని జారవిడుచుకుంటే ఫలితం లేదు. మీరు డీవియేట్ అయిపోయి సైడ్ ట్రాక్ న పడిపోతున్నారు. అందువల్ల వర్గదృక్పథం వుండాలి వర్గదృక్పథం లేని యీ బడ్జెటును పెట్టి మీకు మోక్షం చూపిస్తామంటే ప్రయోజనం లేదు. పోయిన సంవత్సరం కంటే ముందు బాగా వరదలు వచ్చాయి, ఆ తరువాత మళ్ళీ కరువు వచ్చింది ఈ సంవత్సరం మళ్ళీ వరదలు అయినా దీనికొరకు పర్మనెంటుగా ఒక ప్రివెంటివ్ మెజరు గురించి ఆలోచించలేదు మేము అనేక పర్యాయాలు చెప్పాము. గోదావరి 150 కిలో మీటర్లు దూరం ప్రవహించి మా జిల్లాలో పరుగులు తీస్తుంది. నదీ తీరాలలో వుండే ప్రజానీకానికి పర్మనెంట్ రీహాబిలిటేషను యివ్వవలసిన అవసరం వుందని చెప్పాము. పోయినసారి ముఖ్యమంత్రిగారు హెలికాప్టరులో వచ్చి చూశారు, యింత పెద్ద నష్టం జరిగింది యిన్ని యిండ్లను కూనవరములో యిస్తాను అని చెప్పారు. మూడు సంవత్సరాలు అయినా ఒక యింటిని కూడ యివ్వలేదు. ఇప్పుడు అదే పునరావృతం అయింది భద్రాచలంలో డేంజర్ టార్గెట్ మించి ప్రవాహం వచ్చిన తరువాత కూనవరం వద్ద శబరి వగైరా స్టాగ్నెట్ అయిపోయి ఆ ప్రాంతమంతా నేలమట్టం అయిపోయింది. ఇదివరకు ఇచ్చిన వాగ్దానం పూర్తిచేసి వుంటే యీనాడు యీ దినావస్థ వుండేది కాదు. ఆనాడు అన్నమాటలు గోదావరిలో కలిసిపోయాయి, అక్కడ ధవళేశ్వరములో ఆ మాటలు పోయాయి యిక్కడ హైదరాబాదులో మనము వుంటున్నాము.

7.20-గం సాయంత్రం వ్యవసాయ కార్మికుల గురించి నేను ఒక విషయం మనవిచేస్తాను. మాకు చాలా పెద్ద సంస్కరణలగురించి ఉపదేశం చేశారు. కాంగ్రెస్ గవర్నమెంటు హయాములో శ్రీ రంగారెడ్డిగారు మంత్రిగా ఉన్న రోజులలో లావినీ కమిటీలు వేసారు. మన దగ్గర జాబితాలో ఉన్నటువంటి బంచరాయి, పోరంబోకు భూములను పట్టాలలు ఇవ్వడానికి లేదని అన్నారు. ఆనాడు మేము అనేక ఉద్యమాలు జరిపాము. పొలాలలో పనిచేసే వ్యవసాయ కార్మికులకు–ఆధారం లేనివారికి కనీసం గంజి త్రాగడానికి ఆధారమైన ఆ భూములను ఇవ్వాలని వారు అనేక ఉద్యమాలు చేసి, ఊరేగింపులు చేసి విజ్ఞాపనలు ఇచ్చి ప్రభుత్వానికి చెప్పిన తరవాత ఆనాడు ప్రభుత్వం కళ్ళు తెరచి శాశ్వత ఎసైన్‌మెంటు ఇచ్చింది. ఇప్పుడే శ్రీ వెంకటపతిగారు చెప్పారు. 7 లక్షల ఇళ్ళు కట్టించి ఇచ్చిన తరువాత వాటిమీద మీరు సబ్సిడీ డబ్బులు కలెక్టు చేయడానికి పూనుకున్నారు. ఆనాడు ఇచ్చిన ఎసైన్‌మెంటు భూములన్నీ వారికి పట్టాలు అయినాయి. వాటికి నీటివసరులు కలిగినాయి అప్పటినుంచి వారు ఆ భూములను అనుభవిస్తున్నారు. వాటిమీద ఎకరానికి వెయ్యి రూపాయలు, 1500 రూపాయలు, రెండు వేల రూపాయలు బలవంతంగా వసూలు చేయడానికి కలెక్టర్లు ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. మీరు చేసే సంక్షేమం దేవుడెరుగు, అనేక ఉద్యమాలుచేసి శాశ్వత పట్టాలు పొందిన ఈ భూములపైన ప్రాజెక్టు ఏరియాలో ఉన్నాయి కనుక, నీరు వస్తుంది కనుక వాటికి మీరు రెండు వేల రూపాయలు వసూలు చేయాలని అంటే హరిజనులలో అసంతృప్తి వస్తుంది, వెనుకబడిన వర్గాలలో అసంతృప్తి వస్తుంది. వారు కష్టబడి పట్టాలు చేయించుకున్న తరువాత ఆ భూముల నుంచి డబ్బులు అడగడం ఏమిటి? దిక్కులేని ప్రభుత్వం అనుకోవాలా? వారినుంచి డబ్బు వసూలు చేయడమనేది ఆపుచేయించాలని కోరుతున్నాను. ఇది తక్షణం ఆపుచేయవలసిన అవసరం ఉంది మీరు ఆపుచేయకపోతే ప్రయోజనం లేదు. మీరు పేద ప్రజానీకానికి, వలసలు పోయే ప్రజానీకానికి పక్కా ఇళ్ళు కట్టించి ఇచ్చారు. మీరు ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్సు కట్టాలి లేకపోతే మీరు అందులో నుంచి వెళ్ళిపోవాలని కలెక్టర్లు నోటీసులు జారీ చేసారు ఇది అనేక జిల్లాలలో జరుగుతున్నది, ఇది రాష్ట్ర వ్యాపితంగా జరుగుతున్నది మీరు కట్టించి ఇచ్చి తిరిగి వారిని ఇళ్ళనుంచి వారిని వెళ్ళిపొమ్మనడం మంచిది కాదు. ఇది ఖజానా దివాళాకోరుతనానికి ప్రబల తార్కాణం. మీ సిన్సియారిటీని మీరు రుజువు చేసుకోవాలని కోరుతున్నాను ఈ విషయం క్లయిమాక్సుకు పోతున్నదని గ్రహించి కుంభకర్ణుని నిద్రనుంచి మేల్కొవాలని మనవిచేస్తూ తమరు నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను

*శ్రీ ఎ. ధర్మారావు (దుగిరాల) – అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రిగారు, అధికార పార్టీ సభ్యులు లక్షణమైన బడ్జెటును ప్రవేశ పెట్టాము, విలక్షణంగా అభివృద్ధిని సాధించబోతున్నామని చెప్పారు. దీనిలో విలక్షణం ఏమీ కనిపించడం లేదు కాని ఎక్కడ చూసినా అవలక్షణాలు మాత్రం ఈ బడ్జెటులో కనిపిస్తున్నాయి. ఇది అవలక్షణాలతో కూడిన బడ్జెటు అని నిస్సందేహంగా

చెప్పవచ్చు రెవిన్యూ ఆదాయం ఎక్స్‌పెండిచరు కన్నా తగ్గుగా ఉండడమనేది ఒక అవలక్షణం. ఇది ఒక ప్రమాదకరమైన పరిస్థితి హార్టు ఎటాక్ వచ్చిన పేషంటు ఎటువంటి అవలక్షణాలతో, ఇబ్బందులతో ఉంటాడో ఈ ఆర్థిక విధానం కూడా అలాంటి అవలక్షణాలతో, ఇబ్బందులతో ఉందని అనడంలో సందేహం లేదు. ఈ ఒక్క సంవత్సరమే కాదు, గత నాలుగు, ఐదు సంవత్సరాలనుంచి క్రమంగా క్రానిక్ డిసీజ్‌గా ఇది వస్తున్నది. ఈ సంవత్సరం కూడా రూ. 110 కోట్లు రెవిన్యూ డెఫిసిట్ చూపించారు గత సంవత్సరం 12 కోట్లు డెఫిసిట్ చూపిస్తే అది రూ. 112 కోట్లకు పెరిగిపోయింది. ఇప్పుడు 110 కోట్లు డెఫిసిట్ చూపిస్తున్నారు అది రూ. 200 కోట్లకో, 300 కోట్లకో పెరిగిపోతుంది ఈ జబ్బు ఇంతగా పెరిగిపోతే ఈ ప్రభుత్వం ఎట్లాగ కోలుకొంటుంది అనేది ఆలోచించ వలసిన అవసరం ఉంది. రాష్ట్ర భవిష్యత్తు ముందుకు పోవాలంటే ప్లాన్ ఎక్స్‌పెండిచరు అనుకున్నదానికన్నా ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టాలి కాని తక్కువ ఖర్చు పెట్టకూడదు. 7,500 కోట్ల రూపాయలతో 5 సంవత్సరాల ప్లాన్ మనం వేసుకొని దానిలో కనీసం యావరేజిన 1500 కోట్లు అయినా ఈ సంవత్సరానికి ఖర్చు పెట్టవలసిన అవసరం ఉంది ప్లాన్‌కు ఇది నాల్గవ సంవత్సరం కనుక ఇన్‌ఫ్లేషన పెరిగిపోతున్నది గనుక 2 వేల కోట్లు అయినా ఈ సంవత్సరం ఖర్చు పెట్టుకోవలసిన అవసరం ఉంది. రూ. 1258 కోట్లు ఖర్చు పెడుతున్నాము ఘనంగా ఖర్చు చేస్తున్నామని చెబుతున్నారు. గత సంవత్సరం చూపించిన అంచనాలలో 10 o/o ప్లాన్ అవుట్ లే ఖర్చు పెట్టలేక పోయారు. ఈ సంవత్సరం ఇంత ఖర్చు చేస్తారనేది కూడా నమ్మకం లేదు. ఇది మళ్లీ తగ్గిపోయే ప్రమాదం ఉంది. ఇప్పుడు చూపించిందే తక్కువ మొత్తం అందువల్ల ప్లాన్ అవుట్ లే ఈ రకంగా తగ్గిపోతున్నదంటే ఇది ఒక అవలక్షణం ఇది లంగ్ డిసీజ్ వచ్చిన పేషంటుగా ఉందని మనవిచేస్తున్నాను. ఆర్థిక విధానానికి ఇది రెండవ అవలక్షణం అని మనవి చేస్తున్నాను. రాష్ట్ర భవిష్యత్తు బాగుండాలంటే, ఉత్పత్తి పెరగాలంటే క్యాపిటల్ అవుట్ లే మనం పెంచుకుంటు పోవాలి అటువంటిది పోయి గత సంవత్సరం క్యాపిటల్ అవుట్ లే క్రింద రు 702 కోట్లు ఖర్చు పెడతామని చెప్పి బడ్జెట్‌లో చూపించి శాంక్షను చేయించుకొని కేవలం రూ. 437 కోట్లు మాత్రమే ఖర్చు చేసారు. ఈ సంవత్సరం చూపించడానికి అంకె కూడా సాధ్యం కాక కేవలం 476 కోట్లు మాత్రమే క్యాపిటల్ అవుట్ లే క్రింద ఖర్చు చేస్తామని చూపిస్తున్నారు. ఈ 476 కోట్లలో సగం కూడా ఖర్చు చేస్తారో లేదో. దీనిని బట్టి దివాళా తీసే స్థితికి పోతున్నదని స్పష్టం అవుతుంది. ఇది విక్నెస్ జబ్బులాంటిది. ప్రతిదానికి ఆడలేక మద్దెల ఓడు అన్నట్లుగా కేంద్రం సహాయం చేయడం లేదు. అడ్డుకొంటు న్నది, అన్యాయం చేస్తున్నది, కనుక మేము ముందుకు వెళ్లలేకపోతున్నామని అంటున్నారు. కుక్కను ఎక్కడ కొట్టినా అది కాలు కుంటుతుందని సామెత ఉంది దానికి ఎక్కడ దెబ్బతగిలినా కాలే కుంటుతుంది. ఆ అవలక్షణాలు తెచ్చి పెట్టుకొని ఈ ప్రభుత్వానికి చేతకాక ప్రతిదానికి కేంద్ర ప్రభుత్వమే బాధ్యత అని చెప్పడం అలవాటై పోయింది. ఇది దురదృష్టకరమైన విషయం కేంద్రం

మనకు ఇస్తానని చెప్పిన డబ్బులో ఏ సంవత్సరం కూడా తక్కువ ఇవ్వలేదు. బడ్జెటుకు వారు ఇచ్చిన అంచనాలో, మనకు రావలసిన డబ్బులో ఎప్పుడూ తక్కువ చేయలేదు. బడ్జెట్ ఎస్టిమేటులో 1987–88లో గ్రాంట్స్ ఇన్ ఎయిడ్ క్రింద మనకు రావలసింది రు. 433.19 లక్షలు అని బడ్జెటులో చూపించుకున్నాము. రు 433 కోట్లు గాస్టు ఇయిర్ మనం సెంట్రల్ నుంచి గ్రాంట్స్ ఇన్ ఎయిడ్ క్రింద రు. 154.96 లక్షలు తెచ్చుకున్నాము. బడ్జెట్‌లో ఇచ్చిన అంచనా కన్నా చాలా హెచ్చుగా ఇచ్చారు కాని అన్యాయం చేయలేదని మనవి చేస్తున్నాను. స్టేటు ఎక్సయిజులో నుంచి మనకు రావలసిన షేరు క్రింద 479 కోట్లు అంచనా చూపించారు. ఆ అంచనాలు బడ్జెట్‌లో చూపించారు. అది ఇక్కడ మనం పాస్ చేశాము. కాని యాక్చువల్‌గా మనకు రు 521 కోట్లు కేంద్రం నుంచి ఎక్సయిజు డ్యూటీ క్రిందవచ్చింది. అంచనాకన్నా ఎక్కువ ఇచ్చారు. ఇన్‌కంటాక్సులో వసూలు అయిన దానిలో 85 శాతం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఇస్తున్నారనే విషయం గౌరవ సభ్యులందరికీ తెలుసు. దాని క్రింద రూ 192 కోట్లు మన రాష్ట్రానికి వస్తుందని బడ్జెటులో పొందుపరిచారు. బడ్జెటు పాస్ చేశాము. చివరకు చూస్తే రు. 243.64 లక్షలు వచ్చింది. అది కూడా అంచనా కన్నా హెచ్చుగా కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి వచ్చింది. లోన్సు అండ్ అడ్వాన్సెస్ క్రింద మనకు కేంద్రం నుంచి రు. 450 కోట్లు అంచనా వేసుకొని బడ్జెటు తయారుచేసుకుంటే రు 500 కోట్లు కేంద్రం నుంచి తెచ్చుకున్నాము. ప్రతిదీ కేంద్రంవారు మనకు అదనంగా ఇస్తున్నారే కాని తక్కువ చేయడం లేదు. మనకు ఇతర రాష్ట్రాలకన్నా అదనంగా ఇస్తున్నారు. కేంద్రమిచ్చేది పెర్ క్యాపిటా సబ్సిడీ కనుక మనం చూస్తే ఆల్ ఇండియా యావరేజ కేవలం రూ 58లు ఉంటే ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో రు 73 లు యావరేజి సబ్సిడీ కేంద్రం నుంచి మనకు ముడుతున్నది. ఈ అంకెలను బట్టి మీరు కేంద్రాన్ని నిందించడంలో అర్థం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ విధంగా మనం కేంద్రంనుంచి సహాయం తీసుకుంటూ—అన్ని రాష్ట్రాలకన్నా హెచ్చుగా తీసుకుంటు—గతంలో కన్నా ఎక్కువ సహాయం తీసుకుంటూ రాష్ట్రాభివృద్ధి ఏమి చేస్తున్నారని చూస్తే ఏమీ కనిపించడం లేదు. ఇంతకుముందు శ్రీ రజాబ్ ఆలీగారు చెప్పినట్లు చెప్పుకోతగ్గ ఇరిగేషను ప్రోజక్టు కాని పవర్ ప్రోజక్టు కాని, ఒక ఇండస్ట్రీ కాని గత 5 1/2 సంవత్సరాలనుంచి ఇంతవరకు ఒక్కటి కూడా స్థాపించలేదు. కేవలం వాగ్దానాలతో కాలం గడుపుతున్నారు తప్ప ఒకటి కూడా సాధించలేదని మనవిచేస్తున్నాను. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఏర్పడ్డ 1956వ సంవత్సరంలో ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో 50 లక్షల టన్నులు వ్యవసాయోత్పత్తులు ఉన్నాయి. 1956 నుంచి క్రమంగా వ్యవసాయోత్పత్తులు పెరుగుతూ 1983వ సంవత్సరం వచ్చేసరికి–ఈ రాష్ట్రాన్ని తెలుగు దేశం ప్రభుత్వానికి అప్పగించే

7.30-గం. సాయంత్రం

నాటికి ఒక కోటి 18 లక్షల టన్నుల ఆహారపదార్థాలు ఉత్పత్తి అయినాయి. అది మాగ్జిమం రికార్డు. ఒక కోటి పద్దెనిమిది లక్షల టన్నుల ఆహారధాన్యాలు ఈ రాష్ట్రములో ఉత్పత్తి అయినవి. అది మాక్జిమమ్ రికార్డు. అటువంటిది దురదృష్టవశాత్తు 1983 సంవత్సరం తరువాత ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తి అధోగతిలో పడిపోయింది.

1986-87 సంవత్సరానికి ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి 81 లక్షలకు పడిపోయింది. నిరుటి సంవత్సరము ఉత్పత్తి 87 లక్షల టన్నులు అయింది. వర్షాభావం, తుఫాను వరదల వలన నష్టపోవడం అనేవి ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి క్రొత్త కాదు. ఆంధ్ర రాష్ట్రములో ఏదో భాగము ఎప్పుడూ ఏదో ఒక ప్రకృతి వైపరీత్యాల నష్టం వస్తూనే ఉంది. అయినా కాంగ్రెసు ప్రభుత్వము హయాంలో ఉత్పత్తి పెరుగుతూ తగ్గిపోకుండా పెంపు చేయడం జరిగింది. ఈ ప్రభుత్వము వచ్చిన తరువాతనే 1983 సంవత్సరము నుంచి ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తి పడిపోతూ వచ్చింది. 1956 సంవత్సరము నుంచి పెరిగినటువంటి ఉత్పత్తిని 1983 నుంచి తగ్గిపోయిందనే విషయాన్ని నేను ఈ సభకు తెలియచేస్తున్నాను. దీనికి కారణమో, దేవుడో, రాముడో, లేక మీ రాముడో మీకే తెలియాలి. మీ రాముడని అంటాను. సంక్షేమ కార్యక్రమాలు చేపట్టాము అని చెబుతున్నారు. ఎంతో డెవలప్‌మెంటు జరిగిందని చెప్పుకుంటున్నారు. సోషల్ వెల్‌ఫేరు పరిస్థితిని చూసినట్లయితే ఈనాడు ఎంతో దౌర్భాగ్య స్థితిలో ఉంది. ప్రతి దానికి ప్రచారమే. ఓల్డ్ ఏజ్ పెన్షను అని, విడో పెన్షను అని వ్యవసాయ కార్మికుల పెన్షను అని, గర్భిణీ స్త్రీలకు సహాయం అని, ఒకలా గులకని ఈ విధంగా అందుకు పేజీల వాల్యూము ఉంది. పెన్షను కోసం అప్లయి చేసినటువంటి అప్లికేషన్సు లక్షలాది అప్లికేషన్సు మూడు సంవత్సరాల నుంచి పెండింగులో ఉన్నాయి. గ్రామములో ఎవరైనా పోయి పెన్షను గురించి అధికారులను అడిగితే ఎవరైనా పెన్షను తీసుకునేవారు చనిపోతే మరల ఇంకొకరికి పెన్షను శాంక్షను చేస్తామని చెబుతున్నారు. వీరికి పెన్షను శాంక్షను కావడానికి ఆ గ్రామములో ఎవరైనా పెన్షను తీసుకునేవారు చనిపోవాలి అన్నమాట. ఈ విధంగా పెన్షను వ్యవహారం చూస్తే లక్షలాది అప్లికేషన్స్ పెండింగులో ఉన్నవి. ఆ విధంగా దౌర్భాగ్య స్థితిలో ఉంది. యిండ్ల స్థలాల విషయంలో గత ప్రభుత్వము ఎంతో చేసినది. అయినా యింకా మిగిలి ఉంటూనే ఉంది. మన రాష్ట్రములో ఎంతో మంది ఉండటానికి సెంటు భూమి లేకుండా ఉండడానికి కనీసం చిన్న గుడిసె అనేది లేకుండా ఉన్నటువంటి పేదవారు అనేక మంది ఉన్నారు. వీరికి ప్రయారిటి యివ్వవలసిన అవసరం ఉంది. యిది చాలా దారుణమైన పరిస్థితి అని మనవి చేస్తున్నాను. యిండ్ల స్థలాల విషయంలో ప్రయారిటీ యిచ్చి చేయించాలి. కాని యిండ్ల స్థలాల పంపిణీకి గత 5 సంవత్సరాల నుంచి పూర్తి ఫుల్‌స్టాప్ పెట్టారు. యిది చాలా విచారకరమైన విషయం. అన్నింటికి సర్వరోగ నివారిణి లాగ రెండు రూపాయల కిలో బియ్యం సంగతే తీసుకుని వస్తారు. హెల్తు విషయం మాట్లాడినా రెండు రూపాయల కిలో బియ్యమే, వరదల పరిస్థితి తీసుకుని వచ్చినా రెండు రూపాయల కిలో బియ్యమే. అన్నింటికి ఒకటే పాట. రెండు రూపాయల కిలో బియ్యం. 22 లక్షల టన్నుల బియ్యం గత సంవత్సరము ఈ రాష్ట్రంలో పంపిణీ చేస్తే అందులో కేంద్ర ప్రభుత్వము 11,60,000 టన్నుల బియ్యం మన రాష్ట్రానికి అందించింది. అంటే సగానికి పైగా బియ్యం సెంట్రలు పూల్ నుంచి సరఫరా చేసినారన్నమాట. నిలువెత్తు ఫోటోలు పేపర్లలో వేస్తున్నారు ఎన్నో కోట్ల కొలది రూపాయలు ఎడ్వర్‌టైజ్‌మెంట్సు గురించి ఖర్చు పెడుతున్నారు. కాని

కేంద్రము బియ్యము యిస్తున్నటువంటి సంగతి ఎక్కడా కూడా ఆ ఎడ్వర్ టైజ్ మెంటులలో ప్రస్తావించడంలేదు. యిప్పుడు మీరు యిస్తున్న రెండు రూపాయల కిలో బియ్యం యీ పార్టీ లాభానికి మూడు సార్లు యిస్తున్నారు. నెలకు మొత్తం అందరికి అన్నారు. తరువాత కొందరికి అన్నారు. ఆ తరువాత సంవత్సరానికి 6,000 రూపాయలు ఆదాయ లోపు గల వారికి అన్నారు. ఆ తరువాత రిస్టు వాచి ఉంటే లేదు, వాడి జేబులో పెన్ను ఉంటే లేదు, తెల్ల చొక్కా వేసుకుంటే లేదు. ఆఖరికి నాపరాయి ఉంటే లేదు అని ఆ విధంగా కుదించి వేశారు. 25 కిలోల ముష్టి బియ్యం, మూడు సార్లు మొదటిసారి 10 కిలోలు, తరువాత 10 కిలోలు, తరువాత 5 కిలోలు యిస్తున్నారు. కేంద్రము సగము యిస్తే మిగతా సగము రాష్ట్ర ప్రభుత్వము యిస్తున్నది. అయినా మన రాష్ట్రము మిగులు రాష్ట్రము. ప్రభుత్వము మిల్లు ఓనర్ల చేతిలో ఇరుక్కుపోయి తప్పుడు విధానము నవలంబించి యిప్పుడు ఏమి చేయలేని దౌర్భాగ్య స్థితిలో పడి ఉంది. వ్యవసాయోత్పత్తుల విషయంలో మన రాష్ట్రములో ముఖ్యంగా బియ్యం విషయంలో యిప్పుడు మిగులు రాష్ట్రము అయినప్పటికి ఇటువంటి స్థితికి ఈ రోజున ఈ ప్రభుత్వం తీసుకుని వచ్చింది. గత ప్రభుత్వముల హయాంలో మిగులు రాష్ట్రంగా ఉన్నటువంటి ఆంధ్రప్రదేశ్ ను ఈ ప్రభుత్వము వచ్చిన తరువాత ఈ రాష్ట్రాన్ని ఈ విధంగా అధోగతి పట్టించింది. రెండు రూపాయల కిలో బియ్యం విషయంలో వీరు "తెలుగు అన్నపూర్ణ సాక్షాత్కారం" అని పేరు పెట్టి పాంఫ్ లెట్ వేశారు. వీరు ఏదో గొప్ప చేస్తున్నటుగా తెలివిస్తున్నారు. వీరు ఏమైనా గండిపేట నుంచి తీసుకుని వచ్చి ఖర్చు పెడుతున్నారా? ప్రజా ధనముతో మనిషికి అయిదు కిలోల బియ్యం యిస్తూ ఎంతో వారిని బిక్షకిస్తున్నట్లుగా ఎన్నో రకాల ఎడ్వర్ టైజ్ మెంట్లు యిస్తున్నారు. దీనితోనే బ్రతికే దానికి ఏ మాత్రం ఎక్కువ సాధ్యము కాదని మనవి చేస్తున్నాను. సోషల్ వెల్ ఫేర్ విషయంలో ఏదో చేస్తున్నామని చెప్పుకుంటున్నారు. అది వీరి గొప్ప కాదు. ఇందిరాగాంధీగారు ప్రవేశపెట్టిన 20 సూత్రాల ఆర్థిక పథకం చలవ వలన వీరి సంక్షేమం జరుగుతున్నది. మీరు ఉన్నా, మేము ఉన్నా, శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావుగారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నా ఎవరు ఉన్నా దీనిని అమలు పరచాలి. ప్రభుత్వాలు వీటిని తప్పనిసరిగా అమలు పరచాలి. రాజ్యాంగ పరమైన అథారిటీని ఆనాడు కేంద్ర ప్రభుత్వము 20 సూత్రాల పథకానికి ఇచ్చినది. తప్పనిసరిగా సంక్షేమ కార్యక్రమాలు చేసే విషయంలో ప్రాధాన్యత యివ్వాలి. తామే ఏదో చేస్తున్నామని చెప్పుకునే ధోరణి చాలా హాస్యాస్పదం అని చెప్పక తప్పదు. యస్. సీలకు, యస్. టీలకు స్పెషల్ ఎసిస్టెన్స్ రూపములో 80 కోట్ల రూపాయలు యిస్తున్నారు. గోవిందనాయక్ గారు యింతకుముందు మాట్లాడినారు. బహుశా వారికి డబ్బు ఎక్కడ నుంచి వస్తున్నదో తెలియకపోవచ్చు. ఆర్. యల్. ఇ. జి. పి. క్రింద 60 కోట్ల రూపాయలు ప్రతి సంవత్సరము కేంద్ర ప్రభుత్వము యిస్తోంది. వాటిని ఖర్చు పెట్టకుండా ఫండ్సు ఫ్రీజ్ చేసి యిచ్చినటువంటి కేటాయించినటువంటి డబ్బు ఖర్చు పెట్టకుండా వీరికి చాలా అన్యాయం చేస్తున్నారని మనవి చేస్తున్నాను. రాష్ట్రాలకు కేంద్రము అధికారాలు యివ్వడం

లేదని ఒక్కటే గగ్గోలు పెడుతున్నారు. వీరు యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియాను ఫెడరేషను ఆఫ్ ఇండియా గా మార్చాలంటూ వీరు ఢిల్లీ దాకా పోతున్నారు వీరు రేపు స్వతంత్ర ప్రతిపత్తి కావాలంటూ స్వతంత్ర రాష్ట్రము ఏర్పడాలంటూ పంజాబు టెర్రరిస్టుల రాష్ట్రమును మాదిరిగా కావాలంటారేమో వీరు అధికారాలు కావాలంటున్నారు కదా, మరి వీరు జిల్లా పరిషత్తులకు, మండలాలకు మునిసిపాలిటీలకు వీరు ఇచ్చినటువంటి అధికారాలు ఏమిటి? వాటికి ఉన్న అధికారాలను హరించివేసారు వారు అడుగు ముందుకు వేయకుండా చేశారు ఒక కలము పోటుతో 10 వంది మండలాధ్యక్షులను సస్పెండు చేశారు. కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని సర్కారియా కమీషను రిపోర్టు అమలు జరపమని వీరు అడుగుతున్నారు సర్కారియా కమిషన్ వారు రాష్ట్రాలు చేయవలసిన కొన్ని విషయాలు గురించి వ్రాసారు. అవి ముందు వీరు ఎందుకు అమలు జరపరు? రాష్ట్ర ఫైనాన్స్ కమిషన్ ఏర్పాటు చేయమన్నారు. ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ కమిటీని ఏర్పాటు చేయాలన్నారు. వాటిని ఏర్పాటుచేసి వీరు ఎందుకు అమలు చేయరు కమిటీలను ఏర్పాటుచేసి స్థానిక సంస్థలకు ఎక్కువ పవర్సు నిధులు ఇవ్వాలని ఉంది. వారు చేయవలసినవి చేయకుండా వారు కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని సర్కారియా కమీషను రిపోర్టును ఎందుకు అమలు జరపడం లేదని అంటున్నారు. వీరు ప్రెజ్ చెస్తున్నటువంటి సర్కారియా కమిషను రిపోర్టులోనే రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు చేయవలసిన అంశాలుగురించి తెలియపరిచారు. వాటిని ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తుడిచి పెట్టడం మంచిది కాదని మనవి చేస్తున్నాను స్టేట్ ఫైనాన్స్ కమిటీని, ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ కమిటీని ఏర్పాటుచేసి వాటిని ముందు ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వము 7–40 గం
అమలు చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. క్లీన్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ సాయంత్రం
ఇస్తాం అన్నారు. కేంద్రంలో బోఫోర్సు ఫ్రాడ్ జరిగినదంటున్నారు భోఫోర్సు అంటే అర్థమేమిటో ఆ మాటకు స్పెల్లింగ్ ఏమిటో కూడా తెలియకుండా ప్రతి యొక్కరూ ముఖ్యంగా తెలుగుదేశం సోదరులు ఈ స్లోగన్ వాడుతున్నారు మాది క్లీన్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ అని చెప్పి ఒకరిని ఆక్షేపించే ముందు, మన పరిస్థితి ఏమిటో అర్థము చేసుకొంటే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

(ఇంటరప్షన్)

వారేమి మాట్లాడినా నేను అభ్యంతరం తెలుపలేను. కర్షక పరిషత్తుకు—రైతే రాజు అని చెప్పి చివరిలోకి అల్లుడిని రాజు చేసారు. దానిని అల్లుని పరిషత్ అంటే బాగుంటుంది

In March, 1988, an advance of Rs 4,12,000 was sanctioned from the contingencies towards the expenditure of the Karshaka Parishad Utsav at Lalbahadur Stadium కర్షక పరిషత్తు ఇనాగ్యురేషన్ కొరకు ప్రభుత్వ సొత్తును బడ్జెటులో లేకుండా, 4 కోట్ల 12 లక్షల రూపాయలను, ఇన్విటేషన్ కార్డ్సు ప్రింటింగ్ కొరకు 3 లక్షల 79 వేల రూపాయలు ఖర్చు చేశారట In March 1988, an advance of Rs 3,79,000 was sanctioned from the contingency towards the expenditure in connection with printing of

invitation cards and making other arrangements for admission ఈ రకంగా బొమ్మలకు ఎగ్జిబిట్ చేయడం కోసము ప్రింటింగ్ కార్డులకు ఇంత ఖర్చు చేయడం, ఇది పొదుపు చేయడమా ?

మరొకటి క్రాంతి పథం వుంది ఇది క్రాంతి పథం కాదు భ్రాంతి పథం తప్ప మరొకటి కాదు ఇది పనులు జరగడానికి కాదు జేబులు నింపుకోడానికే ఇది వుంది మొత్తం మీద అంతా అట్లాగే జరిగింది శ్రీనివాసులు రెడ్డిగారు బయటికి పోయారు కాబట్టి నెల్లూరు జిల్లాలో లక్షలు, కోట్లు రూపాయలు దుర్వినియోగమైన మాట నిజమేనని అంటున్నారు ఇంకా చాలా చోట్ల బయట పడుతుంది. తక్కిన వారందరూ మీమేకంగా వున్నారు కాబట్టి బయటికి రాలేదు నెల్లూరు కంటే ఎక్కువ దుర్వినియోగమైన జిల్లాలు చాలా వున్నాయి. అందులో ఒక ముఖ్య విషయం మీ దృష్టికి తెస్తున్నాను

ఈ క్రాంతి పథం అనేది ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన అన్ని సంస్థలకు సంబంధించింది తప్ప, ప్రయివేటు సంస్థలకు సంబంధించింది కాదు. పబ్లిక్, ప్రయివేటు సంస్థలకుగాని, ప్రభుత్వము గ్రాంటు పొందుతున్న వాటికిగాని డబ్బు దీని క్రింద యివ్వకూడదు. ప్రభుత్వము గ్రాంటు పొందుతున్న దుగ్గిరాలలోని కొత్త రఘురామయ్య కాలేజికి మొట్టమొదట ఈ క్రాంతి పథం క్రింద ఒక వర్కులో సగం గ్రాంటు ఇమ్మని అడిగితే ఆర్డరు ఇచ్చారు తరువాత, పని మొదలుపెట్టిన తరువాత, గైడ్ లైన్స్ ఒప్పుకోవడంలేదని, యిచ్చిన ఆర్డరును కాన్సెల్ చేశారు ప్రభుత్వ గ్రాంటు పొందుతున్న వాటికి కూడా ఇవ్వకూడదని అన్నారు ప్రకాశం జిల్లా ఇంకొల్లులో దగ్గుపాటి నీలిమోహన్ చెంచురామయ్య కాలేజి అని చెప్పి ఒక ప్రయివేటు కాలేజి వుంది. అది గ్రాంటు కూడా పొందడం లేదు అది ప్రభుత్వ గ్రాంటుకు ఎలిజిబుల్ కాదు. దానికి 8 లక్షల రూపాయలు క్రాంతి పథం క్రింద మంజూరు చేశారు. వాస్తవంగా అక్కడ పనులు కూడా జరగలేదు జరిగినా, గైడు లైన్స్‌కు, రూల్సుకు వ్యతిరేకంగా 8 లక్షల రూపాయలు ఎందుకు ఇచ్చారు? దగ్గుపాటి చెంచురామయ్య కాలేజి అంటే, ముఖ్యమంత్రిగారి వియ్యంకుడి కాలేజి అంటే ఆరోగ్య శాఖ మంత్రి గారి బ్రదర్ పేరు పెడితే యివ్వడమేనా? దానికి రూల్సు అక్కరలేదా? ఎవరి సొమ్ము ఈ 8 లక్షల రూపాయలు? ఈ రకంగా ప్రభుత్వ డబ్బును స్వార్థానికి, స్వప్రయోజనానికి దుర్వినియోగం చేస్తూ, పార్టీ ప్రయోజనాలకు ప్రభుత్వ ఖజానాను వాడి దివాలా తీయించే స్థితికి తెస్తున్నారు. ఇంకొక ఉదాహరణ — మీరిచ్చిన బడ్జెటులో ఎక్స్‌ప్లనేటరి నోట్‌లోనే వుంది. "Government have issued order for opening of Residential School and Junior College at NimmakursVillage, Krishna District under the management of A P Residential Schools, Hyderabad from the Academic Year 1988 89 Government also issued orders sanctioning recurring and non-recurring expenditure for maintenance of Junior College since there was no provision in the budget, an advance of Rs 25 lakhs in February, 1988-89 and another advance of Rs 25 lakhs

in May, 1988 was sanctioned from the Contingencies Fund Hence a total amount of Rs. 50 lakhs is incurred . . " ఏమిటీ దారుణం, ఈ అన్యాయం? నిమ్మకూరులోని కాలేజీకి 50 లక్షల రూపాయలా? నిమ్మకూరు జనాభా ఎంత, దాని పక్కనే మచిలీపట్టణంలో అనేక కాలేజీలున్నాయి అటుప్రక్క గుడివాడలో అక్కినేని నాగేశ్వరరావు కాలేజీ వుంది. గుడ్లవల్లేరు, పామర్రులో కాలేజీలున్నాయి. ముఖ్యమంత్రి గారి స్వంత వూరు కాబట్టి ఆయన పితృ దేవతలకు ఏదో పుణ్యం కోసము కట్టుకుంటున్నారని అనుకుంటే, వారి స్వంత డబ్బును వాడుకోవాలి. అది కాకుండా ప్రభుత్వ సొమ్మును 50 లక్షల రూపాయలను ధారపోస్తాడా? ఆర్థికంగా వెనుకబడిన ప్రాంతాలు రాష్ట్రంలో ఎన్నో ఉన్నాయి.

30–40 వేలు విలువ చేయని ముఖ్య మంత్రిగారి బంధువుల స్వంత పొలాలు ఒక్కొక్క ఎకరాకు లక్ష, లక్షన్నర రూపాయలకు కిమ్మత్తు చేయించి 30 ఎకరాల భూమిని లక్షల రూపాయలకు అక్వయిర్ చేయించారు. ఆ రకంగా ప్రభుత్వ డబ్బును స్విండిల్ చేస్తున్నారు తన కుటుంబము కోసము ఈ రకంగా లక్షలు, కోట్ల రూపాయలు దుర్వినియోగం చేస్తూ వుంటే, ఇక ప్రాజెక్టుల రంగములో, విద్యుచ్ఛక్తి రంగములో ఈ రాష్ట్రము ఎట్లా అభివృద్ధి చెందుతుంది?

పవర్స్‌ను కేంద్రము ఏదో దుర్వినియోగం చేస్తున్నదని అంటున్నారు. కేంద్రము దుర్వినియోగం చేస్తే, ఈ రకమైన వసరులు మనం పొందలేము. ఈ రకమైన స్వేచ్ఛాయుతంగా అధికారాన్ని రాష్ట్రములో చెలాయించలేము. ఈ రాష్ట్రము మాత్రం తనకున్న రాజకీయ పరిపాలనా అధికారాన్ని స్వేచ్ఛగా, విచ్చలవిడిగా దుర్వినియోగం చేస్తున్నదని అనడానికి 'మహానాడు' ప్రబల నిదర్శనం. వ్యాపారస్థుల మీద, పారిశ్రామికవేత్తల మీద అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేసి, 10 కోట్ల రూపాయలు వసూలు చేశారు. దానిలో 86 లక్షల రూపాయలు పెట్ మనీ ఇయడం కోసము, హుండీలో దొరికిందని కల్లబొల్లి కబుర్లు చెబుతున్నారు మహానాడు జరుగుతూ వుంటే, కృష్ణా గుంటూరు రెండు జిల్లాలకు చెందిన పరిపాలనా యంత్రాంగము యావత్తు, 15 రోజులపాటు పరిపాలనను వదలివేసి స్తంభింపజేసి, వాళ్ళందరూ మహానాడు దగ్గర కూలీలుగా పనిచేశారు. పోలీసు డిపార్టుమెంటు ఏమిటి? వీరు మరి తొత్తులుగా పని చేశారు మహానాడు సందర్భంగా నలుగురు ప్రభుత్వోద్యోగులు ప్రాణాలను కోల్పోయారు. ప్రభుత్వ యంత్రాంగాన్ని తమ తొత్తుగ వాడుకొనటానికి అంతకంటే మరొక సాక్ష్యము అక్కరలేదు. మహానాడు సందర్భంగా ప్రజల డబ్బును కొల్లగొట్టారు. అధికార దుర్వినియోగం చేశారు. ఈ నాడు రాష్ట్రంలో ఎక్కడ చూసినా తెలుగు దేశం వారికి ఒక చట్టము, ఇతరులకు మరొక చట్టం వున్నట్లుగా కనిపిస్తున్నది అందులో కాంగ్రెసు వారిని ఆఫ్రికాలో నీగ్రోలను చూచినట్లుగా, వారికొక చట్టము, తెలుగు దేశం పార్టీ వారికి మరొక చట్టము వున్నట్లుగా వుంది కాంగ్రెసు వారనగానే ఒక ప్రక్క తెలుగు దేశం వారు పెట్టుకోవడం, మరొక ప్రక్క పోలీసు వారు వేధించటమే

9-20 ఉదయం. ఈరకంగా ఈ కాంగ్రెసు వారిని అన్యాయానికి గురిచేస్తున్నారు. ముఖ్యంగా పోలీసు డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించి, అధికారాన్ని పక్షపాతంగ విచ్చలవిడిగా వాడుకున్నారు. రూల్సును కాదని చట్టాలను కాదని, రాజ్యాంగాన్ని కూడ కాదని, సాగిస్తూవున్నారు పరిపాలన ఈ ప్రభుత్వము అధికారంలో వుండడానికి అర్హత కోల్పోయింది. అటువంటి స్థితిలో వుండి తామే ముందుగ కేంద్రముపై ఎదురు దాడి సాగించడం కేవలం రాజకీయఎత్తుగడ ఇది సహించరాని విషయం. ఈ ప్రభుత్వము తన హద్దులను తెలుసుకొని ఈ తప్పులను సరిదిద్దుకొనటానికి ప్రయత్నిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. సరిదిద్దుకోకపోతే ప్రజలే ఈ ప్రభుత్వాన్ని కూల్చే చర్య తీసుకొంటారు

Chairman -Now the House is adjourned to meet again at 8-30 a m on Tuesday the 2nd August, 1988

(the House then adjourned at 7-48 p.m to meet again at 8-30 a m on Tuesday, the 2nd August, 1988)